

BİR BAŞHEKİMİN HAYATA DAİR NOTLARI

(.....)“Yazarlar, yeryüzünün zabıt katipleridir. Gördükleri her şeyi yazarlar. Selahattin Semiz aynı zamanda toplumun yaşadığı sorunlar üzerine kafa yoran, hikayeler ve makaleler yazan bir münevver.

Elinizdeki bu kitap Onun hayat ve topluma dair şahitliklerinden ve gözlemlerinden oluşuyor. Bir doktor olarak bir Başhekim olarak Selahattin Semiz’in notları daha iyi bir gelecek kurmak için çalışacaklara bir klavuz olabilecek nitelikte.

Sonuçta herkesin feyiz aldığı, ilham aldığı, ruh düğünlerimi etkileyen kişiler vardır. Selahattin Semiz bu kitabında öğrencilik yıllarından itibaren ruh düğünlerinin arkasındaki kişileri ve gönül dünyasındaki simaları da anlatıyor.

Bu toplumun sadece kendi mesleğini icra eden değil, mesleğinin zekâtını, ruhu ile bedeniyle ödeyen, toplumun dertlerine kafa yorup bunları çözmek için gönlünü ortaya koyup, kollarını sıvayacak daha nice Selahaddinlere ihtiyacı var.”

Uz. Dr. Selahattin SEMİZ

BİR BAŞHEKİMİN HAYATA DAİR NOTLARI

Uz. Dr. Selahattin SEMİZ

BİR BAŞHEKİMİN HAYATA DAİR NOTLARI

Uz. Dr. Selahattin SEMİZ

TEFEKKÜR
DÜŞÜNCE MERKEZİ

İSTANBUL - TEMMUZ 2021

YAYINCI VE YAYINA HAZIRLIK:

TEFEKKÜR
DÜŞÜNCE MERKEZİ

Tefekkür Danışmanlık

Bulgurlu Mah. Alemdağ Cad.
Tokgözler İş Merkezi Kat:2 No: 19 Üsküdar/İstanbul
www.tefekkurdanismanlik.info

BİR BAŞHEKİMİN HAYATA DAİR NOTLARI

Yayın No:2
İstanbul, Temmuz 2021

BASKI-CİLT

Marmara Reklam ve Pazarlama Ltd. Şti.

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sit. ZC 4
Topkapı-İstanbul Tel: 0212 501 31 72

Sertifika No: 19327

SUNUŞ

Peygamber Efendimiz, bir hadisi şerifinde ‘Dünya hayatını, ebedi hayat içerisinde yapılan kısa bir yolculuk’ olarak tanımlıyor.

Hepimiz bu yolculuğun farklı zamanlardaki yolcularıyız.

Kimimiz bu yolculukta her gün yeni bir çıkış yolu ararken, bir de ‘Geçtiği Şehirleri Süsleyen Yolcu’lar var. Dr. Selahattin Semiz de ‘yolun hakkını verenlerden’ biri. ‘Geçtiği Şehirleri Süsleyen Yolcu’lardan biri.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi’nden mezun olduğu günden beri, eski adamların tabiriyle ‘mesleğinin zekatını verme’ kabilinden hayatı boyunca devinim içinde olan bir hekim...

Enerjik kişiliğinden dolayı Selahattin Semiz’in hayatı bir nevi koşturmaca.

Şairin “İşleri aceledir/ Çok uzundur yolları” dediği şahıslardan biri O.

Onu bazen bu koşturma içinde Gölcük Büyük Depreminde bir deprem çadırında, Endonezya’da deprem felaketinin ardından kurulmuş Malahayati Hastanesi’nde, Pakistan’daki deprem felaketinin ardından kurulmuş bir deprem çadır hastanesinde, Pakistan’daki sel felaketinin ardından bölgeye yardıma giden bir yardım heyetinde, Afrika’da Nijer’de yapılan bir sağlık taramasında görebilirsiniz.

Yurt içinde Rize’de bir dağ köyünde, Bingöl’de, Gürün’de, İstanbul Beykoz’da Göztepe’de Çeçen Mülteci kampında, Üsküdar Yavuztürk’te bir sağlık taramasında yine onunla karşılaşabilirsiniz.

Bütün bu çalışmaların merkezinde bulunan ve yaklaşık 20 yıldır sağlık mağdurlarının yardımına koşan Kutupyıldızı Sağlık Gönüllüleri Derneğinin de kurucularından biri Dr. Selahattin Semiz.

Yaptığı sivil toplum çalışmalarının yanı sıra toplumun çekirdeğini teşkil eden aile ile ilgili de çalışmaların içerisinde bulundu yıllarca. ‘Mutlu aile kurma ideali’ onun hayatını süsleyen ideallerden biriydi...Bu konuda da çok çalıştı çok çaba sarf etti ve konu ile ilgili bilgi ve birikimlerini insanlara aktardı.

Yazarlar, yeryüzünün zabıt katipleridir. Gördükleri her şeyi yazarlar. Selahattin Semiz aynı zamanda toplumun yaşadığı sorunlar üzerine kafa yoran, hikayeler ve makaleler yazan bir münevver.

Elinizdeki bu kitap Onun hayat ve topluma dair şahitliklerinden ve gözlemlerinden oluşuyor. Bir doktor olarak bir Başhekim olarak Selahattin Semiz'in notları daha iyi bir gelecek kurmak için çalışacaklara bir kılavuz olabilecek nitelikte.

Sonuçta herkesin feyiz aldığı, ilham aldığı, ruh düşünlerimi etkileyen kişiler vardır. Selahattin Semiz bu kitabında öğrencilik yıllarından itibaren ruh düşünlerinin arkasındaki kişileri ve gönül dünyasındaki simaları da anlatıyor.

Bu toplumun sadece kendi mesleğini icra eden değil, mesleğinin zekâtını, ruhu ile bedeniyle ödeyen, toplumun dertlerine kafa yorup bunları çözmek için gönlünü ortaya koyup, kollarını sıvayacak daha nice Selahaddinlere ihtiyacı var.

Av. Hüseyin Yürük
2. Dönem Kamu Denetçisi

İÇİNDEKİLER

SAĞLIK YAZILARI

Tıp Bayramında Hekim Olmak	9
Bayramınız Bayram Olsun!.....	13
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde Kırk Yıl Önce Öğrencilik Yıllarım	15
Bir Başhekimin Hastane Hatıraları	23
Başhekimin Stajyer Öğrencilerle İmtihanı	28
Hekimlerin Başağrısı İstirahat Raporları	31
Bir Başhekimin Covid Hatıraları	33
Sosyal Fantom Ağrıları	38
Sosyal Mikrosefali ve Sonuçları	40
Sosyal Oto-immün Hastalıklar	42
Özel Sektör Açısından Sağlıkta İstikrar ve Değişim	44
Evrin Teorisi, Bilim mi İdeoloji mi?.....	52
Bilimin Zor Sorusu: İnsanı Yaratıcı mı Yoksa Doğa mı Yarattı?.....	57

SİVİL TOPLUM YAZILARI

Yaşadığın Çağın Şahidi Olmak.....	67
Yeni Dönemde Sivil Toplumun Görevleri.....	71
Bir Ağustos Gecesinin Hatırlattıkları.....	74
Kuruluştan Günümüze Kutupyıldızı.....	78
Her Şey Biz Yaşarken Oldu	82
Pakistan İzlenimleri: Hüdahafız Pakistan.....	85
7 Bölge 7 Adım Projesi: 2. Adım: Gürün Sağlık Tarama Raporu.....	89
Afrika'da Sağlık ve Gıda Sorunu	94
Özel Sektör Açısından Ekonomik Değişim Üzerine Bir Değerlendirme	103

MUTLU AİLE YAZILARI

Annem ve Çiçekler	109
Zor Zamanda Aileyi Konuşmak	115
Evlenenlere Üç İlahi Hediye.....	118
Mükemmel Eş Olmaz, Münasip Eş Olur	121
Bir Düşün Sohbetinden Notlar	127

Mutluluğun Sırrı	131
Ailede Cenneti Mesken Edinmek	134
Ailede Sorunları Çözen Güzel Nasihatler	134
Evlendirme Hikâyeleri.....	136
Millî Kültür Şurası Aile Komisyonu Notları	144

TEFEKKÜR YAZILARI

Eğitim Sistemi Üzerine Düşünceler.....	153
Not Defterimden Eskimez Notlar	159
Nuh Aleyhisselâm ve Ağlayan Kadın.....	161
Lut Aleyhisselâm ve Kavmi	163
Kur'an'da ve Hadislerde Lokman Hekim.....	166

GÖNÜL DÜNYAMDAN SİMLER

Bir Bilge Hekim Olarak: Prof. Dr Mustafa Samastı.....	171
İyi Bir Dost, Güzel Bir İnsan: İsmet Yılmaz	177
Bir Güzel İnsan: Dr. Selman Çınar.....	181
Hayatımı Kurtaran Meçhul Doktor	189
Hayat Albümünden.....	192

SAĞLIK YAZILARI

TIP BAYRAMINDA HEKİM OLMAK...

Afiyet Hastanesinin çok kıymetli sağlık çalışanları, hekim arkadaşlarım ve onların çok değerli eşleri, 14 Mart Tıp Bayramınızı kutlarım.

Hayat vermek, şifa vermek, Allah'a mahsus ilahi bir sıfattır. Hekim ise şifaya vesile olan ona yol açan ilim ehli ve sanatkardır. Bu nedenle çok değerlidir. Hekimliğin ilim yönünü ve sanat yönünü birlikte değerlendirmek lazımdır.

Sağlık ve afiyet tam bir sağlık halini anlatır. Afiyet beden, ruhen ve sosyal olarak sağlıklı olmak demektir. Bu yüzden Kanuni Sultan Süleyman bile, "Halk içinde muteber nesne yok devlet gibi/Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi" Beyitini söyleyerek sağlığın önemine dikkat çekmiştir.

Odağında İnsan Olan Meslek: Hekimlik

Sağlık Hizmeti, odağında insan olan temel hizmet alanlarından biridir. Nefrete karşı sevginin, umutsuzluğa karşı umudun, ölüme karşı yaşama sevincinin, hayatın, acının, kederin, mutluluğun, sevginin, fedakarlığın...insani tüm duyguların hissedildiği bir meslektir hekim olmak. Sağlıklı olmak...

Din, dil, ırk, renk... vs farkı gözetmeksizin insanın, insanlığın yanında olmaya çalışmaktır sağlıklı olmak.

Dünya görüşü ve siyasi tavırlarımızın farklı olması çok tabiidir ve sağlıklı bir toplum açısından zenginliktir. Ama hekimlik mesleği siyasi tartışmaların dışında, aşkın bir sanattır.

Hekimlik, Fedakarlık Mesleğidir

Hekimlik fedakarlık, çile, cefakarlık, başkalarını düşünme onlara kendini adama mesleğidir. Tıp eğitimi yıllarından itibaren sürekli bir çalışma, gayret, fedakarlık, insanlara yardımcı olmayı gerektirir.

Bu yüzden bir hekim şair şöyle demiştir:

Kendi ihtiyarımla ben hiç olurmuydum tabip/Ger bileydim alemin bunca devasız dardını.

Özetle; “İnsanların bu kadar dertli olduğunu bilseydim tabip olmaya korkardım” diyor şair.

Topluma ve İnsana Hizmet Fırsatı

Sağlıkçı olarak birinci hedefimiz içinde bulunduğumuz topluma ve tüm insanlığa kaliteli ve yeterli bir sağlık hizmeti vermektir.

Hekim aynı zamanda Lokman Hekim gibi hikmet ehli olmalıdır. Lokman Hekime sormuşlar. “Bir insanın en iyi ve en kötü yerleri neresidir?” diye.

Lokman Hekim “Dili ve kalbi” diye cevap vermiş.

Tatlı dil ve temiz kalp, hekime çok yakışır.

Hastayı tedavi ederken kalbine ve duygularına dokunmak onu da iyileştirmek gerekir.

Rahmetli Sami Zan Hocamızın dediği gibi “Hekim bazen tedavi eder, sıklıkla teskin eder, ama daima teselli eder.”

Hastalar Velinimetimizdir

Hastalar bizim hem hastamız, hem velinimetimiz, hem en yakın arkadaşımızdır.

Hiç unutmam mecburi hizmetten mektup yazan bir hekim arkadaşım yalnızlıktan şikayet ederken Fuzuli'nin şu meşhur beytini yazmıştı:

“Ne yanar kimse bana ateş-i dilden özge/ Ne çalar kimse kapım acil hastadan gayri...”

Hastalar olmasaydı hekime de ihtiyaç olmazdı.

Hekim hastasını tedavi ederken, aslında mükemmel bir organizmanın kendini tamir etme/iyileştirme sürecine yardımcı olduğunu, şifanın kapısını açmaya çalıştığını düşünmelidir. Vücudun savunma ve iyileştirme sürecinin devrede olmadığı bir tedavi, başarılı olamaz. Bu anlayış ile hastanın gönül ve akıl birlikteliğini kazanmaya çalışmalıdır.

Hekim; Hekime Saygılı Olmalıdır

Hekimler ve sağlık çalışanları meslek etik kurallarına uymalı ve meslektaşlarını da uymaya davet etmelidir. Zarar vermeme, sır saklama, tıbbi bilgi ve tecrübesini doğru ve eksiksiz kullanma, meslektaşlarına karşı saygılı olma gibi güzel ahlak kurallarına uymalıdır.

Rahmetli Hocamız Ayhan Songar anlatmıştı. Bernard Shaw tedavi olduğu ünlü hekimi bırakarak başka bir hekime tedavi olmaya başlamış...Hekimi hakkında fikrini soranlara..."O cahil, hiçbir şeyden anlamaz, akılsız, bilgisiz, paragöz doktoru bıraktım" demiş.

Arkadaşları eski hekimi hakkında böyle konuşmamasını söyleyince; Bernard Shaw "Bunları ben söylemiyorum, yeni hekimim söylüyor"cevabını vermiş. Görüldüğü gibi, meslektaşlarını kötüleyen hekimler, hekimlik mesleğine güveni zayıflatmaktadır.

Hekimlik Bir İlim ve Sanattır

Hekim hata yapmamalıdır, mümkün olduğunca hatasız çalışmalıdır. Ama her hekimi ve tedavi sürecini bekleyen komplikasyon/yan etki korktuğumuz muhtemel bir tehlikedir. Her hekimin başına gelebilir, önemli olan komplikasyonu en aza indirmek, olduğu zamanda her türlü imkan ve gayretle tedaviyi tamamlamaya çalışmaktır.

Yine Rahmetli Hocamız Ayhan Songar'dan bir hatıra daha. Hocamız İngilizce bir şarkıdan uyarlayarak şöyle derdi:

No operation, No complication...If there's a complication enjoy it/
You've got imagination employ it.

Kısaca; İş yapan, hata da yapar. Eğer bir problem varsa dert etme, Akılını kullan çözüm üret.

Hekimlerin Korkulu Rüyası: Malpraktis !!

Malpraktis, "Hekimin tedavi sırasında standart uygulamayı yapmaması, beceri eksikliği veya hastaya tedavi vermemesi ile oluşan zarar" şeklinde tanımlanmıştır.

Tıbbi bakım ve tedavi sırasında görülen ve hekimin hatası olmayan durumlardan (komplikasyon) ayırt edilmesi gerektiği de vurgulanmıştır.

Hekimlere düşen görev teşhis ve tedavide çok dikkatli olmalarıdır.

Teşhis ve tedavide hata veya ihmal çok ağır sonuçları olabilir, bazen hastanın hayatına bile mal olabilir. Hukuki ve mali sonuçları da ağır olacak hatadan her hekim arkadaşımın korunmasını dilerim.

'Hekimlere Naz'şirinde Neyzen Tefik hekimler elinden yaşadığı teşhis ve tedavi zorluklarını acı bir dille eleştiriyor.

Bir hazâkat-zedeyim midemi tıp tepti benim/ Kırk katır tepse yıkılmazdı şu aciz bedenim

Kapladı her yanımı sancı, elem, ağrı, bere/ Bir mezar oldu cihan, sanki etibâ haşere

Hastane sanarak çok yere girdim çıktım/ İbret aldım oralardan ve canımdan biktım

Rütbelerin En Üstünü; İlim Rütbesi

En üstün rütbe, ilim rütbesidir. Faydalı ilimlerin başında sağlık ve tıp bilgisi gelmektedir.

Hız. Ali de “İlim elde etmek için çalışın, çünkü elde ettiğiniz ilim seni korur. Ama malını sen korumak zorunda kalırsın” demektedir.

İşçi bileğiyle çalışır, usta bileği ve aklıyla, sanatkar bileği, akli ve gönlüyle çalışır. Hekimliğin sanat yönü çok önemlidir. Teknolojik gelişmeler bu sanat yönünü ihmal ettirmemelidir.

Bir hekim, kendisi gibi hekim olan oğluna, mesleğe başladığı gün şu sözleri söyler:

Evladım! Sen artık hekim oldun. Bundan sonra en iyi yemeği yiyeceksin, en rahat yatakta yatacaksın ve en güzel evde oturacaksın.

Bunun üzerine oğlu, “Baba sen hekim olarak nasıl yaptın?” bu sonuçları elde ettin diye sorunca babası şu cevabı verir:

Hekim olunca çalışarak ve dua alarak kazandığın helal yemeği yiyeceksin.

Vicdan rahatlığından dolayı yattığın yatak, en rahat yatak olacak.

Hastalarının gönülleri, senin için en güzel evler ve konaklar olacak...

Birçok zorluklar içerisinde fedakarca çalışan hekim arkadaşlarımı ve sağlık çalışanlarımızı en kalbi duygularla selamlıyor, daha güzel günlerde ve bayramlarda birlikte olmayı Allahtan niyaz ediyorum.

*Afiyet Hastanesi’nde 14 Mart 2019 tarihli Tıp Bayramı programında sağlık personeli ve hekimlere hitaben yapılan konuşma metni

BAYRAMINIZ BAYRAM OLSUN!

Ramazan Ayı çok güzel, bereketli, hoş, mübarek bir manevi iklimdi.

Orucun sabır ve sakinliği, iftarın sukut ve vakarı, teravihlerin coşkulu birlik-teliği, sahurun münzevi huzuru, seherin derin dinginliği ile hepimizi kuşattı, gönül yaralarımızı sardı, manevi dünyamızı tedavi etti.

Güzellikleri ile beraber zorlukları, sıkıntıları vardı. Açlık ve susuzluğu ile nefsi terbiye eden yönü dünyamızı, ahlakımızı tedavi eden bir ilaç gibi idi. Bize bencillik yerine diğer gâmlığı, hırs yerine fedakârlığı, çok kazanmak yerine çok vermeyi, helale ve harama sabır etmeyi, kul hakkı yememeyi, vaktin şuurunda olmayı öğretti.

Bayramlar zorluklardan sonra verilen mükâfatlar gibi bu güzel manevi ayın birer hediyesi olarak görülür. Dostluğun, kardeşliğin, bir ve beraber olmanın adeta bayram ile taçlanması gibidir. Akrabalarla, büyüklerle, dostlarla, komşularla büyük bir sevgi ve sevinç içinde bayramlaşılır. Dostluk ve muhabbet tazelenir.

Bizim bayramımız sevdiklerimizin sevinci ile tamamlanır.

Dostlarımızın, komşularımızın, akrabalarımızın sevinci mutluluğu bizimde bayramımızdır.

Anne adaylarının, ailelerinin, hastalarımız ve yakınlarının mutluluğu bizimde bayramımız olur aynı zamanda.

Hekimin-Sağlık Çalışanının Bayramı

Biz sağlık çalışanları bu sevinci hastalarımızla birlikte defalarca yaşamışızdır.

Yoğun ve yorucu bir acil nöbeti sonrası görevini tam olarak yapmanın verdiği huzur ve güvenle evine giderken bayram eder sağlık çalışanı.

Zorlu bir ameliyat sonrası hasta kurtulduğunda alın terini silen Sağlık mensubu çalışan kardeşim aynı zamanda mesleğinin manevi hazzı ile bayram etmektedir.

Yoğun bakımda yatan bir hastası ağır hastalıkları, kâbus gibi günleri, yoğun bir tıbbi tedaviyi aşır iyileşince, şuuru yerine gelince, gözlerini açıp ‘Ben iyi-

yim' dediğinde hasta yakınları ile beraber gizli sevinç gözyaşları döken sağlık çalışanı için o an en güzel bayramdır.

Günlerce sancılar içinde kıvranan, şiddetli doğum ağrılarının sonunda dünyaya getirdiği nur topu evladını kucağına alan anne ile beraber sevinç gözyaşları döken sağlık personeli de bayram eder.

Acil servise ağır bir tablo ile başvuran, merak ve endişe ile ne olacağını bekleyen, sonra da tedavi sonrası iyileşip evine giderken minnet duyguları ile teşekkür eden hasta ve yakınları ile beraber bayram eder sağlık çalışanı...

Biz acılarla sevinçlerin bir arada yaşandığı, hayat ile ölümün birbirine çok yakın olduğu hastane ve sağlık merkezlerinde çalışanlar hastalarımızla ve yakınları ile bayram eder veya üzülürüz.

Hastalar belirli zaman ve durumda bizimle beraber olurlar. Ama biz her zaman hastanede hastalar ve yakınları ile beraberiz.

Bir suyun akışı gibi sürekli, her an değişen ama hep aynı gibi gözüken hastalar ve tedavileri ile ilgileniriz. Onlarla sevinir onlarla güleriz. İsteriz ki onlar bayram etsin bizde onlarla bayram edelim.

Cümle hastalar iyi ola/ Bayram ol bayram ola Her nöbetimiz sakın ola/ Bayram ol bayram ola Doğumlarımız kolay ola/ Bayram ol bayram ola Taburcular bol ola/ Bayram ol bayram ola

Bayramınız mübarek, kutlu, bereketli, huzurlu, barış ve birlik içerisinde olmasını dilerim.

Afiyet Hastanesi personeline 2019 yılı Ramazan Bayramı münasebeti ile yapılan konuşma metni

CERRAHPAŞA TIP FAKÜLTESİ'NDE KIRK YIL ÖNCEKİ ÖĞRENCİLİK YILLARIM

*Sanma ey hace senden zer-u sim isterler
Ne mühendis ne müderris ne de hekim isterler
Yevme la yenfau da kalb-i selim isterler*

Cerrahpaşa Tıp Fakültesine 1979-80 yılında başladım. O zamanlar üniversite giriş sınavı tek sınav olarak yapılıyordu. Tercihleri de sınav öncesi puanımızı bilmeden tahmini olarak yapıyorduk. Benim tercih sıralamamda Cerrahpaşa ilk sıradaydı. Ama kazanacağıma dair bir ümidim ve beklentim yoktu. Kazandığımda hissettiğim sevinç ve coşkuyu, ailemin ve yakın çevremın mutluluğunu unutamam. İlk sevinç ve heyecan, kısa bir süre içinde yerini korku ve endişeye bıraktı.

Tıp fakültesi gibi zor bir bölümü nasıl okuyacak, o kadar hastalık ve ilacı nasıl öğrenecektim? İlk olarak ilçemizde görev yapan hükümet tabibi ağabeyle kafamdaki soruları ve endişeleri paylaştım. Verdiği cevap hem içimi rahatlatmış hemde üniversite hayatımda bana yol göstermiştir: “Genç arkadaşım! Tıp Fakültesinde dersleri iyi dinler ve hergün iki saat düzenli ders çalışırsan, okulu zorlanmadan, hatta derece ile bitirebilirsin.”

O yıllar üniversitelerin ideolojik çatışmalar ile çalkalandığı, silahlı çatışmalarda her gün onlarca insanın öldüğü, eylemler, boykotlar vs. ile üniversitelerin kaynadığı yıllardı. Bazı militan gruplarca ele geçirilmiş fakülteler ve bölgeler, o gruplar için kurtarılmış bölgeler olmuştu. Farklı düşünce ve anlayıştaki öğrencilerin okumasına, o bölgeye girmesine bile müsaade edilmiyordu.

Bizim ilçede tanıdığım sol görüşlü bir öğretmen bana şöyle bir uyarıda bulunmuştu: “Bak genç, Cerrahpaşa sol görüşlü Maoçu devrimcilerin elinde. Sen ülkücü olduğunu, namaz kıldığını, solcu olmadığını sakın söyleme. Sonra okuyamazsın. Hatta Mao’dan birkaç kitap oku da bir şey sorarlarsa doğru cevap verirsin.”

Bu korku ve endişeler içerisinde Sivas-Gürün’den İstanbul-Cerrahpaşa’ya doğru yola çıkarken kulaklarımda ve gönlümde büyüklerimin duaları vardı.

Özellikle bir duayı hâlâ hatırlarım ve bu gönülden duanın hayatımın her döneminde tecelli ettiğine inanırım: “Allah iyilerle karşılaştırsın; Hızır yoldaşın, evliyalar kardaşın olsun.”

Tıp Fakültesi öğrencilik yıllarım, hayatımın en zor dönemiydi. Daha öğrenciliğimin ilk aylarında babamın vefat etmesi, anarşi olayları, küçük bir ilçeden gelmenin verdiği sosyal intibak zorlukları ve daha birçok maddi ve manevi zorluğa rağmen hayatımın en verimli yılları oldu. Zor zamanlarda bana büyüklüğümün o güzel ve anlamlı duası yol gösterdi: “Allah iyilerle karşılaştırsın, Hızır yoldaşın, evliyalar kardaşın olsun.”

Üniversite kaydı için geldiğimde beraberimde olan Selim ağabeyim daha yeni mühendislik fakültesini bitirdiği için genel durum ve olaylar konusunda tecrübeliydi.

“Başka yurtlarda kalırsan militanlardan, kavgalardan okuyamazsın, Selametçiler –o günlerde Milli Selamet Partisi (MSP) sempatzanı İslamcılara öyle denirdi- ile tanışır ve onların yurtlarında kalırsan namazını kılar, çayını içer, kimseye karışmadan fakülteyi bitirirsin,” diyordu.

Bu tecrübe ve anlayışla kayıt sırasında beklerken bizim üç-dört sıra arkamızda badem bıyıklı, cebinde namaz takkesi olan Nuri ve Abdullah Daştan kardeşlerle tanıştık. Aradığımız selametçileri bulmuştuk. Daştan kardeşler ile kırk yıldır devam eden dostluğumuz böyle başladı.

Cerrahpaşa’da ilk yılımız olaylar, boykotlar ve eylemler arasında geçti. Her gün ülkemizin değişik yerlerinde çatışmalar, bombalamalar, kahve ve ev taranmaları oluyor, üniversitelerde eğitim ve öğretim oldukça zor şartlarda devam ediyordu. Ders yaptığımız amfilerin kapısında, bazılarında camlı bölmeler arkasında silahlı askerler bekliyor, her an olabilecek bir çatışma ve eylem için tetikte duruyorlardı. Olaylara ve militan gruplara karışmasak da âdeta bir ateş çemberinin içerisinde geçiyorduk.

Bugün geriye baktığımda Allah bir lütfü ve o duaların bereketi olarak, o ateş çemberinin içerisinde âdeta bir gül bahçesinde güzel dostlar ve arkadaşlar ile birlikte yaşamış olduğumuzu görüyorum.

12 Eylül Darbesi ile birlikte tüm ülkede olduğu gibi üniversiteler de olaylar ve eylemler âdeta bıçakla kesilir gibi durmuş, genel bir sükûnet havası hâkim olmuştu. Her yerde askerler ve güvenlik güçleri tedbir alıyor, en ufak bir eyleme izin vermiyorlardı.

Cerrahpaşa'da Hocalarımız

İlk yıllarda temel bilimlerde FKB (Fizik-Kimya-Biyoloji) okuyor, Beyazıt'ta merkez binada İngilizce ve kimya laboratuvar dersleri alıyorduk. Temel bilimler binası giriş katında Tıp Tarihi Enstitüsü ve Deontoloji kürsüsü vardı. Şimdi hatırlamadığım bir arkadaşımın teklifi ile daha ilk sınıfta bu kürsünün başkanı olan Süheyl Ünver ile tanıştım. Kıymetini daha sonraları öğreneceğim Süheyl hocamı, kelimeleri seçerek kullanan, derin bakışları ve sakin konuşması ile insanın ruhuna dokunan, zarif bir İstanbul beyefendisi olarak hatırlıyorum.

Taşradan gelmiş genç bir doktor adayı olarak mahcup ve çekingendim. Bu yüzden hocalarımdan yeteri kadar istifade edemedim. En üst seviyede akademisyen bir hekim olan Süheyl Ünver hocam, o yıllarda Cerrahpaşa'da kendi kurduğu Tıp Tarihi ve deontoloji kürsüsünde, tıp tarihi dersleri ile birlikte eski tıp kitaplarının okunması için hat, tezhip ve minyatür dersleri veriyordu. Ünver hoca, "Eskiye dönmek olmaz ama eskiyi koruyarak, ondan ders alarak yeni medeniyetimizi kurmalıyız" derdi.

Deontoloji derslerimize Süheyl Hoca'nın yetiştirdiği Emine Atabek geliyordu. Dersleri zevkli ve akıcı bir tarzla anlatırdı. Geleneksel uygulamalarda hastanın ağrıyan yerine, başına, alınına elini koymanın etkisini anlatırken elini yanağına koyup göstermesi, eski bir resim gibi hafızamda. Hastaya şefkatli, anlayışlı, güven verici davranmanın önemini genç öğrencilerine bir eski zaman bilgisi tavrıyla sakin ve dingin bir ses tonuyla anlatırdı.

Roma İmparatorluğu zamanında tıp uygulamalarından bahsederken, Roma'nın çöküş nedeni olarak ahlakın sükûtu, disiplinsizlik ve gelir adaletsizliğini vurgulamasını unutmadım.

O zamanlar Cerrahpaşa Tıp öğrencilerinin çekindiği, öğrenmesi ve sınıf geçmesi zor dersler vardı. İlk sınıfta organik kimya, ikinci sınıfta Fizyoloji-Anatomi, üçüncü sınıfta da patoloji en zor derslerdi.

Bu zorluğu anlatmak için "Kimyayı geçince sözlen, fizyoloji-anatomiye geçince nişanlan, patolojiyi geçince evlen," diye espri yapıyorlardı.

Kimya-Fizyoloji-Patoloji derslerinin hocalarının isimlerine atf yaparak tan' Mediha-Meliha-Talia eşittir diploma'sözü meşhurdu.

Patoloji hocamız Talia Bali Aykan ders anlatırken âdeta transa geçer, elleri ve göz hareketleri ile olayı canlandırır, konuyu tüm derinliği ile ele alır, sanki dersi yaşıyormuş gibi anlatırdı.

Ençok endişe ettiğimiz, çekindiğimiz derslerin başında anatomi dersi geliyordu. Temel terimlerinin Latince olması, birçok terimi ezberlemek zorunda olmak ve tüm vücut anatomisini bilmek gerektiği için en zor derslerimizdendi. Hele yazılı sınav sonrası kadavra başında yapılan sözlü- pratik sınav çok zor olurdu. Anatomi hocası Orhan Kuran, sert, disiplinli, öğrencilerin çekindiği bir hocaydı.

İki aşamalı sınavın yazılısını geçseniz bile, sözlü sınavda yetersiz bulunduğu öğrenciyi Temporal Şevket diye bilinen yardımcısına gönderir, Şevket de ya temporal kemikten ya da beyinden soracağı birkaç zor soru ile öğrenciyi sınıfta çaktırırdı. Bir arkadaşımız anatomi sözlü sınavı öncesi kadavra salonu koridorunda beklerken yaşadığımız endişe ve korkuyu âdeta kıyamette, Araf'ta endişeli beklemeye benzetmişti. Öğrencilik yıllarımda en çok endişe ve korku duyduğum sınav anatomi sözlü-pratik sınavı oldu.

Rahmetli Ayhan Songar hocamı ikinci sınıfta anlattığı Sibernetik dersleri ile tanıdım. Daha o yıllarda bilgisayar programı teknolojisinin temeli olan Sibernetik dersinde, bilginin rakamsal ifadesini çok akıcı bir dille anlatıyordu. Üst sınıflarda psikiyatri derslerinde dinlediğim Ayhan Songar hocamı, bilim adamlığı yanında kişiliği, mütevazılığı, İstanbul beyefendisi zarif tavırları ve akıcı İstanbul Türkçesi anlatımından dolayı çok sevdim.

Ama taşralı delikanlı çekingenliğim nedeni ile kendisiyle yakın tanışma ve istifade etme imkânım olmadı. Psikiyatri derslerinde ruh-beyin ilişkisi konusuna bir soruya verdiği cevap hep hatırımdadır: “Beyin fonksiyonlarını bir piyano tuşlarına benzetirsek, ruh o piyanoyu maharetle icra eden piyanisttir.” Aklımda kalan başka bir sözü de şudur: “Hekim bazen tedavi eder, genelde teskin eder ama daima teselli eder.”

Mikrobiyoloji hocamız fakültenin efsane hocalarından Ekrem Kadri Unat idi. Tam bir ilim adamı örneği, kendini ilme ve ülkesine adanmış ilim aşığı bir hoca idi. Fakülteye çok erken saatlerde gelir, mesai sonrası da severek çalışırdı. Onun bulunduğu, üretimi kolay, maliyeti düşük mikroorganizma besi yerlerinden ‘Balıklı Buyyon’ besi yeri dünya tıp literatürüne girmişti. Derslerini heyecan ve coşkuyla anlatır, tarihten anekdotlarla dikkatimizi canlı tutardı.

Hiç unutmam bir ders sırasında dikkatlerin dağıldığı, fısıldanmaların arttığı bir zaman dersi kesip şöyle sordu: “Siz Süleyman Peygamberin çamurunu bilir misiniz?” Kısa bir süküttan sonra devamında, “Süleyman Peygamber zamanında eşekler aşırı iş yükünden şikayetle, sayılarının artırılmasını isterler.

Onların bu isteğini Allah'a arz eden Süleyman'a, çamur yapıp bir yamaçtan aşağı atması, atılan çamur topraklarının eşek olacağı söylenir. Eşeklerin sayısı çok artınca tekrar Süleyman'a başvurup "Artık yeter, sayımız çoğaldı, yiyeceğimiz yetmez oldu, sahiplerimiz bize değer vermez oldu. Rabbine müracaat et de sayımızı daha fazla arttırmayın" diye talepte bulunmaları üzerine, Süleyman Peygamber, kalan çamuru yamaçtan aşağı attığında çamur toprakları insan olmaya başlar.

Mikrobiyoloji hocamız Ekrem Kadri Unat, bu efsaneyi anlattıktan sonra "İşte laftan anlamayan, hocasına hürmet etmeyen, ilmi ciddiye almayanlar bu çamurdandır" diyerek sözünü tamamladı. Bu kıssadan sonra istersen dersi dinleme...

Bazı derslerin hocaları ise araştırma ve geliştirmeyi bırakmış, kendini yenilemeyen, eski kitap ve ders notlarından ders anlatan, yetersiz ve kaprisli hocalardı. Sınavlarda da eski ders notlarını sorulaştırır, teksir edip öğrencilere bu soruları almaya mecbur ederlerdi. Bu ilmen ve ahlaken zayıf karakterli hocalardan bahsetmeye gerek bile duymuyorum. Bazı derslerin eski dönemlerde sorulan sorularını öğrenci gurupları da teksir edip ücretle satarlardı.

Biz de yakın arkadaşım Mahmut Tokaç ile bazı derslerin soru ve notlarını teksir edip satmıştık. Bu satıştaki esas hedefimiz sayfa altlarına yazdığımız çarpıcı ayet ve hadislerin okunması idi. Bu teksirlerin ilk sayfasında ay-yıldız amblemi olmasından dolayı Mahmut'un adı 'Ayyıldız Mahmut' a çıkmıştı.

Dahiliye bölümünde Hüsrev Hatemi'nin dersleri çok öğreticiydi. Hüsrev Hoca ders ve vizitelerinde tıp, edebiyat, tarih, siyaset, dini konuları vs. harmanlardı. Hüsrev hoca, kendini babası gibi 'İmana önem verir ama ibadete önem vermez' bir mümin olarak tanımlardı. Fuzuli, Şadi Şirazi, Yunus Emre, Namık Kemal vesairenden yüzlerce beyit ezbere bilirdi. Babasının, ikiz kardeşi Hüseyin ve kendisi için 'Evladım hekim ve hâkim olmayın, çünkü insanlar bu iki meslek ehline para vermek istemez, aç kalırsınız,' dediğini, ama kendisinin hekim, kardeşi Hüseyin Hatemi'nin ise hukukçu olduğunu söylerdi.

Dahiliye derslerinde çok şey öğrendiğim, bize hekimliğin tadına vardırın Aram Sukyasyan Hoca'nın genel dahiliye dersleriydi. Özellikle beşinci-altıncı sınıflarda verdiği seminerler ile bizi hekimliğe hazırlar, pratik hayatta en çok karşılaşacağımız vâkâları nasıl tedavi edeceğimizi anlatırdı. Her hekimin bilmesi gereken ilaç gibi sözleri vardı: "Tedavinin zamanla tesirli olacağını anlatmak için "dert kantar kantar girer, dirhem dirhem çıkar." Derdi.

Cerrahi kürsüsündeki hocalar daha keskin ve yüksek öz güvenli kişilerdi. En tipik örneklerinden biri Adnan Salepçioğlu idi. Tam bir İstanbul beyefendisi gibi giyinir, akıcı ve etkileyici konuşur, asilzade gibi davranırdı. Peptikulkusları anlatırken “P. ulkus titiz, çalışkan, işine önem veren, mükemmeliyetçi, karizmatik insanların hastalığıdır, öğünmek gibi olmasın bende de var,” derdi. 1985’den sonra sözleşmeli olarak çalışıyordu, bu durumu anlatırken de kendine has üslubu ile gülümseyerek “Önce full-time çalışıyordum, sonra part-time oldum, sözleşmeli olunca da some-time çalışıyorum,” derdi.

Fakülte Dışında Sosyal Hayatımız

1979-85 yılları arasında çok canlı bir sosyal hayat vardı. Seminerler, sohbet toplantıları, paneller vs. sanki ikinci üniversite gibi bizleri yetiştiriyordu. Cerrahpaşa’da öğrenci ve doktor arkadaşlarla sohbet toplantılarında şimdi profesör olan ağabeylerimiz Yaşar Bağdatlı, Musa Tosun, Mustafa Samastı, Mehmet Seven, Şefik Dursun gibi kıymetli hekim ve ilim adamları ile tanıştım.

Diğer tıp fakültesi öğrencileri ile beraber Fındıkzade semtinde Saraç Doğan Camii altında konferans salonunda toplanır, sosyal konularda seminer ve sohbetler dinlerdik. Bu sohbetlerde Cemil Meriç, Mustafa Miyasoğlu, Mustafa Müftüoğlu, Mahmut Toptaş, Raşit Küçük gibi ilim ve fikir adamlarını dinlemek ve istifade etmek imkânını buldum.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin sınırları içerisinde Cerrah Mehmet Paşa’nın adını taşıyan cami de dâhil olmak üzere dört-beş adet tarihi cami vardı. Akademik kadroda olan doktor arkadaşlar diğer hocalardan çekindiklerinden Cuma namazını kılmak için çevre camileri tercih ederlerdi. Beyaz önlükleri ile cemaat arasında güzel bir tablo oluştururlardı.

Bu camilerden birinin hocası hem bazı arkadaşların kibir ve gururunu kırmak, hem de önemli olanın ahlak ve insanlık olduğunu hatırlatmak için Cuma hutbesinde şu nefis beyti okurdu: Sanma ey hacc senden zer-u sim isterler / Ne mühendis ne müderris ne de hekim isterler / Yevme La yenfau da kalb-i selim isterler

Günümüz Türkçesi:

(Ey hoca, hiç bir şeyin fayda etmediği günde senden altın, gümüş istemezler/ Hekim, hâkim, mühendis olman da fayda vermez/ Ancak kalb-i selim (iyi ahlak) isterler.) Görünmeyen Üniversite

İstanbul'da o yıllarda çok verimli bir sohbet ve kültür ortamı vardı. Yoğun derslerimizden arta kalan zamanlarda bu sohbet ortamlarından istifade etmeye çalışırdık. Özellikle pazar günleri Fatih-İskenderpaşa'da rahmetli Prof. Dr. Mahmut Esad Coşan Hoca Efendi'nin hadis dersleri çok feyizli ve bereketli olurdu. Hadisleri anlatırken sanki o anı yaşıyormuş, Peygamberimizin meclisindeymiş gibi manevi bir atmosfer oluşurdu. Sonra da dinlediğimiz hadis-i şerifleri ve sahabe hayatından tabloları hafta boyunca arkadaşlarımıza anlatırdık.

Prof. Dr. Mahmut Esad Coşan Hoca Efendi'nin hayatımın istikametini belirlemede, dini ve sosyal görüşlerimin oluşmasında çok önemli etkileri oldu. Aynı zamanda sohbet sonrası cami avlusunda birçok farklı fakülteden gelen arkadaşlarla tanışıp geniş bir sosyal çevre edinmemize vesile oldu. Görünmeyen bir üniversite gibi bizi eğitti, güzel ahlakı, dostluğu ve iyi insanlığı öğretti.

Yasaklı Yıllar

Öğrenci olduğum dönemlerde üniversitelerde başörtüsü yasağı uygulanmaya başladı.

Bazı hocalar derslerinde başörtülü doktor adaylarının bulunmasını istemez, onları bazen kızarak bazen de hakaret ederek dersten çıkarırlardı.

Bizler de bu hocalara yaptıkları yasakçılığın bir ilim adamına ve üniversiteye yakışmadığını anlatmaya çalışırdık. Bu nedenle başta Talia Bali Aykan ve Orhan Kuran olmak üzere birkaç hocayla tartışmıştık. Fakat başörtülü doktor adayı arkadaşlarımızın mağduriyeti yıllarca devam etti. Başörtüsü yasağı Türkiye'nin büyük bir ayıbı olarak son yıllara kadar sürdü.

Fakülte yıllarımızda bazı hocalar insan vücudunun mükemmelliğini anlatırken hep yaratıcı güç olarak doğaya vurgu yapar, "Doğa Böyle Yarattı" derlerdi. Bizler de bu mükemmel dizayn ve işleyişin asla tesadüf olamayacağını anlatmaya çalışırdık. Bir defasında "Doğa derken neyi kast ediyorsunuz? Doğanın yaratıcı güç olması mümkün mü?" diye itirazıma bu hocalardan birisi "Evladım eğer Allah yarattı dersem, din dersi anlatmış gibi olur. O nedenle doğa diyorum," şeklinde cevap vermişti.

Evrin teorisi konusunda da yaratılışı tesadüfle izah etmeye çalışma düşüncesinin bu teorinin temelini oluşturuyor olması hasebiyle bazı hocalarımızla tartışırdık. Fakültenin duvar gazetesi olarak yayımlanan 'Anamnez' adlı gaze-

tede klasik evrim resimleri ve yazıları yayınlanmıştı. Bir teorinin ispatlanmış bilimsel bir kanun gibi anlatılmasına karşı çıkmış ve indirgenemez mükemmel tasarımı anlatan bir yazı hazırlamıştık.

Dergi editörü arkadaşlar yazının okunmaması için evrim karşıtı yazımızı tatil aylarında yayınlamıştı. Ama yaz tatili sonunda kayıt yaptırmaya gelen yeni doktor adaylarının en çok okuduğu yazı olmuştu.

Geçmiş Zaman Olur ki Hayali Cihan Değer...

Yıllar sonra 1 Nisan 2018'de Cerrahpaşa mezunu dostlarımızla Üniversitede Temel Bilimler Amfisinde buluştuk.

Hem eski günleri hemde efsane hocalarımız Ekrem Kadri Unat ile Ayhan Songar'ı yad ettik. Acı, tatlı günlerimizi andık, "Geçmiş Zaman Olur Ki Hayali Cihan Değer" diye düşündük. Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde geçirdiğimiz günlerin, hocalarımızın ve öğrenci arkadaşlarımızın üzerimizde unutulmaz etkileri ve hatıraları vardı. Gönül ister ki bu etki ve hatıralar müsbet yönde yeni dönemde artarak devam etsin.

Bu yıl Cerrahpaşa 85 mezunlarından, dönem arkadaşımız Prof. Dr. Said Gönen tıp fakültemizin yeni dekanı olunca ziyaretine gittik. Bu ziyaret sırasında sohbet ederken 40 yıl önceki anılarımız gözümde canlandı.

Binaların çoğu 40 yıl önceki gibi duruyor, bakımsız ve eski halinde. Hocalar ve öğretim üyeleri değişmişti ama aynı sakin ve derin ilim anlayışı yenilenmiş haliyle devam ediyordu. Genç tıp öğrencileri beyaz önlükleri içinde gülyüzlü, heyecanlı, aktif ve öğrenmeye istekli idi. Eski yuvam gibi gördüğüm Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde değişmeyen binalar ve iç yapı insana nostaljik bir tat verse de artık yenilenme ve değişimin zamanı çoktan geldi de geçiyor. Temennim bu güzide fakültemizin daha uzun yıllar ülkemize ve insanlığa faydalı olmaya ve kaliteli hekim yetiştirmeye devam etmesidir.

Sağlık ve Düşünce Dergisi, Sayı: 50, 2019

BİR BAŞHEKİMİN HASTANE HATIRALARI

Hekimlik ve sağlık yöneticisi olmak, aynı zamanda acı- tatlı, üzücü-sevinç verici bir çok olaya birlikte şahid olmak demektir. Tıp mesleği hayatın ve ölümün, kederin ve sevincin birlikte yaşandığı ender mesleklerden biridir. Hastanenin bir katında ameliyat ve doğumlar yapılır, sevinç gözyaşları görülürken, başka bir katında yoğun bakımda hayatla ölüm arasında tedavi edilen hastalar ve yakınları ile karşılaşırız.

Hekim, her duruma hazırlıklı olmalı, hastaların ve yakınlarının duygularını anlarken, kendini bu duygulara kaptırmadan, mesleğine devam etmelidir. Yoksa hasta takip ve tedavisi için gerekli konsantrasyon ve motivasyonu bulamaz.

Tıp Fakültesinde Hocamız Prof. Dr. Ayhan Songar bize “Hekim bazen tedavi eder, sıklıkla teskin eder ama daima teselli eder” derdi.

Yirmi yılı Afiyet Hastanesinde hekim ve idareci olarak geçen, kırk yıla yaklaşan hekimlik hayatımda bir çok ilginç, acı, tatlı, enterasan olaylara rastladım. Bunlardan bir kısmını bu yazımda paylaşacağım.

Kul Sıkışmayınca Hızır Yetişmez

Hastanelerde mesainin bittiği ve gece nöbetinin başladığı saatler çok kritik olayların yaşandığı zamanlardır. Gündüz çalışan hekimlerin mesailerinin bittiği ve bir çoğunun çıktığı, gece nöbetçi sağlık çalışanlarının henüz mesaiye başladığı bu kritik zamanlar çok önemlidir. Acil hastalar ve ani durumlarda müdahale etmek için gerekli sağlık ekibi hemen toplanmalı ve gereği yapılmalıdır. Bazı zamanlarda İstanbul’da aşırı trafik yoğunluğu nedeniyle geç kalmalar, daha yeni mesaiye başladığı için tam konsantre olmadan acil vakalarla karşılaşmak hekimler ve hastalar için zor durumlardır.

Santral görevlimiz Ramazan Bey’in anlattığına göre; Şubat ayında yağmurlu bir İstanbul akşamıydı. Hava erkenden kararmış, yoğun trafik arasında koş-turan insanlar, korna sesleri, ışıklar ... vs birbirine karışmıştı. Nöbetçi doktorlar ve sağlık personeli yeni gelmiş, hasta muayeneye başlamışlardı. Ben de yoğun bir nöbet öncesi dış kapıda dururken, bir bayan yağmurdan ve soğuktan korunmak için “Biraz içeri girip bekleyebilir miyim?” diye sordu.

Tabii hastane kapımız herkese açıktır, özellikle ihtiyacı olana, zor durumda olana her zaman kapımız açıktır. Bayana bekleme salonunda oturabileceğini söyledim.

Biraz sonra bir araba dörtlüleri yakmış, acı acı korna çalarak, hızla hastane-nin acil servisi girişine yaklaştı. Aractan hızla inen birisi acilin önünde “Dok-tor yok mu, sedye yok mu, hastamız ölüyor” diye bağırılmaya başladı. Hemen koştu sedyeyi alıp, aracın yanına geldim, hemşire arkadaşlar ve güvenlik de bana yardım ediyordu. Araçtaki hasta yaralanmış, çok kan kaybediyordu.

Hastayı acil müdahale odasına alırken, acil durumu belirten mavi kot uyarısı verdik. Nöbetçi doktorlar aile hekimi idi. Koşup geldiler, gerekli müdahaleyi yapmaya çalıştılar, fakat hasta yaralanmış ve çok kan kaybediyordu. Hastaya müdahale edilirken, yakınları bağırıp çağırıyor, doktorun ve sağlık çalışanla-rının işini yapmasını zorlaştırıyordu. Hastanın durumu ciddiyetini koruyor, bazen kalbi ve solunumu duruyor, kalp masajı yapılıyordu.

“Bu zor durumda genel cerrahi uzmanlarını arayalım” derken, biraz önce bekleme salonuna geçen bayan, “Ben cerrahım yardımcı olabilir miyim?” diye geldi. Müteakiben nöbetçi doktor arkadaşla birlikte müdahale ettiler, kanama durduruldu. Doktor hanım gayet ustaca ve soğuk kanlılıkla müda-hale ediyor, ekibi yönetiyor, hastanın tedavisini yapıyordu. Bu müdahaleler sonunda hastanın kanaması durdu, durumu stabilize oldu ve servise alındı.

Bu yoğunluk geçti, hasta yakınları sakinleşti, ekip derin bir oh çekti. Nihayet bu kahraman doktoru bulup teşekkür etmek aklımıza geldi.

Hastaneyi karış karış aramamıza rağmen doktor hanımı bulamadık. Adeta Hızır gibi yetişmiş, hastanın hayatını kurtarmış ve geldiği gibi esrarengiz bir şekilde gitmişti.

Nadir bir Sendroma Rastlamak; Ogilvie Sendromunu Duydunuz mu?

2017 yılı Mayıs ayında her zamanki rutin günlerden biriydi. Hastanede yö-netim ile ilgili toplantıları yapmış, birkaç hastanın ultrason incelemesini ya-parak raporunu yazmış, serviste doktor arkadaşlarla yatan hasta ziyaretlerini yapıyordum. Hastanemizin emektar kadın doğum uzmanı Fazilet Hanım, bir hastasını birlikte değerlendirmemizi istedi.

Hasta, sezeryan ile doğum yapmış, doğum sonrası gaz çıkışı geç gerçekleş-miş, batında distansiyon olduğu için takip ve tedavi ediliyordu. Sezaryen

ameliyatı sonrası postop 2. gün taburcu edildiği halde, aynı gün akşam hastanın şikayetlerinin artarak devam etmesi üzerine parolitik ileus (Ameliyat sonrası barsakların çalışmaması) ön tanısıyla tekrar hastaneye yatırılmıştı. Bir türlü hastanın şikâyetleri çözülemiyor, tam bir teşhis konamıyordu. Dahiliye ve Genel Cerrahi doktorları da konsültasyonda tam bir teşhis koyamamışlardı.

Direkt batın grafisinde yoğun gaz gölgeleri vardı ama net bir ileus tanısı koyamadık. Batın ultrasonunda gaz süperpozisyonu ve postop hassasiyet nedeni ile optimal bir değerlendirme olmasa da batında az miktarda serbest sıvı vardı. Bu sıvının postop normal olduğunu düşündük. Birkaç gün medikal tedaviye devam edildi. Hastanın şikayetleri gün geçtikçe artarak devam ediyor, hasta yakınları ise teşhis ve tedavi geciktikçe iyice endişeleniyorlardı. Yeni doğum yapan bir annenin ağrıları ve üzüntüsü, bebeğin ağlamaları, aile yakınlarının adeta yalvaran bakışları bizleri de çok üzüyordu.

Kadın Doğum uzmanı Fazilet hanım ve Genel Cerrahi Uzmanı Özlem Hanım ile hasta başında klinik bir değerlendirme yaptık.

Tüm ihtimalleri tekrar tekrar düşündük. Sonuçta bir gün daha medikal tedaviye devam etmeye ve tedavi sonucuna göre hareket etmeye karar verdik.

Ertesi gün Cumartesi idi. Hastanın rutin tahlilleri ve takipleri yapıldıktan sonra saat 12. 00 de son durum değerlendirmesi yapmak üzere toplandık. Genel Cerrahi Uzmanı Özlem hanım batının tekrar açılıp görülmesi gerektiğini söylüyordu. Hasta yakınları sezaryen sonrası hemen ikinci bir ameliyat yapılmasına karşı çıkıyorlardı. Hastaya ve eşine durumu anlattık, tekrar ameliyata almaya karar verdiğimizizi ve bunun nedenlerini açıkladık. Hasta yakınlarına hem Fazilet hanımın hem de Özlem hanımın ameliyata gireceğini benim de başhekim-radyolog- gözlemci olarak bulunacağımı söyledim.

Hasta tekrar ameliyata alındı. ‘Barsaklarda bir yaralanma, delinme perforasyon var mı?’ diye dikkatlice tüm batın inceleniyordu. Ameliyatta hiç beklemediğimiz bir komplikasyonla karşılaştık. Hastanın ince barsaklarının son kısmında çekum nekrozu ve perforasyonu oluşmuştu. Nekroz alanı opere edildi, batın temizlendi, kolostomi yapıldı ve ameliyat başarı ile sonlandırıldı. Tıpta çok nadir görülen bu duruma Ogilvie Sendromu dendiğini sonraki araştırmalarımızda öğrendik.

*Ogilvie Sendromu, tıp kitaplarında nadir bir sendrom olarak anlatılır. Bu sendrom, barsakta mekanik bir engel olmaksızın, klinik ve radyolojik olarak

barsak tıkanıklığı ile karakterize akut kolonik psödo-obstrüksiyonu (yalancı tıkanıklık) olarak tanımlanır. Bu hastalık ciddi morbidite ve mortaliteye sahiptir ve acil cerrahi değerlendirme gerektirir. İskemi ve perforasyon hastalığın en korkulan komplikasyonlarıdır. Erken tanı ve uygun tedavinin hızla uygulanması kötü sonuçları en aza indirmek için önemlidir.

Tabii biz hekimler olarak hastayla ilgilenirken adeta dışarıdaki dünyayı unutturuz. Yine öyle olmuş, yakın arkadaşımın kızının nikahına gitmek için beni bekleyen eşimi üzümüş, nikaha son anda yetişmiştik. Ama olsun bir hayat kurulmuş, bir anne sağlığına ve bebeğine kavuşmuştu.

Hekimlerin Korkulu Rüyası: Hipoksik Beyin

Gece saat 23. 30 da eşimle birlikte bir arkadaşımızın ziyaretinden dönüyorduk. Hava soğuk ve hafif yağışlı idi. Trafik bu saatlerde rahat olduğu için uygun bir hızla eve yaklaşıyorduk. Bu sırada cep telefonuma üst üste acil aramalar gelmeye başladı. Hastane santrali, ameliyathane çalışanları, gece nöbetçi amiri peşpeşe beni arıyorlardı. Ameliyathanede sezaryen sırasında bir hasta fenalaşmış, solunum ve kalp durmuş, mavi kod verilmiş, acil müdahale yapılıyordu. Acil olarak hastaneye gitmem isteniyordu.

Hastaneye geldiğimde doğru ameliyathaneye çıktım. Hekimler ve sağlık personeli pür telaş hastayı canlandırmaya, kalp ve solunum masajı yapmaya çalışılıyordu. Yoğun bakım doktoru, staf anestezi uzmanı ve nöbetçi aile hekimi diğer sağlık personeli ile beraber hastaya acil müdahale yapıyorlardı. Nöbetçi anestezi doktoru iyice demoralize olmuş, tansiyonu 200/120 olmuş, sandalyede serum ve tedavi alıyordu. Hasta yakınları ise ameliyathanenin kapısında korku ve endişe ile bekliyorlardı.

Hasta, ameliyathanede yapılan müdahaleler sonunda stabil hale gelmiş ama beyin fonksiyonları açılmamıştı. “Hastayı yoğun bakımda takip ve tedavi edelim” diye kararlaştırdık. Geç vakit eve döndüğümde kafamda yüzlerce soru ve endişe, kalbimde annenin ve bebeğin ne olacağına dair düşünce ve üzüntüler vardı.

Ertesi gün hastanede ilk işim hastayı görmek ve yoğun bakım uzmanı ile durumu değerlendirmek oldu. Hastanın hayati fonksiyonları yerine gelmiş, durumu stabildi. Lakin beyin fonksiyonları hala yerine gelmemişti. Yoğun bakım doktoru ve nöroloji uzmanı, beynin uzun süre oksijensiz kalması nedeniyle fonksiyon kaybı yaşadığını, hipoksik beyin dediğimiz, hastada bilinç kaybı ve beyin fonksiyonlarında azalma tablosunun oluşabileceğini söylediler.

Hipoksik beyin, tıp kitaplarında yazdığı gibi, beyne giden oksijenin kısmen yoksunluğunu ifade eder. Oksijenin yoksunluğu bilişsel yetenek ve fiziksel fonksiyonlarda bozulmalara yol açar.

Hipoksik beyin tanısı konulan hastalar, uzun bir dönem tıbbi bakım ve rehabilitasyon yardımı almak durumunda kalmaktadır. En sık nedeni kalp durması (kardiak arrest) dır. Başlangıçta bilincin tamamen kaybı görülür. Hastalar uyandırılmaz. Kısa veya uzun sürebilen bilinç kaybı sonrasında bitkisel hayat durumu izlenebilir.

Hastamız bir haftaya yakın bilinç kaybı ve hipopsik beyin tablosunda takip ve tedavi edildi. Her gün hastanın durumunu gözlüyor, endişe ile bekliyorduk. Tabii hastanın durumu ile birlikte, hasta yakınlarının üzüntülü bekleyişi ve yeni doğan bebek de ayrı bir üzüntü kaynağı idi.

Bir sabah başhekim odasında idari işler ve yazılar ile meşgulken bir hasta ve yakınının benimle görüşmek istediğini söylediler. Zaman zaman şikayeti ve bir talebi olan hasta yakını ve hastalar gelir, görüşürdük. Yine öyle bir durum zannederek bekliyordum. Biraz sonra kapıdan içeriye tekerlekli sandalyede, gülümseyen genç bir bayan hasta ile eşi girdi. Arkasından da yoğun bakım doktoru ve sorumlu hemşiresi “Başhekim bey müjdemizi isteriz, hastamız iyileşti” diye geldiler. Bu sürpriz karşısında o kadar sevinmiş ve heyecanlanmıştım ki anlatamam. Hekimlik hayatımın en unutulmaz anlarından biriydi.

Hayat uzun ve meşakkatli bir yolculuk gibi devam ediyor. Zorluklarıyla, güzellikleriyle birlikte çiçeklerle, dikenlerle, kuşlar ve böceklerle dolu bir bahçede gezmek gibi. Önemli olan bu bahçede gezerken gülleri ezmek, dikenlere takılmamak ve kalbimizdeki vicdanın sesini hiç kaybetmemek olmalı.

BAŞHEKİMİN STAJYER ÖĞRENCİLER İLE İMTİHANI

Staj yapmak her meslek sahibinin hayatında önemli bir devredir. Teorik eğitim devam ederken veya sonunda uygulamalı eğitim için öğrencilerin meslektaşlarının yanında staj yapmaları çok önemlidir. Böylece mesleğe atılırken hem bilgilerini artırmak hem de işi bilen kişilerin yanında uygulamalı eğitim almak fırsatı bulurlar. Aynı zamanda mesleğin ahlak/etik kurallarını da kısmen öğrenme fırsatı bulurlar.

Hastanemizde de sağlık meslek lisesi ve yüksekokul öğrencilerinin yetişmesine katkıda bulunmak için çok sayıda öğrencinin staj yapmalarını sağladık. Bu açıdan da çok önemli ve kıymetli bir hizmet yaptığımızı inanıyorum. Bu öğrencilerin bir çoğu ile karşılaştığımızda hastanemize ve çalışan sağlık personelimize olan teşekkürlerini iletirlerdi. Sağlık çalışanlarının staj yaparak mesleğine daha iyi hazırlanmasına bir nebze katkıda bulunabildiysek ne mutlu.

İyilik Yap Denize At

Bu konuda unutamadığım bir hatıramı da sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir eğitim hastanesinde şef olan arkadaşım beni arayarak, asistanlarından birini bana gönderdiğini yardımcı olmamı istedi. Ben de konuyu tam anlamamakla beraber “Yapabileceğim bir şey ise memnuniyetle yardımcı olurum” dedim.

Asistan doktor arkadaş, yurt dışına mesleki bilgisini artırmak için gideceğini ama yurt dışındaki üniversitenin kendisinden kabul etmek için, bir hastane yöneticisinden tavsiye mektubu ve en az 5 bin dolarlık bir kefalet mektubu istediğini, bizim bu konuda yardımcı olmamızı istedi. Genç doktor arkadaşımı tanıımıyordum ama referans olan klinik şefi arkadaşta tanıyor ve güveniyordum. Hem de böyle bir konuda bir meslektaşına yardımcı olmamak bize yakışmazdı. İstedığı referans mektubu ve gerekli kefalet yazısını verdim.

Aradan yıllar geçti. Güngören’de fakir ve kimsesiz bir tanıdığım, pankreasta kitle nedeni ile çok rahatsızdı. Adeta gitmediği doktor kalmamıştı. Son çare olarak ameliyat önermişler ama ameliyatı oldukça ağır ve riskli bir ameliyattı. Birçok hastaneyi aradık. Bu ameliyatı yapacak tanıdık ve iyi bir hekim

bulmaya çalışıyorduk. Bize Bağcılar Eğitim Araştırma Hastanesinde bir hekimin bu konuda uzman olduğunu söylediler.

Doktor beyin telefonunu arayıp durumu anlattım, hastanın fakir olduğunu, durumunun ciddiyetini... vs anlattım, hastamıza yardımcı olmasını rica ettim. Doktor arkadaş “Ağabey, siz beni hatırlamadınız ama ben sizi unutmadım, yurt dışına giderken bana referans olmuş ve kefalet mektubu vermişsiniz. Ben de size nasıl bir iyilik yapacağım diye düşünüyordum, hastanızı bana yönlendirebilirsiniz” dedi.

Çok sevindim adeta bir film senaryosu gibi gelişen bu olay karşısında çok memnun oldum. Doktor arkadaş yurt dışında Pankreas hastalıkları ve cerrahisi konusunda çalışmış. Dönüşünde de bu konuda operasyon yapan sayılı cerrahlardan biri olmuş. Hastamızın pankreas ameliyatı başarılı geçti, tümör iyi huylu çıktı, tedaviden sonra hastamız çok rahatladı. Hastamız hala yaşamına ve doktoruna, bizlere dua etmeye devam ediyor.

Tabii her mesleğin ve gurubun iyileri de var maalesef istismarcıları da. Bu konuda unutamadığım bir de olumsuz örnek var. Onu da sizinle paylaşayım.

Özel Sağlık meslek lisesi öğrencilerinin hastanelerde yıl boyunca staj yapması gerekiyor. Her hastane bir veya iki özel sağlık meslek lisesi ile anlaşarak ücreti mukabilinde onlara staj yaptırıyor. Aldığı ücretin cüzi bir kısmını da öğrencilere resmi olarak staj ücreti gösteriyor.

Bizim hastane de sağlık meslek liselerinden biriyle anlaşarak diğer hastanelere göre az bir ücret mukabilinde staj yaptırıyor ve yine cüzi bir miktarda staj ücreti veriyoruz. Bizim anlaştığımız okul dışından başka bir okulun birkaç öğrencisi şimdi hatırlamadığım bir tanıdık vasıtasıyla bize müracaat ettiler.

Bu Olayı Kimseye Anlatmayın!

Staj yapmak istediklerini ama ailelerinin maddi durumunun iyi olmadığını, okullarının anlaştığı hastanelerin yüksek staj ücreti istediğini... vs belirterek bizden staj yapmak için yardım talep ettiler. Biz de iyi niyetle bu öğrencilere bir yıllık süreyle hastanemizde staj yaptırдық. Tabii herhangi bir ücret talep etmediğimiz için staj ücreti de vermedik.

Öğrencilerin stajı bitip belgelerini aldıktan birkaç ay sonra bir mahkeme tebligatı geldi. Bu öğrencileri aldatan bir avukat “Hastane sizin hakkınızı yemiştir, staj ücretinizi vermemiş” diyerek bu öğrencilerden vekalet alıp dava açmış. Avukat, her öğrenci için yaklaşık 5 bin TL talep ediyordu.

Bunun üzerine hukuk müşavirimizle görüştük, kendisine durumu anlattık. Avukat arkadaşın yanlış yaptığını, bizim iyi niyetimizi suistimal ettiğini, bu öğrencilere daha mesleğinin başlangıcında ahlak ve etik dışı bir yola ittiğini anlatmasını söyledik. Ama avukat alacağı parayı düşünüyordu. Bizim iyilik yaptığımız gençler de maalesef üç kuruşun peşine düşmüşlerdi. Tüm gayretlerimize rağmen mahkeme bizi haksız buldu ve her öğrenciye tazminat ödemeye mahkum etti. Bu acı tecrübenin ardından biz de bir daha ücretsiz staj yaptırmamaya karar verdik.

Bir arkadaş bu konuyu öğrenince şu hikayeyi anlattı: Çölde devesiyle giden bir yolcu susuzluktan bitap düşmüş birisine yardım eder. Suyunu ve yiyeceğini paylaşır. Bir müddet sonra dermanı yerine gelen, güçlenen kişi bir boş anında yolcunun devesini ve eşyalarını alarak kaçmaya başlar. Yolcu arkasından seslenip “Deve de eşyalar da senin olsun. Ama senden bir isteğim var. Bu olayı sakın kimseye anlatma! Yoksa bir daha kimse çölde yolda kalmış aç ve susuz insanlara yardım etmez” demiş.

Biz de öğrencilere ve avukatına yaptıklarını kimseye anlatmamalarını söyleyerek, bu hikayeyi gönderdik.

HEKİMLERİN ZOR SINAVI: ÖĞRENCİ İSTİRAHAT RAPORLARI

Tıp fakültesinde klinik derslerde birçok hocamız hastalıkların tedavisinde, istirahat etmenin de tedavinin bir parçası olduğunu anlatırdı. Her hekim hastalarına tedavi için ilaçlarla beraber uygun süreli istirahat raporları da verir. Bu raporlar reçete gibi hekimin sorumluluğundadır ve ancak daha üst bir sağlık kurulu tarafından sorgulanabilir.

Tıbbi endikasyonlu raporlar hekimlerin tedavi edici protokolleri içerisinde olduğu için çok önemli bir sorun teşkil etmez. Ancak tıbbi endikasyon dışında, sosyal endikasyon dediğimiz kişisel ve kurumsal nedenlerle verilen istirahat raporları hekimlerin adeta baş ağrısıdır.

Hasta olmadığı, istirahate tibben ihtiyacı olmadığı halde herhangi bir mazereti, işi, kişisel sorunu nedeniyle istirahat raporu isteyen çok insan var. Biz hekimler istirahatin tedavinin bir parçası olduğu ve ilaç gibi ancak hastaların hakkı olduğunu vurgulayıp, bu ihtiyaçlarını raporla değil, doğru şekilde karşılamalarını söyleriz. Bazen mecbur kalır, ısrarlara dayanamaz, birkaç gün olması kaydıyla, kurumsal ve hukuki olarak sorumluluk getirmemesi şartı ile rapor verdiğimiz olur. Ama her defasında “Acaba yanlış bir şey mi yaptım, doğru olmayan bir rapor vererek o şahsa, kurumuna ve sorumlu olduğu insanlara karşı yanlış mı yaptım?” endişesi taşırız.

Bu raporların en ilginçleri lise son sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına yakın günlerde okula gitmeyip, daha yoğun ders çalışmak bahanesi ile hastaneleri, klinikleri ve aile hekimlerini dolaşarak 15 gün ila 1 ay arasında uzun süreli istirahat raporları almak istemeleridir. Artık yıllar boyunca uyguladığı için nerede ise bir hak kabul ettikleri bu raporlar için bazen aileler ve öğretmenler bazen de bizzat okul idaresi bile aracı oluyor, istirahat raporu vermemiz konusunda ricacı olabiliyorlar.

Bu toplumsal sorun karşısında benim ve Hastanemizin tavrı oldukça net. İstirahat raporu hastanın tedavisinin bir parçası ve onun hakkı. Hasta olmayan kişiye velev ki sosyal endikasyonla dahi olsa, istirahat raporu vermek hekimin hasta olmayan kişiye ilaç vermesi gibidir.

Lakin, gel de bunu bizim öğrencilere anlat. Sınavı çok önemsedikleri için bu konuda yapacakları her türlü gayret onlara tabii bir hak gibi geliyor ve bizleri de yardımcı olmamız için adeta zorluyorlar.

Hekimin hasta olmayan kişiye rapor vermesi zincirleme bir yalan söylemek gibi geliyor bana. Şahıs hasta olmadığı halde “hastayım” diyecek, hekim hasta olmadığı halde ona rapor verecek ve kurumu onun hasta olmadığını bile bile o şahsa izin verecek. Nereden baksanız organize bir iş. Organize bir aldatma oyunu...

Özellikle üniversite sınavına girecek gençler için bu organize işler bana çok daha yanlış geliyor. Milli Eğitim Bakanlığı ya herkesi izinli sayсын ve ÖSYM’ye hazırlanmaları için fırsat versin veya bu dönemi herkes için tatil etsin. Yoksa rapor alıp işini uyduran öğrenciler, birkaç puanla yüz binlerce öğrenciyi elerken, bu yola tevessül etmeyenler haksız rekabet ile karşılaşmış oluyor. Bu yanışa da hekimin iyi niyetini alet ediyorlar.

Bir çok öğrenciye ve rapor konusunda ricacı olan velisine- öğretmene de ısrarla şu görüşü anlatmaya çalıştım. “İstirahât raporu hastaların hakkıdır, bu öğrencilere hasta olmadığı halde yalan söyleyerek hasta raporu aldırduğunuzda, kaç puan alırsa bu konuda yalan söylemenin yanlışlığını ve zararını telafi edebilir.

Sizce kaç puan alırsa, “hastayım” diyerek hekimi, öğretmenlerini, arkadaşlarını kandırmaktan daha önemli bir şey yapmış olur.

Sizce bu yalanın karşılığı kaç puandır, bu gence yalan söylemeden, kul hakkı yemeden çalışıp kazanmaktan daha değerli ne öğretebilirsiniz” diyorum.

Günümüz gençliği bu konuda daha duyarlı, sınav için istirahat raporu isteyen gençler azaldı. Gençler, hak yememek ve torpil yapmamak konusunda hassaslar. Ben gelecekte ümitvarım.

Sana senden gelir ancak bir işte dat lazımsa/ Ümidin kes zaferden, gayriden imdat lazımsa

(Namık Kemal)

*(Dat; Yardım)

BİR BAŞHEKİMİN COVID HATIRALARI

2019 yılı sonunda ve 2020 yılının tamamında Covid 19 pandemisi Çin'in Vuhan kentinde başlayıp tüm dünyayı etkisi altına aldı. 2019 yılı Aralık ayında TV ve Gazetelerde Vuhan kentinde Covid 19 virüsünün yayılmaması için alınan tedbirleri konuşuyor, bazen alaya alıyor, bazen de abarttıklarını düşünüyorduk. 1 aya yakın sokağa çıkma yasağı, insanların eve hapsedilmesi, kapıların tahta perdelerle çivilenip kapatılması... vs bize acayip bir hikaye gibi geliyordu.

Mart 2020 tarihinden itibaren Covid 19 vâkalarının Türkiye'de görülmesi ile beraber benzer sahneler bizde de yaşanmaya başladı. Uzun süreli sokağa çıkma yasakları, kişisel korunma tedbirleri, tedavi için yapılan seferberlik... vs gibi önlemler hızla uygulamaya konuldu.

Türkiye'de ilk Covid vâkâsı 10 Mart'ta görüldü. Kişisel korunma tedbirleri artırılmaya başlandı. Biz de hastanemizde maske, mesafe, temizlik kurallarını uygulamaya başladık. Hastane girişinde hasta bekleme koltuklarının olduğu alanı

3 odaya bölerek Covid hastalarının ilk muayenelerinin yapıldığı izolasyon odaları haline getirdik. Kalabalık toplantılar iptal edildi, bir kısım toplantıları watsap ve zoom üzerinden yapmaya başladık. 15 Mart Tıp Bayramı için yaptığımız tüm hazırlıkları iptal ederek toplantıyı zoom üzerinden yapmak zorunda kaldık.

Mart ayı sonundan itibaren Covid 19 hastaları iyice arttı, ayaktan tedavi olanlar yanında akciğerleri daha çok etkilendiği görülen bazı hastalar hastanelerde yatarak tedavi olmaya başladı. Biz de Afiyet Hastanesi'nde servisimizin bir kısmını cam kapı ve bölmeyle ayırarak Covid servisi yaptık. 5 odayı ise vantilatör ve oksijen bağlantısı ile entübe hastaların da takip edileceği ara yoğun bakım haline getirdik.

10 Nisan 2020 tarihinden itibaren yoğun bir şekilde Covid hastalarını kabul etmeye ve tedavi etmeye başladık.

Covid servisinde çalışan hemşire ve sağlık personelinin evine gidemeyecek olanlar için kalacakları yerler ayarladık. Hastanemize yakın olan TEİAŞ

işletmesinin yöneticileri, misafirhanelerinin sağlık personeline kullanımına izin vererek bize çok yardımcı oldu.

Pandeminin ilk zamanları bilinmezlikler zinciri içerisindeydi. Maskenin ne zaman ve ne kadar takılacağı, koruyucu tulumların ne zaman ve kimler tarafından giyileceği, eldiven takmanın ne kadar koruyacağı... vs hep tartışılıyor, Sağlık Bakanlığı da sık sık Covid hasta takibi ve tedavisi konusunda algoritmalar yayınlıyordu.

İlk zamanlarda doktorlar ve sağlık personeli arasında da Covid 19 hastalarını muayene ve tedavi etme konusunda çekingenlik vardı. Bazı doktorlar Covid hastası bakmamak için ücretsiz izin alıyor, bazıları riskli durumları, yaşları veya bazı kronik rahatsızlıkları nedeniyle istifa etmeyi bile düşünüyordu. Ama büyük çoğunluk fedakârca çalışmaya devam ediyor, gerekli kişisel koruyucu önlemleri alarak Covid hastalarını tedavi ediyordu. Bu pandemi dönemi, tüm sağlık çalışanları için adeta vatan savunması gibi ön safta çarpışılan, mücadele edilen, bazen gazi, bazen de şehid olunan bir meydan muharebesi gibiydi.

Covid 19 pandemisinde ilk hasta artışı, teknik deyimle ilk piki 2020 Nisan-Mayıs ayında, ikinci piki 2020 Kasım- Aralık ayında, üçüncü ve en ağır olanı ise 2021 Mart- Nisan ayında oldu. Özellikle son pikte yoğun bakım ve servislerimiz doldu. Polikliniklerde muayene edilen hastaların neredeyse %40-50'si Covid hastası oluyor, covid şüphesi ile çekilen BT incelemesinde neredeyse % 90 Covid bulguları görülüyordu.

Hastalar çok sayıda ve ağır tablolarla hastanelere geliyordu. O kadar ki İl Müdürlüğü Covid merkezinden günde 50- 60 hastanın tedavisi için yer talep ettiler. Adeta bir sel gibi gelen hasta yoğunluğu doktorları ve sağlık çalışanlarını çok zorladı. Doktorlar ve Sağlık çalışanları yorgunluktan ve yoğunluktan adeta bitap düştü. Neyse ki alınan tedbirlerle Haziran ayından itibaren hasta sayıları ve yoğunluğu azaldı.

Pandemi döneminde bir çok sağlık çalışanımız da Covid hastalığı geçirdi. Genellikle hafif atlatılırken, bazı arkadaşlarımız ağır geçirdi, hatta yoğun bakımda yatan ve entübe olan çalışanlarımız bile oldu. Ama sevindiğimiz nokta şu ki Afiyet Hastanesi çalışanlarından Covid nedeniyle vefat eden olmadı.

Pandemi döneminin hastaları ve kurbanları olduğu gibi kahramanları da vardı. En başta fedakârca çalışan tüm sağlık çalışanları, covid servisi çalışanları, yoğun bakım personeli,

112 acil servis görevlileri ve cankurtaran görevlileri bu dönemde olağanüstü bir gayret gösterdiler. Bizim hastanede bir çok personel covid servisinde çalışmak için gönüllü oldular. Covid olma riski altında, günde 7/24 saat devam ederek, ailesini ihmal ederek, zor durumda çalıştılar.

Covid servisi ve yoğun bakım sorumlusu Anestezi ve Reanimasyon uzmanımız gece gündüz hastaneden ayrılmadan aylarca hasta takip ve tedavisi yaptı. Her gün Covid servisinde servis sorumlumuz, enfeksiyon uzmanımız ve Nöroloji doktorumuz ile birlikte hasta vizitleri yapıyor, tedavileri ve süreçleri takip ediyorduk.

Diğer branş hekimlerimiz ve acil servis çalışanlarımız ile hep birlikte pandemi döneminde covid hastalarının teşhis, tedavi ve takibi için gayret ediyorduk. Anlaşmalı kurumlar, kayıt elemanlarımız ve tüm çalışanlarımız da, hastalarımızın kayıtları ve hasta dosyalarının düzenli hazırlanması için çalışıyordu.

Tabii idari çalışanlarda işlerin koordinasyonu ve takibini yapıyor, sistemin sağlıklı yürümesi için elinden geleni yapıyordu.

Poliklinikte teşhis ve tedavi edilen hastaların büyük bir kısmı tedaviye iyi cevap veriyor, yüzde doksanı evde izolasyon ve ilaç tedavisi ile iyileşiyordu. Akciğerleri etkilenmiş olan daha ciddi durumdaki covid hastaları ise yatarak tedavi ediliyor, covid ilaçları yanında nazal ve maske ile O2 tedavisi veriliyor, daha ağır durumda olan ve sitokin fırtınası tabiri ettiğimiz ağır tablonun gelişme ihtimali olan hastalarda kortizon, aktemra ve pulmozin tedavisi ve destek tedavileri yapıyorduk.

Covid 19 virüs hastalığının kesin bir tedavisi henüz bilinmemekle beraber dünyada ve ülkemizde belirli bir standart tedavi protokolleri belirlenmişti. Bizim ekip de bu tedavileri yakından takip ediyor ve hastalarımızı bu yeniliklere uygun olarak takip ve tedavi ediyorduk. Yatan hastalardan % 60-70 tedaviye iyi cevap verirken, % 10- 15 entübe oluyor, entübe olan hastalardan bir kısmını da bütün tedavi ve müdahalelere rağmen kaybediyorduk.

Hekimler ve sağlık çalışanları olarak her kaybedilen canla birlikte üzülsek, acı duysak da; hastalarımızın takip ve tedavisi için konsantrasyonumuzu kaybetmemeye, kaldığımız yerden hayata devam etmeye mecburduk. Hasta yakınlarının "Acaba bize de covid bulaşır mı?" diye yaklaşmadıkları hastalara, sağlık çalışanları her türlü hizmeti veriyor, yemeklerini yediriyor, bazen altını temizliyor; bazen de boğazına hortum sokarak aspire ediyor, bazen de

entübe etmek için tüm riskleri düşünerek solunum yoluna müdahale ediyordu.

Unutmadığım bir hasta 35 yaşında, kilolu, genç bir avukattı. Covid servisine yatırdığımızda akciğerleri oldukça etkilenmiş ve nefes darlığı yaşıyordu. Serviste 3-4 gündür tedavi ediyorduk ama durumu ağırlaşıyordu. O gün yine serviste ziyaret esnasında koridorda hasta odasına doğru yürüyorduk. Kapıya geldiğimizde hastanın solunumunun zorlaştığını ve inlemeye başladığını gördük. Saturasyonu düşmüş, yüzünün rengi de koyulaşmaya başlamıştı. Yataktaki oturuyor, maskeyle oksijen alırken, “Nefes alamıyorum yardım edin” diyordu.

Doktor Abdurrahman bey hemen entübe etmeye karar verdi. Hasta entübe edildi, ama bu defa kalp ve solunum durması nedeni ile resüsitasyon yapılmaya başlandı. Yaklaşık 45 dk süren canlandırma masajına rağmen hasta geri dönmedi. Bu sırada tüm sağlık personeli elinden geleni yapıyor, bir can kurtarmak için koşturuyordu. Tam bu sırada hastanın cep telefonu çalmaya başladı.

Kimse telefona cevap vermeye cesaret edemiyordu. Telefonu ben açtım, babasına hastanın durumunun ciddi olduğunu, elimizden geleni yaptığımızı ama her türlü sonuca hazırlıklı olmalarını söyledim. Tabii çok zor ve üzücü bir durumdu.

Başka bir hasta 50 yaşında bir iş adamı idi. Akciğerleri covid enfeksiyonundan oldukça etkilenmiş, saturasyonu da düşük seyrediyordu. Ama hastanın aklı fikri işletmesinde, iş yerinde ve çalışan işçilerin ödemesinde idi. Her ziyarette bize ve Dr. Abdurrahman beye “Bırakın gideyim, işçilerin maaşını ve diğer ödemelerini yapayım birkaç gün sonra geri geleyim” diye ısrar ediyordu. Biz de “Bu halle gidersen değil geri gelmek, iş yerine bile varamazsın, tedavini tamamlayalım sağlıklıca git” diyorduk. Hasta yatışının 4. gününde iyice fenalaştı, sitokin fırtınası denen ağır klinik tabloyu yaşamaya başladı. Entübe edilen hasta birkaç günde yoğun bakımda takip ve tedavi edildi, ama kurtarılamayarak vefat etti.

Tabii bu süreçte kaybettiklerimize çok üzülürken, tedaviye iyi cevap verip hayatı kurtulan hastalarımıza da çok sevindik. Tanıdık tanımadık bir çok hastamız, tedavisi tamamlanıp alkışlarla uğurlanırken sevinç gözyaşları döküyordu. Çok ağır bir covid hastası olan, hatta entübe edilip sonra tekrar normal solunuma dönen bir hastamız, tedavisi tamamlanıp taburcu edildi.

ceğinde “Lütfen beni alkışlarla değil, dua ile taburcu edin” dedi. Biz de hastanın ricasını kırmayarak, o gün hastanemize gelen İlahiyat Profesörü İrfan Gündüz ve Bingöllü Hoca Hüsnü Efendi’ye rica edip hastayı dualarla taburcu ettik.

Başlangıcından bugüne pandemi sürecinde 18 ayı geçse de Covid enfeksiyonu bilinmezliklerini koruyor, mutasyonlarla yeni varyasyonlarla insanlığı tehdiye devam ediyor. Aşılamalar sonucunda rahatlayacağımızı düşünsek de henüz tamamen normale dönmek için erken. En doğrusu virüslere karşı daha korunaklı, yeni normal dediğimiz bir hayata dönmek galiba. Virüslerin oluşturduğu hastalık tehdidi ve ölümler kadar; ekonomik ve siyasi tehditler ve zararlar da her ülkeyi çok ciddi şekilde etkiledi.

“Pandeminin faydaları da var mı?” diye sorarsanız cevabım “Evet” olacak. Koruyucu tıbbın öneminin anlaşılması, sağlık sisteminin ve çalışanların öneminin anlaşılması, temizliğe dikkat edilmesi, sokağa çıkma yasağı sonucu atmosferde ve çevrede kirlenmenin azalması, aile içi iletişimin artması, dijital teknolojinin daha çok hayatımıza dokunması... vs gibi bir çok faydalar sayabiliriz.

Bütün bu yan faydalar olsa da “Allah bir daha böyle bir pandemi yaşatmasın” demekten başka bir çaremiz kalmıyor.

Kimseye kalmaz bu cihan mülk-i devlet sim-ü zer Bir harap olmuş gönül tamir etmektir hüner.

SOSYAL FANTOM AĞRILARI TOPLUMSAL HAFIZA SANCILARI

*Bu nasıl bir derttir dermanı yoktur
Bedenimde değil ruhumda sızı
Görünmez bir yara acısı çöktür
Bedenimde değil ruhumda sızı,*

Sivil Toplum kuruluşları ile birlikte birçok defa değişik ülkelerde, afet bölgelerinde sağlık ve sosyal yardım faaliyetlerinde bulundum. Bu çalışmalarda Türkiye'den gelen sivil toplum kuruluşlarının hem sayı hem de gayret olarak çok önde olduğunu müşahade ettim. Endonezya da, Pakistan'da, Suriye'de, Filistin'de, Nijer ve Afrika'nın birçok ülkesinde yardım faaliyetlerinde, aradaki binlerce kilometre mesafeye rağmen, Türkiyeli insanların kurduğu sivil toplum ve yardım kuruluşları hep en öndeydi.

Petrol zengini ülkeler, milli geliri dünya ortalamasının üzerinde devletler, süper güçler, tepeden tırnağa silahlı her an saldırmaya hazır devletler insani yardım konusunda parmaklarını kımıldatmaz iken, Türk insanı adeta yediği ekmeği paylaşan, komşusu aç iken tok yatmaktan utanan, sarılacak bir yara görünce içi sızlayan bir diğer gamlıkla dünyanın her tarafında sağlık ve sosyal yardım faaliyetlerinde bulunuyordu.

Bunun güzelliği ve kıvancı göğsümüzü kabartırken, gönlümüze ferahlık veririrken, sebepleri ve sosyal temelleri konusunda da sohbet ediyorduk. Bizim toplumumuzda vakıf medeniyeti ve yardımlaşma kültürü dolayısı ile düşküne, mazluma yardımcı olmak çok yaygındı. Hem kendi ülkemizde hem de yakın çevremizde vakıf ve yardım faaliyetleri devam ederken, ayrıca dünyanın bir ucuna uzanan bu yardım eli hangi sosyal ve insani değerın yansımasıydı.

Bu sohbetler sırasında bir doktor arkadaşımız bu konuyu 'Sosyal Fantom Ağrıları' olarak yorumladı.

Doktor arkadaş konuyu 'Toplumsal hafızanın daha önce birlikte olduğu insanları, ülkeleri, toplumları unutmaması, onların acıları ile acı duyması teşhisi' ile izah etmişti.

Fantom Ağrıları; Tıp Fakültesi derslerinde öğrendiğimiz ilginç bir ağrı çeşi-

didir. Bir uzvun kopması veya kesilmesinden sonra sanki kesilen uzuv yerinde duruyor ve ağrımaya devam ediyormuş gibi ağrının hissedilmesidir.

Genellikle kol veya bacak kopmalarından/kesilmelerinden sonra ortaya çıkar. Fantom ağrısının nedeni tam olarak bilinmemektedir. Beynin ağrıyla ilgili merkezlerinin bu ağrıyı ortaya çıkardığı düşünülmektedir. Kolun ya da bacağın kesilmesinden önce ilgili uzuvda uzun süre ağrı çeken hastalarda fantom ağrısı daha yaygındır.

İşte Sosyal Fantom Ağrıları da, tarihin bir döneminde birlikte olduğu, daha sonra çeşitli nedenlerde ayrıldığı, uzak düştüğü toplumlar, milletler ve ülkelere duyduğu hasret, sevgi ve acıların ortak hafızada tekrar canlanmasıydı. Bizim toplumumuz da bu ağrıları Bosna, Kafkasya, Filistin, Suriye, Libya, Doğu Türkistan için derinden hissediyordu. Sanki hala birlikte imiş gibi onun acıları, sevinçleri, üzüntüleri bizim toplumumuzu da sanki bir parçası acıyormuş gibi derinden etkileniyor ve bu acıya karşı onu dindirmek, yaralarını sarmak için tepki veriyor, gayret ediyordu.

Bedenimizdeki Fantom ağrılarını dindirmek için ağrı kesicileri ve teskin edici ilaçlar kullanılırken, ruhumuzdaki sızları, toplumsal fantom ağrılarını dindirmek için o insanların derdiyle dertlenmek, yaralarını sarmak ve acılarını paylaşmak gerekiyor.

Sivil toplum olarak yapılan yardım ve destek faaliyetleri de sanki toplumun bu ruh sancılarını dindirmeye yarıyor.

Meşhur halk deyiminde olduğu gibi 'Acılar paylaşıldıkça azalır, Sevinçler paylaşıldıkça çoğalır.'

SOSYAL MİKROSEFALİ VE SONUÇLARI

Bir dostum ile sohbetimizde bizim toplumda gerek işletmelerin gerekse sivil toplum kuruluşlarının yapısı üzerine konuşuyorduk. Toplumsal bazı eksiklikler ve anomaliler ile insan vücudundaki hastalık ve anomalileri birbirine benzerlikler gösteriyor. Bunun bir örneği de gövde ile beyin arasındaki orantısızlığı anlatan ve beynin daha küçük olması durumuna neden olan mikro-sefali anomalisi idi. Bazı toplumlarda ve kuruluşlarda da gövde büyük; beyin-yönetici kadro küçük ve yetersiz oluyor, böylece 'sosyal mikrosefali anomalisi' ortaya çıkıyordu.

Beynin bedene göre küçük olması her zaman olmasa da genellikle zeka geriliğine de neden oluyor. Toplumda da sosyal mikrosefali durumu, düşünce ve gelişim geriliğine neden oluyor.

Sivil toplum ve işletmelerde; insan kaynakları, sermaye, gönüllü katılımcı ve yapılan işlere baktığımızda çok büyük ve sağlam bir gövdeye/bedene sahip olduğu halde, iş düşünmeye, yeni işler/hedefler üretmeye, kurumsallaşmaya, yapılan faaliyetleri güncellemeye geldiğinde bu kuruluşların beyin/ düşünce konusunda çok küçük kaldıklarını görüyorduk. Bu kuruluşlarda, bedeni büyük beyni küçük mikrosefali anomalisi olan çocuklar benzeri 'sosyal mikrosefali' vâkâlarının olduğu anlaşılıyordu.

Tıbbi olarak Mikrosefali rahatsızlığı baş ve baş çevresi boyutlarının standartlara göre daha küçük olması durumudur. Mikrosefali bir hastalık olarak nitelendirilmezken klinik bir bulgu olduğu ifade edilir. Kafatasının standartlara göre daha küçük olması aynı zamanda beynin de daha küçük olduğunu ifade eder. Ancak bu durum bebeğin zeka seviyesini etkileyen başlıca neden olarak belirlenmez. Zeka geriliğini beyin boyutu değil, altta yatan yapısal patoloji belirler.

İnsanda mikrosefali anomalisi genetik/doğumsal bir hastalık iken, sosyal mikrosefali ise iç ve dış sosyal etkenlere bağlı olarak bilerek-isteyerek-gönüllü ve adeta göz göre göre oluşan bir sosyal bozukluktur.

Sosyal ve ticari yapılar gövdesi büyüdükçe beynini de büyütüp geliştirecekleri yerde, genellikle beyni sabit tutmayı yeğlemektedirler. Zaman ilerledik-

çe bu işletmeler-kuruluşlar yerinde saymaya ve geri gitmeye ya da batmaya mahkûm olmaktadır.

Sosyal problemleri çözümede beynin/düşüncenin önemini anlatan en güzel örnek bir problemin çözüm tarzında kendini gösterir. Bir problemin çözümü için 1 saatlik süre verildiğinde genellikle düşünce/ bilgi ağırlıklı olmayan gruplar-insanlar hemen çözmek için harekete geçerler. Beyin-düşünce ağırlıklı gruplar ise bu sürenin en az yarısını çözüm yolları üzerine düşünerek geçirirler. Tabii ki beyin- düşünce ağırlıklı gruplar daha doğru ve zamanında çözüm üretirler.

Özellikle günümüzde bilgi ve teknolojinin çok öne çıktığı çağımızda, beyne/düşünceye/arge çalışmalarına gerekli önemi vermezsek geri kalmaya ve yerinde saymaya mahkum oluruz.

Bu tespitlerden sonra tüm sivil ve ticari kuruluşlara teklifimiz yapılarının beyin-düşünce merkezlerini güçlendirmeleri ve geliştirmeleridir. Yoksa sosyal mikrosefali rahatsızlığına dûçar olacak, bir müddet sonra geri kalacak, yarıştan kopacak ve batmaya mahkum olacaklardır.

SOSYAL OTO-İMMÜN HASTALIK VE ÇÖZÜMÜ

Vücudumuzda oluşan hastalıklar ile sosyal-toplumsal bozukluklar/hastalıklar bazı durumlarda birbirine benzerlik gösterir. Mesela, vücudun savunma sistemi-immün direnci zayıfladığında ortamda inaktif durumda bulunan mikroplar hastalık yapmaya başlarsa; toplumun sosyal yapısı-ortak değerleri zayıflamaya başladığında da toplumda inaktif olarak bulunan suç örgütleri ve marjinal gruplar o toplumu etkilemeye ve hasta etmeye başlar. İmmün sistem ile hastalıklar arasındaki bu denge, toplum yapısının-direncinin sağlam olması ile suç örgütleri ve marjinal grupların arasında da vardır.

İnsan vücudundaki hastalıklardan en ilginç bir grubu oto- immün hastalıklar oluşturur. Bu hastalıkta immün sistem kendi vücudundaki hücreler ve organların bir kısmını düşman olarak görür ve ona karşı antikor üretir. Sonuçta düşman olarak kabul edilen hücreler-dokular tahrip edilir ve bu organı görevini yapamaz duruma düşer. Bunların en bilinen örnekleri Tiroid dokusuna karşı otoimmün hastalık olan Hashimoto hastalığı -böbrek dokusuna karşı oluşan Glomerulonefritler; akciğerde astım ve alerjik bronşitlerdir.

Bağışıklık sisteminin kendi öz antijenlerine karşı tepki göstermesinin temel nedeni, kendi öz antijenleri ile yabancı antijenlerin ayırımına varabilme yeteneğini yitmesidir. Olağan koşullarda organizma kendi hücrelerinin antijenik yapılarına karşı tepki göstermez; buna “immun tolerans” ya da “doğal hoşgörü” tanımı yapılır. Bu toleransın aksadığı olağanüstü koşullarda otoimmün hastalıklar belirir; bağışıklık sisteminin tüm savunma sistemleri kendi antijenlerine karşı savaşım konumuna geçer.

Tıpkı bunun gibi, bir hekim olarak bizim toplumumuzda çok sık gördüğüm bir hastalık da, bazı yarı aydın, entelektüel veya siyasetçinin kendi toplumunun değerlerini, tarih ve kültürünü beğenmeme adeta düşman olma vakasıdır. Kendi toplumuna düşman olan bu gruplar, vücuttaki oto-immün hastalıklar gibi, toplumun en önemli organlarını, değerlerini tahrip ediyor.

Bunun en bariz örneklerinden birini 28 Şubat Darbesi döneminde yaşadık. Bir kısım siyasetçi, medya ve bürokrat, muhafazakar insanları ve dini değer-

leri düşman gören bir anlayış nedeni ile sosyal yapıya ve barışa önemli ölçüde zarar verdiler.

Yine benzer bir sosyal oto-immün hastalık vakasını 15 Temmuz Darbe Kalkışmasında yaşadık. Normalde toplumu dış tehditlere karşı koruması gereken ordu ve emniyet güçlerinin içine sızmış bir kısım dış istihbarat bağlantılı gruplar, kendi toplumuna/ devletine savaş açtılar. Meclis ve Cumhurbaşkanlığı dahil bir çok hayati merkezi bombaladılar. Normal sosyal yapı alarına geçip, tepki vermeseydi adeta bir oto-immün hastalık gibi toplumu tahrip eden bu yapı bizim toplumsal değerlerimizi ve yapımızı hasara uğratacak, tamiri imkansız zararlar verecekti.

Sosyal oto-immün hastalıkların tedavisi için en önemli tedbir, toplumsal anlayış, karşılıklı tolerans ve sosyal mutâbakat olmasıdır. Toplum olarak, ortak değerlerini muhafaza ederek, farklılıklara karşı anlayış içerisinde, birlikte yaşam kültürü ve sosyal mutabakat içerisinde yaşamayı başarmaktır.

Farklı dini, etnik, siyasi... vs gurupları sosyal bir zenginlik olarak görüp, hukuk devleti sınırları içerisinde temel insan haklarına bağlı kalarak ortak bir sosyal mutabakat üzerinde birleşmelidir.

ÖZEL SEKTÖR AÇISINDAN SAĞLIKTA İSTİKRAR VE DEĞİŞİM

İstikrar, kelime anlamı aynı kararda, biçimde devam etme, kararlılık demektir. “Genel ekonomik faaliyetlerde daralma ve aşırı genişleme gibi ciddi bir dalgalanmanın görülmemesi” durumunu ifade eden istikrar, iç ve dış istikrar diye ikiye ayrılabilir. İç ekonomik istikrardan fiyatların sabit kalması, üretim ve istihdamın düzenli biçimde genişlemesi anlaşılır.

Sağlıkta 16 yılda önce hızlı bir değişim ve sonrasında istikrar dönemi yaşanmıştır. Sağlıkta Dönüşüm Programı ile beraber kamu ve özel sağlıkta hızlı bir değişim ve yapılanma dönemi başladı. 2003-2006 dönemi arasında çok hızlı değişen yönetmelikler ile hem kamu, hem de özel sektör önemli ölçüde etkilendi.

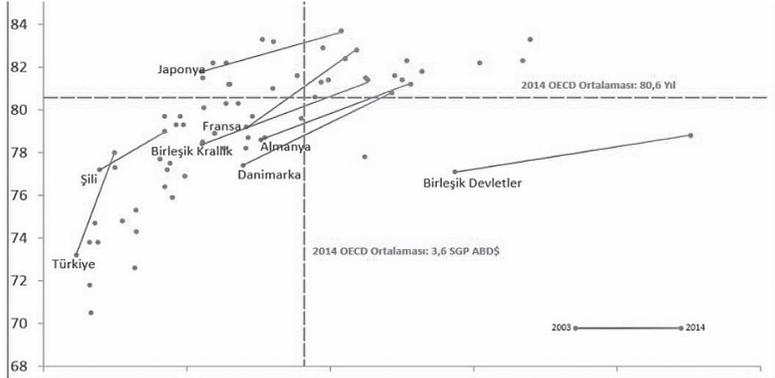
SGK'nın özel sektörden hizmet alması ile özel hastaneler verimli ve etkin çalışmaya başladı. Kalite standartları ve artan rekabet şartlarından dolayı uygun fiyat ve kalite olarak kendilerini yeniledi. Ama bu dönemde özel sağlık sektörü çoğunlukla devlete hizmet satan ve çalışma koşulları da devlet tarafından belirlenen bir yapıya girdi. Artık hekim kadroları, çalışma saatleri, branş ilaveleri, muayene ve ameliyat fiyatları... vs konusunda tamamen devletin kontrolünde, yarı resmi kurumlar olarak hareket etmek zorunda kaldı.

Sağlıkta Dönüşüm Programının ilk fazı ile birlikte hastaların sağlık hizmetine ulaşımı kolaylaşmış ve hastaların sağlık kurumlarına müracaatı artmıştır. Bu artış sağlık sektöründe talep artışı nedeni ile verimlilik ve etkinliği artırarak müsbet yönde gelişme sağlamış ancak kaynak kısıtlılığı nedeni ile ilerleyen dönemde sağlık sektöründe karlılığın ve verimin azalmasına sebep olmuştur.

Bu durum hasta ve hizmet alıcı memnuniyetini artırırken, hem kamu hem de özel sektörde hizmet sunucuları ve sağlık çalışanlarına yorgunluk, memnuniyetsizlik ve tükenmişlik olarak yansımıştır.

Sağlıkta Dönüşüm Programı ile Türkiye, OECD ülkeleri içerisinde en az harcama ile yaşam beklentisini en çok yükselten ülkelerden birisi olmuştur...

Bu başarıda 16 yıl boyunca istikrarlı bir şekilde uygulanan sağlık politikalarının etkisi çok önemlidir.

Bu başarının sürdürülebilir olması için hem sağlıkta hizmet veren insan kaynaklarının artırılması, memnun edilmesi; hem de maddi kaynakların artırılması gerekmektedir.

Sağlık İstikrar Dönemi

SH 3.4. Bireylerin aldıkları sağlık hizmetinden ve sağlık çalışanlarının çalışma şartlarından duydukları memnuniyeti artırmak

PERFORMANS GÖSTERGESİ	MEVCUT DURUM	ULAŞILACAK HEDEF	ULAŞILACAK HEDEF
	2011	2017 T	2023 T
Sağlık Hizmetlerinden Duyulan Genel Memnuniyet Oranı, (%)	75,9 ⁽¹⁾	80	85
Sağlık Personeli Memnuniyet Oranı, (%)	Mevcut Durum Analizi	20 ↑	30 ↑

(1) TÜİK

Geçmiş dönemlerde uygulanan sağlık politikaları kendi dönemleri için kısmen başarılı olsa da daha sonraki dönemlerde toplumun gelişimine ayak uyduramamış, ortalama 18 ayda değişen hükümetler istikrarlı bir sağlık politikası uygulayamamıştır.

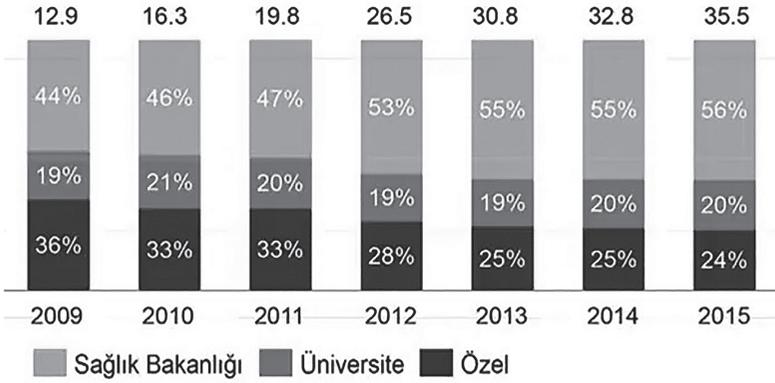
Ak Parti Hükümeti'nin uzun iktidar döneminin ilk yıllarında hızlı bir değişim ve yapılanma dönemi yaşanmıştır.

Kamu ve özel sağlık sektörü birlikte yeni döneme göre değişim ve gelişim içerisine girmiştir. Sağlık hizmetine ulaşım kolaylaşmış ucuzlarken, hasta

memnuniyeti artmıştır. Ancak sağlık çalışanları memnuniyeti hala çok düşük seviyelerdedir.

Sağlık hizmetlerinde performans uygulaması hasta kuyruklarının azalmasına ve hasta memnuniyetinin artmasına sebep olmuştur. Hasta memnuniyeti artarken sağlık çalışanlarının iş yükü artmış, bu arada adeta kıskırılan hasta şikâyetleri nedeni ile sağlık çalışanları şiddet ve baskı görmeye başlamışlardır.

Sağlık yönetmeliklerinde ve kalite uygulamalarında değişim ve iyileştirmeler devam ederken SUT fiyatları adeta sabitlenmiştir.

Yaklaşık 10 yıl boyunca SUT ödeme fiyatlarının sabit olması özel sağlıkta önemli bir sorun olmuştur. Aynı zaman diliminde asgari ücret tam 4 kat artarken, enflasyon oranı toplam olarak TÜİK verilerine göre % 225 seviyelerine yükselmiştir. Elden alınan farklarda kanuni kısıtlamalar ve rekabet koşulları nedeni ile azalınca özel sektör etkisi gittikçe artan zor bir döneme girmiştir. Özel sağlık işletmeleri ılık suda yavaş yavaş ısıtılan kurbağa misali kaynayıp piştiğini anlayamaz duruma gelmiştir.

Devletin sağlığa ayırdığı pay sabit olunca hatta enflasyon farkı nedeni ile azalınca gelişen ve sayıları artan sağlık kurumları enflasyon oranında zarar etmeye başladılar.

Özel Sağlık yatırımları artarken özel sağlığa ödenen payın düştüğünü gösteren grafik, bu durumu net olarak ifade etmektedir.

Özel Sektörde Farklı Senaryolar

Özel sağlık kurumları bu durumda karlılıklarını muhafaza etmek ve ayakta

kalabilmek için farklı bakış açıları geliştirmek zorunda kaldılar. Ana başlık olarak giderleri azaltmak/ gelirleri artırmak mantığı ile yapılan uygulamalarda gelirler kısmen sabit olduğu için giderleri azaltmak üzerine yoğunlaşmıştır. Ancak giderleri azaltmak iyi planlanmaz ve yönetilmezse hizmet kalitesinde azalmaya neden olarak işletmeye zarar vermeye başlayabilir.

1. Giderleri azaltmak için özel sektör üç ana kalemde azaltmaya gitti.
2. Hekim ve personel maaş artışları enflasyonun gerisinde kaldı.
3. Toplu alımlar ile sarf ve ilaçta maliyet düşürülmeye çalışıldı.
4. Cihaz yatırımları azaltıldı veya dış satın alma modellerine geçildi.

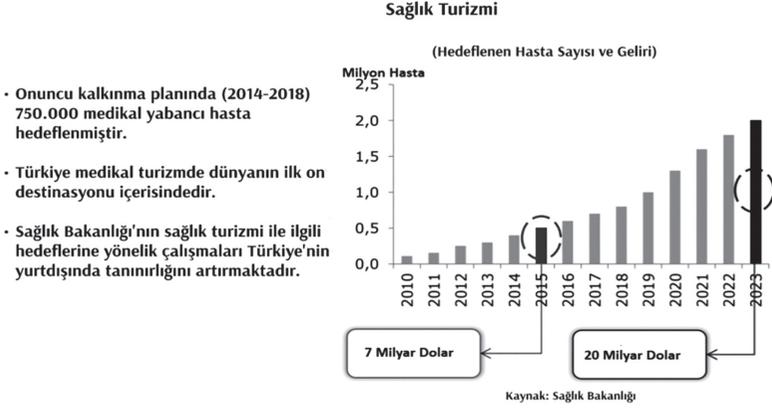
Sağlık işletmeleri, gelirleri artırmak için gelir kalemlerini çeşitlendirmeye ve karlılığı korumaya çalıştılar. Bunun için sağlık turizmi, özel ve tamamlayıcı sağlık sigortaları, göz, estetik ve dış kliniklerine yatırım, kronik hastaların bakımı, geriatri bakım... vs gibi alanlara yöneldiler.

Sağlık Turizmi

Daha karlı ve devlet kısıtlaması olmayan dış hastalar, özel hastaneler için yeni bir alan olarak görüldü. Sağlık sektöründeki gelişme ve kalite artışı bölgede komşu ülkelerde yaşayan ve sağlık hizmetleri yeterli olmayan ülke vatandaşları için ülkemizdeki özel hastaneleri cazip hale getirdi.

Özellikle kolay ulaşım açısından THY uçuş ağı içerisinde bulunan ülkelerden hastalar hem coğrafi yakınlık hem uygun fiyat ve kaliteli hizmet nedeni ile ülkemizi tercih etmeye başladılar.

Olgun bir pazar olmadığından daha çok yurt dışında yaşayan Türkler, Libya-Irak-Suriye... vs gibi sağlık sistemi çalışmayan ülke vatandaşları sağlık turizmi olarak getirildi.

Ülkemizin coğrafyası sağlık turizmi açısından büyük bir şans ve fırsat olabilir. Sağlık sisteminin oturmuş ve kaliteli olması ülkemizi çevre komşu ülkeler için ulaşım ve fiyat açısından cazip hale getirmektedir. Gerçek medikal turizm sayılabilecek diğer hastalar genellikle göz, diş ve estetik branşlarında ülkemizi tercih ettiler.

Sağlık turizminde dikkatli ve kaliteli hizmet verilmeli, sağlık turizminin Laleli bavul turizmine dönmemesi için çok dikkatli hareket edilmelidir.

Sağlık turizmi karlılığı olduğu kadar ve riskleri de yüksek bir alan. Ülkemizin dış politika değişimlerinden, güvenlik durumundan, döviz kurundan... vs çok hızlı ve kolay etkilenmektedir.

Ayrıca bazı ülkelerin mali yapısı da çöktüğü için tahsilat konusunda problemler yaşanmaktadır.

Ülkemizde sağlık turizmi hem özel hem de kamuda istikrarlı bir gelişme göstermektedir.

Özel ve Tamamlayıcı Sigortalar

Özel Sigortalar ülkemizde henüz yeteri kadar gelişmemiştir. Ancak üst gelir grubunda bulunan az bir yüzdeye hitap etmektedir. Bazı kurumsal firmalar çalışanlarına özel sağlık sigortası imkânı sunmaktadır. SGK'ya ek olarak, özel sağlık sigortasının tamamlayıcı sigorta olarak gelişmesi desteklenmeli, geniş halk kesimine hitap eder hale getirilmelidir.

Farkların Artırılması

SGK tarafından hasta başı ödenen SUT miktarları artırılmayınca hastadan alınan farklar artırmak zorunda kalınmıştır. Önceleri % 50, % 100 farklarla sınırlı iken, en son alınan kararlar % 200 fark alınabilmektedir. Bu durum özel hastaneleri kısmen rahatlatmıştır. Ancak piyasada oluşan rekabet şartları ve cezalar fark almayı zorlaştırmaktadır. Hastalardan alınan farklar dikkatli yönetilmezse orta ve uzun vadede gelirin azalmasına neden olabilir.

Özel Sağlık Sektöründe Riskler

Sağlıkta pazar hızlı büyümüyor, karlılık düşüyor. Dış politika kaynaklı riskler var, kamu hastanelerinin hizmet şartları ve kapasiteleri iyileşiyor, SUT fiyatları artmıyor, rekabet artıyor. Bütün bunlar, özel sağlık sektörü için bir risk. Ama özel sektör yatırımları devam ediyor. Bunun izahı sağlık politikalarının istikrarlı olarak devamı ve artan kalite nedeni ile özel sektör şimdi az kar ediyor olsa bile, ileride daha çok kar edilebileceği beklentisidir.

Özel hastanelerin karlılığının azalmasına rağmen, zincir hastaneler gruplarının yatırıma devam etmesi borsaya açılma ve yabancı ortak bulma isteğine bağlıdır. Zincir hastaneler ve yabancı yatırımcılar sektörde bir balon oluşturular. Reel karlar ve EBİTTA artırılması değil, ciro ve hasta sayısını artırarak piyasa değerini artırmak ve dış ortak bulmak peşindedir. Aslında reel karlarına göre değil, gelecek 10 yılın karına göre piyasa değeri belirliyorlar.

Bu senaryonun işleme için gelecekteki karlılık beklentisinin devam etmesi gerekiyor. Fakat göstergeler 2008 yılından itibaren sağlık sektöründe reel karlılığın gittikçe düştüğünü göstermektedir.

Özel sağlık sektöründe zincir hastane grupları ve dış ortaklı gruplar dışında kalan gruplar ise adeta can havli ile rekabetten düşmemek, piyasada ayakta kalmak, ileride kar ederim beklentileri ile yatırım yapmaya kısmen devam etmekte. Bazen de değişimi fark etmeyerek eski dönem karlılığı devam ediyor sanarak yatırım yapmaya çalışan gruplar varsa da genelde sağlık yatırımları azalmaktadır.

Özel Sağlık Sektöründe Gelecek Öngörülleri

Sağlık politikalarında istikrarlı olarak devam eden uygulamalar kalite ve standartlarda da iyileşmeyi getirecektir. Bunun yanında performans kriterleri, hasta ve sağlıkçı hakları, SUT fiyatları... vs konularında yeni şartlara göre

değerlendirme ve yenilemeler yapılmalıdır.

Nitekim performans uygulamaları hasta kuyruklarını azaltmak ve hekimlerin daha çok hasta bakmasına imkan sağlamak açısından başarılı olsa da; vâkâların zorluk derecesi, yapılan işlemin kalitesi ve eğitim... vs gibi parametreler göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmelidir.

Gelecek dönemde Türkiye de nüfus profili ve hastalıkların seyri önemli oranda değişecektir. Artık sağlık sistemi hastalığa değil, sağlığa yatırım yapmaya başlamalıdır. Sağlıklı yaşam merkezleri, önümüzdeki dönemde hastanelerin yanında yeni bir sağlık yatırım alanı olarak yer alabilir. Sağlık sistemi akut tedaviler yerine kronik, geriatrik hastalıklar ve koruyucu hizmetlere yoğunlaşacaktır.

Sağlık turizmi; kaplıca turizmi, yaşlı ve engelli bakımı ile medikal turizm şeklinde gelişim gösterecektir. Özellikle ülkemizde hizmet sektörünün gelişmiş olması bu açıdan avantajdır. Öte yandan sağlık turizmi henüz tam olgunlaşmamış; parametreleri ve standartları henüz tam belirlenmemiştir.

Fırsatlar kadar ciddi riskleri de içinde barındırmaktadır. Sağlam temellere dayalı olarak gelişmesi sağlanmadıkça ileride Laleli bavul ticaretinin dış ticarete yaptığı olumsuz etkiyi yapabilecek riskleri içermektedir.

SGK ödemelerinin SUT fiyatlarının sabit kaldığı, en azından enflasyona endekslenmediği bir ortamda SGK ya bağlı özel hastanelerin geleceği oldukça zor görünüyor. Giderleri azaltmak bir yere kadar durumu idare etse de bir noktadan sonra hizmet kalitesinde düşmeye yol açmakta ve oldukça ciddi riskleri içerisinde barındırmaktadır.

Hastalardan alınan farkların artması pazarı küçültecek rekabeti daha yoğun hale getirecektir. Artan rekabet kredi ve borçlanma nedeni ile finans yapısı sağlam olmayanların ve rekabet şartlarına ayak uyduramayanların kapanmasına neden olacaktır.

Özel sektör, önümüzdeki dönemde büyüyen kamu hastaneleri içerisine girerek hizmet satma şeklinde gelişebilir. Şu an uygulanan görüntüleme hizmetlerinin kamu hastaneleri içerisinde hizmet vermesi bu şekildedir. İleri ki dönemlerde klinik hizmetlerinin verilmesinde bu uygulama örnek alınabilir.

Eldeki verilere göre özel sağlık sektörü önümüzdeki dönemde krize doğru ilerliyor. Artan rekabet, azalan karlılık, risklerin artması... vs nedenleri ile özel sağlık sektörünü zor günler bekliyor.

Kriz ortamları aynı zamanda fırsat ortamlarıdır. İyi yönetenler, finans durumu sağlam olan, kaliteli ve uygun fiyata hizmet veren kurumlar için bu dönem fırsatlar dönemi olabilir.

Sonuç olarak:

Sağlık sektörü çalışanları ve yatırımcıları, insan sağlığı gibi bilgi ve hizmet ağırlıklı çok rafine bir alanda, az kar, yüksek kalite, en az hata ile hizmet vermeye çalışıyor. Bu konunun önemi daha iyi anlaşılacak sağlık çalışanlarını da memnun eden sağlık politikalarının oluşturulması gerekmektedir.

Sağlıkta istikrar ve değişim bir arada değerlendirilmelidir. Sağlık sisteminde iyi planlanmış ve istikrarlı olarak uygulanan politikalar güven verir. Bunun için de sistemdeki tüm paydaşların hizmet alan, hizmet veren ve yatırımcının memnuniyeti ile birlikte; sahadan gelen geri bildirimleri de dikkate alarak bazı konularda değişim ve yenilenme yapılmalıdır.

Sağlık politikalarında sağlanan istikrar, kalite-kantite artışı ve hasta memnuniyetini getirdi. Fakat SUT fiyatlarının sabit kalması ve özel sektörün SGK'ya bağımlı olması gelişmeyi frenledi. Hizmet sunucular olarak sağlık yatırımcıları ve sağlık çalışanları bu memnuniyetin yükünü taşıırken, maddi ve manevi olarak zarar ettiler.

Sağlık hizmetlerinin sürdürülebilir olması için hizmet sunumunda devletin rolünün azalması, denetleme ve standartları belirlemede daha aktif olması, sağlığın korunmasına daha çok yatırım yapılması, SUT fiyatlarının artırılması, hastadan alınan farklarda marjların daha geniş olması, özel ve tamamlayıcı sigortanın yaygınlaşması, sağlık turizminin devlet-özel sektör işbirliği ile geliştirilmesi gibi başlıklar çözülmesi gereken ana konulardandır.

Sağlık ve Düşünce Dergisi, Sayı: 47, 2018/ Yaz

EVİRİM TEORİSİ BİLİM Mİ İDEOLOJİ Mİ?

Sayın Bakanım;

Sizi seven ve başarılarınızın devamını dileyen bir dostunuz olarak, bazı konularda görüşlerimi paylaşmak istiyorum. Bir süredir basında tartışılan Milli eğitim müfredatından 'evrim teorisi'nin kaldırılması konusunda yazacağım.

Evrım Teorisinin müfredattan kaldırılacağı açıklandıktan sonra bu konuda lehte ve aleyhte birçok yazıları yazıldı. Bizim de kanaatimiz evrim teorisinin bir bilimsel gerçekmiş gibi sunulmasının, canlılığı/hayatı açıklayan, tüm canlıların oluşumunu bilimsel bir yöntemle açıkladığını iddia eden tek teori olarak kitaplarda yer almasının yanlış olduğu yönündedir.

Evrım teorisi, bir bilimsel çalışma/bakış tarzı olarak sunulabilir. Fakat eleştirileri, eksikleri ve yanlışlıkları ile beraber anlatılmalı. Yoksa canlıların var oluşunu açıklayan tek ilmi gerçek gibi sunulması yanlıştır, ilmi değil ideolojik bir dayatmadır.

Bu konuya tıp fakültesi öğrencilik yıllarımdan bir hatıra ile başlamak istiyorum. Cerrahpaşa Tıp fakültesinin öğrencilerinin çıkardığı duvar gazetesinde 1982-83 yılında Evrim teorisini anlatan ve üst kısmında da o meşhur diagramın yer aldığı bir yazı yayınlandı. Maymunun yavaş yavaş nasıl ayağa kalkıp yürüdüğü ve insan olduğunu anlatan şematik çizim.

Birkaç arkadaş gazetenin yayın heyeti ile görüşmeye gittik. O zamanki Fakülte Dekanı Prof. Dr. Bülent Berkarda'nın kızı da yayın kurulunda idi. Evrim teorisinin birçok eksikleri olduğunu, ispatlanmış bir teori olmadığını, türler arasında geçişi gösteren hiçbir delil olmadığını anlattık. Bir tıp fakültesinin duvar gazetesinde böyle bir yazının yer almaması gerektiğini, eksik ve yanlış yönlerinin de anlatılması gerektiğini söyledik. Bu yazıyı kaldırmalarını veya bizim yazacağımız cevabi inceleme yazısının da konulmasını istedik.

Muhataplarımız bizi dinlerken bilime karşı çıktığımızı zannedip hayret ediyorlardı. En önemli argümanları 'Ama bu bilim, bilime niye karşı çıkıyorsunuz ki' oluyordu.

Biz bilime değil, eksik ve yanlış bilgilerle ideolojilere temel yapılan kuramlara karşı çıktığımızı anlattık.

Ama arkadaşlarımız Evrim Teorisi'nin ilmi bir gerçek olduğuna o kadar inanmışlardı ki eksik veya yanlışlarının olabileceğini kabul etmiyorlardı. Son çare dekan yardımcısı ile görüştük. Dekan yardımcısı her iki tarafı dinledikten sonra bizim yazacağımız yazının da yayınlanmasını yayın kurulundan istedi. Fakat yayın kurulu yazımızı tatil aylarında yayınlayarak okunmasını en aza indirdi.

Başka derslerde de hocalarımız bize ders anlatırken Evrim Teorisini ispatlanmış, karşı çıkılmaz bir ilmi kanun gibi anlatıyorlardı. Bu konuda birçok hocamızla tartışıyorduk. Hala günümüzde de katıldığım bilimsel toplantıların bir kısmında aynı hal devam etmekte, evrimci paradigmanın bilimde tartışılmaz bir hegemonyası bulunmaktadır.

Evrincilerin ideolojik dayatmaları, kendilerini takip eden bilim insanlarını da evrimci paradigma içinde hareket etmeye zorlamaktadır. Evrim teorisini ispat adına Piltown adamı, Haeckel'in embriyo çizimleri ve Nebraska adamı gibi bazı sahtekârlıklara tevessül edilmesinde, bu görünmez çerçevenin/paradigmanın etkili olmuş olabileceği dikkatten kaçmamalıdır.

Evrin Teorisinin Temel Yanlışları: Modern dogma: Evrim Teorisi

Evrin teorisi Darwin tarafından 1835'li yıllarda ortaya atılan ve o zamanın şartlarında dış gözlemlerle canlıları gözleyerek aralarındaki kaba morfolojik benzerliklerden yola çıkarak oluşturulan bir teoridir. Daha sonraki yıllarda genetik biliminin ilerlemesi, hücre biyolojisinin anlaşılması hatta kromozomların gen haritasının çıkarılması ile bu teorinin canlılığın kompleks ve mükemmel yapısını açıklamada yetersiz kaldığı anlaşıldı.

Bir protein dahi tesadüfen oluşamazken kompleks bir hücre nasıl oluşacak? Darwin hücreyi ilkel bir yapı zannediyordu ve tesadüfün mantıklı olacağını düşünmüştü...Ama bugün en modern ve gelişmiş mikroskoplar varken, hücrenin kompleksliği tam anlamıyla bilinirken neden hâlâ hayat "tesadüf"e bağlanıyor?

Hücrenin tesadüfen oluşmasını geçtik protein tesadüfen oluşabilir mi? Bir maymunun daktiloda roman yazmasından milyon kere daha zor bir ihtimal.

Darwin "canlılar kademe kademe evrimleşmişlerdir" diyordu. Bu durumda çok sayıda "ara tür" yaşamış olmalıydı. Ama fosil kayıtlarında bu teorik canlılardan iz yoktu. Darwin bu sorun üzerinde çok kafa yormuş ve sonuçta "Bu fosiller ileride bulunabilir" demek zorunda kalmıştı.

Canlıların göz, kulak, kanat gibi kompleks organları nasıl doğal seleksiyonla açıklanabilirdi? Tek bir dokuları eksik olsa hiçbir işe yaramayacak olan bu organların, “kademe kademe” gelişmiş oldukları nasıl savunulabilirdi?

Tüm bunların öncesinde, Darwin’in “tüm canlıların ortak atası dediği” ilk canlı organizma nasıl oluşmuştu? Cansız madde, doğal süreçlerle canlı hale gelebilir miydi?

Akıllı Tasarım, İndirgenemez Mükemmellik ve Komplekslik

Evrimcilerin en temel varsayımlarından biri olan, türlerin birbirine dönüştüğü iddiasına farklı alternatifler üretilmiştir. Türlerin ayrı ayrı yaratıldığını savunan biyokimyacı Michael

J. Behe tarafından ileri sürülen “akıllı tasarım teorisi”nde; biyolojik olayların bir plân ve programın gereği olduğu, organizmaların sahip oldukları kompleks yapıların kademeli bir evrimle oluşamayacağı, “indirgenemez karmaşıklık” çerçevesinde, bir bütünü oluşturan parçaların tek başına bir şey ifade etmeyeceği, bu parçaların bir arada olması halinde işlev göreceği, her bir organın yaptığı görevin çok kompleks ve karmaşık olaylar zincirinin bir sonucu olduğu, bu görevin yapılabilmesinin bütün şartların bir anda var olmasıyla mümkün olabileceği ifade edilmiştir.

Michael J. Behe, gözün yapısı, bakteri kamçısı ve kanın pıhtılaşma mekanizması gibi konuları da teorisine örnek olarak vermiştir.

Canlılıktaki indirgenemez mükemmellik ve komplekslik tesadüfi mutasyonlarla ve doğal seleksiyonla, deneme yanılma diyebileceğimiz olaylarla açıklanamaz. Beynin, sinir ağlarının, kan dolaşımının, kan yapısının, immün sistemin, böbrek süzme sisteminin, göz yapısının... vs mutasyon ve doğal seleksiyonla oluştuğunu söylemek için çok hayalci olmak gerekir.

Evrim kavramı türler içerisindeki birçok değişimi açıklamakta bize faydalı olabilir. Ama evrim teorisi bilimin gelişmesine katkı sunan bir açıklama çabası değil, ideolojik bir dayatma ve tartışılmaz bir doğma gibi sunulmaktadır.

Canlıların tesadüfen ve doğal seleksiyonla tek hücreden kompleks canlılara kadar birbirinden türeyerek geliştiğini söyleyen evrim teorisinin felsefi yönüne de bir göz atalım.

Evrim Teorisinin Felsefi Yönü

Evrim teorisinin sosyal ve felsefi yönü, insanlara ve toplumlara etkisi iyi de-

ğerlendirilmelidir. Modern ilmin kabasakalları diye bilinen Darwin-Marks-Freud ilmi çalışmalara katkı sağlamış olarak kalsalardı bilge adamlar olarak hatırlanabilirdi. Ama Temel Reis'deki saldırgan kabasakal gibi modern ideolojilerin silahşörleri haline gelmişlerdir.

Evrim teorisi, Materyalizm-Naturalizm ve Ateizmin biyolojideki desteği olarak görev yapıp, her ideoloji için kullanışlı hale getirilmiş, kutsalı yok eden, doğayı, tesadüfleri ve insanı tanırlaştırırken, canavarlaşan ideolojilerin temelini oluşturmuşlardır.

Evrim teorisinin bu kadar taraftar bulmasının ve/veya ona keskin biçimde karşıt olunmasının altında evrim teorisinin felsefesi yatmaktadır. Aydınlanma dönemininden itibaren, yaşamı "dinden arındırma" paradigması, materyalist felsefenin güdümünde, birçok alanı şekillendirmiştir.

Evrim teorisinin iddia ettiği biçimde bir sürecin yaşanmış olduğu kabul edilse bile, Yüce Yaratıcı'nın yaratmada kullandığı bir yöntem olarak görülebilecek evrimin, doğa içinde olduğu varsayılan tesadüfler zinciri ile açıklanmasından başka bir seçenek kalmamakta ve evrim sürecini kabul, natüralizm, materyalizm ve ateizmin de kabulünü zorunlu kılan bir pakete dönüşmektedir.

Evrim teorisi doğal seleksiyonla her türün içerisindeki zayıfların elendiğini anlatırken faşizm bundan ari ve üstün ırk anlayışını, kapitalizm güçlü olanın haklı olduğunu, komünizm ise fertlerin toplum için feda edilebileceği sonucunu çıkarmışlardır. Sonuç insanlık adına tam bir felakettir. Son yüzyıla sığdırılmış 2 dünya savaşı, soğuk savaş ve vesayet savaşları...Ölen milyonlarca insan, doğa ve tanrı ile savaşan teknolojinin tahrir ettiği doğa ve çevre...

Evrim teorisinin karşılığı Yaratılış teorisi değildir. Bir defa yaratılış bir teori değil kesin bir gerçek, her akıl sahibinin ulaşacağı bir inançtır. Yüce yaratıcının hayatı ve canlıları nasıl yarattığı, çeşitliliğin nasıl oluştuğu, ilk yaratılıştan bugüne ne değişimler oldu...elbette ilmi yöntemlerle araştırılmalıdır.

Teoriden farklı olarak Evrim kavramı türlerin kendi içerisinde değişim ve gelişimini açıklayabilir. Müslüman düşünürlerin eserlerinde, biyolojik (türlerin değişimi bu evrimin konusudur), sosyal (medeniyetlerin gelişimi gibi faktörler buna dahildir) ve psikolojik (insanın ahlaki ve manevi açıdan gelişimini anlatır) evrimden bahsedilmiş, bazılarında ise, türlerin birbirinden evrimleştiği iddiası olmaksızın canlıların arasında 'varlık mertebeleri'ne göre sıralama yapıldığı görülmüştür.

Sonuç olarak Evrim teorisi bir ideoloji haline gelmiştir. Tabiat, tesadüf, mutasyon ve doğal seleksiyon adeta tanrılaştırılmıştır. Bu konuda farklı görüş ve araştırmalar yok sayılmış, kitaplara alınmamıştır. Biyolojik, sosyal ve felsefi olarak evrimci ilim adamlarınca tek gerçek gibi sunulmuştur.

Milli Eğitim müfredatında yapılacak değişiklikler eğitim sistemimizi daha iyi ve kaliteli hale getirirken; ideolojilerden arındırılmalı, ilmi araştırmalar tarafsız ve farklı açılardan değerlendirilerek verilmelidir. Bu konuda yapılan çalışmalar ilim çevrelerince de desteklenecektir.

Bu yazı Dönemin Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz'a hitaben yazılmıştır.

BİLİMİN ZOR SORUSU: İNSANI VE EVRENİ KİM YARATMIŞ OLABİLİR? YARATICI MI, DOĞA MI?

Tıp fakültesinde talebelik yıllarında bazı hocalar insan vücudunu ve işleyişini anlatırken bu mükemmel ve kusursuz sistemin bir yaratıcı güç tarafından yaratıldığını vurgulardı. Bazı hocalarda bu mükemmel tasarımın tesadüfler, doğa olayları ve doğal mutasyonlar ile olduğunu anlatırlardı. Ailemizden aldığımız eğitim ve bilgilerle, kainat ve insanın her şeye gücü yeten bir yaratıcı güç tarafından yaratıldığı inancı bize göre daha doğru, akla yatkın gelirken, ateizmi anlatan hocalara karşı içimizde bir soğukluk olur, hatta ateizm vurgusu yapan hocalara itiraz ederek onlarla tartışırız.

Gerçekten hala garip karşılarım, tıp fakültesinde okuyup özellikle insanın yaratılışındaki mükemmelliği, çok ince detaylara kadar düşünülmüş bir sistemin kompleks yapısını ve işleyişindeki mucizevi düzeni, her hücrenin ve sistemin birbiriyle uyum içerisinde görev yapmasını gözlemlediği halde bir insan nasıl ateist olabilir? İnsan vücudunu bir bilgisayara benzetirsek; hem tüm parçaların yapısı çok mükemmel şekilde tasarlanarak yaratılmış (donanım), hem de bu parçaların arasındaki iletişim ve işleyiş (yazılım) mükemmel bir şekilde kurulmuştur.

Bu kadar mükemmel bir yapıyı tesadüflerle ve doğal olaylarla izah etmek, bir bilgisayarın rüzgarda savrulurken birleşen elementlerden oluştuğunu söylemek kadar şaşırtıcı ve mantıksızdır.

Cerrahpaşa tıp fakültesinde histoloji ve embriyoloji hocamız, dersleri anlatırken kendi hazırladığı ve teksir edip talebeye dağıttığı ders notlarına sıkı sıkıya bağlı kalır, monoton bir anlatımla dersleri işlerdi. Soru soran ve konuyu daha detaylı anlamak isteyen öğrencileri ise ters ve basit cevaplarla sustururdu. Hatırlıyorum bir gün embriyoloji dersinde döllenmiş tek bir yumurta hücresi olan Zigot'tan birçok farklı hücrenin ve farklı dokuların oluşmasını anlatıyordu.

Zigot adı verilen hücre art arda bölünmeler gerçekleştirerek çoğalıyor, tek hücreden milyarlarca hücre oluşuyor, bu sırada oluşan her hücre, hangi do-

kuya, nereye gideceğini ve hangi farklı işlevli yapıya dönüşeceğini biliyordu. Tek bir hücre olan Zigot'tan aynı zamanda beyin, kemik, akciğer, karaciğer vb. hücreleri oluşuyordu. Bu değişim ve farklılaşmayı anlatırken, hoca devamlı doğaya ve tesadüflere vurgu yapıyordu.

Konuyu daha iyi anlamak isteyen ve doğaya tesadüflere vurgudan rahatsız olan arkadaş: "Hocam tek hücreden bu kadar çok ve farklı hücre, farklı fonksiyon yapan doku nasıl tesadüfen oluyor?" diye sordu. Beklemediği busoru karşısında Hoca biraz da sert ve kızgın bir sesle "Sen Diferansiyasyon ne demek biliyor musun" diye çıktı. Öğrenci bir bilimsel bir açıklama yapacak sanarak: "Bilmiyorum hocam, nedir?" diye sordu. Bir zafer kazanmış edayla Hoca: "Otur o halde, Diferansiyasyon yoluyla oluyor" dedi. Sonradan anladık ki hocanın bahsettiği differansiyasyon farklılaşma demekmiş.

Hücrelerin farklılaşmasını anlatan bu kelimeyle hoca bizim arkadaşın bu sorusunu cevaplarırken aslında hiçbir cevap vermemiş sadece onu susturmak için bu terimi kullanmıştı. Doğa ve tesadüf sever hocamız, nasıl olduğunu izah edemediği bu kadar mucizevi ve kompleks bir olayı böylelikle basit bir terimle açıklamış oluyordu.

Yine çocuk kardioloji dersinde hocamız doğumdan sonra çocuk kan dolaşımı ve kalp boşluklarında oluşan değişimi anlatırken sürekli doğaya ve tesadüflere vurgu yapıyordu. Bilindiği gibi bu muhteşem olay şöyle cereyan eder: Anne karnında bebeğin akciğerlerinde küçük dolaşım dediğimiz kan dolaşımı olmadığı için, solunum ve kanın oksijenasyonu plasenta yoluyla anne kanından yapılır.

Doğumdan sonra göbek kordonunun kesilmesi, akciğerlerdeki sıvının bebeğin ağlamasıyla boşalması ile akciğerlere giden oksijenin etkisi sonucunda bebeğin kalbi ve dolaşımında mucizevi değişimler olur. Solunum yoluyla akciğerlere, oradan kana geçen oksijenin etkisiyle; pulmoner arterleri açar ve kalp- akciğer arasındaki küçük dolaşım başlar.

Anneden bebeğe kan dolaşımını sağlayan göbek kordonu ile aort arasında bağlantı damarını (Ductus arteriosus) kapatarak, büyük dolaşım dediğimiz kalpten tüm vücuda giden büyük dolaşım normal yoluyla devam eder.

Bu büyük değişim genel kabule göre oksijen reseptörlerinin bazı damarları açarken, bazı damarları kapatmasıyla açıklanır. Aslında konuyla ilgili hekimler, her doğumda, her bebekte yaşamın ilk dakikalarında olağanüstü bir

değişime, mucizeye şahitlik eder. Her bebekte anestezi, bistüri, travma ...vb oluşmadan, kansız bıçaksız bu değişim tamamlanır.

Tıp öğrencilerine bu mucizevi değişimi anlatan hocamız, sık sık doğa böyle yaptı, doğa böyle yarattı diye söylüyordu. Bir arkadaşımız dayanamayıp biraz da yüksek bir sesle: “Doğa kim oluyor hocam? Allah böyle yarattı desene!” diye seslendi. Hoca dersi anlatmayı kesip arkadaşı sert bir şekilde azarladıktan sonra “Ben Allah yarattı diye anlatırsam din dersi anlatmış gibi olurum, onun için doğa diyorum” dedi. Daha sonra ders arasında hocaya daha sakin ve sohbet tarzında sorduk: “Doğa derken neyi kastediyorsunuz hocam, ağaç mı, hava mı, toprak mı? . Hoca, durup düşündü ve “Belki hepsi belki daha fazlası” diye cevap verdi. Anladım ki aslında doğa derken neyi kast ettiğini o da tam bilmiyordu.

Bir zamanlar kendisi de ateist olan Sami Zan Hoca daha sonra yaşadığı fikir çilesi sonrası iman etmiş bir mümin olduğunu söylerdi. Sami Zan hoca, anatomi derslerini anlatırken “Allah böyle yarattı” diye bahsederdi. Ateist bir öğrencinin “Doğa yarattı Hocam” diye itiraz etmesi üzerine “Evladım doğayı da Allah yarattı” diye cevap verdi.

Tıp fakültesinden başlayarak hayatımın birçok döneminde bilim, inanç ve yaratılış konusunda araştırmalar ve beyin fırtınaları yaptım. Her zaman “İmanı tam, ameli zayıf bir mümin” olsam da yaratılış, var olma, varlık ve kâinat, varoluş gayesi gibi konularda araştırıp düşündüm. Özellikle bilim dünyasında hâkim olan materyalist-ateist anlayışın temellerini oluşturan doğanın yaratıcı güç olarak kabul edilmesi ve canlılığın tesadüflerle ve doğal mutasyonlarla oluştuğunu varsayan evrim teorisinin tezleri ilgilendiğim konulardı.

Genetik Mucize

Genetik ve insan kromozomunun yapısını anlamaya başladığımız dönemde yine muhteşem bir yaratılış ve kusursuz tasarımla karşılaştım. Dahiliye hocamız Aram Sukyasyan’ın deyimini ile “İnsanın kader defteri olan, göz renginden boyunun uzunluğuna ve karakter yapısına kadar her şeyin kayıtlı olduğu bir defter” olan DNA, her hücremizin çekirdeğinde, kromozomlarda bulunur. Bilindiği gibi insan vücudu trilyonlarca hücreden oluşur. Her bir hücremizin çekirdeğinde DNA bulunur. Her DNA’mızda vücudumuzun bütün üretim planları kodlanmış durumdadır. İnsan DNA’sındaki ortalama bilgi yaklaşık olarak ölçebildiğimiz sayfalama metotları ile bir milyon sayfa civarındadır.

Ortalama bir bilim kitabını iki yüz elli sayfa kabul edersek o küçücük hücrelerimizin her birinde kırk bin adet kitaptaki bilgi kadar bilgi bulunmaktadır. Üstelik bu bilgi saçılıp dağıtılmış değil, bilgisayar diliyle söylersek kodlanmış olarak bulunur. Kodlamada kullanılan elementler Adenin, Sitozin, Guanin ve Timin nükleotidleri olarak bilinir. Bunun ne demek olduğunu idrak etmek için lütfen daha derin ve detaylı düşünün.

Daha sonraları okuduğum Biokimya profesörü Michael Behe'nin yazıları bu konuda zihnimi aydınlattı. Michael Behe canlı yapılarıdaki moleküler sistemlerin tasarlanmış mükemmellikte olduğunu, ayrıca pek çok biyolojik yapının İndirgenemez Kompleksliğe sahip olduğunu açıklamakta, eski dönemlerde Darwin ve sonrası dönemlerde hücre ve moleküler yapıların yeterince bilinmemesi nedeniyle varsayım olarak doğal olaylar ve tesadüfi evrim görüşünün benimsendiğini ancak moleküler dünyada tesadüfe yer olmadığını göstererek Kusursuz Tasarım- Yaratılış yaklaşımının esas bilimsel tez olduğunu ortaya koymuştur.

Michael Behe, Darwinin Kara Kutusu kitabında anlattıkları; bazı bakterilerdeki hareket organları olan kamçı gibi biyolojik motorun incelenmesi, omurgalı kan pıhtılaşma sisteminin incelenmesi ve ayrıca hücre içi taşıma

sistemlerinin incelenmesi ve bunlarda çeşitli çıkarımlar yapılmasından ibarettir. Bu kompleks yapıları bir parçasının dahi eksik olduğunda çalışmaya-çağı, tesadüflerle, zamanla bir araya gelerek oluşmasının mümkün olmadığı ve ancak İndirgenemez Kompleksliğe sahip bu temel-basit yapıların bile kusursuz bir tasarım ile yaratıcı bir akılla oluşabileceğini anlatmaktadır.

Yaptığım araştırmalar ve okumalar sonrasında gördüm ki; insan, tarihin her döneminde kainat, dünya ve insanın nasıl var olduğu, yaratılış gayesi, niçin yaratıldığı konusunda çok düşünmüş ve pek çok kafa karışıklıkları yaşamıştır. Bu nedenle makro-kozmoz evrenin yapısı ve yaratılışı ile mikro-kozmoz insan ve hücrenin yapısı ve yaratılışını incelemek, anlamaya çalışmak bize yol gösterir.

Vahye dayalı dinler tek bir yaratıcı ve mutlak tasarruf sahibi olduğu inancını insana sunarken, farklı inanç ve düşünceler doğayı, mitolojik tanrıları ve tesadüfleri yaratıcı güç olarak düşünmüştür. Maddenin ilk eser olduğu, kainatın ve dünyanın herhangi bir yaratıcı güce ihtiyaç duymadan var olduğu, maddenin sonsuz olduğu...vb tezler ile açıklamaya çalışan materyalizm-ateizm ise son yüzyılda özellikle bilimin tek yolu gibi sunulmuştur.

Big-Bang; Kusursuz Tasarım ve Entropi Bize Ne Söyler?

Kâinat- Evrenin nasıl oluştuğu hakkındaki görüşlerde, evrenin bir parçası olan maddenin, canlıların ve insanın yaratılışı hakkındaki görüşümüzü de etkilemektedir. Günümüzde bilim dünyasında kâinatın oluşumunu açıklayan ve bu konudaki soruları cevaplayan Big Bang teorisi ile birlikte evrenin kusursuz tasarımı ve işleyişindeki önemli bir kuram olan Entropi yasasını inceleyelim

Big Bang (Büyük Patlama) teorisi evrenin kökeni ve yapısı hakkındaki bilgimizi arttırmış ve evreni daha iyi tanımamızı sağlamıştır. Big Bang teorisi, evrenin tek bir noktadan, çok yoğun ve çok sıcak bir şekilde oluşmaya başladığını; evrenin sürekli genişlediğini ve bu genişlemeyle evrendeki sıcaklığın ve yoğunluğun düştüğünü, buna bağlı olarak evrendeki tüm aşamaların gerçekleştiğini, bu aşamalarda atom-altı dünyadan yıldızlara kadar tüm oluşumların meydana geldiğini gösterir.

Edwin Hubble, yıldızları teleskop ile gözlemlediğinde, doppler etkisi de denilen uzaklaşan ışıkların spektrumunda kırmızıya kaydığını gözlemsel olarak ortaya koymuş ve evrenin genişlediğini göstermiştir. Yakınlaşmakta olan ışık kaynağının dalga boyu küçüldüğü için, ışık spektrumundaki mavi renge doğru kayar. Uzaklaşmakta olan ışık kaynağının dalga boyu ise büyüdüğü için, ışık spektrumundaki kırmızı renge doğru kayar. Hubble, Doppler etkisini kullanarak yıldızların ışığını incelediğinde, hep ışığın kırmızıya kaydığına; yani tüm yıldızların, içinde buldukları galaksileriyle beraber uzaklaştıklarına tanık oldu.

Oysa normal durumda beklenen, bazı galaksilerin yıldızlarından gelen ışığın yaklaşma sonucu maviye kayması, bazılarının ise kırmızıya kaymasıydı. Hubble'dan sonra defalarca yapılan gözlemler hep bu sonucu onayladı. Bu gözlemden yola çıkarak evrenin genişlemesinin her zaman geçerli olduğu düşüncesiyle, genişleme geriye, geçmiş zamana doğru sarılarak; "madem genişliyor, çok eskiden tüm evren tek bir noktada yoğunlaşmış olmalı" denilerek evrenin yaratılışını açıklayan big-bang teorisi ilim çevrelerinde kabul edilmiştir...

Basitçe Big-Bang teorisinin ortaya koyduğu gerçek, sonsuz kütle-sıfır hacimdeki bir noktanın kontrollü-tasarımlı büyük bir patlamayla kâinatın oluştuğu ve devamlı genişlediği gerçeğidir. Kâinatın oluşumu ile ilgili birçok soruya açıklayıcı cevaplar veren bu teori Allah'ın kainatı yoktan var ettiği ve yaratmaya genişletmeye devam ettiği fikri ile de uyumludur.

Big-Bang teorisi beş önemli noktada, materyalist felsefenin her şeklini geçersiz kılmaktadır.

1. Evrenin ezeli olmadığı sonradan yaratıldığı gerçeği. Böylece evreni, maddeyi tek ve asli unsur kabul eden materyalist felsefeler daha temellerinden geçersiz olmuşlardır.
2. Evrenin başlangıcının ispatı, zamanın başlangıcının ispatı anlamına da gelmektedir. Zamanı sonsuza dek geriye giden bir süreç olarak tasarlayan materyalist düşünürler yanılmışlardır.
3. Big Bang ile oluşan süreçler evrende bilinçli bir tasarımın var olduğunu gösterir. Evreni kendi kendisiyle açıklayan, bilinçli Yaratıcı'nın varlığını ve müdahalesini kabul etmeyen materyalist felsefeler bu açıdan da geçerliliğini kaybetmiştir. (Kusursuz tasarım)
4. Materyalizm doğası gereği, değişmeyen ve bozulmayan, zamanın geçmesiyle aşınmayan bir evren ve madde tasarımı yapmıştır. Evrendeki aşamalı süreçler bunun tam tersini ispatlamıştır. Evrenin genişlemesi, entropi, yıldızların ve ışığın son bulacak olmasının anlaşılması; değişmeyen tek şeyin sürekli ve kesintisiz değişim olduğunu göstermektedir.
5. Evren ezeli olmadığı gibi ebedi de değildir. İnsanlar gibi evrenimiz de bir gün ölüm sürecini yaşayacaktır. Materyalizm bu en temel tezi yönünden de çökmüştür.

“Kusursuz Tasarım” teorisi; Big-Bang ile başlayan sürecin en başındaki ortamdan her aşamadaki oluşumlara kadar hep kritik değerlerin seçildiğini göstermektedir. Big Bang'in başlangıcındaki tüm koşullar da, bu koşullar sayesinde proton, nötron gibi parçacıkların oluşması da, bu parçacıkların helyum, karbon gibi atomlara dönüşmesi de, bu atomların amino asitlere, amino asitlerin hücrelere, hücrelerin kalp, beyin gibi organlara dönüşmesi de hep bilinçli bir tasarımı göstermektedir. Bu bakış açısı, evrenden tüm tesadüfleri elememizi gerektirir.

İnsanın evrene ve kendisine bakışında yaptığı en büyük yanlışlardan biri, evrenin veya kendisinin tesadüflerin eseri olduğunu zannedebilmesidir. Bu yanlış bakış açısı gerek evreni ve gerekse kendi varlığımızı bilinçli bir amaçtan yoksun bırakır. Evrende tesadüf eseri oluşan hiçbir şey olmadığını anlarsak, kendi varlığımızın da bir amacı olduğunu anlarız. Bu amaç, hiç şüphesiz evrenin ve bizim Yaratıcı'mızın amaçlarından kaynaklanmaktadır.

Bunun farkında olmak hem ahlak alanı açısından önemli sonuçlar doğuracak, hem de yaşamın anlamlı olduğunu bilmemizi sağlayacaktır.

Anlaşıyor ki evrenden tesadüfleri elersek, insanlığın tüm buluşlarına ve sanatsal yapıtlarına “Tanrı’nın evrene koyduğu potansiyelleri keşfetme” olarak bakmaya başlarız. Tesadüf sel bakış açısı, insanın başına geçirilmiş kalın ve kara bir çuval gibi, görmeyi ve işitmeyi engellemektedir.

Bir diğer önemli bilimsel tez Entropi Yasasıdır. Termodinamiğin ikinci yasası olarak da anılan bu yasa, evrenin sonunun her an yaklaştığını ve fizik kuralları açısından bu sonucun kaçınılmaz olduğunu söyler. Buna sebep olan; ısının tek yönlü, geri çevrilmesi mümkün olmayan akışıdır. Örneğin bir odanın içinde sıcak su dolu bir kova bıraktığımızı düşünelim. Sıcak su kütleindeki ısı enerjisi odaya yayılır, fakat hiçbir zaman için bu ısı akışı aksi yönde olmaz; bir kere ısı enerjisi odaya yayıldıktan sonra, bu ısı enerjisi dönüp de kovadaki suyu eski sıcaklığına getirmez.

Gerek bizim güneşimizde, gerekse evrendeki diğer yıldızlarda, ısının bu tek yönlü hareketine dayalı termodinamik yasa hüküm sürmektedir. Güneş, soğuk uzaya ısı yayarak entropiyi sürekli arttırır. Fakat uzaydaki bu ısı toplanıp da Güneş’e geri dönmez.

Kapalı bir sistemdeki enerji akışı tek yönlüdür ve bu akış tam bir denge noktasına ulaşıncaya kadar sürer. Bu denge noktasına “termodinamik denge” denir ve bu durumda entropi en yüksek değerine kavuşur. Tersine çevrilmesi mümkün olmayan bu fiziki sürecin varlığı, evrenin de, tıpkı insanlarda olduğu gibi, asla geri dönüşü olmayan bir yaşlanma sürecine sahip olduğunu gösterir. Buna göre evrende bir gün termodinamik denge oluşacak ve “ısı ölümü” yaşanacaktır.

Buna göre, Kısacası, evren ebedi değildir, evrenin bir sonu vardır. Bir diğer sonuç da evrenin bir başlangıcının olduğudur.

Eğer evren sonsuzdan (ezel) beri var olsaydı, aradan geçen zamanda çoktan termodinamik dengeye gelip “ısı ölümü”nü yaşıyor olacaktı. Yani ebede ulaşacaktı.

Teoriler ve Gerçekler

Bu teoriler, Kur’anı Kerim’de çeşitli ayetlerde defalarca belirtilen, Allah’ın kainatı yoktan var ettiği, yaratma eyleminin sürekli devam ettirdiği ve evreni genişletmekte olduğu gerçeği ile örtüşmektedir.

*Gökleri ve yeri biz yarattık ve muhakkak ki onu biz genişletiyoruz.
(Zariyat 47. Ayet)*

Şüphesiz Allah gökleri ve yeri, nizamları bozulmasın diye tutuyor. Andolsun ki onların nizamı eğer bir bozulursa, kendisinden başka hiç kimse onları tutamaz. Şüphesiz O, halîmdir, çok bağışlayıcıdır. (Fatır Suresi 41. ayet)

Tabii bu açıklamalar ve araştırmalar dünya döndükçe devam edecek. Dünya hayatının bir imtihan, hikmet ve hakikat arayışının bir yolculuğu olarak görenler, her türlü bilimsel ve zihinsel açıklamalar, görüşler ile deneneceklerini de bilmeliler. Derviş'in dediği gibi 'Her arayan bulmaz ama bulanlar ancak arayanlardır.'

Hakikat yolcusunun yolunu aydınlatan ışıklar, ilim ve hikmet olduğu kadar, vahiy ve peygamberlerdir. Yine de bu yolculukta yolunu kaybedenler, yanlış yolda ömür tüketenler ve boş heveslerin peşinde koşanlar olacaktır. Bize düşen bu dünya hayatında bir hakikat yolcusu olarak, gerçeğin, mutlak hakikatin ve ebedi saadetin arayıcısı olmak, bu yolda yılmadan usanmadan gayret etmektir. Allah'ım bana Hakk'ı Hak olarak göster ona uymayı, yanlış, batılı da yanlış olarak görüp ondan uzak olmayı nasip eyle...

Yunus Emre'nin dediği gibi:

*İlim elinde çıra
Yak da Mevlayı ara
Bilmek olmak değildir
Olmaya bak olmaya*

SİVİL TOPLUM
YAZILARI

YAŞADIĞI ÇAĞIN ŞAHİDİ OLMAK!

Zor bir zamanda yaşıyoruz dostlar... Büyükler, “Ahir zamana kaldık. Allah ahir zaman fitnelerinden korusun” derdi. Kimsenin kimseyi anlamadığı, söylenen sözlerin dinlenmediği, dost kim düşmanın kim tanınmadığı, zor bir zamanda yaşıyoruz. İnsanların tekbirlerle düşmana saldırır gibi kardeşine saldırdığı, ölen de öldüren de Müslüman iken, kazananların hep mafya babalarının olduğu garip günler yaşıyoruz. Dünyanın bir kısmı çılgınlar gibi eğlenir, tüketir, sömürürken diğer kısmı aç, susuz, ilaçsız, güvencesiz, işsiz vs adeta ölümü bekliyor.

Dünyanın hâkim güçleri silah, ilaç, teknoloji satarak diğer ülkeleri sömürüyor. Silaha göre savaş, ilaca göre hastalık, teknolojiye göre pazar oluşturuyorlar. İnsanlar ölümler de öldürürken de vahşi kapitalizmin çarklarına kan ve can veriyorlar.

Yeni Bir Savaş Türü: Vesayet Savaşları

İslam Dünyasında yaşanan kaos, terör ve savaşlar içimizi daha çok yakıyor. İslam’ın zulme ve haksızlığa karşı mücadele demek olan zirve ibadeti cihad; ahlaksız ve hain ellerde terör ve vahşetle anılıyor. İslam dünyasında insanlar tekbirlerle birbirine saldırıyor, silah tüccarlarının ekmeğine yağ sürüyor. Adı üstünde ‘Vesayet savaşları’ ile başkalarının savaşını kendi topraklarında kendi insanlarına karşı uyguluyor.

İslam Dünyasında her türlü etnik, dini, mezhep, meşrep, tarikat, cemaat, parti, STK üzerinden ayrılıklar ve çatışmalar kaşınıyor, ateşleniyor. En genel planda ise İslam Dünyasının kadim Sunni-Şii mezhep farklılığı üzerinden çatışmalar körükleniyor.

Yemen’de, Bahreyn’de, Katar’da yaşananlar İslam dünyasının bu acı halini hepimize daha çok hatırlatıyor. Sosyal medyada gördüğüm bir karikatür durumu iyi anlatıyor. İki arap kıyafetli Müslüman konuşuyorlar, ‘Yemen de savaşıyoruz, Bahreyn’de, Libya’da, Suriye’de savaşıyoruz, peki İsrail ile ne zaman savaşaacağız’. Diğer cevap veriyor; ‘İsrail Müslüman olsun o zaman onunla da savaşırsız’

Suriye’de artık kimin kimle ve ne için savaştığı anlaşılabilir hale geldi. Esed’in Nusayri kökeni nedeni ile İran ve Hizbullah tarafından desteklenmesi İran’ın

kendini İslam cumhuriyeti olarak tanımladığı günlerdeki sempatisini tüm dünyada yerle bir etti. Muhaliflerin Türkiye, Suudi Arabistan, Katar tarafından desteklenmesi sanki bir sunni-şii blok görünümünü oluşturdu. Amerika'nın PYD yi DAEŞ e karşı kullanması ve Esed'i diğer muhaliflerden daha kendi çıkarlarına uygun görmesi ile tüm denkleme değişti ve kargaşa daha da arttı. Şimdi artık Türkiye, İran, Rusya birlikte hareket ederken, ABD, Suudi Arabistan, NATO ortak hareket ediyor. Suriye'nin en az üç ayrı parçaya ayrılmasından söz ediliyor.

Irak'ta yaşananlar, Libya'da, Mısır'da, Afganistan'da yaşananlar aynı filmin farklı versiyonları gibi. Ölenler ve öldürenler hep Müslümanlar... Kazananlar, silah satanlar, doğal kaynakları elde edenler global dünya güçleri oluyor. BM güvenlik konseyinde daimi üye olan 5 ülke aynı zamanda dünyanın en çok silah satan beş ülkesi olunca dünyadaki mafya düzeni tüm açıklığı ile görülüyor. "Dünya 5 ten büyüktür" sözü bu açıdan bakınca daha anlamlı görünüyor.

Arap baharı ile İslam dünyasında diktatörler devrilecek, demokrasi gelecek diye beklerken, Müslüman kardeşlerin iktidar olmasından korkan şer güçler kaos, darbe ve iç savaş ile ülkeleri bölüp parçaladılar. Arap Baharı İslam Dünyası için zemheri kışından farksız oldu.

İslam Dünyasında Çatışmaları Önlemek İçin Ne Yapmalı?

İslam Dünyasında çatışmaları önlemek için neler yapılmalı? konusunda bir panel düzenlemiştik. Çatışmaları konuşmaktan çareyi konuşamadık. Her ülkede mezhep, meşrep, cemaat, STK'lar arasında var olan problemler, tefrikalar çok fazlaydı.

Var olan % 95 oranındaki birliklilikler ve kardeşlik anlayışı unutuluyor. % 5 oranında ayrılık noktaları ön plana çıkarılıyor, tartışma ve tefrika konusu olabiliyor, hatta birbirini tekfirle-dinden çıkma- ile suçlamaya kadar varabiliyordu.

Meşhur fıkradır. Bir İngiliz Londra Köprüsünde intihar etmek üzeredir. Özel aracı ile köprüden geçen bir başka İngiliz onu kurtarmaya çalışır. İkna etmek için hayatın güzel yönlerini anlatır, İngiltere'nin güzelliklerinden bahseder. "Tanrı'ya inanıyor musun?" diye sorar, "Evet" deyince; "Ne güzel bak ben de inanıyorum, Tanrı her şeyi düzeltir" der. "Hristiyan mısın?" diye sorar, "Evet" deyince "Bak İsa bizi kurtaracak" der. "Peki hangi mezheptensin?" diye sorar. İntihar etmek isteyen şahıs "Katolik" deyince aralarında tartışma başlar. Protestan-Katolik mezhep tartışması iyice şiddetlenir. Sonuçta

kurtarıcı olan vatandaş “Madem benim mezhebimden değilsin, ölmeyi hak ediyorsun” deyip intihardan kurtardığı kişiyi köprüden aşağı atar.

Bugün İslam Dünyasında yaşananların bu fıkranın kötü bir versiyonundan farkı yok. Yüzde 95 ortak noktalarda anlaşılan insanlar, mezhep, meşrep, cemaat, tarikat, parti... vs farkı yüzünden çatışıyor, birbirini düşman kabul ediyor. Aradaki ihtilafları büyütüp tefrikaya ve çatışmaya çeviriyorlar. Kardeşlik ve uhuvvet şuurunu unutuyorlar.

Müminler Ancak Kardeştir

Allah CC İslam inancını taşıyanlara ‘Müslüman’ adını vermiştir. Kur’an-ı Kerim de “Müslümanlar ancak kardeş olabilir, hasım, rakip, düşman... olamazlar” diye emretmiştir. İslam ümmetinin birliği her türlü grup, mezhep, meşrep, cemaat, tarikat, parti vs kardeşliğinden, arkadaşlığından, yandaşlığından daha önemlidir. İslam ahlakı müminlerin birbirine dost ve kardeş olmasını, şefkat ve merhametle, yumuşak huyla, güzel ahlakla davranmalarını emreder. Peygamberimiz “Müminlerin bir vücudun azaları gibi olduğunu, birinin ağrısını, üzüntüsünü, diğerlerinin de hissedeceğini” söyler.

Kardeşinin derdiyle dertlenmeyen mümin, uyuşturularak koparılan bir uzuv gibidir. Biri diğerine düşman olan, birbiriyle kavga eden müminlerin durumu kendi eliyle kendi kafasını döğen sersem adam gibidir.

Hucurat Suresi 10. Ayette: “*Mü’minler ancak kardeşlerdir. O halde iki kardeşinizin arasını düzeltin. Allah’tan korkun ki merhamete lâyık görülesiniz.*” buyrulur. Müminler aralarındaki farklılıklara ve ihtilaflara rağmen kardeşçe yaşamak durumundadır. Bunun çarelerini, yollarını, sistemini kurmak zorundayız.

Alimler arasında kurulacak bir Şura ile ana hatlar (Akide ve uygulamada) tespit edilmeli, ana mesele olmayan ihtilaflı meselelerde birbirimizi mazur görmeliyiz.

Âlimler Şurasında; Şii-Sunni mezhepleri temsil edecek sağduyulu alimler yer almalı, daha önce Kudüs müftüsü Emin El Hüseyin’in başkanlığında 1931 de Kudüs’te sunni ve şii alimlerden oluşan alimler birliğinin yaptığı gibi tüm ‘İslam dünyasına Sağduyulu ittifak çağırısı’ yapılmalıdır.

1931’de Kudüs’te yapılan İslam Kongresi’ne aralarında Türkiye, Suriye, İran, Irak, Filistin, Yemen, Tunus, Trablusgarp (Libya), Mısır, Yugoslavya, Endonezya, Doğu Türkistan başta olmak üzere 22 ülkeden/bölgeden 153 delege katılmıştır. İslam Kongresi’nde mezhep ayrımı (Sünni, Şii, Alevi, Safii, Ha-

nefi vb.) gözetilmeksizin İslam kardeşliğini geliştirmek ve Müslümanların menfaatlerini birlikte savunmak için İslam ülkelerinin temsilcilerinin kendi iradeleriyle bir araya gelmeleri çok büyük önem arz etmektedir.

Zamanın Kudüs Müftüsü Hacı Emin el-Hüseyni'nin ev sahipliğinde Kudüs'te gerçekleştirilen İslam Birliği Genel Kongresi'nde alınan kararlardan, günümüz siyasi arenasında örnek alınmasını istediğimiz en dikkat çekici ve en önemli gördüğümüz maddelerden bazıları şöyle:

“Madde 1: Dünyanın her yerinden Müslümanların katılımıyla düzenli ve genel bir kongre düzenlenecek ve bu kongre İslam Genel Kongresi olarak anılacaktır.

Madde 2: Kongrenin hedefleri şunlardır:

İslam inancını ve değerlerini yaymak için etnik köken ve mezhep ayrımı yapılmaksızın Müslümanlar arasındaki işbirliğini ve genel İslam kardeşliğini geliştirmek.

Müslümanların menfaatlerini savunmak ve kutsal mekânlar ile toprakları herhangi bir müdahaleye karşı korumak.

Farklı mezhep, meşrep, tarikat, Sivil toplum, parti, ayrılıkları ilmi bir zeminde tartışılmalı, sahih ana kaynaklarda yer almayan hurafe ve uydurma anlayışlar ayıklanmalıdır.

Mezhep ve cemaatler ana kaynaklara uygun, şeffaf, denetlenebilir olmalıdır. Menfaat temin etmek ve yandaşlarına çıkar sağlama birlikteliklerine dönüşmemelidir.

Mezhep ve cemaatler, sivil toplum kuruluşları siyasi çıkar ve menfaat ilişkilerinden uzak olmalıdır. Görevler liyakat, ehliyet ve sadakat ölçülerine göre verilmelidir.

Farklı düşündüğümüz konularda birbirimizi mazur görmeli, “İhtilaf rahmettir” diye düşünmeli, kardeşimize ve kendimize hakkı hakk olarak görüp hakka uymayı, batılı batıl olarak görüp ondan uzak olmayı tavsiye etmeliyiz.

İşte en güzel söz; Ali İmran Süresi 103. Ayet “Toptan Allah'ın ipine sarılın, ayrılmayın. Allah'ın size olan nimetini anın: Düşmandınız, kalplerinizin arasını uzlaştırdı da onun nimeti sayesinde kardeş oldunuz. Bir ateş çukurunun yanında idiniz, sizi oradan kurtardı. Allah, doğru yola erişesiniz diye size böylece ayetlerini açıklar.”

20 Eylül 2017/ *mutluevim.org*

YENİ DÖNEMDE SİVİL TOPLUMUN GÖREVLERİ

Sivil toplum çalışmaları Türkiye de zor dönemlerde devletin yetişemediği veya ilgi alanı dışında kalan durumlarda hızlı bir yükseliş göstermiştir. Cumhuriyet döneminde Kuran eğitimi ve Camilerin yapılması tamamen sivil topluma kalmıştı. 90'lı yılların başında özellikle Bosna Soykırımı sırasında mazlumlara yardım ve destek konusunda devletin yapamadığı yardım ve desteği sivil toplum yapmıştı.

1999 yılında yaşanan Gölcük Depremi bir çok açıdan toplumu ve devleti sarsmıştı. Bu zor yıllarda sivil toplum kuruluşları acil yardım, kurtarma, gıda ve giyecek yardımında adeta kanatlanmış, kendini ve üyelerini aşan büyük bir gayretle, sivil, özgür ve hızlı karakteri ile toplumun vicdanı olduğunu göstermişti.

Toplumun Vicdanı Olmaktan İnsanlığın Vicdanı Olmaya Doğru

2000'li yıllarda sivil alanın genişlemesi, sivil toplumun güçlenmesi ve devlet-millet işbirliğinin artması nedeniyle sivil toplum daha güçlü ve geniş çalışmalar yapmaya başlamıştır. Bu dönemde uluslararası yardım faaliyetleri zirveye çıkmış, dünyanın birçok yerinde acil yardım faaliyetleri yapan Türk Yardım gönüllüleri insanlığın vicdanı olmayı başarmışlardır.

Her biri 'yüzyılın felaketi' diye anılan 2004'de Endonezya'da deprem ve sonrasında gelişen tsunami, 2005'de Pakistan Keşmir'de deprem, 2010'da Pakistan Pencap'ta sel baskını sonrası yüz binlerce insan, hayatını, milyonlarca insan yakınlarını, evini, eşyalarını kaybetmişti. Aradaki uzun mesafeye rağmen, bu bölgelere en fazla yardım yapan sivil toplum kuruluşları Türk yardım gönüllüleri idi.

Yıllardır Afrika'da devam eden açlık, yoksulluk ve sağlık sorunlarına karşı Türk yardım gönüllüleri, Afrika insanı için yeni bir umut olmuştu. Bir zamanlar sömürünün, zulmün, aldatmanın, öldürmenin bir sembolü olan beyaz adam, siyah kıtada adeta insanlığın kanayan vicdanını sarmak ister gibi beyaz-siyah kardeşliğini sağlamanın yollarını arıyordu.

Yeni Dönemde İnsanlığın Vicdanı Olmak İçin İnsani değerler öncelikli olmalı...

İnsanı para, mevki-makam, güzellik, güç... vs üzerinden tanımlayan günümüz anlayışı bize kaos, sömürü ve çatışma getirdi.

İnsanı yaratılmışların en mükemmeli olarak gören, onu meleklerin bile üzerine çıkaracak ahlaki özelliklere geliştirmeye çalışan, eğitimde insani değerler, irfan ve hikmet boyutunu öne çıkaran bir anlayış yaygınlaştırmalı.

“İnsan insanın kurdudur” anlayışı yerine “Her insan diğerinin yurdudur”... anlayışı yaygınlaşmalı.

Paylaşmak, fedakarlık, sosyal adalet ve dayanışma, barış, özgürlük, yaşam hakkı, hukukun üstünlüğü, ötekinin haklarına saygı... vs gibi evrensel insani değerlerin her yerde ve durumda savunuculuğunu yapmalı...

Küresel Barış...

Silahların gölgesinde bir dehşet dengesi değil, insanların ve devletlerin hak ve adalet, özgürlük ve güvenlik dengesi içerisinde barış ile yaşadığı bir dünya olmalı.

Dünyada açlığı önlemek için aç insan başına 1 dolar gerekirken, silahlanmaya harcanan para kişi başı 100 dolardır. Dünya gıda programı WFP'nin geçtiğimiz 30 yıl boyunca açlıkla mücadele için yaklaşık 30 milyar dolar harcama yapmış. Uluslararası Barış Enstitüsü raporuna göre; sadece 2016 yılında silahlanmaya ayrılan miktar 1 trilyon 686 milyar dolar...Yaşamak için yılda 1 milyar dolar ayrılırken, öldürmek için 1,5 trilyon harcanyor.

Sosyal Adaleti Sağlayan, Sömürsüz-Faizsiz Ekonomi...

Ekonominin her insanın temel ihtiyaçlarını karşılayan, sosyal adalet ve temel insan ihtiyaçlarını çözen bir anlayışla geliştirilmesi gerekir.

Dünyanın % 10 nüfusu kaynakların % 90 lık kısmını kullanıyor. Geri kalan % 90 lık nüfus açlık ve zorluklar içinde yaşıyor. Bu sistem normal değil ve güçlülerin- mafyavari organizasyonların eliyle dünyayı yaşanması güç bir yer haline getiriyor.

Tüketim-israf toplumu değil, kanaat-paylaşım-üretim toplumu oluşturmak gerekiyor.

Tüketim-israf toplumu dünyanın kaynaklarını sorumsuzca tüketirken çevre-

yi-doğayı tahrip etmektedir. Yaşadığımız eko sisteme düzeltilemeyen tahribatlar oluşturmaktadır.

Fitrata Uygun Yaşamak...

Allah'ın mükemmel olarak yarattığı evrenin özellikle yaşamın merkezi olan yeryüzünün mükemmel dengesinin korunarak devam ettirilmesi gerekir. İnsanın ve bilimin doğayla savaşıarak geliştiğini düşünen bir bilim ve teknoloji anlayışından doğayı örnekleyen ve koruyan, yaratılışa saygılı bir yaşam ve bilim anlayışına dönülmesi gerekmektedir.

Çevrecilik, doğanın korunması, fitratın korunması ...Ancak yeryüzünü Allah'ın (CC) bir emaneti olarak gören bir anlayışla mümkündür. Materyalist, ateist, devlet ve ideolojiler ahlak ve ahiret anlayışı olmayan toplumlar fitratı ve çevreyi anlayamaz, koruyamazlar.

Doğaya Saygılı Bilim Çalışmaları...

Bilim ve teknoloji doğayla ve fitratla çatışan bir anlayıştan kurtarılmalıdır. Şu anda bilim ve teknoloji hızla doğayı ve canlılığı tahrip eden, yok eden bir noktaya doğru sürüklenmektedir. Ozon tabakasının delinmesi, küresel ısınma, doğal kaynakların hızla tüketilmesi... vs dünyayı yaşanması güç bir noktaya sürüklemektedir. Bunun temelinde batı bilim anlayışını oluşturan Yunan Mitolojik tanrıları arasındaki savaş ve bilimin başlangıcını 'Prometeus'un tanrıdan ateşi çalması olarak gören anlayışı vardır. Halbuki İslam Medeniyetinde bilim Allah CC in Adem'e esma ve eşyayı öğretmesi ile başlar.

İnsan-ı Kamil Anlayışı Oluşturmak...

Sorunun parçası olan insanla sorun çözülemez. İnsanın kalp ve beyin eğitimi ile nefis terbiyesi ile kamil, olgun insan haline gelmesi ile toplum düzelmeye başlar. Yoksa hevâ ve hevesini rabb edinmiş azgın bir nefis ve anlayışla ancak bir dehşet toplumu oluşur.

Erdemli Aile-Erdemli Toplum Oluşması

Erdemli, olgun, huzurlu, sağlam, fedakar, başkasına faydalı bir toplum oluşması için kamil insan ve erdemli aile yapısının kurulması gerekir. Bu gaye ve hedeflerle eğitim, ekonomi, toplum ve devlet yapısı organize edilmelidir.

Sivil toplum kuruluşları her zaman ve her yerde bu temel esasları topluma ve devlete hatırlatarak, bu konuda öncü ve örnek çalışmalar yaparak yeni dönemde yeni görevlerle kendini geliştirmelidir.

BİR AĞUSTOS GECESİNİN HATIRLATTIKLARI

18 yıl önce bir Ağustos akşamı idi. Sıcak ve nemli bir İstanbul gecesi derin uykularda uyuyorduk. Gecenin sona ermeye başladığı, seher vakti diye bilinen, saat 03. 05 de 45 saniye süren bir deprem oldu. Bütün uykuları bölen, herkesi korku ve telaş ile yatağından kaldıran şiddetli bir gürültü ve sarsıntı ile uyandık. Ne olduğunu anlamaya çalışıyor, çocukları ve ailemizi nasıl kurtaracağımızı ne yapacağımızı düşünüyorduk. Sanki bir yıl gibi geçen o 45 saniyede neler düşündük, neler yaşadık, neler hissettik? Yazılsa kitap olur.

Evden dışarı çıktığımızda herkes evlerinden çıkmış sokaklara ve parklara toplanmıştı. İnsanların gözünde bir korku ve endişe vardı. Kimse ne olduğunu ne yapacağını bilmiyordu. Sabah işe gittiğimizde tüm Marmara bölgesini etkileyen, Gölcük merkezli şiddetli bir deprem olduğunu, Kocaeli, Adapazarı, Gölcük ve Yalova tarafında çok hasar olduğunu öğrendik. Televizyonlarda o bölgeyi görüntüleyen helikopterler bu bölgelerdeki ağır yıkımı gösteriyordu.

Ama hükümet henüz olayın ciddiyetinin farkında değildi. Saat 11. 00 civarında dönemin başbakanı Ecevit yaptığı açıklamada deprem olduğunu birkaç kişinin öldüğünü ama devletin gerekli önlemleri aldığını söylüyordu. Zaten yaşlı ve hasta durumda olduğundan durumu yeterince değerlendiremiyor, titreyen sesi ile kendince millete moral vermeye çalışıyordu. Günler geçtikçe olayın boyutu ve hasarın büyüklüğü anlaşılacaktı. Resmi rakamlara göre 23 bin kişi ölmüş, on binlerce kişi yaralanmıştı.

O dönemde çalıştığım hastanede arkadaşlarla konuşuyor, ne yapacağımızı düşünüyorduk. Sağlık çalışanları olarak böyle bir zamanda rutin hayatımıza devam edemezdik. Kartal ve Haydarpaşa devlet hastanesinde çalışan arkadaşlarımız bölgeden çok fazla sayıda hasta ve ağır yaralıların geldiğini söylüyorlardı. Bizler bir şey yapamamanın üzüntüsü içerisinde idik. Nihayetinde Sağlık Vakfında ve Afiyet Hastanesinde çalışan birkaç arkadaş depremde en çok hasar gördüğü söylenen Gölcük bölgesine gitmek için hazırlanmaya başladık.

Hiçbir duyuru yapmadığımız halde nasıl haber aldığını bilmediğim hala da anlamadığım 35 kişilik bir sağlık ekibi 2 gün içerisinde toplanmıştı.

Ümraniye Belediyesi cankurtaran aracını bize destek için verdi. Vefa prefab-

rik, bir kamyon kasasında prefabrik bir kabin gönderdi. Tüm tıbbi malzemeyi bu kabin içerisine doldurduk. Bir minibüs de sağlık ekibini taşıdı.

Hazırlıkları tamamlayıp depremden sonraki 3. günde Gölcük'e varmıştık. Yollar adeta bir kıyamet sahnesini hatırlatıyordu. İstanbul'dan Gölcük'e kadar yol boyunca yıkılmış evler, köprüler, binalar ve etrafta çaresizce ağlayan, yıkıntıların başında bekleyen, enkazı kazan insanlar görülmüyordu. Yol boyunca trafiği düzenlemeye çalışan siviller, ellerinde sopa ile araçları yönlendiren gençler vardı. Sağlık ekibi olduğumuz için bize öncelik veriyorlar her yerde geçişimizi kolaylaştırıyorlardı.

İlk önce Gölcük Devlet Hastanesine gittik. Hastanede tüm sağlık personeli üstün bir gayretle koşturuyor, yaralılar ve hastalarla ilgileniyordu. Hastanenin tüm yatakları doluydu. Koridorda ve hastane bahçesinde kurulan çadırlarda bile hastalar yatıyordu. Acil bölümü adeta bir savaş alanını andırıyordu.

Başhekim ile görüşüp kendilerine yardımcı olmak istediğimizi söyledik. Bize çok yoğun olduklarını, bizimle ilgilenemeyeceğini en iyisi başka bir yerde çalışmamızı söyledi.

Bir cankurtaran çalışanına sağlık ekibi olduğumuzu söyledik. Nerede daha çok ihtiyaç olduğunu sorduk. Gölcük Belediyesi yakınında acil merkezi oluştuğunu kendilerinin de hastaları oraya götürdüğünü bu konuda o bölgenin daha uygun olduğunu söyledi.

Yine yol boyunca yıkık binaların arasından geçip, Donanma Komutanlığı ve Gölcük Belediye Binasının yanında, park olarak kullanılan açık alanda yerleştik.

O zaman hissettiğim utançlardan biri de Rus ekibinin depremden sonraki 12 saat içerisinde bölgeye gelmesi idi. Biz İstanbul'dan ancak 3. gün gelebilmiştik.

Rus Sağlık Ekibinin kurduğu acil müdahale hastanesi ve her bölgeden gelen cankurtaran ekibi merkezi de çok yakınımızda idi. Şişme çadırlardan oluşan ameliyathane- servis-poliklinik ve dinlenme alanı ile çok pratik ve ergonomik bir ekipti. Medikal ekipte genel cerrah, anestezi uzmanı, ortopedist, hemşire... vs bulunan tam bir sahra hastanesi kurmuşlardı. Ciddi ameliyatlar yapıyor ve ağır hasta bakımı ile ilgileniyorlardı. "Keşke bizim de böyle bir ekibimiz ve malzememiz olsa" diye o günlerde çok imrenmiştik.

Sağlık Merkezimiz, 35 kişilik sağlık ekibi, kamyon kasasında yerleşmiş ilaç

ve malzeme deposu, Kızılay çadırlarından yaptığımız muayene ve istirahat çadırları ve cankurtaran ekibimizden oluşuyordu. İlerleyen günlerde yanı-mızdaki alanlara Hakyol Vakfı'nın gıda ve malzeme dağıtım çadırı ve yemek dağıtım ekibi yerleşecekti.

Yaklaşık 2 ay kadar bu bölgede sağlık ve gıda-giyecek destek hizmeti verdik. İnsanlara yardımcı olmaya, bir nebze yaralarını sarmaya çalıştık. Her biri bir kitap olacak derinliğe sahip olaylarla, insanlarla karşılaştık. Hayatımızın zor ama manen kazançlı bir dönemini yaşadık.

Yıkılan eczanesinin karşısında bulunan sağlık ekibinden bir kutu ağrı kesici almaya gelen eczacı, ekmek kuyruğunda bekleyen fırın sahibi, 3 apartmanı depremde yıkılan ve bizden battaniye isteyen gurbetçi, yıkılan evinin enkazında yakınlarını arayan ümitsiz, acılı, suskun insanlar... vs her biri bir film sahnesi gibi gözümüzün önünde yaşanıyordu.

Bir dostumdan dinlemiştim. Marmara bölgesinde küçük bir ilçe belediye başkanı anlatmış: Başkanlığının ilk zamanında imar konusunda çok hassas davranılması konusunda talimat vermiş. İmara aykırı, fazla kat binaların yıkılmasını emretmiş. Bir zaman sonra eniştesi makamına gelerek yaptığı bina-daki fazla katın yıkılmamasını istemiş.

“Olmaz” deyince ertesi gün ablası kapısına gelmiş. Ona da münasip bir dille olmayacağını söylemiş. Bir kaç gün sonra annesi gelerek “Eğer kardeşinin evini yıkarsan sütüm haram olsun” demiş. Bu söz karşısında yıkımı durduran başkan, depremden sonra gözyaşları içerisinde “Keşke yıktırsaydım, çünkü ablam, eniştem ve 3 çocuğu o evin enkazı altında kalarak öldüler” diyormuş.

Sağlık merkezimize her gün Türkiye'nin her yerinden bilmediğimiz tanı-madığımız insanlardan, vakıflardan, sivil toplum kuruluşlarından yardımlar geliyordu. Antalya'dan bir kuruluş tam bir mutfak malzemesi ve ekibi gön-dermişti. Yüzlerce kişiye yemek yapılmasına vesile olmuşlardı. Bir kamyonet ilaç, serum ve tıbbi malzeme getiren bir kuruluşun şoförü getirdiği malzeme-yi bırakacak yer bulamayınca bize adeta yalvararak vermişti.

Her gün yüzlerce hastayı muayene ediyor, ilaçlarını veriyor, küçük tıbbi mü-dahaleler yapıyorduk. Bir ekip de cankurtaran ile sahada dolaşip ev ziyaretle-ri ile sağlık merkezine gelemeyen hastalara hizmet ediyordu. Gıda ve destek ekibi de ihtiyaç sahiplerine malzemeleri ulaştırmaya çalışıyordu.

Her olayın acıları, üzüntüleri, zorlukları olduğu gibi fedakâr insanları, kah-ramanları da vardır. O zor günlerde günlerce insanlara hizmet etmek için

gece gündüz demeden çalışan, koşturan, gözyaşı silmeye çalışan nice güzel insanlar gördük.

Aylarca evine gitmeden çadırlarda yiyecek giyecek dağıtan vakıf insanlar, en zor şartlarda aralıksız sağlık hizmeti veren doktorlar, sağlık mensupları, enkaz çalışmalarında can kurtarmaya çalışan fedakâr insanlar, insanlara bir tas sıcak çorba götürebilmek için gayret eden, yetim çocukları avutmak için çalışan hanımlar, elinde avucunda ne varsa paylaşan cömert insanlar... vs çevremizde hemen yanı başımızda idi. Adeta Asr-ı Saadetdeki vakıf ruhu yeniden canlanmış, Yesevi dervişleri, alperenler yeniden günümüze gelmişlerdi.

Bir gün bizleri derinden üzen haber geldi. Hükümet deprem bölgesinde yardım yapan tüm sivil toplum kuruluşlarını bölge dışına çıkarıyor, adeta kovuyordu. Biz de çevremizde artık dost olduğumuz depremzede dostlarımızla vedalaşarak, gözyaşları içerisinde bölgeden ayrıldık. Artık bizim yaptığımız hizmetleri devlet yapacaktı herhalde.

Bu çalışmamızdan bir yıl sonra Sağlık Vakfı yöneticileri olarak yaptığımız hizmetleri kayıt altına almadığımız için “yandaşlarına menfaat temin etmek suçlaması” ile yargılanacaktık. O günler 28 Şubat Darbesi'nin devam ettiği zor günlerdi. Kayıtlarımız yoksa da, şahitlerimiz Allah CC ve tüm Gölcük halkı idi.

18 yıl sonra geriye baktığımızda yapılan çok şeyler var. Ama yapılması gereken şeyler de çok. Eski binaların yenilenmesi yavaş gidiyor ve maalesef rantta kurban ediliyor. Tarihe, doğaya ve hayata uymayan bir şehirleşme hızla devam ediyor. Afet bölgelerinde sahra hastaneleri kuracak alt yapı yok.

17 Ağustos 1999 Türkiye için çok acı bir milat oldu. Belediyeler imar ve yapı denetim konusunda çok ciddi tedbirler aldı. Sağlık Bakanlığı Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi (UMKE) kurarak dünyanın her yerinde felaketlerde acil medikal yardım ekibi oluşturdu.

Sivil toplum da kendini geliştirdi ve yeniledi. Devletin ulaşamayacağı yerlere ulaşmaya, unutulmuş mazlumlara el uzatmaya, toplumun yaralarını sarmaya başladı. Hem hizmet ederken hem de kayıt yapmaya ve kalite sistemine uymaya başladı. Allah bu felaketlerden ders almayı nasip etsin, bir daha yaşatmasın.

28 Ağustos 2017/ Kutupyıldızı web

KURULUŞTAN GÜNÜMÜZE KUTUPYILDIZI

Bu yazıyı hazırlarken fark ettim. Kutupyıldızı Sağlık Gönüllüleri Derneği'mizin kuruluşunun üzerinden yıllar geçmiş... Dolu dolu yaşadığımız, her yıl farklı bir ülkeye koştüğümüz, bu sırada nasıl geçtiğini anlamadığımız yıllar...

“Eğer bu faaliyetler olmasaydı geride ne kalırdı?” diye düşündüğümde fazla bir şey yapmış olmazdık herhalde...

Siz hayırlı bir niyetle, güzel ideallerle yola çıktığımızda Allah yolunuzu açıyor, işinizi kolaylaştırıyormuş meğer...

Bu sürede düşündüğümüzden çok daha güzel çalışmalar yapmak nasip oldu.

2004 yılı son ayları. Dernek kuruluşu için yoğun istişareler

yaptığımız, beyin fırtınaları ile geçen günler. Bir arkadaşın sözleri hep aklımda... “Rabbim insanlığa hizmetin zorlukları, çilesi içerisine öyle manevi lezzetler koymuştur ki tattığımızda her türlü zorluk ve meşakketi unutursunuz” demişti... Elhak doğru imiş...

2005 yılı Ocak ayı... Derneğin ilk yurt dışı faaliyeti gerçekleşiyor. Endonezya'da deprem ve tsunami felaketi olmuş. Endonezya'ya bağlı Açe'de 26 Aralık 2004 tarihinde 9, 1 büyüklüğündeki deprem ve ardından oluşan tsunamide 230 bin kişi hayatını kaybetmişti.

Deprem ve tsunami, 1 milyona yakın insanın evsiz -barksız

; korunmasız, kimsesiz kalmasına neden oldu. Tüm dünya bölgenin insanlarının yaralarını sarmaya çalıştı.

Yaklaşık 250 bin insanın öldüğü, yüz binlerce insanın etkilendiği felakette bir şeyler yapmak için 4 hekim arkadaş Endonezya- Banda Açe bölgesine gidiyoruz.

Bu günlerden aklımda kalan hatıralar 20 saat süren uçak

yolculuğu... Açe de kaldığımız bir doktora ait bahçeli ev...

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin kurduğu aş evinde yediğimiz ekmek ve yemekler... Ve bölgede hasar görmüş Malahayati Hastanesi'nin onarımı ve 30 yatak ve 3 ambulansla yeniden hizmete başlaması...

2005 Ekim ayında yeni bir felaket haberi tüm dünyayı üzdü. Pakistan-Keşmir'de meydana gelen deprem 200 bin kişinin ölümüne neden olmuştu. 8 Ekim 2005 günü Pakistan'da meydana gelen 7. 6 büyüklüğündeki deprem Türkiye saati ile 07:50'de oldu.

Henüz Açe felaketinin yaraları sarılmadan yeni bir felaket dünyayı sarsmıştı. Hekim arkadaşlarla beraber Keşmir'in başkenti Muzafferâbad bölgesine gidiyoruz. Şehrin girişinde İHH gönüllülerinin kurduğu bir çadır kentin içine çadır hastane yapıyoruz. Hem çadır kentten hem de civar bölgelerden gelen afetzedelere bakıyoruz.

Bu seyahatten kalan unutulmaz hatıralar... Hemen karşımızdaki dağ yamaçından artçı depremlerle kalkan toz bulutları... Ortadan ikiye ayrılmış yollar... Alt kısmı tamamen çökmüş adeta bir korku geçidine dönmüş yamaçlar ve yollar... Tıklım tıklım kamyon kasalarında seyahat eden insanlar... Bayram sabahı mezar başlarında gül yaprağı serperек göz yaşı döken hanımlar... Çadır kentte leğenlerde neşeyle yıkanan çocuklar... Ve sonra bu çadır hastane yerine kurulan güzel bir kalıcı hastane...

2006 yılı, Nijer Seferlerinin başladığı ilk yıl... İlk Nijer ekibimiz sağlık taraması ve sünnet yapıyor. Daha sonra yaklaşık 35-40 kişilik ekiplerle yapılan seferlerde sağlık hizmetlerine katarakt operasyonları, genel cerrahi ve üroloji operasyonları ekleniyor... Gitgide bölge halkının hasretle beklediği bir sağlık ekibi oluşuyor...

Ve senede 2 defa Nijer seferi yapmaya başlıyoruz... Şu anda Gönüllülerimiz Nijer'e yaklaşık 30 sağlık seferi düzenlemiş durumda...

Nijer denince artık bizden bir yer, bir parça, bir sevdâ geliyor aklımıza... Siyah yüzlerinde bembeyaz dişleri, gülen gözleri ve sınımsız kalpleri ile güzel insanlar ülkesi... Günlerce yol yürüyüp hastane bahçesinde sıra beklemeleri... Ameliyat sonrası yine bahçede ağaçlar altında yatan hastalar... Gece geç saatlere kadar çalışan ameliyat ekibinin daha fazla insana ulaşma gayretleri...

Açılan su kuyularından Nijer insanı ile birlikte kana kana su içişimiz...

Yetim ailelerine verilen keçiler ve bu ailelerle kurulan kardeşlik bağları... Etrafımızdan ayrılmayan neşeli, canlı, sevecen çocuklar...

Ve tabii zorluklar... 17 saat süren çöl yolculuğu, sadece konserve yemekten bayılanlar... En büyük lüksümüz olan toplanma merkezi bahçesinde yaptığımız çay sohbetleri...

2010 Pakistan sel felaketi... Sağlık gönüllülerimiz İstanbul Büyükşehir Belediyesi destek hizmetleri ve sağlık ekipleri ile birlikte Pencap Eyaleti Basira kentinde hizmet verdi. Pakistan'da 3 ay süreyle kaldı. Gönüllülerimiz ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Ekibi, depremden çok büyük zarar gören Pencap Eyaleti'nin Basira kasabasını adeta yeniden inşa etti.

Sağlık gönüllülerimiz muayene ve sağlık hizmetleri yaparken İstanbul Belediyesi Ekibi öncelikle kasabada depremin artığı bütün çöpleri kaldırarak toprağa güvenli şekilde depoladı, ilaçlama yaptı. Böylece salgın hastalıkların önüne geçildi. Ayrıca elektrik su ve kanalizasyon altyapısını yeniledi. Su kuyuları açıldı. Okullar, camiler ve medreseler onarıldı. Ekmek fırını ve aşevi açıldı. İstanbul'dan gönderilen yardımlar Pakistan halkına ulaştırıldı. Bölgeyi ziyaret eden Başbakan Erdoğan ile Pakistan Başbakanı, Gönüllülerimiz ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi ekibine özellikle teşekkür etti.

Pakistan'dan aklımızda kalan kareler... Sular altında kalmış tarlalarda balık tutmaya çalışan çocuklar... Yıkılan evlerinin yanına bir odalık ev yapmaya çalışan kadınlar... Evlerde çok sade eşyalar, sedir ve toprak üzerinde yaşayan insanlar... Öküz ve eşek arabaları ile hasta nakli...Sabah erken saatlerde camilerde Kur'an öğrenen çocukların arı kovanını andıran sesleri... Trafik keşmekeşi, korna sesleri, küçük araçlara binen çok sayıda insanın oluşturduğu salkım-saçak görünüm... Ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve itfaiye gönüllüleri ile oluşan gönülden dostluklar...

Derneğimiz, 2010 yılından itibaren, yaşadıkları felaketler üzerine komşu ülkelere sığınarak buradaki kamplarda yaşayan muhacirlere sağlık yardımı ve çeşitli ihtiyaç malzemesi yardımı sağlamıştır.

Derneğimiz, Gazze ve Kudüs başta olmak üzere bütün Filistin şehirlerindeki kardeşlerimizin her türlü ihtiyacı ile yakından ilgilenmektedir. Dernek bünyemizde bir 'Kudüs Komisyonu' bulunmakta olup sadece saldırılar sırasında değil, 'Filistin için uzun vadeli neler yapılabilir?' anlamında projeler geliştirmektedir.

Nitekim son saldırının ardından Kudüs Komisyonumuz toplanmış, 46 maddeden oluşan önlemler paketini TGVT ve İMH'ya sunmuştur. Ayrıca saldırının ardından buradaki mağdurlara ilaç yardımı yapılmıştır.

Bu hatıralar yurt dışından aklımızda kalanlar... Yurt içinde yaptığımız sağlık çalışmaları ise ayrı bir yazı konusu...

Derneğimiz yurtiçinde de bir çok sağlık yardım çalışmasına imza atmıştır. Derneğimizi kurmamızın ardından yaptığımız ‘7 Adım, 7 Bölge’ Sağlık Projesimiz kapsamında bir çok bölgemizde ve vilayetimizde sağlık mağdurlarının yardımına koştuk.

Bu anlamda şu çalışmalar yapılmıştır: Rize-İkizdere ve Sivas Gürün ilçelerinde bir hafta süren yoğun sağlık taraması... Bingöl merkezde yapılan sağlık çalışması...İstanbul’un çeşitli ilçelerindeki Çeçen mültecilere sağlık taraması, Kocaeli Çayırova’da bulunan fakir ve işçi ailelerine sağlık taraması...Ümraniye” de Ağrı ili çevresinden gelen fakir ailelere sağlık yardımı... Üsküdar” ın kenar semtlerindeki ailelere sağlık taraması... Doğudan göç eden ve zor şartlarda yaşayan Ağrılılara sağlık taraması...

Sağlıklı Yaşam seminerleri kapsamında ‘Diabet ve Obezite’ konferansı...Derneğimiz tarafından tertip edilmiştir.

Diabet haftasında yapılan panelde Prof. Dr. Hüsrev Hatemi ve değerli arkadaşları bilgiler vermiştir.

‘Gıda Sağlığı ve Güvenliği’ panelimiz çok önemli ve güncel bir konuyu ele alıyordu. Prof. Dr. Recep Öztürk başkanlığında panelistler konuyu değerlendirdiler.

‘Sağlıkta Dönüşüm; Kazanımlar-Kaybedilenler’ konulu panelimiz büyük ilgi ile karşılanmıştır. Sektörün yaşadığı değişim ve sorunlar dile getirilirken çözüm önerileri de sunuldu. Panel bildirimleri daha sonra rapor haline getirilerek yayımlandı.

Haydarpaşa Numune hastanesinde kalabalıklarda kaybolan, aradığı yeri bulamayan, ne yapacağını bilmeyen hastalara ‘Hastane rehberlerimizle’ yol gösterilmiştir.

Fuarlarda sağlıklı yaşam ve kan grubu tayini çalışması ile insanlara ulaşılmıştır.

Geride kalan yıllarda çok güzel ve hayırlı çalışmalar yapmak nasip oldu. İdeallerimizi hayata geçirmeye çalışmanın, bir kırık gönülü onarmaya çalışmanın mutluluğunu yaşadık. Çok sağlam dostluklar edindik. Hayatını diğer insanların hayatına adanmış güzel insanlar tanıdık. İnanıyorum ki evlatlarımızıza bıraktığımız en güzel miras bu çalışmalar, dostluklar ve dualar olacaktır.

Ve son söz. Kimseye baki değil mülk-ü devlet, sim-ü zer/

Bir harab olmuş gönül tamir etmektir hüner

Kutupyıldızı Bülten

HER ŞEY BİZ YAŞARKEN OLDU

*Her şey ben yaşarken oldu, bunu bilsin insanlar
ben yaşarken koştun tufan ben yaşarken yeni baştan yaratıldı kainat
her şeyi gördüm içim rahat*

Evet, İsmet Özel böyle diyor.

Biz yaşarken de büyük olaylar, savaşlar, tabii felaketler oldu. Biz yaşarken Pakistan'da Deprem oldu, Endonezya'da Tsunami dalgalarından, Nijer'de açlıktan insanlar öldü. Hem de yüz binlerce, milyonlarca insan...

Bu felaketleri bazen TV haberlerinde acıyarak seyrettik, bazen gazetelerde aldırmadan okuyup geçtik, bazen dost sohbetlerinde içimiz sızlayarak dile getirdik. Ama hepimizin yüreğinin derinliklerinde “Ben ne yapabilirim? Ne yapmalıyım?” sorusu derin bir yara gibi sızlayıp durdu.

Biz Kutup yıldızı Sağlık Gönüllüleri olarak bu sızıyı hissedip, bu mazlumların yanında olmak, gözyaşlarını silmek, insan olarak mazlumlara bir kardeş eli uzatmak istedik. Olayların seyircisi olmamalıydık. Elimizden geleni yapmaya çalıştık; İhtiyacı olanlara bir yudum su, bir lokma ekmek, bir parça ilaç... vs bile olsa bir şeyler yapmanın çabası içerisinde olduk.

Derneğimiz düşüncelerimizde ve gönlümüzde çok eskiden beri vardı. Ama resmi kuruluşu 2005 yılı Ocak ayında yapıldı. Biz daha kuruluş hazırlıkları ile ilgilenirken, 26 Aralık 2004'te Açe'de deprem ve tsunami felaketi oluyordu.

‘Yüzyılın felaketi’ olarak anılan Endonezya – Açe tsunami kasırgası yaklaşık 300 bin insanın ölümüne, 1 milyona yakın insanın evsiz -barksız; korunmasız, kimsesiz kalmasına neden oldu. Tüm dünya bölgenin insanların yaralarını sarmaya çalıştı.

Henüz çok yeniydik, imkanlarımız çok kısıtlıydı. Ama mutlaka bir şeyler yapmalıydık.

Kutup yıldızı'da Açe'de karınca kararınca bir yaraya deva olmaya çalıştık.

Araştırma ekibi sonrasında bölgeye giden doktor ekibi, Deniz Feneri Derneği ile işbirliği yaparak yıkılmış, harap olmuş bir hastaneyi tekrar hizmete

hazırladı. Polikliniklerinin laboratuvar, röntgen, ameliyathane ve servisin yeniden kuruluşu sağlandı. Endonezyalı doktorlarla işbirliği yapılarak hastane hizmetinin devamı sağlandı. Bu çalışma 2-3 ay devam etti.

2005 Ekim ayında yeni bir felaket haberi tüm dünyayı üzdü. Pakistan-Keşmir'de meydana gelen deprem 200 bin kişinin ölümüne neden olmuştu. Henüz Açık felaketinin yaraları sarılmadan yeni bir felaket dünyayı sarsmıştı.

Derneğimiz bu defa daha tecrübeli ve hazırlıklı idi. Gerekli malzeme ve cihazlar alınıp, deprem bölgesine gidildi. Depremde en çok zarar gören Keşmir bölgesinin başkenti Muzafferabâd kentinde çalışıldı. Bu kentte İHH tarafından kurulan bir çadır kampta çadır hastane hazırlandı. Ekip halinde Acil, Dahiliye, KBB, Çocuk, Aile Hekimliği ve Radyoloji bölümlerinde hizmet verildi.

Ramazanın sonunda başlayan bu faaliyette ekibimiz tarafından 10 gün bilfiil aktif olarak çalışıldı. Sonrasında ekibe katılan yeni doktorlar tarafından çalışma devam ettirildi. Şu an aynı yere İHH prefabrik hastane kurmaya çalışıyor.

Türkiye içerisinde de çalışmalar, faaliyetler yaptık.

Her ay yapılan sağlık taramalarında Çeçen mültecileri, doğudan göç eden zor şartlarda yaşayan Bingöllüleri, Ağrınlıları sağlık taraması ile ziyaret ettik.

Haydarpaşa Numune hastanesinde kalabalıklarda kaybolan, aradığı yeri bulamayan, ne yapacağını bilmeyen hastalara 'Hastane rehberlerimizle' yol gösterdik

Fuarlarda sağlıklı yaşam ve kan grubu tayini çalışması ile insanlara ulaştık.

Seminer, Panel ve Konferanslar yapıldı. Diabet haftasında yapılan panelde Prof. Dr. Hüsrev Hatemi ve değerli arkadaşları bilgileri verdi.

'Sağlıkta Dönüşüm; Kazanılanlar-Kaybedilenler' konulu panelimize ilgi büyüktü. Sektörün yaşadığı değişim ve sorunlar dile getirilirken çözüm önerileri de sunuldu. Panel bildirimleri daha sonra rapor haline getirilerek yayınlandı.

'Gıda Sağlığı ve Güvenliği' panelimiz çok önemli ve güncel bir konuyu ele alıyordu. Prof. Dr. Recep Öztürk başkanlığında panelistler konuyu değerlendirdiler. İzleyicilerin yoğun ilgi gösterdiği toplantı adeta soru yağmuru ile devam etti.

Kutupyıldızı Sağlık Gönüllüleri Derneği yola çıkarken 'Sarılacak çok yara var'diye işe başlamıştı. Ama biz de bu kadar çok sarılacak yara olduğunu, bu kadar çok yara sarılabileceğimizi, bu kadar çok dua alabileceğimiz bilmiyorduk.

Kendi ihtiyarımla ben hiç olur mu idim tabip;

Ger bileydim alemin bunca devasız derdini... Diyor şair.

Biz ise "Bu kadar çok kanayan yara varken, niçin Kutupyıldızı bu kadar gecikti? Keşke daha önce kursaydık, keşke daha çok yara sarsa idik" diyoruz.

Dileğimiz sarılacak hiç yara olmaması... Büyük rüyalarla geçmişse ömür...

Hiç yanmam ölümün her çeşidine.

PAKİSTAN İZLENİMLERİ: HÜDAHAFİZ PAKİSTAN

Pakistan, 2010 yılı Temmuz ve Ağustos ayında tarihinin en ağır felaketlerinden birini yaşadı. Ülkenin kuzey bölgesi Muson yağmurları sonrasında taşan nehirlerle sular altında kalmıştı. ‘Pencap’ bölgesi ‘Beş nehir arasındaki bölge’ manasına geliyordu. Bu bölgede yağın yağmurlar sonrasında taşan nehirlerin birleşmesi, barajların yıkılması ile sular 2 metre yükselmiş ve geniş bir bölge sel baskınına uğramıştı.

Pakistan’ın üçte biri sular altında kalırken yaklaşık 20 milyon insan bu felaketten etkilenmiş, binlerce insan sellerde boğulmuştu. Milyonlarca insan sel felaketi sonrası açlık, barınma, salgın hastalıklar... vs tehdidi altında idi. BM Başkanı bile gördüğü manzarayı anlatırken “Bu gördüğüm en büyük küresel felaket. Durumu ancak küresel işbirliği ve yardımlarla düzeltebiliriz” diyordu.

Pakistan’ın sel felaketine yardım etmek için insani yardım gönüllüsü sivil toplum kuruluşları olarak yardımlar konusunda işbirliği yapma kararı almıştık. Biz Kutupyıldızı Sağlık Gönüllüleri Derneği olarak sağlık ekiplerini kurma ve tespit edilen bölgede sağlık hizmeti verme görevini aldık. İSRA Vakfı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Afet koordinasyon ekibi çevre sağlığı, yiyecek-gıda temini, barınma-ev yapımı, destek hizmetleri ile ilgilenecekti. Diğer insani yardım kuruluşları, Hüday Vakfı, Deniz Feneri Derneği aynı ve nakdi yardımlarla çalışmaları destekleyecekti.

İlk ekibimiz Eylül Ayı içerisinde Pakistan’a gidip çalışmalarına başladı. Pakistan’ın kuzeybatısında sel felaketinden en çok etkilenen Multan Vilâyeti Muzaffargarh-Basira bölgesi merkez olarak seçildi. Bu bölgede bir sağlık merkezi ve çevresindeki binalar tamir ve bakımdan geçirilmiş, yardım merkezi olarak hizmete sunulmuştu. Sağlık Merkezi çevresindeki binalar yatakhane-yemekhane ve gönüllülerin barınma ve sosyal ihtiyaçları için hazırlanmıştı.

4 doktor, 2 sağlık memuru ve 2 hemşireden oluşan sağlık ekibimiz diğer yardım gönüllüleri ile beraber ikinci ekip olarak Pakistan’a gittik. Zor ve maceralı bir yolculuktan sonra Basira kentinde oluşturulan afet yardım merkezine vardık. Sağlık Merkezi ve çevresinde oluşturulan barınma ve sosyal

alanı görünce şaşırıldı. Doğrusu afet bölgelerinde hizmet veren gönüllüler için daha önceki afet bölgelerine göre çalışma ortamı oldukça iyiydi. Daha önce hizmet verdiğimiz afet bölgelerinde çok zor şartlar altında çalışırken, bu defa ortak çalışmanın ve işbirliğinin bereketi ile oldukça uygun bir ortam kurulmuştu.

İlk günden itibaren hastane önünde uzun kuyruklar oluşturan hastaları muayene ve tedavi etmeye başladık. Günlük 350-400 hastaya bakıyorduk. Bu arada müdahale ve müşahade hastaları, acil durumlar ve hastaneye geleme-yen ev hastaları bu hizmetin kayıt dışı ekstraları idi.

Hastanenin tek ambulansı zaman zaman evlerden hastaneye, bazen de hastaneden diğer üst sağlık merkezlerine hasta taşıyordu. Bazı hastalar kendi imkânları ile sağlık merkezimize gelmek durumunda kaldıklarında öküz veya eşek arabaları ile bize ulaşıyorlardı. Bazen bakım ve tedavileri bu arabalarda yapılıyordu.

Sabah erken saatlerden itibaren sağlık merkezi önünde beklemeye başlayan hastalar genellikle çocuk ve kadınlardan oluşuyordu. Beslenme bozukluğu ve kirli ortama bağlı enfeksiyon hastalıkları en sık gördüğümüz durumlardı. İshal, sıtma, ÜSYE, cilt enfeksiyonları çok sık karşılaştığımız hastalıklardı. Bu hastalara muayene sonrası ilaçlarını veriyor, tedavilerini düzenliyorduk. Türkiye'deki gibi "Sana bu ilacı yazalım, git eczaneden al, kullan" demek mümkün değil. İlaç alacak imkânları da yerleri de yok.

Aylık geçim seviyeleri 30-50 dolar arasında. Bu miktarla ancak karınlarını doyuruyorlar. Başka ek masrafa harcayacak para yok. Bu nedenle muayene ettiğimiz hastalara Türkiye'den getirdiğimiz ilaçları verip tercümanlar vasıtası ile kullanımını anlatıyorduk.

Bazı anneler çocuğunu muayene ettirmek, vereceğimiz bir paket mamayı almak veya çocuğuna alt bezi almak için saatlerce bekliyordu. Bu annelerden biri hemen her gün kucağında başka bir çocukla gelip çocuğu muayene ettiriyor, ilaç alıyor ve sonrada mutlaka mama vermemiz için ısrar ediyordu. Zayıf bünyeli, el ve ayaklarında sakatlıklar bulunan bu kadın dikkatimizi çekmişti. Bir arkadaşı, "Bu kadın her gün gelip bizden yardım almak için numaramı yapıyor acaba?" diye bizi uyardı. Kadını tanıyan Hacer Hemşire hemen yanımıza geldi. 'Biz bu kadının evine yardım için gittik, bu kadın ve kendisi gibi dul olan bir başka kadınla birlikte 17 tane yetim çocuğa bakıyorlar. Bu kadın her gün bu yetimlerden birini muayene ettiriyor, ne kadar yardım

etseniz haklarıdır, yardımlar için endişe etmeyin'dediğinde olaya bakışımız değişmişti.

Sağlık hizmeti verirken aynı zamanda gönüllülerimizin bu insanlara ulaştırmamız için bize emanet ettiği yardımları da bu insanlara vermeliydik. Yardımları gerçek ihtiyaç sahiplerine ve ihtiyacı kadar verebilmek için gayret ediyorduk. Kimine ilaç ve mama, kimine ev yaptırmak için kerpiç-tuğla, kimine ameliyat ve yol parası, kimine iş için dikiş makinesi-koyun-keçi-inek almak veya nakit para yardımı yapmak şeklinde yardımları yerine ulaştırdık.

Aslında bölgede her ev başka bir hikâye veya melodramın mekânı gibi. Afet ekiplerimizden bir grup arkadaş genç bir kadının sel felaketi sonrası geçirdiği travmadan dolayı yataktan kalkamadığını ve evde muayene edilmesi gerektiğini söylediler.

Sağlık ekibi olarak muayene ve incelemeye gittik. Tek odalı bir evin içerisinde 'çarpayı' denilen sedye gibi bir yatakta yatan kadını muayene ettik. Travma sonrası oluşan ezik ve kırıklardan başka beslenme bozukluğuna bağlı zayıflıkta dikkat çekici idi. Tedavisini ayarladık. Bahçede hastanın odasının bitişiğinde başka bir tek odalı ev inşaatı çalışması vardı. Bu evinde hastanın selde dul kalan kız kardeşine ait olduğu ve hem hastaya hemde çocuklarına bakmak için onun yanına ev yapmaya çalıştığını öğrendik.

Bize emanet edilen ve ihtiyaç sahiplerine ulaştırmamız istenen hayırlar için bundan daha isabetli neresi olabilirdi? Bu ev Kutupyıldızı sağlık gönüllülerinin yardımı ile daha geniş ve güzel olarak yapıldı.

Başka bir gün hastane önüne evinden eşek arabası ile getirilmiş bir hasta için acil olarak bizi çağırdılar. Hastayı içeri almadan önce acil bir durum olmasın diye arabadan indirmeden muayene ettik. Hasta sel baskını sonrası düşerek felç olmuş orta yaşlı bir erkek. Pakistan'da diğer hastane ve merkezlerde gereken müdahale ve ameliyatlara yapılmış. Fakat omurilik kopması olduğu için tedavi şansı kalmamış. Ama hasta son bir ümit "Türk Doktorlar gelmiş, bir de onlara muayene olayım" diye bin bir zorlukla sağlık merkezimize gelmişti. Bizde ona ancak vitamin ilaçları ve moral verebilirdik.

Böyle yüzlerce trajedi ile her gün karşılaşılıyorduk. Ama bu insanlar yaşama ümidi ve mücadelesini kaybetmemiş, zor şartlarla mücadele eden, elindeki az imkânları paylaşmaya çalışan gayretli insanlardı. Nasıl ki onların bize Kurtuluş Savaşında verdiği destek bizim moralimizi yükseltmiş, yalnız olmadığımızı hissettirmiş, mücadele gücümüzü artırmışsa bugün de bizlerin küçük

ama samimi çalışmalarımız onlarda bu tesiri yapacaktır İnşallah.

Pakistan'dan bu hislerle ayrılırken, gönlümüzde hüznle dudaklarımızda dua ile birlikte daha güzel günlerinde birlikte olmak dileği ile 'Hüdâhafız Pakistan'diyoruz.

Kutupyıldızı Bülten/ 2011/ Ocak

7 BÖLGE 7 ADIM PROJESİ:

2. ADIM: GÜRÜN SAĞLIK TARAMA RAPORU

Kutupyıldızı Sağlık Gönüllüleri Derneğinin '7 Adım 7 Bölge Sağlık Taraması' projesinin 2. Adımı Sivas - Gürün de 23-26 Temmuz 2008 tarihlerinde yapıldı. Tarama programına Dahiliye-Göz-KBB-Göğüs Hastalıkları-Çocuk-Radyoloji ve laboratuvar branşlarında hekimler katıldı.

Sağlık ekibi öncelikle Gürün Merkez Sağlık ocağında yerleşerek, genel muayene ve tahlilleri burada yaptı. Gerekli zamanlarda Devlet Hastanesinde çalışıldı. Çevre köy ziyareti yapıp muayeneler gerçekleştirildi. 3 gün boyunca yoğun bir muayene, kontrol, tahlil çalışması yapıldı.

Hedefler:

- * Genel halkı muayene ve sağlık taraması ile kontrol etmek
- * Tespit edilen rahatsızlıkların yerinde tedavisi; gerekirse takibi ve ileri merkezlere sevki
- * Gürün ve çevresinde yaygın sağlık sorunlarını tespit etmek
- * Sağlık sorunlarının nedenleri ve önlenmesi konusunda araştırma yapmak
- * Koruyucu hekimlik ve koruyucu sosyal sağlık açısından öneriler sunmak

Yapılanlar:

Hastane ve sağlık ocaklarında poliklinik muayenesi-laboratuvar çalışması-Röntgen Ultrason

- * Çevre köylerde hasta muayenesi- çevre sağlığı çalışması
- * Hepatit B, Şeker hastalığı ve Tansiyon Taraması
- * Koruyucu Hekimlik ve Sosyal Sağlık Çalışması

Poliklinik Hasta Sayısı:

Dahiliye ve Göğüs Hastalıkları	: 172 + 154 = 326
Çocuk Hastalıkları	: 143
Kulak Burun Boğaz Hastalıkları	: 175
Göz Hastalıkları	: 233
Radyoloji ve Ultrason	: 137
TOPLAM	: 1.036
Laboratuvar Tetkiki	: 650

Çocuk Hastalıkları Açısından Değerlendirme:

En sık başvuru nedenleri: İştahsızlık, gelişme geriliği, karın ağrısı, horlama, sık ÜSYE

- * 3 yaş altı çocuklarda kilo almanın yetersiz kaldığı (Özellikle kız çocuklarda daha fazla)

(Kız çocuklarda normal standartlara göre kilo azlığı (Kız çocuklarda %60; erkek çocuklarda % 32)

- * 3 yaş üstü çocuklarda boy gelişmesinin geriliği her iki grupta belirgin (Kız çocuklarda % 90; erkek çocuklarda % 75 oranında boyu normalin altında) . Bu yaş düzeyinde kilo alma, boya göre daha iyi seviyede
- * Normal düzeyde olanların bir kısmı da Gürün dışından gelenler olduğu düşünülürse bu oranların daha yüksek olduğu tahmin edilebilir.

Dahiliye ve Göğüs Hastalıkları Açısından Değerlendirme:

En Sık Görülen Hastalıklar: Artroz, Hipertansiyon, Dispeptik şikâyetler, Nefrolitiazis

KBB Açısından: Buşon, Seröz Otit, Adenoid Vejetasyon, kulak egzeması

Göz Açısından: Kırmızı kusurları, Konjuktivit

Radyoloji ve US Açısından: Nefrolitiazis, Hepatositeatos- Hepatit, Guatr, UPJ darlık

Laboratuvar ve Test Sonuçları: Anemi, Hepatit B, Şeker, Üriner infeksiyon

Genel Değerlendirme ve Öneriler:

- Bölge Halkının AKŞ, tansiyon, Üriner İnfeksiyon, Anemi açısından yılda bir kontrolü yapılmalı.

- Risk gruplarında hepatit B, Brucella araştırması, Görme ve işitme muayenesi yapılmalı

- Çocuklarda gelişme geriliği açısından;Ailelerin çocuk beslenmesi açısından eğitimi, anne sütü eğitimine doğumdan önce başlanıp, özendirilmesi, Anne sütü ile beraber ek gıdalara 6 aylıkken başlanması,

Daha büyük çocuklarda dengeli ve sağlıklı beslenmenin özendirilmesi, ev yemeği, ara öğünlü beslenme anlatılmalı. Abur-cubur yemek (cips, şeker, çikolata, kola vs) sakıncaları anlatılmalı.

- Gelişme geriliğine yol açabilen Barsak Parazitleri araştırılmalı.

Gelişme geriliği olan kız çocuklarda gelişme geriliğinin önemli sebeplerinden olan üriner infeksiyonlar araştırılmalı, kız çocuklarda tuvalet temizliğinin önden arkaya yapılması anlatılmalı.

Sık tekrarlayan ÜSYYE ve Kulak iltihabı durumlarında geniz eti ve kr. tonsillit araştırılıp, KBB uzmanına sevk. Operasyonla alınması veya kulak iltihabı önlenmesi için tüp takılması önerilir.

Görme ve İşitme Kusurları Açısından

- Öğretmenler, okulun ilk günlerinde duyma ve görme kusurlu çocukları tespit etmeli ve sağlık ocağına göndermeli. Sağlık ekibi tarafından öğretmenlere Eşel görme tablosunun kullanışı öğretilerek görme kusurlarının okulun erken safhasında tesbiti sağlanabilir.

- Böbrek taşları oluşumu engellenmesi için bol su içilmeli, çay, kahve ve kola azaltılmalı.

- Hipertansiyon ve Kalp yetmezliği açısından tuzsuz yemek, kırmızı et tüketimini azaltıp, beyaz et (Balık ve Tavuk) tüketimini artırma, kilo takibi ve düzenli yürüyüş önemli.

Artroz (Eklem sertliği, romatizma) açısından hareket azlığı ve fazla kilolar en önemli neden; Ağır eşya kaldırılmaması, Beslenme alışkanlıklarının düzenlenmesi, Yürüyüş alanları oluşturulması önerilir.

Dispeptik Şikâyetler:

Kızartma ve ağır hamurlu-bulgurlu yiyeceklerden kaçınmak;
Zeytin yağı-hafif haşlama yemekler ve salataya ağırlık verilmeli.

Acil Vakalar ve Trafik Kazaları İçin:

Devlet Hastanesi Acili acil müdahale eğitimi almış veya acil ihtisaslı hekim bulundurulmalı.

Acil müdahale- Genel Cerrahi ve Anestezi-Reanimasyon- ekibi

Pınarbaşı-Gürün-Darende bölgesinde ortak acil müdahale ekibi oluşturulmalı
Darende-Gürün-Pınarbaşı arası merkezi bir yerde hasta nakli için gerekirse helikopter temini.

Trafik kazalarının önlenmesi için özellikle Pınarbaşı-Gürün- Darende arasında tedbir alınmalı...(Çift Yol, Dinlenme alanları, uyarıcı levhalar vs...

Genel Öneriler:

Sağlık ekibi Üniversite ve araştırma hastaneleri ile işbirliği yaparak yaygın sağlık sorunları ve hastalıklar için risk gruplarını tespit ederek koruyucu hekimlik çalışması yapılabilir... (Çocuklarda gelişme geriliği ve nedenleri, Hipertansiyon-anemi yaygınlık ve nedenleri... vs)

Çevre Sağlığı, Kişisel sağlık, Sağlıklı Yaşama ve beslenme, Anne-çocuk sağlığı... vb konularında halk sağlığı seminerleri düzenlenebilir.

Haftanın belirli günlerinde çevre köylere hekim ve sağlık ekibi ziyareti yapılabilir...

Özellikle Yaz yurdu Sağlık evindeki EKG cihazı ve Defibratör bakım yapıлып kullanılmalı.

Gürün Devlet Hastanesinde Olması Gereken Cihazlar:

Trafik kazaları için seyyar röntgen cihazı (Hastanedeki cihaz hareketli olmadığından ve tüpü çevrilemediği için kazazede hastalarda pozisyon vermek ve çekim yapmak zor olmakta

- Otomatik banyo cihazının tamiri veya yenisinin temini.

Acil girişinin sedyeli hasta girişi ve ambulans açısından yeniden düzenlenmesi gerekir.

Katılan Sağlık Gönüllüleri:

1. Op. Dr. Abdullah Daştan	KBB
2. Rad. Dr. Selahattin Semiz	Radyoloji
3. Rad. Dr. Doğan Kuş	Radyoloji
4. Uzm. Dr. Hacer Seyhan Kuş	Çocuk Hastalıkları
5. Uzm. Dr. Ramazan Kuş	Dahiliye Uzm.
6. Uzm. Dr. Naki Gülşen	Göğüs Hastalıkları
7. Uzm. Dr. Osman Usta	Göz Hatalıkları Uzmanı
8. 8-9 - Fatih Ulubaş, Levent Ayas	Diş Hekimi
9. Bülent Çetin	Laborant
10. İsmail Yılmaz	Laborant

Teşekkürler,

Bizlere destek ve yardımlarını esirgemeyen Başta Gürün Kaymakamı, Belediye Başkanı ve Sağlık Grup Başkanlığı çalışanları olmak üzere tüm Gürün Esnafı ve Halkına sonsuz teşekkür ve saygılarımızı sunarız.

13 Ağustos 2008

AFRİKA'DA SAĞLIK ve GIDA SORUNU

Şu ana kadar sağlık yardımları amacıyla 12 kez gittiğimiz Afrika'da, sağlık sorunları ile gıda sorunlarının iç içe geçtiğini gördük. Yetersiz beslenme nedeniyle Afrikalı çocuklar yılın 160 gününü hasta geçirmektedir. Her 5 saniyede 10 yaşın altında 1 çocuk açlık nedeniyle ölmekte, her yıl açlık nedeniyle ölen çocuk sayısı ise 5 milyonu bulmaktadır. BM Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) verilerine göre 2006 - 2008 yılları arasında dünyada açlık sıkıntısı çeken insanların sayısı 850 milyon iken, bu rakam 2010 yılında 925 milyona yükselmiştir.

Bu veriler, dünyadaki her 7 kişiden birinin açlıkla imtihan olduğu anlamına gelmektedir. 2011 yılında IFPRI (International Food Policy Research Institute) tarafından yayımlanan GHI (Küresel Açlık İndeksi) verilerine göre, dünyada ciddi şekilde açlıkla karşı karşıya olan ülkelerin büyük çoğunluğu Sahraaltı Afrika'da yer almaktadır. Özellikle Burundi, Çad, Eritre ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti, 2011 yılı için ciddi derecede alarm veren ülkelerdir.

Afrika'da Açlığın Nedenleri

Dünyada açlık oranları 1995 yılından beri giderek artış göstermektedir. Afrika'da yoksul insan sayısı ise son 10 yılda 3 kat artmıştır. BM'ye göre bu artışlarda, hükümetlerin tarımı ihmal etmesi, 2008'den beri artan küresel ekonomik kriz ve bunlara bağlı oluşan gıda fiyatlarındaki anormal yükseliş, önemli rol oynamaktadır. Bir önceki yıla göre, tahıl fiyatları % 100, pirinç fiyatları % 110, mısır fiyatları ise % 63 oranında artış göstermiştir.

Ekonomik kriz nedeniyle BM Dünya Gıda Programının 2008'de 6 milyar dolar olan bütçesi 2011'de 2, 8 milyar dolara inmiştir. Çünkü küresel ekonomik kriz nedeniyle tüm gelişmiş ülkeler finansal kaynaklarını açlık ile savaşılmaya değil, krizin nedeni olan spekülörlere aktarmak üzere finans piyasalarına akıtmayı tercih etmektedir!

1 milyara yakın aç insanı değil, hedge fonları ve gözü dönmüş spekülörleri beslemeyi tercih eden bu ekopolitik yapı da, her yıl milyonlarca Afrikalı çocuğun açlık nedeniyle hayatını kaybetmesinden büyük ölçüde sorumludur. Yapılan araştırmalar, ABD'de 1 yılda köpek mamalarına harcanan parayla

Afrika'daki açlık sorununun büyük ölçüde halledileceği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

BM'nin Afrika'daki açlıkla ilgili ortaya koyduğu sebeplerin yanında, Afrika coğrafyası ve iklim koşullarının da bu trajedide çok önemli rol oynadığı aşikârdır. Kuru iklim ve çorak toprak yapısına sahip Sahraaltı Afrika ülkelerinde sıcaklık gece 23 derecenin altına düşmezken gündüzleri de 40 derecenin üzerinde seyretmektedir.

ABD Ulusal Bilim Akademisi'nin tespitlerine göre dünyada ısı ortalamasının bir derece artması; buğday, pirinç ve mısır üretiminin % 10 azalmasını beraberinde getirecektir. Kutuplardaki buz kütlelerinin erimesi sebebiyle deniz seviyesi bir metre yükseldiğinde, pirinç yetiştirilen Ganj ve Mekong deltalarının yarısı su altında kalacaktır.

Dolayısıyla pirinç üretimi de aynı oranda azalacaktır. Sanayileşmeye bağlı sera gazlarının salınımının tetiklediği küresel ısınmanın dünya eko sistemini değiştirmesiyle artan sıcaklıklar yağış miktarlarının azalmasına, dolayısıyla da kuraklık ve açlığa sebep olmaktadır. Bu yıl Somali'de yaşanan dram bunun en acı örneğidir.

Yeni Bir Tehlike: Biyoyakıt

Diğer bir tehlike ise, Afrika başta olmak üzere dünyadaki ekilebilir arazilerin bir kısmının biyoyakıt üretimi için ayrılmış olmasıdır. Birçok sanayileşmiş ülke, Afrikalının açlığına çare olabilecek toprakları, biyoyakıt üretimi için satın almaktadır. Örneğin Çin, Kongo'da biyoyakıt üretimi için 2, 8 milyon hektar toprak satın almıştır. Trafığe çıkan her 20 araç 0, 4 hektar tarım arazisini yok etmektedir. Afrika'da açlık nedeniyle her gün binlerce çocuk ölüyor. Son model arabalarımızın depolarını doldurabilmek için Afrikalının toprağına, dolayısıyla da ekmeğine göz dikmemiz ne büyük bir paradokstur.

Biyoyakıt, son dönemdeki gıda maddeleri fiyatlarındaki artışın en önemli nedeni olarak gösteriliyor. Biyoyakıt üretiminden daha fazla gelir elde eden çiftçiler, mısır, kolza, ayçiçeği, soya vb. biyoyakıt üretiminde kullanılan bitkilerin ekimine ağırlık veriyorlar. Piyasaya arzı azalan temel gıda maddelerinin fiyatı tüm dünyada giderek artıyor. Bu durum zengin ülkelerde aile bütçesinden gıdaya ayrılan payın artması anlamına gelirken, yoksul ülkelerde açlık ve kıtlık tehlikesi anlamına geliyor.

Aile bütçesinden gıdaya ayrılan pay, yoksulluğun en önemli göstergelerinden

den biridir. İşte bu oran “üçüncü dünya ülkeleri” adı verilen ülkelerde % 80 ile 90 arasında değişiyor. Zaten neredeyse gelirin tamamını beslenmeye ayıran, karın tokluğuna çalışan insanlar zengin ülkelerin biyoyakıt iştahı yüzünden aç kalıyor.

Politik Bir Problem: Gıda Güvenliği

Tüm felaketslere rağmen dünyada herkesi doyuracak kadar besinin olması ise madalyonun öbür yüzüdür. FAO'ya göre dünya tarımı bugün 30 yıl öncesine göre kişi başı % 17 oranında daha fazla kalori üretmektedir. Bir insanın günlük ihtiyacı 2 bin 500 kalori olup, şu anda dünya tarım üretimi ise günlük kişi başı 2 bin 720 kalordır.

Bu açıdan bakılırsa dünya tarımcılığının hedefine ulaştığı söylenebilir de, 2008 yılında açlık sebebiyle 35 ülkede ayaklanmaların çıkması gıda güvenliğinden ne kadar uzak olduğumuzun göstergesidir. Zira gıda güvenliği tarımsal bir problemde çok politik bir problemdir.

Dünya tarım üretiminin ve tüketiminin dengeli dağılmamış olması, gıda güvenliğini zedeleyen en büyük etkidir. Dünyada 1 milyara yakın insan açlık ile mücadele ederken, bir o kadar insanın da obezite ile mücadele ediyor olması gerçekten çok düşündürücüdür.

Ülkeler arası savaşlar, iç savaş ve siyasi istikrar yokluğu Afrika”nın politik sorunları arasında önemli bir yer tutmakla birlikte, gıda güvenliği açısından da kritik bir önem teşkil etmektedir.

Günümüzde gıda güvenliğinin bulunmadığı bölgeler, aynı zamanda çatışmaların hüküm sürdüğü bölgelerdir. Özellikle yoğun iç çatışmaların yaşandığı Sahraaltı Afrika, yetersiz beslenmenin en yaygın olduğu bölge olarak adlandırılmaktadır. Öte yandan yaygınlaşan şiddet olaylarının neden olduğu göçler, gıda kıtlığı riskini arttırmakta ve ölümcül kıtlıklar ortaya çıkmaktadır.

Kırsal kesimdeki çatışmalar, toplu göçleri teşvik etmekte; işsizlik, yaygın suç oranı ve çevresel krizlerle birlikte salgın hastalık riski artış göstermektedir. Kronik gıda emniyetsizliği içindeki insanların çoğu, kişi başına düşen gelirin çok düşük olduğu ülkelerde yaşamaktadır. Gelir düşüklüğü, az gelişmiş ülkeler kategorisinin belirleyici özelliklerinden biridir.

FAO, mevcut veriler ışığında, 36 “az gelişmiş ülke” halkının yaklaşık % 40'ının her gece aç yatmakta olduğunu tahmin etmektedir.

Gıda Yetersizliğine Bağlı Sağlık Problemleri

Nijer başta olmak üzere Sahraaltı Afrika'daki insanların % 80'i doğumlarından ölümlerine kadar tek tip gıda ile beslenmektedir. Ülkemizde kuşyemi olarak bilinen ve bir tür tahıl olan 'milet' Sahraaltı Afrikalının tek gıdasıdır. Bu tarz proteinden fakir beslenme sonucunda enfeksiyon hastalıkları, gelişme geriliği, gastrointestinal sistem bozuklukları, nörolojik patolojiler, destek dokuların zayıflamasına bağlı inguinal-umblikalherniler, üriner sistem taşlar, katarakt ve daha bir çok hastalığa davetiye çıkarmaktadır.

Afrika'da özellikle çocuklarda sık gördüğümüz mesane taşlarına, gelişmiş ülkelerde hemen hemen hiç rastlanmamaktadır. Fosfat içeriği çok fakir olan ve 'milet' ile beslenmeye bağlı üriner amonyum atılımının yüksek düzeylere çıkması ve içme suyu sıkıntısıyla oluşan kronik dehidratasyon, pediyatrik mesane taşlarının en büyük nedenidir.

Bizler sağlık ekibi olarak şu ana dek Nijer ve Mali'de 5 yaş altı 63 çocuğa mesane taşı operasyonu gerçekleştirmiş bulunmaktayız. Mesane taşı örneğinde olduğu gibi Afrikalının gıda çeşitliliğini artırıp içme suyu problemini çözmek, çocukluk dönemi mesane taşı görülme insidansını oldukça düşürecektir.

Diğer sık karşılaştığımız bir sağlık problemi, yetersiz beslenmeye bağlı destek dokularının zayıflamasıyla oluşan İnguinal ve Umblikal Hernilerdir. Afrika'ya yaptığımız gönüllü sağlık seferlerinde en sık karşılaştığımız sağlık problemlerinin başında bu tür herniler gelmektedir.

Ülkemizdeki vâkâlarla kıyaslayınca ileri derecede büyük ve komplike hernisi olan hastaların her seferinde 100-120 civarı hastayı opere ederken, yüzlerce hastaya 6 ay sonra gerçekleştireceğimiz bir daha ki sefere randevu vermek zorunda kalıyoruz. Şu ana kadar 806 herni vâkâsını ameliyat etmiş bulunmaktayız.

Katarakt ise, Afrika'da en sık gözlenen göz hastalığıdır. Yetersiz beslenme ve güneşin zararlı UV ışınları Afrika'daki en önemli katarakt sebepleridir. 30 - 40 yıldır katarakt nedeniyle göremeden yaşayan milyonlarca Afrikalı bulunmaktadır. Biz de sağlık gönüllüleri olarak 2. 207 hastanın katarakt ameliyatını gerçekleştirdik.

Mesane taşı örneğinde olduğu gibi, Afrikanın besin çeşitliliğini arttırıp özellikle protein ağırlıklı beslenmeyi sağlamamız bile, herni ve katarakt başta olmak üzere birçok sağlık sorununun görülme sıklığını oldukça aşağılara çekecektir.

Afrika'da Su Sorunu

Afrika'nın gıda sorunu kadar büyük bir sorunu da su sorunudur. Hayatın, tarımın ve hayvancılığın olmazsa olmazı su, Afrika'nın en büyük sorunudur. Suyun olmadığı yerde ne hijyenden, ne sağlıktan, ne ziraattan ne de hayvancılıktan bahsedebiliriz. Su yoksa en iyi tohum ve gübrenin, son derece gelişmiş zirai tekniklerin hiçbir anlamı kalmamaktadır.

Afrika'nın işlenebilir topraklarının % 93'ü üzerindeki zirai faaliyet, aşırı derecede istikrarsız olan yağışlara bağlıdır. Dolayısıyla bu faaliyet ciddi şekilde kuraklık riskine maruz kalmaktadır. Hedef, az suyla çok verimin alındığı tarımsal faaliyetleri desteklemek olmalıdır ki, sağlık gönüllüleri olarak bu konudaki çalışmalarımız da devam etmektedir.

Afrikanın tarımdaki su ihtiyacından da öncelik taşıyan içme suyu ihtiyacı maalesef had safhadadır. Afrikalı kadın, gününün yarısını suya ulaşmak için harcamaktadır. İki kova içme suyu için 40 derecenin üzerindeki sıcaklıkta onlarca km yol yürüyen çilekeş Afrikalı, suyun içinde susuzluk çekmektedir.

Afrika'nın 3. büyük nehri olan Nijer Nehri'nin 500 metre kıyısındaki Afrikalı dahi, içme suyu problemi yaşamaktadır. İçme suyunun olmaması da birçok hastalığa davetiye çıkarmaktadır. Sağlık yardımları için gittiğimiz Afrika'daki bu drama seyirci kalmamak için şu ana kadar 43 adet su kuyusu açılmasını sağlamış bulunmaktayız.

Çözüm Önerileri

Afrika'da açlık ve gıda emniyetsizliğinin çözümü için dış ve iç çatışmaların sonlandırılması, göçlerin düzenlenmesi, ülkenin yer altı ve yer üstü kaynaklarının verimli değerlendirilmesi, ekonomik gelişme ve büyümenin temeli olan tarım sektörünün gelişimi, öncelikli konular arasında yer almaktadır.

Afrika'daki hükümetlerin bütçelerinden ziraata ayrılan pay, 1990 - 1991 de % 5 civarından, 2001'de % 3, 5'e düşmüştür. Temmuz 2003'teki "Maputo Deklarasyonu"nda, Afrikalı devlet başkanları, beş yıl içinde ulusal bütçelerinin % 10'unu ziraat ve kırsal kalkınmaya tahsis etmek konusunda anlaşmış-

larsa da, 2011 yılına gelindiğinde bu payın ayrılmadığını gözlemlemekteyiz.

Afrikalının gıda çeşitliğini arttırmanın bir yolu da, hayvancılığı geliştirmeye bağlıdır. Özellikle protein yönünden fakir beslenen Afrikalı için hayvancılığın geliştirilmesi, hem bir geçim kapısı hem de sağlıklı bir yaşam demektir.

Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi (TİKA) tarafından Sudan'ın El Cezire Eyaleti'nde açılan Afrika'nın ilk gen merkezi, bu faaliyetlere en güzel örneklerdendir. Düşük bir maliyetle üstün boğalar kullanarak melezleme çalışmalarının yapılacağı merkezde, hem Sudan'ın yerli hayvan türleri korunacak hem de et ve süt açısından üstün verimli hayvanlar yetiştirilecektir.

Gıda ve yaşam güvenilirliği açısından büyük bir öneme sahip olan proje, aynı zamanda tarımın ekonomik getirisini yükseltecek gibi görünmektedir. Kısa vadede, Afrikalı küçük ölçekli çiftçilere toprak sulama, toprak koruma ve yağış miktarını kesen ve topraktaki nem miktarını yükselten, yağmurlu mevsimlerde kısa sürede yetişen ürün çeşitlerinin saptanması, ekilmesi, biçilmesi ve korunması gibi konularda eğitim vermek çok iyi bir başlangıç olacaktır. **Gönüllü Sivil Toplum Kuruluşları Ne Yapabilir?**

Bizler yaklaşık 10 yıldır Gönüllüler Platformu adı altında, Kutup Yıldızı Sağlık Gönüllüleri ve BİSEG Derneği (Bir İnsan Dünyaya Bedeldir Sağlık ve Eğitim Gönüllüleri Derneği) başta olmak üzere birçok STK'nın işbirliği ile Sahraaltı Afrika'da en yoksul ülkelerden biri olan Nijer üzerine yoğunlaştık. Bu arada gücümüzün yettiği kadar Burkina-Faso, Somali ve Mali ile de ilgilenmeye çalıştık. Bu ülkelere öncelikli olarak sağlık hizmeti vermeye çalışırken, sağlığı etkileyen sosyal sorunları da kısmen düzeltmeye çalıştık. Bir grup sağlık gönüllüsü arkadaşlarımız muayene, tedavi ve operasyonlarla ilgilenirken, diğer grup sosyal hizmet gönüllülerimiz de sosyal sorunları tespit etmek ve çözüm üretmekle ilgilendi.

İçme Suyu Kuyuları

Bu bağlamda tespit ettiğimiz en önemli sorunlardan biri, sağlıklı içme suyunun olmaması idi. İnsanlar kilometrelerce uzaklardaki kuyulardan, saatlerce süren yolculuklarla kovalar ve güğümlerle zor şartlarda su temin edebiliyorlardı. Bir su kuyusu birkaç köy tarafından ortaklaşa kullanılıyordu.

Bu sorunun çözümü için yukarıda da bahsettiğimiz gibi, tespit edilen uygun yerlere Nijer şartlarına göre oldukça modern şartlarda 43 adet kuyu açıldı.

‘Kardeş Aile Projesi’

Bir diğer proje ise gönüllüler olarak geliştirip, Afrikalıya “balık tutmayı öğretmeyi” amaçladığımız ‘Kardeş Aile Projesi’. Nijer’deki yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri ile yaptığımız işbirliği ile tespit ettiğimiz özellikle dul ve yetim ailelere, 2 dişi ve 1 erkek keçi bağıışı yapmaktayız. 6 ay gibi kısa sürede yavrulayan bu keçiler, birkaç yıl içinde küçük bir sürü haline gelmektedir.

Et ve sütüyle gıda ihtiyaçlarını, bir kısmını satarak da diğer ihtiyaçlarını karşılayan Nijerli aileler için bu keçiler büyük umut olmuştur. Şu ana kadar 9 bin 280 keçi dağıtmış bulunuyoruz ki, bu yaklaşık 40 bin Nijerlinin kimseye muhtaç olmadan, daha az hasta olarak, daha hızlı büyüyerek yaşaması anlamına gelmektedir. Bu bağışların finansmanını sağlayan Türkiye’deki ailelerle keçi bağışladığımız Nijerli aileleri de kardeş aile yaparak, iki ülke arasında gönül bağı tesis etmeye çalışıyoruz.

‘Nijer-Türk Köyü Projesi’

Gönüllüler olarak 11 kez gittiğimiz Nijer’de kurmayı planladığımız, içinde tam teşekküllü hastane, ebelik- hayvancılık-zirai eğitim merkezlerinden oluşan Nijer- Türk Köyü Projesinde son aşamaya gelmiş bulunmaktayız. Bölgenin iklim koşullarına ve mimarisine uyumlu, Türk mimarisinden de esintiler taşımasını istediğimiz köyümüzün, iki ülke arasında köprü olması en büyük hedefimiz.

Bu proje kapsamında Nijer’in en fakir bölgelerinden olan ve başkent Niamey’e 780 km. uzaklıktaki Tesoua bölgesinde 300 dönüm arazi alınmıştır. Şu an bu bölgeden getirdiğimiz toprak örneklerini incelettiriyor ve hangi tarz zirai ürün yetiştirmeye müsait olduğunu saptamaya çalışıyoruz. Amacımız Nijer’de zirai ürün çeşitliliğini arttırabilmek.

Nihai hedefimiz ise kuracağımız zirai eğitim merkezinde Nijerli kardeşlerimizi, sonunda sertifika vereceğimiz bir programla teorik ve pratik olarak eğitip hem meslek sahibi olmalarını sağlamak, hem de kendi köylülerini eğiterek Afrika’daki açlık hastalığına bir nebze olsun merhem olmaktadır.

Aynı kapsamda çok verimsiz olan hayvancılığı geliştirebilmek için, kuracağımız hayvancılık eğitim merkezinde yine sertifika verebileceğimiz bir programla, Türkiye’den getireceğimiz gönüllü veterinerler nezaretinde eğitim vermeyi planlamaktayız.

Şu an üzerinde çalıştığımız konulardan biri, Nijer’deki iklim ve coğrafya

şartlarında kolayca yaşayıp hızlı çoğalan keçilerden nasıl daha çok verim alabiliriz konusu. Tüm bu projelerde Afrikalı yerel yetkililerle ortak çalışmalar yapmak, hem projelerin devamlılığı, hem de yaygınlaşması için büyük önem arz etmektedir.

Son Söz

Afrika'nın gıda problemi sadece insan odaklı projelerle çözülebilir. Amaç günöbirlik çözümler değil, kalıcı, istihdam oluşturan, gıda güvenliğini ön planda tutan projeleri hayata geçirmek olmalıdır. Bunun için de ölkemiz bağlamında, sivil toplum örgütlerinin kendi aralarında ve devlet kurumları ile işbirliğine gidip bir sinerji oluşturarak, kara kıtanın kara yazgısını değiştirecek projeleri birlikte gerçekleştirmeleri önem taşımaktadır.

21. yüzyılın modern dünyası, açlıktan milyonlarca insanın öldüğü Afrika'da, "Afrikalıyı nasıl sömürebilirim?" değil, "Afrika'yı nasıl kalkındırabilirim" diyebilmelidir.

KAYNAKLAR

<http://tasamafrika.org/pdf/yayinlar/FloranceChenoweth-TR.pdf>
(Erişim tarihi: 21. 10. 2011)

<http://tasamafrika.org/tr/haberler/265-13-afrika-birlii-zirvesi-ekonomik-bueyueme-ve-gda-guevenlii-icin-tarm-alannda-yatrm.html>
(Erişim tarihi: 21. 10. 2011)

<http://www.fao.org/news/story/en/item/92495/icode/>
(Erişim tarihi: 21. 10. 2011)

<http://www.gonulluler.info/gonulluler-neler-yapar-/afrika-ve-dunya/23-keci-bagislari> (Erişim tarihi: 21. 10. 2011)

<http://www.gonulluler.info/gonulluler-neler-yapar-/afrika-ve-dunya/24-su-kuyulari> (Erişim tarihi: 21. 10. 2011)

<http://www.ifpri.org/publication/2011-global-hunger-index>
(Erişim tarihi: 21. 10. 2011)

<http://www.nepad.org/nepad/knowledge/doc/1787/maputo-declaration> (Erişim tarihi: 21. 10. 2011)

<http://www.tika.gov.tr/haber/afrikanin-ilk-gen-merkezi-sudanda->

kuruldu/30 (*Erişim tarihi: 21. 10. 2011*)

Menon M, ResnickMI: Urolitiazis. Campbell's Urology, vol 4, 8th ed. Philadelphia, WB Saunders, 2002

Metin ÜNDER, İklim Değişikliği ve İnsan Yapımı Açlık, EKOIQ, Eylül- Ekim 2011, Sayı:11, s:24-27

Pablo SERVIGNE, Organik Tarım Gezegemimizi Doyuramaz mı? İmagineDemain le Monde, 85. EKOIQ, Eylül-Ekim 2011, Sayı:11, s:28-32

Razvi HA, et al: Management of vesicalcalculi. *J. Endourology* 1996; 10: 559-563

Zahra NURU, Sahra Altı Afrika'da Sağlık Sorunları Kalkınma Yardımlarının Rolü Zorluklar ve Fırsatlar, 2. Uluslararası Türk-Afrika Kongresi 2006, İstanbul

Dr. Serhat Onur - Dr. Selahattin Semiz
Sağlık Düşüncesi Dergisi, Sayı:21 2011/Aralık

ÖZEL SEKTÖR AÇISINDAN EKONOMİDE DEĞİŞİM ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Ne ekonomist, ne siyasetçi ne de strateji uzmanı değilim. Ancak her on senede bir dolar patlaması yaşayan, ekonomide oluşan travmalardan etkilenen bir vatandaş, yatırımcı ve sağlık girişimcisi olarak yaşadıklarımın çıkardığım dersleri size anlatabilirim. Damdan düşen misali, birkaç dolar operasyonundan zarar görmüş batmış çıkmış birisi olarak tecrübelerimi paylaşabilirim.

24 Ocak 1980 kararları alındığında öğrenci idim. Burslar ve harçlıklar ile geçindiğim için henüz krizleri tam değerlendirecek durumda değildim. 1994 krizinde Haseki Hastanesi'nde asistandım ama sağlık yatırımcılığına da başlamıştım. Tabii bu dönemde yatırımların yarı yarıya değer kaybettiğini bizzat yaşayarak gördüm. İlk batış çıkışlarımız bu yıllarda oldu. Ama küçük yatırımlar olduğu için fazla etkilenmedim.

2001 krizinde tek ayaküstü yakalandık. Bir sağlık yatırımı yaparken dolar üzerinden borçlanmıştık. 10 Şubat 2001 de anlaştık 20 Şubatta ödeme yapacağımızda dolar bir anda 560 TL'den 950 TL'ye daha sonra da 1500 TL'ye çıkmıştı. Bir ayda yaklaşık 3 kat fakirleşmiştik. Ama yıkılmadık ayakta kaldık ve uzun dönemde yatırım yapmanın, üretmenin hem şahıs hem ülkemiz adına doğru olduğunu yaşayarak anladık.

2018 krizi nispeten daha küçük ölçekli oldu. Bir ay içerisinde 4, 5 TL den 6 TL ye çıkan dolar yaklaşık %30-40 değer kazanırken ekonomimiz küçük çaplı bir kriz geçirdi. Doların yükselişinin ekonomik nedenlerden çok siyasi nedenlerin olması, zaten ABD ile limoni olan ilişkilerimizin de milli duygularımızı harekete geçirmesi nedeni ile adeta bir seferberlik duygusu ile karşılanmasına yol açtı. Bu duygunun harekete geçmesi iyi ama duygusal tepkiler eğer akılcı sonuçlara çevrilmezse kısa zamanda saman alevi gibi sönebilir.

Krizler, yıkımlar ve duygusal tepkilerin nasıl yönetileceği ve uzun dönemde en az zararla atlatılacağı konusunda dünyada daha önce yaşanmış örneklerden ders almamız gerekir.

Japonya Krizi Nasıl Atlattı?

Bu noktada Japonya da İmparator Hirohito'nun 2. Dünya savaşı sonrası aldığı kararlar bize ışık tutabilir. İkinci Dünya savaşında yenilen, üstelik Hiroşima ve Nagazaki gibi iki önemli şehrine atom bombası atılan Japonya zor bir tercihle karşı karşıyaydı.

Japon komutanları ve yöneticileri bir araya toplayan İmparator Hirohito şu acı, fakat tarihi konuşmayı yapar: Yenildik, ordularımız imha edildi, sivil halkımız acımasızca bombalandı. Önümüzde iki yol var. Ya yok olana, ölene kadar savaşıp ve harakiri yapacağız veya teslim olup düşmanı yenmek için daha çok çalışıp güçleneceğiz. Harakiri yapmak için ben de hazırım. Ama ben size daha zor ve uzun yolu tavsiye ediyorum. Teslim olacak ama asla vaz geçmeyeceğiz.

Hirohito'nun bu çok acı ve tarihi konuşması sonrası komutanlar ve yöneticiler teslim olmayı kabul eder, ama çok çalışarak, daha çok üreterek, az tüketerek bugün tekrar eski güçlerine kavuşurlar.

Biz de ülke olarak bu kadar zor durumda olmasak da artık acı ama tarihi kararlar almak zorundayız. Türkiye, Batının ve ABD'nin bir tüketim pazarı, dolar oyuncuğu, şamar oğlanı olmamalı. Daha çok çalışıp, daha çok üretip daha az tüketerek reel ekonomiyi canlı tutmalıyız.

2017 de Alman ekonomisi 300 milyar, Japonya ise 203 Milyar dolar cari fazla veriyor. Türkiye'nin ise cari açığı 2016 da 32 milyar, 2017 de ise 47 milyar dolar oldu.

Bizim aklımıza gelen bazı çareleri yazalım.

İsrafi ve lüks tüketimi azaltmalı, kanaat ve üretimi teşvik etmeliyiz. Bu konuda devlet adamlarımızın, sivil toplum önderlerimizin, belediyelerimizin... vs örnek olması gerekir. Sonra fert, aile ve toplum olarak üretim, yerli malı kullanma ve kanaat konusunda şuurlu olmalıyız.

İthalat-ihracat dengesini kurmalı, cari açığı azaltmalıyız. İhracatımızı mutlaka bilgi ve teknoloji ağırlıklı hale getirmeliyiz.

Teknolojik ürünlerin derhal yerlilerini yapıp kullanılmasını ve geliştirilmesini sağlamalıyız. 1980'li yıllarda "Japon malı tapon malı" diye söylenirdi. Önce basitini sonra da en iyisini yapmaya çalışmalıyız.

Üniversite - Sanayi - ARGE işbirliği sağlanmalı, teknoparklar yüksek kira

getiren AVM mantığı ile çalışan yerler olmaktan çıkarılmalı ve gerçek AR-GE-Teknoloji geliştirme merkezleri olmalıdır.

Tarım ve hayvancılıkta yeni bir döneme girmeliyiz. Ülkemizde işsizliğin, çarpık kentleşmenin, köyden kente dengesiz göçün çaresi tarım ve hayvancılığın yeni şartlarda düzenlenmesi, teşvik edilmesi, verimli hale getirilmesidir.

Ekonomide faiz-döviz-inşaat-rant ekonomisinden reel ekonomiye Arge-üretim-hizmet sektörlerine ağırlık verilmesi gerekmektedir. Son yıllarda tanıdığım bir çok tüccar tekstilden, sağlık sektöründen, tarımdan... vs inşaat sektörüne kaymıştır. İnsanlar riske girip yatırım yapmaktan, iş kurmaktansa faize, arsa almaya ve inşaatla yatırım yapmaya başlamışlardır. Bu çarpık gidiş ekonomiyi bir müddet sonra çıkmaza sokacaktır.

Sağlık sektöründe sağlıkta dönüşüm programı sonrasında çok iyi bir düzelmeye sağlanmasına rağmen, ülkemiz ilaç, tıbbi sarf malzemeleri, biyomedikal cihaz ve kitler açısından%95 oranında dışa bağımlıdır.

Bu konuda gerekli çalışmalar yapılmalı, yerli üretim desteklenmeli, yerli firmaların rekabet gücüne kavuşabilmesi için ihale şartnameleri düzenlenmelidir.

Misal olarak yerli bir firmamız kan grubu tayini yapan cihaz ve kitleri ürettiği halde cihaz tam otomatik değil, yarı otomatik olduğu için devlet ihalelerine alınmamaktadır. Gerekli tüm kalite sağlandığı halde bu gibi ihale şartnamesi engellemeleri ile yerli cihaz ve kit üretimi gelişmemektedir.

MUTLU AİLE YAZILARI

ANNEM VE ÇİÇEKLER

Annemle beraber geçirdiğimiz son anneler günü ...10 Ma- yıs 2015. Anneme onun sevdiği çiçeklerden alıyorum. Menekşe, fesleğen ve küçük bir orkide çiçeği. Annem hasta yatağında hepsini ayrı ayrı seviyor. Ama fesleğenin yapraklarında ellerini gezindirip kokusunu içine çekerken adeta Gürün'de evimizin önünde sabah rüzgarı ile gelen gül ve reyhan kokularını hisseder gibi oluyor. Gözleri yatağın karşısındaki pencereden gökyüzünü seyrederken yüzünde mutlu bir tebessüm var. Ellerinden, yüzünden ve ilk defa ayaklarından öpüyorum. Her zamanki şakalaşmamız ile hafifçe gülüyor 'Nediyn ula, bu nereden çıktı şimdi' diyor. "Anneler günü anneciğim, o yüzden!" diyorum. Sarılıyoruz.

Anneme bir sene önce kanser teşhisi kondu. Vücuda yayılmış olduğu için ancak semptomatik/palyatif tedavi yapıyoruz. Bir kaç aydır da artık yatağa bağımlı durumda. Yemeğini yatağında yiyorken son günlerde artık elini de kullanamaz oluyor. Hastalığının başından beri ilk defa o zaman gözlerinin yaşardığını, ağladığını görüyorum. 'Heç olmazsa elimle kendi yemeğimi yiyordum, şimdi eyice muhtaç oldum' diye ağladı. Ve her zamanki duası 'Ya Rabbi İman-Kuran selameti ver Canımı müslüman olarak al' diye dua etti.

Annem çiçekleri çok severdi. Gürün'de Çarşıbaşı mahallesindeki bahçeli evimizin önünde seki dediğimiz küçük dikdörtgen alanlı topraklarda reyhan, nane, maydanoz yetiştirirken, sekilerin kenarında da boş yağ tenekelerinin içerisinde gül, karanfil, menekşe... vs ekerdi. Sabah kapımızın önüne çıktığımda sabah güneşinin ışıkları ile beraber reyhan ve gül kokuları ile karışık hoş bir rayiha hissederdim. Tabii annemin sabah titizlikle yıkadığı merdivenlerdeki temizlik kokusu da beraber...

Çocukluk hatıralarımda annemi hep suyla kapı önünü yıkarken veya evde elinde bez veya süpürge temizlik yaparken hatırlarım. Temizlik konusunda çok titizdi. Aynı zamanda tertip düzen ve disiplin konusunda da hassastı.

Ablam Gülseven'in adını çiçekleri çok sevdiği için mi koydular yoksa büyüklerin tavsiyesi mi bilmiyorum. Ablam da ismine yakışır şekilde bir çiçek ve gül aşığı. Çiçekler onun elinde adeta coşuyor, güzelleşiyor. Şimdi bile apartman dairesinde evin her köşesinde bir çiçek var. Onlarla adeta ko-

nuşuyor, dertleşiyor, seviyor onları. Çiçekler de bu sevgiyi anlıyormuş gibi davranıyorlar.

Hasan ağabeyimin ismi, muhtemelen Hasan Hoca dedemizin ismi. Hasan Hoca dedemiz 1952 yılında İstanbul Beykoz'da vefat edince onun vefatından sonra doğan ağabeyime onun ismini veriyorlar. Selim ağabeyimin ve benim ismimi Konya'daki dayımız Ramazan Dayı koyuyor.

Bizim ailede dört çocuğun en küçüğü ben olduğum için annemin hiddetinden ve sonrasında gelen terlik terbiyesinden en az hasarı alsam da, büyük kardeşlerim ve amcamın çocukları yaramazlık konusunda annemden takdir ve kötek yiyerek gerekli terbiye ve uyarıyı alırlardı.

Bu hiddet fırtınası sırasında en büyük sığınağımız büyükannemiz, amcamın hanımı aynı zamanda annemin ablası olan, Hatice teyzemdi. O da annem gibi Hasan Hoca dedemin vefat eden hanımlarından birinin kızıydı. Annemin aksine büyükannem çok sakin, hiç sinirlenmez, hepimizin gönlünce gitmeye çalışırdı.

Annemin sinirlendiği zamanlarda “Hatış uşakları dövme, onların daha ahklı başında değil” der annemi sakinleştirmeye çalışırdı. Babam da bizim yaramazlıklarımıza sinirlendiğinde “Onların yaramazlığı, haylazlığı biz varız diye hanım, bizim babamız anamız olmadığından yaramazlık yapamadık, dokunma onlara”dermiş anneme .

1985 yılı Kasım ayında evlendiğim zaman, Kırşehir–Kaman-Yenice nahiyesinde doktor olarak göreve başladım. Annem de eşime köy yerinde can yoldaşı olmak için bizimle kalmaya başladı. Eşime “Seni gelinim değil, kızım kabul ediyorum” derdi. Eşim de anneme saygı ve sevgide kusur etmez ve çok iyi anlaşılırlardı.

Yenice'de sağlık ocağının bahçesinde lojmanlarda kalıyorduk. Komşularımız olan sağlık personelleri ve köy halkı bizim ailemizin huzur ve mutluluğuna hayran kalırlardı. Eşim köyün genç kızlarına Kuranı Kerim ve İslam ahlakını öğretirken, annem de köyün hanımlarına örf, adet ve hayat bilgisi dersi verirdi.

Sağlık Ocağından bana muayene olduktan sonra anneme uğrayıp, benim reçetem yerine annemin nane-limon- ihlamur-anason çayı...vb bitkisel tedavilerini tercih eden çok olurdu. Annem, aynı zamanda köyün hanımlarının akıl hocası olmuştu.

Hatta sağlık personelimizden bir hanım, geçimsizlik nedeni ile eşinden ayrılmak istiyordu. Bizim nasihatlerimiz ve uyarılarımız pek işe yaramıyordu. Bir müddet sonra ayrılmaktan vazgeçtiğini bunun nedenini de annemin bir nasihati olduğunu söyledi. Annemin, boşanmasının yanlışlığını anlatırken söylediği bir söz yuvasının bozulmasını engellemişti. Annem ona “Kızım, ayrılmca ne değişecek, yastığını değişirsin amma kaderin, kısmetin değişmez, sanki ayrılıp daha eyisini mi bulacakhsın, sabret düzelir inşallah.” Demiş.

Yenice’de Sağlık Ocağının bahçesi çok genişti. Eski harman yerini 12 Eylöl döneminde taş duvarla çevirip yaklaşık on dönümlük arazinin içerisine sağlık ocağı ve lojmanlar yapılmıştı. Annem, eşimin kaz yavrularını çok sevdiğini görünce küçük bir kümes yaptırdı bana iki de kaz aldırdı. Derken kuluçka süresi sonrası 21 adet kaz yavrusu sağlık ocağı bahçesinde gezinmeye başladı. Paytak paytak yürüyüşleri ile çok sevimli yavrular, çimenleri koparıırken geriye doğru düşüp kı üstü oturuyorlar, bizleri zaman zaman kakhahalara boğuyorlardı. Bu kazlar büyüdüğünde annem her gittiğimiz yere “Köy hediyesi böyle olur” diyerek birkaç kaz götürmemizi isterdi. Gürün’e ve İstanbul’a bayramda ziyarete giderken hep kaz yavrusu hediye götürdük.

Annem, köyün hanımları ile de kısa zamanda samimi olmuştu. Onların dertleri ile ilgilenir hal ve hatırlarını sorardı.

Sağlık ocağına yakın evlerden birinde oturan Güley teyze hergün anneme uğrar, köyde ne olup bittiyse anlatırdı. Diğer komşular ‘TRT Güley Karı size her havadisi anında getiriyor’ diye gülerlerdi. Yıllarca kocası gurbette çalışan, bir oğlu sağır ve dilsiz okuluna giden, dört çocuğuna hem annelik hem babalık yapan Güley Teyze, her içten anlayan bir Anadolu kadınıydı. Zayıf yapısına rağmen alışkan, gayretli ve güçlü bir bünyeye sahipti. ‘Guruyum emme diriyim’ derdi. Diğer komşulardan İkliman Teyze ve birkaç güngörmüş hanım, annemin yakın sohbet arkadaşı olmuşlardı.

Yenice Nahiyesinde 1985-97 yılları arasında iki yıl süren mecburi hizmet dönemimizde tatlı ve güzel hatıralarımız olduğu gibi üzücü olaylarda yaşadık. Mesleğimin önemli tecrübelerini edinirken, zaman zaman bazı hastalarımızı kaybetmenin üzüntüsünü ve acısını de hissettik. Unutamadığım hastalarımın, Bakkal Kadir’in menenjitten ölen oğlu, Milangaz Tüpcü Sabri’nin Lösemi’den ölen kızı ve Ortaokul Müdürü İhsan’ın babasının Mesane kanserinden vefat etmeleriydi. Müdürün babası güngörmüş, hoş sohbet, Osmanlı hayranı bir Anadolu ihtiyarıydı. Son nefesini verirken yanında idim, ama tıbbın ecel karşısında bir şey yapamayacağını bir kez daha anladım.

Bir de bizim köydeki insanlarla samimi muhabbetimizi, kaynaşmamızı çekemeyenlerin, irtica ve devletin nizamını dini temellere dayamak için çalışmak suçlamasıyla bizi şikâyet etmeleri var. Eşimin rahatsızlığı nedeniyle biz İstanbul'da idik. Annem evde yalnızken jandarma arama yapmak ve suç delillerini(!) tespit etmek için eve baskın yapmış. Annem de evdeki Kur'anı Kerim ve vaaz kasetlerini yakmak istemiş. Ama soba tam alev almayınca her taraf duman olmuş.

Askerler anneme "Niye Kur'an kasetlerini yakıyorsun günah değil mi?" diye sorunca O'da "Siz niye Kur'an ve kasetleri suçmuş gibi topluyorsunuz? O da günah değil mi?" diye cevap vermiş.

Buldukları suç delilleri (!) çok sayıda islâmî Kitap, sohbet ve vaaz kasetleri, başörtüsü ve seccade idi. Aslında büyük bir kumpasın parçası olan bu şikâyet ve baskından Allah'ın yardımı ile birkaç aylık bir soruşturma sonucunda berat ettik.

Daha sonra mecburi hizmet bittiğinde Ankara'da askerliğimi Gülhane Askeri hastanesinde yaptım. Bu sırada ikizlerimiz Hasan Fatih ve Hüseyin sâlih doğdular. Eşimin hamileliğinin son dönemi ve doğum süreci hep Gülhane hastanesinde geçti. Zor bir doğum sonrası eşim birkaç gün bilinci kapalı halde hastanede kaldı. Bu süreçte ve sonrasında evde çocukların bakımı ve yetiştirilmesinde annem çok destek oldu. Onun tecrübesi ve geleneksel bilgisi ile eşimin mükemmeliyetçi anlayışı birbirini tamamlayarak hoş ve muhabbetli bir hava oluşturdu yuvamızda daima.

Annemle sohbet ederken konu ister istemez Gürün'deki baba ocağı evlere ve bahçeye gelirdi. Annem o ev ve bahçeyi daima hasretle yad ederdi. Her taşında her karışında emeği olduğu için o evi unutamıyordu. Evin yapıldığı zaman ben 4-5 yaşlarındaydım Annemin toprakelediğini, Selim ağabeyimle beraber kerpiç döktüklerini ve ustalara yardım ettiklerini hatırlıyorum. Bir de lokantadan öğle vakti, ev yapımında çalışan ustalara benden 4 yaş büyük Hülya ablam ile sefer taşı içerisinde yemek getirirdik. Hülya ablamla çarşının içinden geçip eve giden sokak aralarına doğru geldiğimizde sefer tasını açar içerisindeki yemeklerin tadına bakardık. Bazen hoşumuza giden yemeklerden biraz fazla kaçırdığımız da olurdu.

İstanbul'da apartmanlardaki dairelerde otururken, Gürün'deki evi ve bahçeyi hayal etmek annemin en güzel hayalleriydi. Sanki tekrar o günleri yaşıyormuş gibi mutlu olur, yüzüne tatlı bir gülümseme yayılırdı. Bahçemize

bir havuz yaptıracağımı, duvarları düzenleyip kenarlarına iğde, hanımeli, erguvan, gül,... vs gibi güzel kokan çiçekler dikeceğimi, evleri tekrar tamir edilip güzelleşeceğini, bahçeye kuzular, tavuklar... vs alacağımı anlatır, onun hayallerini daha güzelleştirmeye çalışırdım.

Bahçemizin önünde küçük dere yatağının genişlediği, engebeli, biraz genişçe alan vardı. Alt kısımda babamla amcamın yaptırdığı çorak çeşmenin musluğu ve önünde su yatağı vardı.

Bu küçük, engebeli alan bizim mahallenin diğer çocukları ile birlikte maç yaptığımız ve çeşitli oyunlar oynadığımız alandı. Bazen top oynarken topumuz bizim bahçeye kaçtığına Büyükannem oradaysa topu alır bize vermeden önce duvarın üzerinden bir nasihat konuşması yapardı. Her zamanki konu top oynamanın yanlışlığı ve zararı idi. ‘Bakhın çocuklar, bu topu düşününler Hz. Hüseyin efendimizin başını kesip oynamışlar, gavurlar Türklere saldıracığı zaman önce gelip bizim çocukları kışatlarımış (Keşif ve casusluk faaliyetini yöresel adı) Eğer bizim çocuklar taş kale-metlik-deynek-kaleyi düz... vs oyunları oynuyorsa “Bunlar kendi özüne bağlılar, sakın saldırmayın derlermiş. Yokh eğer top oynuyorlarsa, bunlarda bize benzemiş bunları yeneriz saldırın” derlermiş. O yüzden “Top oynaman, alın topunuzu” der öyle topumuzu iade ederdi. Bu nasihat zihnimizde yer etse de bizim top oynamamıza engel teşkil etmezdi.

Annem kırk günlük bebek iken annesi Hatice hanım vefat etmiş, o yüzden annemin adını da Hatice koymuşlar. Anneannemin ‘Ya Rabbi bana bir evlat ver de istersen canımı al’ diye dua ettiği ve bu duanın kabul olduğunu söyledilerdi. Annem kırk günlükken yetim kalınca önce babası Hasan Hoca’nın yanında kalmış, sütanne olarak komşu ve akrabalarından birçok kişi emzirmiş. Bu yüzden Gürün ve Gübün’de annemin sütkardeşleri ve bizimde süt dayılarımız çoktu.

Daha sonra bakımını anneannesi Nezihe Hanım üstlenmiş. Nezihe ebe, Toraman Camisine yakın yerdeki evinde dul olarak yaşayan, iki oğlu ve gelinleri ile birlikte aynı evde oturan güngörmüş bir hanımdır. Annemin dayıları Muharrem ve Hüseyin küçük yaşta yetim kalmış, hayatın zorlukları içerisinde büyümüş gençlerdir. Kardeşlerinin emaneti ve onun ismini taşıyan yetim yeğenlerini, evlatlarından ayırmaz ve bağrına basarlar.

Annem gece geç saatlerde bile ağladığı zaman Muharrem dayımın uyanıp, yanına geldiğini ve kucağında sallayarak kendisini uyuttuğunu anlatırdı.

Takdiri ilahi yıllar sonra Hasan Hocanın kızı annem ile yine Hasan Hocanın son hanımı olan babaannemin yetimi babam Ahmet evlenirler. Tabii bu evlilikte Ahçı Hoca Mehmet Amcam ile onun eşi büyükannem dediğim annemin ablası, teyzem Hatice hanımın da önemli rolü vardır. Mehmet ile Ahmet kardeşler, kendileri gibi yetim olan iki kardeş Hatice'ler ile evlenince adeta bir baba ocağı gibi geniş aile kurmuşlar ve aynı evde oturmuşlar yıllarca.

İşleri de ortak olunca birbirine daha sıkı bağlanmışlar. Sanki yılların acıları ve ayrılıklarının yaralarını sarmak ister gibi hep birlikte yaşamaya başlamışlar. Benim çocukluğumda Çarşıbaşı'nda ki evimiz 2 katlı, amcamların eviyle bitişikti. Ama bahçe hepimizin ortak oyun alanı idi.

Biz dört kardeş ve amcamın sekiz çocuğu ile beraber aynı bahçede, geniş bir ailenin sevgi atmosferi içerisinde sevgi, muhabbet ve paylaşma duyguları ile büyüdük. Amcam ve babam birbirini çok seven ve sayan iki kardeş, küçük yaşta yetim kalmış, hayatın her türlü zorluğunu çekmişler, sonra da birbirine destek olarak ortak bir lokanta işletiyorlardı.

Annem ve Büyükannem hem ev işleri hem de bahçe işlerini yaparlardı. Aynı zamanda on iki çocuğun yemek-bulaşık- çamaşır vs işleri de cabası. Ek olarak lokantanın bazı yemek hazırlıklarını da yaparlardı. Tavuk ve hindilerin kesilip, temizlenmesi, maydanoz, ıspanak... vs toplanıp yıkanması, vs gibi işler de yapılırdı.

Hem de çorak çeşmeden kovalarla çekilen su ile. Çünkü evlerde şebeke suları olmadığı için deredeki çorak çeşme tüm mahallenin içme ve kullanma suyunu sağlıyordu.

Bu su yokluğunda en zor iş çamaşır yıkamaktı. Annemler bazı günler gün boyu geniş leğenlerde çamaşır yıkarlar, yorgunluktan adeta perişan olurlardı. Bizim üzerimize düşen görevde çorak çeşmeden kovalarla su taşımaktı. Banyo yapmakta epeyce zahmetli ve zor bir işti. Sobaların üzerinde su ısıtılır, küçük çocuklar leğende sabunlanıp yıkanır, bu sırada gözüme sabun kaçtı, su çok sıcak... vs gibi şikayetler fazla dikkate alınmazdı.

Amcam hem yanan camide müezzin olarak görev yapar, hemde namaz vaakitleri ve toplantıları dışında lokantada bulunur, genelde hesapları tutar ve dış alımları-et ve sebze alımlarını- yapardı. Babam sabah erken dükkanı açar önce çorbaları sonrada öğlen yemeklerini yapardı. Tabii bu arada yemekleri tabaklara koyup servise hazır etmek de onun işiydi. Özellikle öğle saatleri lokantada müşteriler kalabalıklaşınca çok yoğun çalışır, alnında ter tomurcukları birikirdi.

10 Mayıs 2021

ZOR ZAMANDA AİLEYİ KONUŞMAK...

Zor zamanda konuşmak da zordur susmak da.

Söylenenin anlaşılmadığı, kimsenin kimseyi dinlemediği, sözün değerinin kalmadığı zor zamanlar vardır. Ahir zaman fitnelerinde tarif edildiği gibi... Müslümanın müslümanı kırdığı, ölenin de öldürenin de 'Allah-u Ekber'di-ye bağırıldığı, kimin düşman kimin dost olduğunun tam anlaşılmadığı zor zamanlar...

Toplum sığınacak limanlar gibi bilge insanlar arıyor. Mevlana gibi engin, Yunus Emre gibi arı, duru, samimi, içten insanlar...Yüreğinin yarasını saracak, içindeki alevlere su serpecek, sızlayan gönlünü dindirecek birkaç da kelam etmek istiyor...Belki de daha çok susmak istiyor, ne söylese anlamsız kalacak diye düşündüğünden. Tam da böyle zamanlarda, sükutun derinliğinde; dili gönlünde Hak aşıkları arar insan.

“Bekle dost kapısın sadık dost isen / Gönüller tamir et ehli dil isen
Sevda sahrasında Mecnun değilsen / Ne Leyla'yı çağır ne çölü incit”

Zor Zamanda Aileyi, Evliliği Konuşmak...

Zor zamanda aileyi, evliliği, nikahı, düğünü, bayramı... vs konuşmak... Bazen hafiflik, dertsizlik, boş vermişlik, dünyaya-eğlenceye dalmışlık gibi algılanır.

Türkiye ve dünya zor şartlar altında iken evlilik ve aile işleri ile uğraşılır mı? Terör ile başı bunca beladayken, dünyada şer güçler topyekün saldırıya geçmişken, ekonomik-siyasi bir linç kampanyası yürütülürken; aile, evlilik, nikah, düğün, ziyaret... vs konuşulur mu? “Müslümanların bu kadar derdi varken sen ne dertsizsin...” der insanlar...

“Suriye’de, Irak’da, Afganistan’da, Myanmar’da... Dünyanın her yerinde Müslümanlar zulüm altındayken sen aileyle, nikahla, evlilikle, gençleri evliliğe teşvik etmekle mi uğraşıyorsun?” diye sitem edenler olur.

Bu soruları ve sitemleri dostlardan da duyuyoruz, kendi iç dünyamızda da tartışıyoruz. Acaba yanlış mı yapıyoruz. ? Gerçeklerden uzak fildişi kulelerde yaşayan insanlar gibi miyiz.?

İslam toplumunun temeli meşru nikâhla kurulmuş ailedir.

Evliliği, nikahı, aileyi konuşmak, İslam toplumunun temelini sağlamlaştırmak ve korumaktır. Meşru olanı teşvik etmek, gayrimeşru olanı engellemektir aynı zamanda. İslam meşru olanı teşvik eder, gayrimeşru olanı, fuhşu, sapıklığı, homoseksüelliği, zinayı yasaklar.

Evliliği, nikahı, aileyi konuşmak ve desteklemek Müslümanların geleceğini bina etmektir. Sağlam bir toplum yapısı ancak sağlam kurulmuş ailelerle mümkün olabilir.

Evlilik, nikah bütün Peygamberlerin sünneti ve tavsiyesidir. Bizde bu tavsiye adet olmuştur ‘Allah’ın emri, Peygamberin kavli’ ile deriz...

İslam toplumunu oluşturmak, gençlerimizi geleceğe hazırlamak, davamızın nesillerimizde devam etmesini sağlamak istiyorsak; nikahı, evliliği ve aileyi çok önemsemek, teşvik etmek zorundayız.

“Kıyamet kopacak bile olsa elindeki fidanı dik” der Resulullah. En zor zamanda bile hayırları yapmaya, güzellikleri çoğaltmaya çalışmaktır bize yakışan. Hem en zor meseleleri konuşacağız; Suriye’yi, Yemen’i, Irak’ı, Afganistan’ı, Myanmar’ı... Hem de Mümin’ce yaşamayı, dostluğu, kardeşliği, sohbeti, muhabbeti, evliliği ve nikahı...

“Yol üzerinde insanlara eziyet veren şeyleri kaldırmak imanın şubelerindedir” der Resulullah. Gençliğin aklını çelen, fuhşa, gayrimeşruya yönlendiren, şehvet tuzağına düşüren şeytanlara karşı en etkili ilaçtır nikah ve evlilik...

Asr’a Yemin Olsun Ki...

Asr suresi insanlığı yeniden ihya edecek, baştan sona düzelterek bir hikmet ve genişliğe sahiptir. Her zaman ve asırda, her mekan ve durumda size kurtuluşun anahtarını verir. İman edip sâlih ameller işleyerek, iyiliği ve güzelliği çoğaltmayı tavsiye eder.

Asra, akıp giden zamana, and olsun ki.../ İnsanoğlu muhakkak ki ziyadadır.

İman edip sâlih ameller işleyenler /Birbirine Hakkı ve Sabrı tavsiye edenler müstesna...

Evet bize emir olunan, tavsiye olunan, her asırda, her zamanda, her şartta iman edip, sâlih amel işlemek, Hakkı ve Sabrı tavsiye etmektir. sâlih amelleri, güzellikleri, iyilikleri çoğaltmak, dünyada ve toplumda iyinin ve güzelin hâkimiyetini sağlamak için çalışmaktır.

Bizim Derdimizle Dertlenmeyen Bizden Değildir

“Bir kul kardeşine yardım ederse Allah CC da onun işlerine yardım eder” hadisi şerifi en güzel mükafattır bize.

Kardeşlerimizin her hayırlı işine yardım etmek hayır kapısıdır kıymetini bilene...“Müminlerin işlerine ihtimam göstermeyen bizden değildir.” der Peygamberimiz. (Ramuz 447/1)

Şam'da Minber Yapan Usta...

Anlatılır ki Şam'da çok kaliteli Minber yapan bir usta varmış. En güzel minberini yapıp atölyesinin bir kenarına koymuş. Kimselere satmaz, hiçbir baha-ya değişmezmiş. Soranlara da ‘Ben o minberi Kudüs ‘te Mescid-i Aksa için yaptım, o minber ancak oraya yakışır’ dermiş.

Gülermiş, insanlar alay ederlermiş usta ile. Kudüs haçlıların elindeyken, “İslam ümmeti bölük bölük dağınırken kim koyacak o minberi Mescid-i Ak-sa’ya” derlermiş.

Usta soranlara dermiş ki; “Ben bir ustayım, elimden gelen en iyi minberi yapmaktır. Elbet bir gün o minberi yerine koyacak Selahaddin gibi bir yiğit gelecektir.”

Biz de işimizi iyi yapmalıyız, ailemizi sağlam mümin aileler, evlatlarımızı sağlam mümin evlatlar yetiştirmeliyiz ki Allah bize de sâlih kullarına vaad ettiği Nizâm-ı Âlemi ihsan etsin.

“Bir toplum neye layık ise öyle idare olunur” ilahi hükmünce İslam’ın o güzel toplumuna kavuşmak için ona layık insanlar, ona layık aileler ve ona layık toplumlar olmalıyız.

Hem tüm cihandaki mazlumların yardımcısı, hamisi, dostu, kardeşi olmalıyız. Zalimlerin hasmı, rakibi, zulmüne mani olan olmalıyız. Hem de hayatı müslümanca yaşamanın, dostluğun, kardeşliğin, ailenin, ticaretin,... gereğini yapmalıyız.

18 Ocak 2017

EVLENENLERE ÜÇ İLAHİ HEDİYE

“Size kendi cinsinizden, kendileriyle ısınıp kaynaşacağımız (sekinet bulacağımız) eşler yaratması ve aranızda sevgi (meveddet) ve merhamet (rahmet) koyması O'nun varlığını gösteren delillerindendir. Şüphesiz ki bunda, düşünen bir toplum için nice ibretler vardır.” (Rum Suresi, 21)

Anadolu kadim kültüründe halkımız arasında yaygın kullanılan “Nikahta keramet vardır” diye bir söz vardır.

Nikahtan sonra kalplerin birbirine daha iyi ısınacağı, kaynaşacağı, birbirini çok tanımayan insanların bile nikahtan sonra çok yakın, samimi, eş, sevgili, karı-koca... olacağını belirtir. Birçok evlilikte de bunun misali görülür. “İstisnalar kaideyi bozmaz” derler. Arada sırada istisnalar, ısınamama, anlaşamama... vs bu kuralı bozmaz.

Aynı zamanda Rum Suresi 21. Ayette anlaşıldığı gibi Allah CC eşler arasında sekinet ve kaynaşma, sevgi ve muhabbet, merhamet ve rahmet ihsan edeceğini müjdeliyor.

Yani bir başka deyişle nikahlananlara 3 hediye birden veriyor Allah CC. sekinet, meveddet ve rahmet...

Ama nasıl yağmurun yağması, rüzgarın esmesi, ağacın yeşermesi...gibi ilahi rahmetin tecellisi olan hususlarda bile belirli şartlar yani sünnetullah gerekli ise nikahta da bu güzelliklerin ihsanı için dikkat edilmesi gereken şartlar vardır.

“Yağan yağmurun rahmet olması için tasını düz tut” derler. Bizler de nikahtaki ilahi rahmetten istifade etmek için neler yapmalıyız? Tabi bu konuyu ehli daha iyi bilir, bizim gönlümüze gelenleri yazalım dedik.

İman: Hayatın, var oluşun, rahmetin ve sevginin kaynağı Yüce Yaratan ile sağlam bir bağ olmadan gerçek sevgi ve rahmet olmaz. Ailenin, nikahın, meşru evliliğin, ailede sevgi ve muhabbetin, huzur ve mutluluğun temeli imandır.

İman etmek aynı zamanda kul olmak ve kul hakkı konusunu da gündeme getirir. Karşılıklı sevgi, muhabbet ve rahmet ancak Allah ve ahiret inancı ile im-

tihan ve kul olmak anlayışı ile gerçek manada oluşur. Peygamber Efendimizin hayatını örnek alarak hayata bağlanır, yaşanır hale gelir...

Güzel ahlak: İmanın bir gereğidir. Allah, Ahiret ve Peygamber inancı olan her insan diğer insanlara karşı iyi, güzel, adaletli, sevgi ve merhametli...davranmak durumundadır. Mutluluk ne servet, ne şöhret nede güzellikle olur. Güzel huy ancak gerçek sevgi ve muhabbeti hasıl eder.

Güzelliği bir sivilce, malı mülkü bir kıvılcım yok eder. Kalıcı olan huy güzelliğidir.

Güler yüz-tatlı dil: Ailede mutluluğu sağlayan en önemli hususlardan biridir. Güler yüzlü, tatlı dilli, güzel huylu insana her insan sevgi ve saygı duyar. Ailede eşler birbirine karşı böyle davranırsa aralarında güçlü bir sevgi ve bağlılık oluşur.

Gençlerimize ilk yabancı dil olarak ‘tatlı dili’öğretelim.

Araştırmalar, eşler arasında sevgiyi artıran en önemli değerın eşlerin birbirini onaylaması, desteklemesi ve birbiri ile kaliteli zaman geçirmesi olduğunu söylüyor. Güler yüzlü olmak ve mutlu olduğunu belirtmek eşine en güzel değer verme ve onaylamadır. Asık yüz ve acı söz mutsuzluk ve anlaşmazlık göstergesidir. (Bkz Sevginin 5 dili)

Helal Lokma: Her ibadetın başı, ailede ve hayatta huzurun mutluluğun temeli helal kazançtır. Az olsa da helal kazanç bereketli olur. Kalplere huzur ve mutluluk verir. Aile arasında da sevgi ve muhabbetin vesilesidir. Haram lokma kalbe sıkıntı, üzüntü ve kasvet oluşturur.

Helal lokma kazanmak için bir mesleğinin olması, elinde altın bilezik denen bir marifetinin olması önemlidir.

Sohbet ve İstişare: Ailede sohbet ve istişare eşlerin birbirini daha iyi anlamasına, daha iyi tanınmasına ve sevmesine vesile olur. Eşler arasında sevgiyi artıran en güzel yollardan birisi birlikte kaliteli zaman geçirmek olduğunu uzmanlar söylüyor. (Bkz. Sevginin Beş Dili Kitabı)

Yüce Bir Gayeye Sahip Olmak: İnsanın her davranışını anlamlandıran, her işini ibadet haline getiren, yüce bir gayesinin olması, Allah'ın rızasını kazanmaktır. Allah'ın rızasını kazanmak gayesinde, insanlara faydalı olmak, insanlar-

la iyi geçinmek, zalime engel olmak, mazluma yardım etmek...gibi güzel işlerle kazanılır.

Bu niyeti ve gayesi olmayan insan küçük dünyevi hedeflere takılır, basit işlerden dolayı hırs ve öfke ile kalp kırar.

Bu maddeleri sizlerde tecrübelerinizin ışığında çoğaltabilirsiniz.

Üç ilahi hediye almak için gayret etmek ve bu rahmete ulaşmanın yollarını aramak bize kalmış. Her kulun kendine has bir yolu var. Sizin yolunuz sevgi ve muhabbetten geçsin derim.

13 Kasım 2016 / mutluevim.org

MÜKEMMEL EŞ OLMAZ, MÜNASİP EŞ OLUR.

“Eş seçiminde öncelikler ne olmalı?” Genç arkadaşların en çok sordukları soru, çözmekte zorlandıkları problem. Kimi fiziksel özellikleri ön planda tutarken, kimi kariyer kimi yöresel özellikleri ön plana alıyor. Kimi de “Ben kalender meşrebim güzel çirkin aramam” dedikten sonra bir liste halinde aradığı özellikleri söylüyor.

Hayatta Üç şeyi iyi seçmeli insan... Eşini, işini ve arkadaşını...

Eş seçimi insanın hayatında verdiği en önemli kararlardan biridir. Aceleyle getirilmemeli, tanımadan, bilmeden, alelacele kararlarla, ani duygusal akımlarla karar vermemelidir.

Eş arayışında en önemli nokta 'mükemmel eş olmaz, münasip eş olur'

Mükemmel eş arayışı insanı yanıltır. Kendine münasip olmayan, adeta Yeşilçam film yıldızları gibi fiziksel açıdan mükemmel görümlü eş arayışları insanı hem imkansız aramayla yorar hem de münasip eş fırsatlarını kaçıır.

Mükemmel insan olmadığı gibi mükemmel bir eş de bulunamaz. O halde insanın kendine uygun münasip bir eş bulması için gayret etmesi daha doğru olur.

Önce kendini tanı...

Bu konuda Mevlana hazretlerinin sözü çok güzel ve yerindedir. “Neyi arıyorsan O'sun sen. Suyu arıyorsan su, ekmeği arıyorsan buğday, canı arıyorsan cansın sen.”

Münasip eş bulabilmek için önce insanın kendi özelliklerini iyi değerlendirmesi gerekir. Fiziksel özellikleri ile beraber ahlaki özellikler, alışkanlıklar, gelir seviyesi ve tahsil durumu vb iyi değerlendirilmelidir.

Çok güzel bir bayan eş arayan beyefendiye bir dostum şöyle demişti; ‘Brad Pitt gibiyse Anjelika Joliiyi sana bulalım. Ama onlar da kısa zamanda boşandı bilesin. Anlaşamazsan karışmam’

Bir hanımefendi, babasının ilgi ve şefkatini eşi olacak beyde de görmek istiyordu. Hatta babasının ona yatmadan önce süt ısıtıp içirdiğini eşinin de öyle olması gerektiğini söylüyordu. Hanımefendiye baba şefkat ve ilgisi ile eşinin sevgisinin farklı olduğunu anlatmaya çalıştık. Başardık mı bilemem?

Bir genç erkek tanıdığımız annesine, evlenmek istediğini bu konuda eş bulması için yardımcı olmalarını söylemiş. Annesi “Senin henüz evliliğe hazır olmadığını düşünüyorum ‘ diye cevap vermiş. Seni kız kardeşlerinle ilgilenirken görmedim, onlara dışarıda bir yemek veya çay ikram etmedin, anne ve babana da evde herhangi bir ihtiyaç, yapacak iş var mı diye sormadın, henüz bir aile hayatına hazır değilsin” demiş. Genç aday bir sene sonra bu konularda eksikliğini tamamlayınca “Tamam artık evlenmeye hazırsın” diye teşvik etmiş.

İnsan kendini iyi tanımalı, iyi analiz etmeli. Kendi eksik yönlerini tespit edip tamamlamaya çalışmalı, evliliğe hazırlanmalı. Sonra da kendine uygun anlaşabileceği, ömür boyu mutlu ve huzurlu yaşayacağı bir eş bulabilsin.

Güzel ahlak ve huya öncelik ver...

“Güzel yüzlüden kırk günde usanılır da güzel huyludan kırk yılda usanılmaz” derler.

İnsanlar arasında geçim, arkadaşlık, dostluk... vs gibi uzun süreli ilişkilerde güzel ahlak en temel özelliktir. Kötü huylu olan kimseyle anlaşmak, geçinmek çok zordur. İyi huylu insan ile anlaşmak hem insan huzur verir hem de kendi ahlakını da geliştirmek için gayret eder.

Dünyada iki varlığa paha biçilmez. Birincisi İslam imanına ulaşmak, ikincisi salih bir eşe kavuşmaktır.

Birincisinde hata eden ahirette cehennem, ikincisinde hata eden dünyada cehennem düşer. Her ikisinde isabet eden iki cihan saadetini kazanır.

Güzellik-Yakışıklılık önemli mi?

Elbette evlilikte güzellik ve yakışıklılık önemlidir. Ama bu en önemli ve tek kriter olmamalıdır. Gönülün ısınabileceği, ortalama bir güzellik ve yakışıklılık güzel huyla beraber olursa ne ala. Güzellik –yakışıklılık ölçüsü kişiden kişiye, toplumdan topluma, bölgeden bölgeye değişir. Mesela Romalılar devrinde hanımların güzellik ölçüsü burunlarının uzun olması imiş. O nedenle Kleopatra’ya Roma kralları aşık olmuşlar. “Kleopatra’nın burnu biraz daha kısa olsaydı dünya tarihi değişirdi” diye bir espri vardır.

Doğu toplumlarında sarışın hanımlar daha güzel bulunurken, balkanlarda sarışın çok insan olduğundan esmer insanlar daha güzel ve yakışıklı bulunurlar. Nadir olan değerlidir kuralı geçerli herhalde...

Fiziksel güzellik ilgi çekmek ve beğenilmek içindir. Evlenecek kişinin eş adayında fiziksel güzelliği dikkate alması, duygusal olarak ilgi duyması gerekir. Fiziksel güzellik, huy güzelliği ile beraber değerlendirip güzel ahlaklı olmasını daha öncelikli tutmalıdır. Peygamberimiz (S.A.V.) nikahın 4 şey için yapılacağını, bunları da dindar- iyi ahlaklı, güzel, zengin ve asil olarak belirtmiştir. Dindar ve iyi ahlaklı olduktan sonra, güzel, asil ve zengin olması iyi olur, ama hepsini bir arada bulmak zordur. Güzel ahlak olduktan sonra diğer konularda %60 olumlu ise münasip eş kabul edilmelidir.

Güler yüz ve tatlı dilli olmak her insanı güzelleştirir, sevimli, cana yakın yapar. Asık surat, soğuk tavırlar ve sert, katı, acı sözler her insanı itici, soğuk, sevimsiz yapar.

Malı mülkü bir kıvılcım, güzelliği bir sivilce yok eder, önemli olan huy güzelliğidir.

Zenginlik, mal-mülk çokluğu çok önemli görülmemiştir. Bunlar geçici şeylerdir. Hatta Ayeti Kerimede fakir olan kişilerin nikahın bereketi ile Allahın fazlı kereminden zengin olacakları beyan edilmiştir.

Hz. Ömer, "Nur Suresi 32. Ayette 'Allah CC içinizden bekarları evlendirin. Eğer fakir iseler Allah onları lütfu keremi ile zenginleştirir' buyururken, zenginliği nikahta aramayanın aklına şaşarım." buyuruyor.

Bir hanımın maddi durumunun orta halli olması, olgun, ağırbaşlı, anlayışlı, seviyeli, gözü tok olması daha uygundur. Erkeğin ise evi geçindirecek sorumlulukta olması, bir meslek sahibi olması, evine ve çevresine karşı cömert olması güzeldir.

Aile yapısı iyi araştırılmalı...

İnsan evlenince eşinin ailesi ile de akraba olur, onlarla da iyi geçinmek ve anlaşmak durumundadır. O açıdan aile yapısı, adetleri, anlayışı, geniş aile özellikleri... araştırılmalıdır.

Anadolu da bir söz vardır 'Armut dibine düşer'derler. Genetik özellikleri çok güzel anlatır. Her insan anne ve babasından genler, özellikler, huylar taşır. Bu açıdan ailesinin özellikleri az veya çok adaylarda da görülecektir.

Ailenin huzurlu, iyi anlaşılan, mutlu bir aile olması da önemlidir. Eşler ailelerin de gördükleri, alıştıkları davranışları devam ettirmeye meyyaldir. Devamlı tartışan, kavgalı, dövüşlü... vs ailelerde yetişen insanlar bu tarz bir alışkanlıkta olurlar. Araştırmalarda alkolik bir babanın kızlarının babalarının bu halinden çok şikâyet ettikleri ve üzüldükleri halde % 80 oranında yine alkolik bir eş ile evlendikleri görülmüş.

Helal Lokma...

Helal kazanca önem veren, helal lokma ile büyütülen, Kuran ahlakı ve Peygamber sevgisi ile büyütülen insanın ahlakı, karakteri, imanı daha sağlam ve güzel olur.

Bir arkadaşımız eş adayını ailesinin evinde görüp uygun bulduktan sonra, babasının iş yerine giderek ticari çalışma tarzını, faizle bir muamelesinin olup olmadığını, dürüst bir tüccar olarak bilinip bilinmediğini araştırmış.

Müsbet bulunca da daha bir gönül huzuru ile evlenmiş. Helal lokma ile yetişen ailenin temeli, mutluluğu, huzuru da daha sağlam ve kalıcı olur.

Karakter ve şahsiyet araştırması...

Kişinin huy, ahlak ve karakter yapısı iyi araştırılmalı. Özellikle kişi aşırı sınırlı-öfkeli bir yapıya mı sahip...Aşırı titiz veya aldırılmaz bir insan mı, herhangi bir psikolojik sorunu var mı...gibi konuları iyi araştırılmalıdır. Bu konular evlilikte huzur ve mutluluğu etkileyen önemli durumlardır. Bu konularda herhangi birinden şüphelenilirse, bir psikolojik danışmanlık veya aile danışmanlığından fikir alınabilir. Geçici veya dönemsel sıkıntılardan mı yoksa bir rahatsızlık belirtisi mi araştırılmalıdır

'Hayvanın alacası dışında insanın alacası içinde' derler. İnsanın bazı gizli huyları varsa bu konular yakın çevresinden ve tanıdıklarından iyi sorulmalıdır. Veya söz-nişan devrelerinde anlamaya çalışmalıdır.

Bir erkeğin genel yapısı hakkında karar vermek için trafikte nasıl davrandığına, kurallara uyup uymadığına, başkasının hakkına riayet edip etmediğine... vs bakılarak bir kanaate varılabilir.

Hem hanım hem de erkekler için adab-ı muaşeret kurallarına uygun davranmak önemlidir.

Kalabalık bir ortamda yüksek sesle konuşma, kahkahayla gülme, başkalarının hakkına riayet etmeme, saygılı ve ölçülü davranma... vs genel huy ve ahlak açısından bir değerlendirme kriteri olabilir.

Teşekkür etme nezaketi ve Özür dileme cesareti...

Bir hanımefendi nişanlısını, çok sevdiği ve fikirlerine değer verdiği teyzesi ile tanıştırır. Nişanlısını, onun haberi olmadan, değerlendirmesini ve fikir vermesini ister. Bir hafta sonra olgun, hayat tecrübesi olan teyze, kıza fikrini açıklar.

Sen ona zor bir konuda yardımcı olduğunda sana teşekkür etmedi, hata yaptığında ise senden özür dilemedi. Teşekkür etme nezaketini ve özür dileme cesaretini gösteremeyen bir erkekle yaşayıp yaşamamak senin tercihin.

İnsanı alçaltan kötü huylardır, yüceltense güzel huylardır. İnsanın yücelten iki büyük özellik vardır. Erkeklerde mertlik ve cesaret, kadınlarda namus ve samimiyet.

Çevre ve arkadaş araştırması...

“Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim” demiş büyüklerimiz. İnsanın arkadaş seçimi ne ile meşgul olduğunu, neye önem verdiğini, ne tür insanları sevdiğini gösterir.

İyi bir arkadaş çevresinde olan, sohbetlere devam eden, İslâmi faaliyetlere katılan, sosyal çalışmaların içinde olan insanların güzel ahlak sahibi olmaları, huylarını güzelleştirmeleri, kötü huyları terk etmeleri beklenir. Namaz insanı kötülüklerden uzaklaştırır, tasavvuf güzel ahlak kazandırır.

İhlas ve samimiyetle dua etmek...

Modern hayatta en çok ihmal ettiğimiz konulardan biri alemlerin Rabbi olan Allah (CC) dua etmektir. Bizim akıl ve duyularımızla kendi hakkımızda bile iyiyi, hayırlı ve uygun olanı bulabilmemiz çok zordur. Allah (CC) hakkımızda hayırlı olanı nasip eylemesi, hakkımızda hayırlı olana da gönlümüzü razı eylemesi için dua etmeliyiz.

Bir hanımefendi evlenmesini isteyen yakınlarının ısrarlarına ‘Benim Mehmedim var çok uzaklarda onu bekliyorum’ demiş. Hakikaten hiç tanımadığı, çok uzaklarda yaşayan, adı Mehmed olan eşi ile nikahlanmış, velime yemeği de Arafat’ta verilmiş. “İnsanın gönülden söylediği sözleri dua yerine geçer, melekler amin der” diye söyler büyüklerimiz.

Bir başka hanımefendi ise arkadaşlarının ısrarlarına, baskılarına karşı durmak için parmağına bir nişan yüzüğü takıp ‘Benim nişanlım var, Konya da doktor...'’ demiş.

Bir müddet sonra Konyalı bir doktor talip olmuş ve evlenmişler. Allah herşeye kadir. Gönülden söylenen sözler dua yerine geçiyor.

Bir dostum anlattı. Üniversite yıllarında çevremde birçok güzel ve gösterişli hanımlar vardı. Ama gönlüm hiç onlara meyletmedi. Eşimle görücü usulü evlendikten sonra bir sohbetimiz esnasında meğer aynı duayı yaptığımızı, Allah (CC) dan aynı şekilde bir hayat arkadaşı istediğimizi anladık. Allah (CC) dualarımızı kabul etmişti.

6 Ocak 2017/ mutluevim.org

BİR DÜĞÜN SOHBETİNDEN NOTLAR...

Mayıs ayı dostlarımızın evlatlarının düğünlerinin en yoğun olduğu aylardan biri. Hem Ramazan öncesi olması hem havaların ideal bir sıcaklıkta olması nedeni ile çok tercih ediliyor.

Bu hafta sonu İ. D Ağabeyimizin kıymetli evladı A. D'nin düğününde bizim de kısa bir konuşma yapmamızı istediler. Çengelköy'de sahilde Sabancı Öğretmenevi'nde çok nezih ve güzel bir ortamda yapılan düğün merasiminde yaptığım kısa konuşmayı sizlerle paylaşmak istedim.

Kıymetli hanımefendiler, beyefendiler, aziz dostlar;

Bugün A. D ve Ş. G çiftinin düğün merasimi için toplanmış bulunuyoruz. Biz de hem Abdurrahim'in hemde Şeydanur hanımın amcası olarak sizlerle hasbihâl etmek isteriz.

Böyle güzel bir mekanda, nadide bir topluluğun huzurunda, böyle hayırlı güzel bir ailenin kurulmasından dolayı Allaha hamd eder, her konuda numune-i imtisalimiz Resulüne salat ve selam ederiz.

Siz davetlilerimize de katılımlarınızdan dolayı her iki aile ve çiftler adına teşekkürlerimizi sunarız.

“Sevinçler paylaştıkça çoğalır, üzüntüler paylaştıkça azalır” derler. Bizlerin bu sevinçli günümüzü paylaşarak sevinç ve mutluluğumuzun kat kat artmasına vesile oldunuz.

Nikah ve evlilik Allah'ın emri, Peygamberimizin ve tüm peygamberlerin sünnetidir.

Nikah bir ilahi ve toplumsal haktır. Allah'ın rızasına uymanın, fitrata uygun yaşamanın yoludur. Nikah toplumun sağlam temeller üzere kurulmasının en temel şartıdır.

Nikah bir nimettir. Nikahsız hayat küfranı nimettir.

Nikah hem ibadet hem güzel bir adettir. Dünyada başlayıp da ahirette de devam eden iki nimet vardır.

Biri iman diğeri nikahtır.

Nikah neslin helal, meşru ve sağlıklı yoldan devamını sağlar. İslam toplumunun temelini oluşturan bir ibadet ve adettir.

Bu ibadet ve sünneti yerine getiren aileleri tebrik ediyor iki cihan saadeti diliyorum.

Evlenenlere hediye verilir...

Evlenen çiftlere herkes bir hediye takdim eder, ama Allah CC 3 hediye birden veriyor. Sekinet, Meveddet ve Rahmet...

Allahu Teala “Sekinete eresiniz diye size kendi cinsinizden eşler yaratıp da aranızda meveddet ve rahmet meydana getirmesi O’nun varlığının delillerindendir. Doğrusu bunda iyi düşünen bir kavim için ders alınacak çok şey vardır.” (Rum suresi 21. ayet)

Bu güzel hediyelerin ne kadar kıymetli ve önemli olduğunu kitaplardan, alimlerden öğrenebilirsiniz. Malum altının kıymetini sarraf bilir. “Biz bu hediyelerin zayii olmaması için neler yapmalıyız?” onu söyleyelim.

Yağan yağmurun rahmet olması belirli şartlara bağlıdır. “Rahmet yağarken tasını düz tut” derler. Bizler de nikahtaki ilahi rahmetten istifade etmek için manevi bazı şartları yerine getirmeliyiz. Tabi bu konuyu ehli daha iyi bilir, bizim gönlümüze gelenleri söyleyelim dedik.

Ailede Mutluluğun Temel Şartları

1- İman: Hayatın, var oluşun, rahmetin ve sevginin kaynağı Yüce Yaratan ile sağlam bir bağ olmadan gerçek sevgi ve rahmet olmaz. Ailenin, nikahın, meşru evliliğin, ailede sevgi ve muhabbetin, huzur ve mutluluğun temeli imandır.

Batılı bir yazar “Tanrı yoksa suç da yoktur” demiş. İman olmadan hiçbir güzelliğin manası temeli olmaz.

Mehmet Akif rahmetli bir şiirinde şöyle der: Ne irfandır veren ahlaka yükselik ne vicdandır Fazilet hissi insanlarda Allah korkusundandır.

Yüreklerden çekilmiş farz edilsin havf-u yezdanın Ne irfanın kalır tesiri katiyyen ne vicdanın güzel ahlak imanının bir neticesidir. Dünyayı cennete çeviren iman ve güzel ahlaktır. Ailede mutluluğun en temel şartlarından biri de iman ve güzel ahlaktır.

2- Güzel Ahlak: Güzel ahlak, imanın bir gereğidir. Allah, Ahiret ve Pey-

gamber inancı olan her insan diğer insanlara karşı iyi, güzel, adaletli, sevgi ve merhametli...davranmak durumundadır. Mutluluk ne servet, ne şöhret nede güzellikle olur. Güzel huy ancak gerçek sevgi ve muhabbeti hasil eder.

Güzelliği bir sivilce, malı mülkü bir kıvılcım yok eder. Kalıcı olan huy güzelliğidir.

Güler Yüz-Tatlı Dil: Ailede mutluluğu sağlayan en önemli hususlardan biridir. Güler yüzlü, tatlı dilli, güzel huylu insana her insan sevgi ve saygı duyar. Ailede eşler birbirine karşı böyle davranırsa aralarında güçlü bir sevgi ve bağlılık oluşur.

Gençlerimize en önce, ilk yabancı dil olarak ‘tatlı dil’ öğretilim.

Araştırmalar eşler arasında sevgiyi artıran en önemli değerlerin birbirini onaylaması, desteklemesi ve birbiri ile kaliteli zaman geçirmesi olduğunu söylüyor. Güler yüzlü olmak ve mutlu olduğunu belirtmek eşine en güzel değer verme ve onaylamadır.

Asık yüz ve acı söz mutsuzluk ve anlaşmazlık göstergesidir. Eşinize değer verin ona sevdiğinizi söyleyin hatta arkadaşlarınızın ve akrabalarınızın yanında bile.

Peygamberimiz En Çok Kimi Seviyor. .?

Peygamberimize bir sahabe soruyor “Ya Resulallah en çok kimi seviyorsun?” diye. Kendisini söylemesi ümidi ile bekliyor. Peygamberimiz “Aişe’yi”...diye cevap veriyor.

“Eh en çok eşini sever, normal” diye düşünüyor.

Tekrar soruyor. “Sonra kimi ya Resullullah?” “Yine Aişe’yi” diyor.

Sahabe “Erkeklerden kimi?” diye sormuştum deyince Peygamberimiz “Aişe-nin babasını” diyor.

Peygamber ahlakı her dostuna en çok onu seviyormuş gibi sevgi, muhabbet ve samimiyetle davranmaktır demek ki.

Allah dostlarının hayatında buna şahit olmadık mı?

Rahmetli Esad Coşan Hocaefendimizin, Rahmetli Necati Amcamızın yanında iken herhalde en çok beni seviyor hissine kapılmadık mı? (Laf aramızda bazen sormak istedim ama Dr. Uğur Baran’ı benden daha çok sevdiğini söyleyebilirler diye sormadım. Ehline malumdur efendim)

1. Helal Lokma: Her ibadetin başı, ailede ve hayatta huzurun mutluluğunun temeli helal kazançtır. Az olsa da helal kazanç bereketli olur. Kalplere huzur ve mutluluk verir. Aile arasında da sevgi ve muhabbetin vesilesidir. Haram lokma kalbe sıkıntı, üzüntü ve kasvet oluşturur. Helal lokma kazanmak için bir mesleğinin olması, elinde 'altın bilezik'denen bir marifetinin olması önemlidir.
2. "Ey iman edenler! Kendinizi ve ailelerinizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun". Tahrim Suresi 6. Ayeti bu konuyu en güzel açıklayan ayetlerdendir.
3. Sohbet ve İstişare: Ailede sohbet ve istişare eşlerin birbirini daha iyi anlamasına, daha iyi tanınmasına ve sevmesine vesile olur. Eşler arasında sevgiyi artıran en güzel yollardan birisi birlikte kaliteli zaman geçirmek olduğunu uzmanlar söylüyor.
4. Yüce Bir Gayeye Sahip Olmak: İnsanın her davranışını anlamlandıran, her işini ibadet haline getiren, yüce bir gayesinin olması gerekir. Bu yüce gayelerin en güzeli Allah'ın rızasını kazanmaktır.

Allah'ın rızasını kazanmak gayesinde, insanlara faydalı olmak, insanlarla iyi geçinmek, zalime engel olmak, mazluma yardım etmek...gibi güzel işlerle kazanılır. Bu niyeti ve gayesi olmayan insan küçük dünyevi hedeflere takılır, basit işlerden dolayı hırs ve öfke ile kalp kırar.

Bu maddeleri sizlerde tecrübelerinizin ışığında çoğaltabilirsiniz.

Üç ilahi hediye almak için gayret etmek ve bu rahmete ulaşmanın yollarını aramak bize kalmış. Her kulun kendine has bir yolu var. Bir veli 'Allaha ulaşan yollar mahlukatın nefesleri adedindedir' demiş.

Sizin yolunuz sevgi ve muhabbetten geçsin kıymetli kardeşlerim.

15 Mayıs 2017 / mutluevim.org

MUTLULUĞUN SIRRI

Mutluluk nedir, kim mutlu olur, parayla mı, mevki ile mi, şöhretle mi mutlu olunur? Bu sorular her dönemde insanları meşgul etmiştir. Ölümüne çare bulmak tıp bilginlerini, madenleri altına çevirmek simyacıları, insanı kâmil olmak sufileri ve mutluluğun sırrını bulmak da sosyal bilimcileri meşgul eder.

“Mutluluğun resmini çizebilir misin?” demişler. Abidin Dino, fakir ama mutlu, eşi, çocukları, kedisi, köpeği, tavuğu ile birlikte camları kırık, çatısı akan evde bir arada neşe, ümit ve sevgi ile yaşayan bir ailenin resmini çizmiş. Resme bakarken sizin de yüzünüzde tatlı bir tebessüm, bir güzel mutluluk hissi yayılıyor. Bizim mutluluk düşüncemize uygun bir tablo.

Eski Türk filmlerinin meşhur fakir oğlan-zengin kız konusu her zaman işlenir ve filmin sonunda her zaman “Parayla saadet olmaz” mesajı verilir.

Zengin, bir eli yağda bir eli balda yaşayan, ailesine her türlü maddi imkanları sunan kişilerin mutluluğunun yeterli olmadığı, bencillik ve rahatlığın saadet değil, dert ve sıkıntı getirdiği bilinir, söylenir.

Yakın zaman önce yapılan bir araştırmada Y kuşağından genç yetişkinlere hayatta en önemli hedefleri sorulmuş. %80’i zengin, %50’si ünlü olmak istediklerini söylemiş!

Peki, zenginlik ve ün mutluluk verir mi? Mevki makam, şan, şöhret, para, servet mutluluk getirir mi? İyi bir hayat yaşamak için vaktinizi ve enerjinizi gerçekten neye harcamalısınız?

Biz de bu soruların hepsine şair şiir ile cevap vermiş...İşte o mısralar:

Başta devlet, dilde himmet, elde fırsat var iken Tut elinden mazlumların sana saadet yar iken Kimseye kalmaz bu cihan mülk-i devlet sim-üzer Bir harab olmuş gönül tamir etmektir hüner Bizim medeniyetimiz mutluluğu paylaşmakta, başkalarına yardımcı olmakta, gönül almakta ve kırık gönülleri tamir etmekte gören bir medeniyet. Biz ekmeği yemekten çok paylaşmaktan mutlu oluruz. Ama değişen toplum, modernizmin de etkisi ile mutluluğu başka şeylerde arar olmuş.

ABD de “Mutluluğun sırrı nedir?” diye araştırmışlar. Hem de dünyanın en

uzun süreli araştırması denilen bir araştırma yapılmış. Harvard Üniversitesi yetişkin gelişimine dair dünyanın en uzun ve kapsamlı araştırmasını yapmış. Araştırma 1938'de başlayıp, 75 yıl sürmüştür! İki grubu incelemişler.

İlk gruba Harvard Üniversitesi'nde 2. sınıfa giden 268 erkek öğrenci, ikinci gruba ise Boston'da fakir bir mahallede yaşayan 12-16 yaş arası 456 erkek çocuğu alınmış.

Araştırmacılar her iki yılda bir katılımcılara hayatları hakkında anketler yapmış, iş tatminleri, evlilikleri, sosyal hayatları hakkında sorular sormuşlar. Her beş yılda bir de kan testi, röntgen, idrar testi ve eko kardiyogram gibi sağlık taramalarından geçirmişler.

Araştırmadan çıkan en can alıcı sonuç, sağlıklı ve mutlu bir hayat için belirleyici faktörün sağlıklı ilişkiler olduğu.

Araştırmanın başındaki psikiyatrist Robert Waldinger Kasım 2015'de yaptığı TED konuşmasında 75 yılın sonunda araştırmadan iyi bir hayat yaşamakla ilgili çıkan 3 dersi açıklıyor:

1) Yakınlarımızla Aranızda Güçlü Bağlar Kurabilmek

Her iki grupta da eşleri, aileleri, arkadaşları ve içinde yaşadıkları cemiyet ile yakın ilişkiler ve güçlü bağlar kurabilenlerin daha mutlu oldukları ve daha uzun yaşadıkları tespit edildi.

Yalnızlığın ise tam tersine öldürdüğü fark edildi!

İstemedikleri halde yalnız kalanların daha az mutlu oldukları, fiziksel ve ruhsal sağlıklarının daha kötü durumda olduğu görüldü. Yalnızlığın hastalık ve ölüm riskini arttırdığını gösteren daha pek çok araştırma mevcut.

2) İlişkilerde Yaşanılan Tatmin

Araştırmacılar 50 yaşına gelenler arasında kimlerin en uzun yaşayacağını tahmin etmek için yaptıkları çalışmada, yaşam süresini belirleyen en önemli faktörün kolesterol seviyeleri değil, ilişkilerinde ne kadar tatmin duydukları olduğunu tespit etmiş!

80 yaşında en sağlıklı kişilerin, 50 yaşında en tatminkar ilişkilere sahip olanlar olduğu görülmüş. Eşleri ile uyumlu ve taminkâr bir evlilik sürenlerin daha mutlu olduğu görülmüş. Sıcak ve samimi bir sosyal ortam sağlığı korumak için çok önemli.

Sizi Destekleyen Bir Eşle Sağlam Bir Beraberlik

İlişkiler beyin sağlığını da etkiliyor. 50 yaşına kadar sağlam evlilikler yaşayanların hafızalarının yaşamayanlara göre daha iyi olduğu görülmüş.

Sağlıklı ve Samimi İlişkiler Kurmak Nasıl Olacak?

Uzun araştırmanın sonucu, uzun lafın kisası sosyal ve aile ilişkilerinde sıcak ve samimi bir sosyal ortam oluşturan kişilerin daha mutlu ve uzun yaşadıkları tesbit edilmiş. “Peki bu sosyal ve aile ilişkilerinde sıcak ve samimi ortam nasıl oluşturulabilir?” sorusunu bilim adamları bir 100 sene daha araştırabilir. Ben size kestirmeden söyleyeyim; Güzel ahlak...

“Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim” diyor Peygamberimiz. Güzel ahlak, doğru sözlü olmak, samimi olmak, gelmeyene gitmek, vermeyene vermek, emanete riayet etmek.

Lokman Hekim de “İnsanın en iyi ve en kötü yeri neresidir?” diyenlere “Dili ve kalbidir” demiş. Halis niyet ve doğru söz insanı güzel ahlaklı ve hikmet sahibi yapar.

Güzel ahlakın en güzel göstergesi de tatlı dilli, güzel sözlü, güler yüzlü olmaktır.

Derviş Yunus, sözün önemini belirtmek için şöyle demiş.

Söz ola kese savaşı/ Söz ola kestire başı/ Söz ola ağulu aşı/ Yağ ile bal ede bir söz der.

Sözü pişirip diyenin/ Yüzünü ağ ede bir söz/ Sözünü bilen kişinin/ İşini sağ ede bir söz.

Evet dostlar, uzun lafın kisası, uzun araştırmanın özeti mutlu bir hayat için sağlıklı samimi ilişkiler gerekiyor.

Bunun içinde güzel ahlak, tatlı dil, güler yüz gerekiyor. Çok mu zor çevremizdeki insanlarla güzel geçinmek, tatlı söz söyleyip, güler yüz gösterme? Deneyin sizde başarırız. Duygular bulaşıcıdır. Güler yüzünüz diğer insanlara da yansır.

Güzel ahlak aynı zamanda en güzel sevap kapısı, cennet anahtarıdır. Tüm ailelerimize mutlu bir hayat ve iki cihan saadeti dileriz.

19 Temmuz 2017/ mutluevim.org

AİLEDE CENNETİ MESKEN EDİNMEK

“Ey Adem! Sen ve eşin cenneti kendinize mesken ediniz”.

(Bakara 35. Ayet)

Sakın eşsiz cennet aramayın. Aile olmadan cenneti bulamazsın. Dünyada cenneti kuramazsan ahirette cenneti bulamazsın

Eşinizle birlikte ailenizi bir cennet bahçesine çevireceksiniz. Allah CC emri ve Peygamberin kavli ile kurulan yuvanızı Allah ve Resulunun emirleri doğrultusunda yaşayarak dünyada cenneti tadacak, ahirette cennete hazırlanacak ve iki cihan saadetini ereceksiniz.

Nikah kelimesi Kuran da misak tabiri ile geçer. “Misaken Galiza.” Büyük bir misak...

Biz eşimizle birbirimize misaklıyız. Nikah büyük bir misaktır, sözleşmedir.

Bu misakın şahidi bizzat Allah ve Resulüdür.

“Siz insanlar içinden çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz. Hayra çağıran, münkerden nehy eden bir ümmet bulunsun” (Âl-i İmrân Suresi, 104)

Aile-Toplum-Devlet ilişkilerinde aslolan ahlaktır.

Bizim günümüz Müslümanlarının yaşadığı en büyük buhran ahlaki buhrandır.

“Ben güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim” diyen bir Peygamberin ümmetiyiz.

Peygamberimiz, “Sizin en hayırlınız hanımlarına karşı en hayırlı olanınızdır” buyuruyor.

Günümüz Müslümanında neden Peygamberimizin ahlakını göremiyoruz, neden ahlaksız bir dindarlık olabiliyor, dindarlık neden ahlak üretmiyor.? sorgulamalıyız.

Din mükellefinden ahlak doğmaz. Din sadece teklif- mükellef boyutu ile değil hikmet-irfan boyutu ile ele alınmalıdır.

Bizim din anlayışımızı ve yaşayışımızı Kuran ve Sünnet bütünlüğü belirler.

Sünnet olmadan ümmet olmaz. Hepimizin örneği Resulullah'tır.

Allah CC ailede ilişkiyi sekinet, meveddet ve rahmet ilişkisi üzerinden tanımlamıştır. Müslüman ailede bu esaslar ve ahlak hakim olmalıdır.

Bireyler arası ilişki de rahmet, merhamet, ihsan, adalet...üzerinden tanımlamıştır. Adalet devlet yönetiminde esastır.

Devlette insanlar arası ilişkide adalet esastır. İnsanlar arası ve ailede ilişkide ihsan esastır.

Ailede adalet her zaman caiz-mubah olmayabilir. Ailede ihsan esas olmalıdır.

Rabbimiz bize bütün kainatı emanet etmiştir. Ailede de emanet –misak ilişkisi vardır. Emaneti inşa etmek, ahlakı inşa etmek, ihsanı inşa etmek durumundayız.

24 Aralık 2017/ mutluevim.org

AİLEDE SORUNLARI ÇÖZEN GÜZEL NASİHATLER

Aile sosyal toplumun en küçük parçasıdır. Bir vücudun hücreleri gibidir. Nasıl ki hastalıkların tedavisi hücrelerden başlayarak yapılıyorsa, sosyal problemlerin çözümü de ailelerden başlamalıdır.

Aile ne kadar sağlam ve sıhhatli olursa toplumda öyle sağlam ve sıhhatli olur.

Ailede iletişim, muhabbet ve iyi geçim için birçok şey söylenebilir. Her insanın kendini düzeltmesi ve iyi insan olmaya gayret etmesiyle birçok problemin çözüleceği açıktır. Bu konuda birkaç güzel söz ve hatırayı paylaşmak istedim.

1- Dostluk, Kardeşlik “Pekey” Demekle Kaimdir...

Dostluk, kardeşlikte ve aile içi iletişimde uyumlu olmak, “peki” demek iyi geçimin en önemli gereklerindedir. Rahmetli Mehmed Zahid Kotku Hocaefendi bir sohbetinde “Kardeşlik, arkadaşlık pekey demekle kaimdir. Diliniz pekey demeye alıştırın, özellikle kızlarınızı pekey demeye alıştırın ki ailede geçim ehli olsunlar...” demiştir.

Hem dostluk ve arkadaşlıkta hem de aile içerisinde eşler arasında “pekey” demek, uyumlu olmak çok önemlidir.

2- Haklı olmak mı Hayırlı olmak mı daha doğru?

Haklı olmak mı istersiniz mutlu olmak mı?

Her olayda olduğu gibi aile içi anlaşmazlıklarda da taraflar kendilerini haklı ve alacaklı görürler. Şimdiye kadar “Ben hatalyım, özür dilerim” diyen çok az insanla karşılaştım.

Bir aile anlaşmazlığında da beyefendi ve hanımefendiyi dinledik. İki de kendilerini çok haklı görüyor, suçu tamamen diğer tarafa yüklüyorlardı. Mikdat Kutlu hocam bu arkadaşlara şu nasihatte bulundu: Biz sizin haklı mı haksız mı olduğunuzu tam olarak bilemeyiz.

Her ikinizden de birbirinize karşı hayırlı olmanızı istiyoruz. Ailede ve dostlar arasında hayırlı olmak, ihsan üzere olmak çok daha güzeldir.

3- Özür Dilemek Cesareti ve Teşekkür Etmek Nezaketi

İnsanlararası iletişimde çok güzel, çok önemli, adeta sihirli sözler vardır. Özür dilemek ve teşekkür etmek de böyledir. Hatasından özür dilemek bir erdemdir; cesaret, güven ve kendisiyle barışık olmak gerekir.

Teşekkür etmek yapılan iyiliğe ve fedakarlığa değer vermek, insana değer vermek, emeğe ve anlayışa değer vermektir. Peygamber Efendimiz, “İnsana teşekkür etmeyen Allah’a da şükretmeyi bilmez.” Buyurmuştur.

Ailede eşlerin özür dileme cesaretini ve teşekkür etme nezaketini göstermesi birçok sorunun daha başlamadan çözülmesini sağlar. Lütfen dilimizi bu güzel sözlere alıştıralım.

“Pekey” diyelim, hayırlı olalım, özür dileyecek cesareti ve teşekkür edecek nezaketi en önce eşimize karşı gösterelim.

4- Anemin Nasihati; “Kızım Yastığını Değişirsin, Kaderini Değişemezsin”

Mecburi hizmet için Kaman’da bir sağlık ocağına tayin olmuşum. Sağlık ocağının bahçesinde sağlık çalışanlarına ait lojmanlar vardı. Annem ve eşim ile beraber bu lojmanların birinde kalıyorduk. Annem, evliliğimizin başlangıcından itibaren, bizimle kalıyor, eşimle sanki anne-kız gibi iyi anlaşıyorlardı. Sağlık ocağındaki ve lojmanlarda kalan sağlık porselenimiz de anneme saygı gösterir, sözünü dinlerlerdi.

Aile problemlerini bile bize danışır, bir büyük olarak annemin de nasihatlerini alırlardı. Annem, okuması yazması olmamasına rağmen hayat okulunda okumuş, gün görmüş, halden anlar, arife bir hanımdı.

Bir sağlık çalışanı arkadaşım yıllar sonra bana “Yuvamı yıkılmaktan annenizin bir sözü kurtardı. Tam ayrılmaya karar vermişim. Anneniz bana; “Kızım yastığını değiştirsin, ama kaderini değişemezsin, daha iyisiyle mi evleneceksin biraz sabret düzelir inşaallah” dedi. Bu söz bana çok tesir etti. Eşimden ayrılmaktan vaz geçtim. Elhamdülillah şimdi daha iyiyiz” Demişti.

5- At Beslenirken, Kız İstenirken Verilir

Tanıdığımız bir aile dostu, güngörmüş yaşlı bir hanım vardı. Her konuda fikrini alır, sözlerine ve duasına çok değer verirdik. Genç hanım arkadaşlar ziyaretine gitmişler. Konuşma sırasında söz evliliğe gelince bazı genç hanımlar,

kendilerini isteyen genç beylerin olduğunu, ama “daha zamanı değil” diye onları reddettiklerini söyleyince; güngörmüş yaşlı hanım, “Kızım kısmetinizi bekletmeyin, uygun bir adaysa ufak tefek bahaneler ile evliliği ertelemeyin. At beslenirken, kız istenirken verilir” demiş.

Ne kadar haklı ve doğru bir söz. Evliliği erteleyen, mükemmeli ararken aradığını bulamayan, hayatını yalnız geçiren insanları gördükçe bu sözün doğruluğunu daha iyi anlıyorum.

7 Mayıs 2018 mutluevim.org

EVLENDİRME HİKÂYELERİ

Zor vâkâlarda püf noktalar nelerdir...? (Şahıs isimleri. rumuz olarak verilecektir.)

Arkadaşlarla mutlu evim denkleştirme toplantılarına başladığımız ilk zamanlarda idi. Çamlıca Derneğinde sabah kahvaltılarında sonra Mithat Coşan ağabeyimizin de katılımıyla toplanıyor, “Bu konuda nasıl daha verimli, sistemli çalışabiliriz, güzel örnekler ortaya çıkarabiliriz?” diye konuşuyorduk...

Bize müracaat eden, sitemizde yer alan isimlerden 2 isim bana havale edildi. Biri (M. S. Z) evlenmiş eşinden ayrılmış,

2 çocuğu var evlenmek istiyordu. Diğeri (C. A. K.) eşi kanserden vefat etmiş, 2 çocuğu var evlenmek istiyor... Her ikisi de 37-38 yaşlarında olan erkek adaylarımızı işin zorluğu ve hassasiyetini gözeterek arkadaşlarla değerlendirdik.

M. S. Z ile Afiyet hastanesinde görüştüm. Sakin tabiatlı, halim selim birisine benziyordu. İlk eşinden söz ederken saygılı davranıyor, iyi bir insan olduğunu ama anlaşamadıklarını söylüyordu. Çocukları ile görüşüyordu. Bana ilk planda sorumlu ve anlayışlı biri intibası vermişti. Onu sonra arayacağımı söyleyip uygun aday araştırdım.

Tanıdıkların tavsiyesi ile o yaşlarda anlaşabileceklerini düşündüğümüz evlenmemiş, çalışan bir bayan ile görüştürmeyi düşündük. Bay M.S.'ye vasıflarından bahsettik. Bayanın incinmemesi gerektiğini, o nedenle “önce bayanın haberi olmadan uygun tarzda onu göreceğini, eğer kararı uygun olursa sonra karşılıklı görüştüreceğimizi” söyledim. Bay M. S. Z kızı, çalışma ortamında, gördükten sonra kendisi açısından uygun olduğunu ifade etti.

Şimdi sıra bayana durumu anlatmaya sıra gelmişti... Tanıdığı arkadaşları vasıtası ile bay M.S.Z'nin onunla görüşmek istediğini, evlenip ayrıldığını, 2 çocuğunun olduğunu, yaş ve iş durumunu anlattırdık.

Ailesine danıştıktan sonra “Sizler uygun buluyorsanız, görüşüp tanışalım, ona göre karar veririz” dedi. Bir arkadaşlarının gözetiminde buluşup, görüştüler. Birkaç görüşmeden sonra iyi anlaştıklarını, karşılıklı olarak olabilecek sorunları konuştuklarını ve evlenmeyi düşündüklerini söylediler.

Aileler tanıştı, her şey olumlu gelişti...Bizde nikah şahitliklerini yaptık...Şimdi evli ve mutlu bir yuvaları var...Bizlere dua ediyorlar...

Bay C.A.K ile eşinin kanser rahatsızlığının son dönemlerinde tanışmıştım... Hem eşinin ağır tedavileri ile ilgileniyor hemde çocuklarını ihmal etmiyordu. Ama iş durumu oldukça bozulmuştu. Eşinin vefatından sonra uzun süre onu unutamadı ve her görüştüğü hanımda onun vasıflarını aradı. Tavsiye ettiğim birkaç kişiye bu nedenle olumsuz cevap verdi. Onun beğendiği bir hanım da yaşı ve çocukları nedeni ile kabul etmedi...Tanıdığım sağlık çalışanı, hafız bir hanım vardı...Yaşı 37-38 olduğundan belki o kabul eder diye arkadaşları vasıtası ile sordurdum...O hanım yaşını ve çocukları nedeni ile kabul etmedi. Ama işe bakın ki bunu duyan arkadaşlarından biri, o hanımdan 1 yaş küçük olmasına rağmen, o görüşmeyi kabul etti.

Tarafı uygun tarzda görüştük. Her şey olumlu geliyordu. Aileler görüşürken bay C.A.K'ın bazı hareketlerinden dolayı endişelenmişler. Kız tarafı benden bay C.A.K hakkında bilgi almak istedi.

Ben de kendisini fazla tanımadığımı, ama eşine hastalığı süresince yaptığı fedakarlıklardan ve vefatından sonrada devam eden sevgisinden bahsettim. Annesine ve çocuklarına karşıda sorumlu davrandığını söyleyerek; "Bir erkek eşine, çocuklarına, işine ve annesine sahip çıkıyorsa ona güvenirim, sizin kızıza da sahip çıkar" dedim.

Ailelerin endişeleri de bu şekilde giderildikten sonra evlendiler... Bu kadar uğraştıktan sonra maalesef nikahlarına gidemedim. Hala bana sitemle söylüyorlar...Mutlu ve uyumlu bir evlilikleri oldu elhamdülillah...

Mutluevim Derneği hem mutlu, huzurlu, iyi anlaşılan, örnek aileler kurulmasına vesile olmak hem de aile içi problemlerin akil insanlar, hakemler vasıtası ile en güzel şekilde çözülmesini sağlamak için kuruldu. Çevresinde iyi tanınan, güvenilir, tecrübeli danışman aileler vasıtası ile hem gençlere hem de ailelere yardımcı oluyoruz.

Sistemimiz iki ana esasa dayanıyor; Gençlerin evlendirilmesinde "Akıllı Görücülük", Ailelerin problem çözümünde "Akil insanların tavsiyeleri"...

Nasıl bir sistem ...Akıllı Görücülük de ne ola...

Bize en çok sorulan soruların başında "Nasıl bir sistemle çalışıyorsunuz?" sorusu var. İnternet sitemizde (www.mutluevim.org) bu konu detaylı bir şekilde anlatılıyor. Ben de birkaç örnek evlendirme hikayesi ile bu konuyu

daha anlaşılır olarak izah etmeye çalışacağım.

Öncelikle bir aday kardeşimize yardımcı olabilmemiz için bir müracaat formu ile başvurması gerekiyor. Site adresinden veya bir referans arkadaştan alacağı form mailini doldurup maile gönderiyor. Biz bu formdan adayın genel özellikleri, boyu, yaşı, kilosu, işi, tahsili... vs konusunda detaylı bilgi sahibi oluyoruz. Sonra da adayın belirlediği özelliklere uygun aday arayışında bulunuyoruz.

Bir güzel hikaye... Mutlu son...

Siteye müracaat eden adaylardan bir aday (A:A) danışman aile olarak bizim sorumluluğumuza verilmişti. Genç arkadaşı arayarak genel düşüncelerimizi, çalışma esaslarımızı anlattım. Sonra da müsait vakitte görüşmek istediğimi söyledim. Mesajlaşarak her ikimizin de uygun olduğu bir zamanda Afiyet Hastanesinde buluştuk. Genç aday 27 yaşında, bilgisayar işleri ile uğraşan, sosyal çalışmalarda aktif, güleç yüzlü, hafif sakallı, İslâmi anlayışı sağlam bir gençti. Ailesinin de fikrini alarak bizlerin yardım ve desteğine müracaat etmişti. Ne istediğini bilen, kendini ve genç çevreyi tahlil edebilen bir yapısı vardı. Bende olumlu bir intiba bıraktı. Referans olan arkadaşlardan da olumlu şeyler duydum.

Genç adayın (A:A) taleplerine göre uygun aday araştırmaya başladık. Site-den uygun gördüğümüz bir adayı makul nedenlerle kabul etmedi.

Eşim ile istişare ettiğimde tanıdığı ve sistemde yer alan bir hanımefendinin bu genç adaya uygun olabileceğini söyledi. Hanımefendinin bilgilerini özet olarak bu adaya gönderdik. Olumlu cevap alınca daha detay bilgileri ve fotoğraflarını paylaştık.

Delikanlı genel bilgilere tamam deyince bu defa hanımefendiye bu delikanlının bilgilerini paylaştık. Hanımefendi de olumlu düşününce sıra adayların görüşmesine gelmişti. Adayları birlikte belirledikleri uygun bir ortamda görüştük. Onlar bir masada çay içerken, eşimle biz de yan masada oturduk.

Yaklaşık bir saat süren görüşmeden sonra adayların görüşlerini daha sonra öğrenmek üzere ayrıldık. Birkaç gün sonra önce A. A bey'den olumlu haber geldi. Hanımefendiye sordüğümüzde onun da olumlu düşündüğünü öğrendik.

“İsterseniz bir görüşme daha yapın veya ailelerinizin yanında görüşün” de-

dik. Her iki tarafta olumlu düşündüklerini ama aileleriyle görüşüp değerlendirmeyi onlarla birlikte yapmak istediklerini söylediler.

Aile görüşmeleri başlayınca biz de sevinerek gelişmeleri uzaktan izlemeye başladık. Kendilerine istedikleri zaman yardımcı olmaya hazır olduğumuzu bildirdik. Karşılıklı bir dizi aile ziyaretinden sonra sıra kız isteme ve söz kesme safhasına gelmişti.

Genç adaylar bu safhada bizlerin de aile olarak yanlarında olmamızı istediklerini söylediler. Tabii bizler de bu güzel anın rahmet ve bereketinden istifade etmek, hem de genç adayların sevinçlerini mutluluklarını paylaşmak için memnuniyetle bu teklifi kabul ettik. Elhamdulillah güzel bir yuva kurulmuş biz de vesile olmuştuk.

Bir de ‘İsınamadım’ ‘İstişare olumsuz’ hikayesi

Bizim en çok karşılaştığımız cevaplardan biri ‘İsınamadım’ oluyor. Bin türlü emekle, aman boyu uysun, huyu uysun...diye uğraşıp bir aday buluyorsunuz. Adayımız ya duruşunu, ya giysisini, ya da kaşını, gözünü...beğenmiyor, “İsınamadım” deyip işin içinden çıkıveriyor. Sizin verdiğiniz emekler, gayretler bir anda heba oluyor. Ya da boyu şöyle olsun, göz rengi böyle olsun, memleketi şuradan olsun...gibi fabrikasyon aday ısmarlıyor.

Öğrencilik yıllarından tanıdığım, yüksek okul mezunu bir aday sitemize müracaat etti. Kendisini tanıdığım için danışmanlığımı almak istedim. Eşimin de desteği ile adaya yardımcı olmaya çalıştık. Sitemize müracaat eden hanımefendilerden biri birçok açıdan uygun görünüyordu. Eşim de hanımefendiyi iyi tanıyordu. Karşılıklı olarak formlar üzerinden onaylarını aldık.

Sıra yüz yüze görüşmeye gelmişti. Adaylar kendi durumlarına uygun olarak İstanbul dışında bir ilde görüşmeye karar vermişler. Görüşme safhalarında biz bulunamadık. Ama adaylardan devamlı olumlu gittiğine dair bilgi alıyorduk. Her bakımdan birbirine uygun gözüküyorlardı. Nerede ise memleketleri bile uyuyordu. Üçüncü görüşmeden sonra “Artık tamam bu iş olacak” diye düşündüğümüz bir sırada olumsuz olduğu cevabını aldık.

Çok üzüldük ve şaşırдық. Erkek adayı arayarak ne olduğunu sordum. Soğuk bir şekilde ‘İstişare olumsuz çıktı ağabey’ dedi. Kendisine, istişarenin daha önemli olduğunu söyledim. “İstişare de yaptık abi” dedi. “Seni tanıyan, referans olan benim. Bana niye hiç sormadın, istişare etmedin?” diye sitem ettim. Her iki aday için de üzülmiştim. Ama ne yapayım ‘Allah ikinize de daha hayırlısını nasip etsin’ diye dua ederek telefonu kapattım.

Evlilik danışmanlığı gerçekten zor bir iş. Uygun şahıslara yardımcı olmak, onlara münasip aday önermek... çok meşakkatli, mesüliyetli, tecrübe ve emek isteyen bir konu. Adayların bu konuda işimiz kolaylaştırmaları ve uyumlu davranmalarını bekliyoruz.

Aday görüşmelerinde tavsiyeler...

Görüşmeleri hanımefendinin uygun gördüğü ve rahat olacağı bir ortamda yapın. Tercihen hanımefendinin evinde uygun bir ortamda olması önerilir. Ama başka kamuya açık alanlarda da görüşülebilir.

İlk görüşmelerde genel konular üzerine konuşun... Okuduğu kitaplar, memleketi, ailesi, gelecek planları... vs... Fazla detay konulara girmeyin. Detay konuları diğer görüşmelere bırakın.

Çok rahat veya çok durgun bir görünüm çizmeyin. Doğal ve rahat bir tavırda olun.

Sorduğu sorulara açık ve samimi cevaplar verin.

Diğer adayın kendisini anlatmasına fırsat verin. Bazı konularda onun görüşlerini de sorun.

Uygun sorular ve cümlelerle konu açın... Konuşmayı olumlu yönde devam ettirin.

Herhangi bir konuda tartışmaya girmeyin... Bölge farkı, siyasi görüş, takım farkı... vs

Diğer insanlara davranışına dikkat edin. Yanınızdaki arkadaşına veya hizmet eden garsona kaba davranması bir ölçü olabilir.

İlk görüşmede nişan, düğün, nerede oturulacak konularına girmeyin.

Aday formlarında gördüğünüz bazı konulara açıklık getirmek uygun olabilir.

Çok gerekmedikçe üç defadan fazla görüşmeden sonuca varmak uygun olur.

30 Kasım 2014/ mutluevim.org 14 Şubat 2017/ mutluevim.org

MİLLİ KÜLTÜR ŞURASI AİLE KOMİSYONU NOTLARI...

3. Milli Kültür Şurası 2-5 Mart 2017 tarihlerinde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da katılımıyla yapıldı. Türkiye'nin kültür politikalarına yön verilmesi amacıyla toplanan Şura'nın ilki 1982'de, ikincisi de 1989'da gerçekleştirilmiş. 3. Şura'nın 28 yıl aradan sonra Kültür ve Turizm Bakanı Nabi Avcı'nın girişimiyle tekrar toplanması oldukça önemli. Zira AK Parti iktidarının kendisini "en az başarılı" hissettiği alanlardan birisi eğitim ise diğeri de kültür.

Kültür diplomasisinden aile ve çocuğa kadar geniş bir alanı kapsayan Şura'da, 17 komisyonda ülkemizin "yeni kültür hedeflerini" belirleyecek müzakereler yapılıyor. Şura'nın açılış konuşmasında Erdoğan, dünyanın kültürel "tekdüzeleşme ve sığlaşma" tehdidi altında olduğunu söyledi. Bu tehdidin ancak "yerli ve milli olana" referans veren bir hamleyle fırsata çevrilebileceğini vurguladı.

Kültürel İktidar çok daha zor... Erdoğan'ın konuşmasındaki en çarpıcı mesaj bence "Siyasal iktidarın sandıklarda elde edilebildiğini ancak kültürel iktidarın çok daha büyük bir hamle gerektirdiğini" söylemesiydi. Bu mesaj siyasi iktidara, toplumsal kesimlere ve elitlerine asıl "muktedir olma" alanı olarak kültürü gösteriyor.

Beklediğimden daha yoğun bir katılım ve ilgi gösterilen şuranın ilk gün açılış konuşmaları ve paneller sonrasında komisyon çalışmaları ile tamamlandı. Komisyonlardan benim ilgi alanıma giren Aile komisyonu toplantılarına katıldım.

Prof. Dr. Sefa Saygılı'nın başkanlığında çok güzel, kaliteli, önemli bildirimlerin sunulduğu toplantı katılımcı ve verimli idi. Çok sayıda katılımcının izlediği komisyon çalışmalarında izleyicilerin soru ve katkıları da alındı. Bu komisyonun bazı konuşmalarından aldığım notları paylaşıyorum.

M. Akif Aydın: Çalışan Kadın Değil Annelik İdealize Edilmeli

Anadolu ve Rumeli ailesinde boşanma azdır. İslam kültürünün Anadolu ve Rumeli'de uygulaması çok önemli. Boşanma oranı çok az. % 5 . Aynı şekil-

de 2. Eş de çok az. Yüzde 5 civarında...Cumhuriyet döneminde aile hukuku kanunlarının alındığı İsviçre kanunları da Katolik esaslı olduğu için 1980 li yıllara kadar boşanma çok azdı bizim toplumda . Boşanma oranı 16 evlilikte birdi. (%6,5)

Günümüzde bu oran 6 evlilikte 1'e hatta 5 evlilikten biri boşanmayla sonuçlanıyor. Bu boşanma oranı ABD ve AB de daha yüksek 2 evlilikten biri boşanıyor.

Anadil öğretiminde annenin rolü çok önemli. Çocuk anadil eğitimini annesinden alıyor. Kültür eğitimi ve nesillere taşınmasında açısından anneler çok önemli...

Ailelerin parçalanması çocukların psikolojisini etkiliyor. Annelerin yoğun mesaili çalışması ve çalışan anne çocuklarının bakıcı tarafından yetiştirilmesi problemlere sebep oluyor. Ailenin erozyonu önlenmeli.

Çalışan annenin kazandıkları ve kaybettikleri iyi değerlendirilmeli. Çalışma baskısı ile anneler çocuklarından uzak kalmamalı. Ailede annenin yeri zayıflamamalı.

Kadının çalışması çok idealize ediliyor. Çalışan kadın olmak değil, annelik idealize edilmeli, desteklenmeli. Çalışmak kadının bir tercihi olmalı. Anneliği tekrar idealize etmek gerek.

Mücahit Öztürk:

Çocuklarda Bakıcı Kadın-Ekran Sendromu Oluşuyor

Teknoloji bağımlılığı ve parçalanmış aile çocuklarının psikolojisi incelenmeli...Geleneksel Türk ailesi geniş aile, büyük ebeveynler ve çok çocuk.

Aile ilişkileri ve komşuluk ilişkilerinin sağlıklı olması çocukların sosyal ve psikolojik durumu açısından önemli. Çocukların ev sohbeti ortamını ve insan ilişkilerini bilmemesi teknoloji bağımlılığına sebep oluyor.

Daha önce "Aman TV karşısında oturup kalmayın, ailece sohbet edin" di-yorduk. Şimdi sosyal medya ortamında dolaşımtansa "Ailece bir dizi seçin de beraber seyredin" diyoruz.

Çok erken yaşta çocuklar ekran ile tanıştırılıyor. 2-3 yaşda bile...Çocukların ekranla tanışması 3 yaştan önce olmamalı...Sosyal becerileri kayboluyor.

Uslu durması için ekran karşısına oturtulan çocuklarda otizme benzeyen

'Bakıcı kadın-ekran sendromu' oluşuyor. 'Tepkisel bağlanma bozukluğu' olarak da tanımlanan bu durum otizm ile çok benzeşiyor. Çocuk sosyal iletişimden değil, ateş, kan, silahlar ve şiddetten zevk alır. Hiperaktivite, öğrenmede gecikme, konuşma bozukluğu... vs gibi belirtileri oluyor.

Anlamadıkları ses ve görüntüler karşısında uzun süre geçiren çocuklar, zaman içinde dış dünyaya kendilerini kapatıyor ve çevreleriyle sağlıklı iletişim kuramıyor. Televizyonun esiri olan çocuklar 2 yaşına geldiğinde 5-10 kelimenin dışında konuşmıyor. Kimi çocuklar dikkatlerini cihazlara yöneltirken, onların mekanik hareketlerini saatlerce izleyebiliyor”

Çocukların yaşı büyüdükçe kontrol kendi elinde oluyor. Porno sitelere erken girme ve cinsellikle etken tanışma cinsel tacize yatkınlık oluşturuyor. Kendini koruma refleksi oluşmadığı için cinsel tacizlere açık bir durum oluyor. İnternet-sanal ortamın uygunsuz ilişkilerin başlangıcı olması önemli tehlikeler arasında. Cinsel tacize uğrayan çocukların ilk tanışma yeri internette oluyor. Dijital kumar oynayan çocuklar da büyük risk altında.

Anne baba bilgisayar-internet-sosyal medya... vs konusunda da iyi örnek olmalı. Anne- baba sohbet grubu, internet ve bilgisayar kullanım kültürü yok.

Gençler spora gitmiyor. Spor ve eğlenceleri bile internette. Gençleri spora yönlendirmek gerekir.

Sosyolog Ayşe Yılmaz: Bizim Medeniyetimiz Rıza Temelli

Günümüz Türk ailesi modern çekirdek aile değil. Atomize, yalıtılmış aile, öngörüsü olmamış. 'Çekirdek aile ağı' şeklinde bir nevi geniş aile yapısı oluşmuş. Akraba, komşu, yakın aileler arasında güçlü bir bağ var.

Sağlıklı aile, hak ve sorumluluklar dengesini kurabilen ailedir. Hak ve sorumluluklar dengesini kuracak olan değerler, temel referanslar olmalı. Ailede sorunu çözmeye herkes bir arada oluyorsa o aile güçlü ailedir.

Aile insanlar arası bir etkileşim ağı. Aile bir etkileşim alanı. Çekişme, yarışma... alanı değil.

Batı insanı hız ve haz arıyor. Bizim medeniyetimiz rıza temelli...

İnsan tanımı önemli. Nasıl bir varlık...Batıda insan anlayışı çıkarını ve hazzını maksimize eden insan...homo ekonomikus. Rasyonel insan...

Bizim referans ve değerler çerçevesi içinde insan eşrefi mahlukattır. Al-

lah'(CC)'ın yeryüzündeki halifesidir. Bizim medeniyet değerlerimizde insan her yaptığı eylemi rıza merkezli yapmalıdır. Batıda ise haz ve hız merkezli bir anlayış vardır.

Hasan Kamil Yılmaz: Aile Bugün Büyük Tehlikeler Altında

Aileyi konuşurken 'Sel önünden kütük kapmaya çalışmak ' gibi bir konumda hissettik kendimizi

Aile bugün büyük tehlikeler altında. Bireyselleşme algısı, maddecilik, dış görünüşün idealleşmesi medya ve internet ortamları, hız ve haz isteği... Aileyi tehdit eden tehlikelerden.

Kırsal toplumdan kente geçişte geniş aile dağılmış ama 'çekirdek aile ağı' olmuş. Bu değerlerin devam etmesi önemli.

Aile bağlarını güçlendiren önemli şeyler akşam yemeği ve kahvaltının birlikte olması, birlikte zaman geçirme, ortak değerler olması, problemlerini birlikte çözmek. Aile de değerlerin yerleşmesi için zaman geçirme birlikte olmalı.

Modern insanın en belirgin özelliği hız ve haz tutkusudur. Hızdan dolayı öfke kontrolü yapılamıyor. Şiddet ve patlama tarzında davranışlar görülüyor.

Kapitalizm kadını evden koparıyor. Çalışan kadını idealize ediyor. Annelik ve ev hanımlığı ikinci sınıf olarak kabul ediliyor. Bunu dengeleyecek sosyal çalışmalar gerekiyor.

Rahat, konfor ve lüks tüketim ile mutlu olacağını sanıyor. İnsani değerlere sahip ve sorumluluk bilinci ile yaşamak önemli. Esas mutluluk başkalarının mutluluğuna katkı yapmakla elde edilir.

İslam insanı kendini tanımaya yöneltir. Kendi-öteki ve alem anlayışı ile tamamlanır. "Kendini bilen Rabbini bilir" sözü ile birlikte öteki ve alem tasavvuru birbirini tamamlar.

Tevhidi efil, tevhidi kulüb'e yöneltir. Aynı işi yapanların kalbi yakınlaşır. Aynı değerlere sahip insanların kalbi de birbirine ısınır.

Aile olmak biz olmayı gerektirir. Aile çocuğa rehberlik yapmalı. Gençler merhamet eğitimi, şefkat eğitimi adına sorumluluk almalı. Bu bizi yetiştirmek için gerekli. Merhamet kazandıran boyutu önemli. Zekât ve sadakayı çocuklar eliyle yapmalı. Merhamet ve şefkat eğitimi açısından önemli.

Kadının annelik-çocuk yetiştirme-geleceği inşa konusundaki görevleri açısından çalışmalar yapılmalı. Aileye ait değerlerin medyada korunması sağlanmalı. Evlilik öncesi gençler aile bilinci ile yetiştirilmeli. Kariyer ve okul yüzünden evlilik geciktiriliyor.

Gençlere evlilik için destek verilmeli...Üniversite gençliğine evlilik yardımı yapılmalı.

Üniversite döneminde bile gençler evliliğe teşvik edilmeli. Gençlerin öğrencilik döneminde şehvet ve uyuşturucu tuzağına düşmemesi için önemli.

Aile sakinet ve huzur ortamıdır. Aile insanın maskesiz olduğu tek alandır. Ailede huzur ve sakinetin sonucu meveddet ve rahmettir.

Necla Koytak: İnsani Değerlere Ait Bir Dünya Kurmalı

“Bak nasıl da bozuluyor dünya Yeni bir dünyanın temellerini atmak için. ”. Mevlana

Amil Maulof...“İnsani değerlerden boşalmış dünya kaybolmuş bir dünyadır” der.

Tanrı merkezli dünyadan insan merkezli dünya birçok problemlere kaynaklık ediyor. Haz ve hız peşinde bir dünya yerine, insani değerlere ait bir dünya kurmak. Bizler iddiası olan insanlarız. Bu dünyaya Allah (CC) ın halifesi olarak gönderildik.

“Bir millet kendi sıkıntılarının farkına varıp düzeltebilirse düşünmeye başlamış demektir” der. Cemil Meriç. Yeniden insani değerler medeniyeti, yeniden bir Osmanlı, yeniden bir Endülüs medeniyeti kurabiliriz. Yeni nesillerde değerler temel referanslar olarak yerleşmeli.

Çocuklarda zihinde önce duygular gelişir. Çocuğun duygularını eğitmek için anne ile bağıni güçlendirmek gerekir. 3 yaş boyunca anne ile bağlanma oluşuyor.

Aile siyasi ve toplumsal baskılara en çok direnebilir. Firavuna karşı Musa (AS) ya “Evlerinizi karargah edinin” diye emredilir. Evinizde neslinizi eğitin ve yeni stratejiler edinin. Demektir.

Güç ve iktidar ilişkisi temel kavramları aileden alınır. Aile en derin yaraların alındığı ve sarıldığı yerdir. Toplumu düzelterek tek şey sevgidir.

Toplumsal sermaye değerlerdir. Bunlar batıda yok oluyor çünkü aile yok oluyor.

Bu kalpsiz ve merhametsiz dünyanın değişimi sevgi ile olur. Bu da anneden öğrenilir.

Daha adil ve insanca bir toplum için insan gelişimi temelinde aile desteklenmeli. Bu kalpsiz ve merhamet siz dünyanın değişimi sevgi ile olur. Bu da anneden öğrenilir. Kadının değişmesi toplumun da değişmesini getirir. Merhamet, sevgi ve sorumluluk bilinci olan bir toplumun oluşması nesillerin sevgi ve merhametle yetişmesine bağlıdır.

Okul öncesi eğitimin anneler tarafından veya annelerle birlikte verilmesi gerekir. Her anne bir okul olmalı. Okul öncesi eğitim isteğe bağlı olmalı.

Ayşe Aslı Sancar: Osmanlı Ailesini Model Almalıyız

Günümüzde aileye yeni bir yapı aranıyor. Bu yeni model Osmanlı aile modelinden yola çıkarak hazırlanabilir.

Batı aile modeli ilk dönemlerde kadını haklarından mahrum etti. Kadın erkeğin bir malı, kölesi gibi idi. Kadın mal, mülk ve ticareti sahibi olamazdı. Feminizm bu şartlara isyan olarak 19. Yüzyılda başladı. Güçlülük erkekte, doğurganlık kadında.

Feminizm erkekle güç mücadelesine girdi. Erkeğin güç ve iktidarını elde etti ama kadının zarafet ve doğurganlığını, anne ve eş olma vasıflarını kaybetti.

İslam-Osmanlı ailesinde ise kadın daima değerli ve şahsi haklara sahip olarak yaşadı. Hz. Hatice validemiz ticaret yapan bir hanımdı. Peygamberimizi ticaret kervanını yönetirken tanıdığı ve hür iradesi ile evlilik kararını vermiştir. Osmanlı ailesinde de kadın eş, anne ve hanım olarak çok önemli bir yere sahipti.

Modern ailenin hastalıklarından korunmak için Osmanlı ailesini model almalıyız.

Bugünün dünyasında eğer aile yapımızı sağlamlaştırmak ve geleceğe taşımak istiyorsak, İslam-Osmanlı ailesini model almalıyız. Ailemizi ve toplumu modern ailenin tüm dünyayı bir sel gibi etkisi altına alan tek tipleştirici etkisinden korumamız gerekir. Yoksa bizim ailemizde modern ailenin hastalıklarını taşıyacaktır. Feminizm, homoseksüellik, nikahsız-kısa süre birlikte yaşama-ensest ilişkiler, homoseksüellik... vs gibi modern hastalıklar bizim ailemizi de tehdit edecektir.

Ailenin, toplumun, nesillerin korunması için milli bir seferberlik yapılmalı.

Ailenin korunması, toplumun ve nesillerin korunması demektir. Bunu bir üst akılla yapmalı ve ailemizi nesillerimizi modern ailenin hastalıklarından koruyacak tedbirler almalıyız. Yoksa bizim ailelerimiz ve toplumumuzu da aynı modern hastalıklar ile bozulacaktır.

*****

Notlarım bu kadar. Sizlere tavsiyem Milli Kültür Şurası Aile komisyonu bildirileri kitapçığını bulmanız ve bu bildirileri kaynağından okumanız. Emeği geçenlere, katılımcılara ve bildiri hazırlayan ilim ehline teşekkür ederiz.

12 Mart 2017/ mutluevim.org

TEFEKKÜR YAZILARI

EĞİTİM SİSTEMİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER...

Sayın Bakanım;

Sizi seven, başarılarınızla sevinen ve onur duyan bir dostunuz olarak, milli eğitim alanında yapacağımız ve yapmayı düşündüğünüz değişimin hepimizi müsbet manada etkilemesini temenni ederek bu mektubu yazıyorum. Niyetim, eğitim alanında yapılacak değişikliklere samimi katkı sunmak, doğru olduğunu düşündüğüm ve alanında yetkili insanlardan dinlediğim konuların yeni sistemde yer alması için fikirlerimi işin ehli olan sizlerle paylaşmaktır.

‘Eğitim Şart’

Hem kendi çocuklarımız, hem yakın çevre gençlerimiz, hem de iş çevresinde gördüğümüz eksiklikler ve yapılması gerekenler hep sonuç olarak o meşhur cümleye bağlanıyor: ‘Eğitim Şart’

Çocuklarımızı gençlerimizi geleceğe en yüksek ideallerle hazırlamalıyız. Sadece meslek sahibi ve para kazanmak için verilen eğitim eksik kalır. Baskı ile, korkutarak değil; sevgi ile yardımlaşarak ve tatlı bir rekabet içerisinde bir eğitim...Gençlerimizi çağın gerekleri ile mücehhez kılarken, milli ve manevi değerlerimiz ile donanmış bir nesil yetiştirmeliyiz.

Milli Seferberlik Gerekıyor

Eğitim meselesinde milli bir seferberlik anlayışının meydana gelmesi/getirilmesi şart. Başta Cumhurbaşkanımız ve hükümet üyeleri ile beraber Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde toplumun tümünü içine alacak Milli Eğitim Seferberliği gerekiyor.

Toplumun her kesimi bu konuda üzerine düşen fedakârlığı yapmalı ve eğitimimizi çağın üstüne çıkaracak bir hamle yapmalıyız. Bu konuda MEB bakanlığımıza, Müdürlerimize ve öğretmenlerimize destek olmamız, elbirliği ile gayret etmemiz gerekmektedir.

Toplum Olarak Topyekün Eğitim Seferberliği Gerekıyor

Sürekli eğitim anlayışı içerisinde çocuklardan aileye ve tüm topluma yaygın eğitim anlayışı olmalı.

Hayırda yarışan nesiller oluşturmak, çağı yakalayan ve onu geçen gençler yetiştirmek durumundayız. Bizim tüm dünyaya bir iddiamız var. Mazlumun yanında duran, zalimin karşısında olan, Hakkı ve adaleti temsil eden, tüm insanlığın huzur ve mutluluğu için Nizamı Alem ülküsü olan, tüm dünya ile yarışan...bir gençlik yetiştirmek zorundayız.

Eğitimin başarısı hedeflediği insan tipine yaklaşması ile ölçülür. Kamil, adil, insaf ehli, merhametli, fedakar, fütüvvet ehli, yiğit, erdemli, , , vs aynı zamanda çağın ilmüne ve teknolojisine hakim insan...

‘İnsanların en hayırlısı insanlara faydalı olandır’ anlayışını temel alan bir eğitim ile gençlerimizi dünyada örnek insanlar olarak yetiştirmeliyiz.

‘İki günü birbirine eşit olan ziyandadır’ diye düşünen ve kendi ile yarışan bir nesil. Çağımızı yakalayan değil, çağımızı geçen, çağlara meydan okuyan bir nesil yetiştirmeliyiz.

Okul Binalarının Yenilenmesi Çok İyi Ama Yeterli Değil. ...

Okul binalarının yenilenmesi, fiziki alt yapı, araç, gereç, bilgisayar sistemi yenilenmesi ve kaliteli hale getirilmesi çok iyi yapıldı. Eski, karanlık, dayanıksız, kalabalık, derslikleri dar ve küçük, kişiliksiz binalar yerine yeni, kaliteli, mimari kimliği olan, ferah ve güzel binalar yapıldı. Teşekkür ederiz. Bu gayretin devamını ve tamamının bekleriz.

Öğretmenlerin durumu iyileştirilmeli...

Eğitim sistemi, araç, gereç ve donanım olarak ne kadar iyi olursa olsun onu kullanacak ve öğretecek olan öğretmendir.

Öğretmenler ek iş yapmaya ihtiyaç duymadan maddi ihtiyaçlarını kazanacak bir gelire kavuşmalıdır.

Daha çok çalışan, öğrencisine vakit ayıran, daha çok derse giren öğretmen performans ücreti ile ödüllendirilmelidir. Örnek olarak Sağlık Bakanlığı, doktor performans sistemi ile daha önce 25-30 hastadan fazla hasta bakmayan hekimleri kendi istek ve rızası ile 60-70 hasta bakar duruma getirmiştir. Öğretmenlerin daha fazla derse girmesi, öğrencisine daha çok vakit ayırması... vs teşvik edilmelidir.

Öğretmen Liseleri ve Eğitim Fakülteleri eğitim ve müfredatları yeniden değerlendirilmeli, eğitim aşkı ve isteği olan gençleri yönlendirmek için gayret etmelidir.

Öğretmenler Performans ve Kalite-Verimlilik Sistemine Göre Çalışmalı...

Okul müdürlerine pozitif düşünme, okul karnesi düzenleme, hedefler koyma ve birlikte çalışarak okulda kaliteyi artırma... konusunda bilgi verilmeli, hedef konmalıdır.

Müdür arkadaşlar, okul performans karnesi düzenleme ve hedefler koyarak birlikte çalışmanın verimliliği artıracağı konusunda teşvik edilmelidir.

Öğretmenler arasında sinerji meydana getirebilmek için ortak bir amaç etrafında çalışmak lazım. Bunun için kurumdaki verimlilik kriterleri belirlemeli ve okul performans karnesi oluşturmalı, daha yüksek hedefler konmalıdır. Verimlilik kriterleri olmazsa başarının artıp artmadığı ölçülemez. Başarı ölçülmezse daha iyi yapılıp yapılmadığı tespit edilemez.

Bu konuda Sağlık Bakanlığının uygulamakta olduğu hastane ve sağlık hizmetlerinde kalite kriterleri çok başarılı olup, dünyaya örnek olacak seviyededir. İnşallah Milli Eğitim’de geliştirilecek kalite ve performans sistemi de dünyaya örnek olur.

Daha Az Öğret, Daha Çok Öğren...

Eğitim sistemimiz öğrenciye kendi çabası ile öğrenmeyi, düşünmeyi ve yorumlamayı öğretmelidir.

Ezberci ve statik eğitim yerine, bilgiyi işlemeyi, yorumlamayı, kritik-analitik düşünme ve problem çözme öğretmeli.

“Daha az öğret, daha çok öğren!” başlığı ile TUBİTAK- BİLGEM çalışması iyi hazırlanmış bir çalışma. Eğitimde birçok başarılı ülke ve sistemleri incelenerek hazırlanmış bu sistemden istifade edilmelidir. (TUBİTAK başkan yardımcısı Orkun Hasekioglu ile görüştüğümde bu yönde bir araştırmalarını MEB sunduklarını söyledi.).

Öğrencinin Mevcut Potansiyelini Güçlendirmek...

Eğitimde bize özgün bir sistem olarak eğitimci-yazar Ahmet Maraşlı’nın sistemini çok önemli görüyorum. Bu sistemin temeli öğrencinin potansiyelini üst sınırlara kadar geliştirerek güçlendirmek, öğrenmeyi ve problem çözme öğretmek. Gençleri çağını aşacak bir anlayış ve gayretle yetiştirmek için tarihi tecrübemizden ve günümüz imkânlarından faydalanmak. Öğrenciyi güçlendi-

rerek mevcut ders yükünü kolaylaştırmak... Öğrencinin mevcut potansiyelini harekete geçirerek öğrenmeyi kolay ve zevkli hale getirmek... Öğrencinin potansiyelini artırmak ve tamamını kullanması için teşvik etmek...

Elinden geleni yapmadıkça neler yapabileceğini bilemezsin. Oyun gibi ders ile ders gibi oyun...ile eğitimi sevdirici, zevkli ve kolay hale getirmek... 'Oyun gibi' ve 'Ciddiyet' bir arada olmalı. Sevdirerek ve isteterek düşündürmek. 'Kolaylaştırınız zorlaştırmayınız, müjdeleyiniz nefret ettirmeyiniz.' Hadisi Şerifi bizim için ölçü olmalı...

Öğretmenleri model ve sistem olarak yetiştirerek öğrencilerin onları geçmesine imkan vermek...İnsani- ahlaki-İslâmi değerlerle mücehhez bir nesil yetiştirmek...

Hazır cevaplar tekniği, Özgün Çözümler bulma, anlayarak okuma...teknikleri...gibi kolay uygulanabilir, zevkli, bize uygun tekniklerle hem öğrenciyi hem öğretmeni geliştiren teknikleri içeren bir sistem. (Bkz. Ahmet Maraşlı... Zekadan Deha'ya Eğitim Sistemi...)

Yanlış örnekleri kritik ederek değerlendirmek, doğru örneklerle çocukları iyiye yönlendirmek...Karınca ile Ağustos Böceği misali gibi bencil, karga-tilki gibi uyanık ve dolandırıcı... değil...“Emrolunduğun gibi dosdoğru ol” (Hud Suresi:112) diye yetişen bir gençlik.

Birçok alanda uygulanan bu sistemin başarısı araştırmacılar ve uygulayan eğitimciler tarafından ifade edilmektedir. (Bkz. Üsküdar Çocuk Üniversitesi)

Her Şehirde Örnek, Kaliteli, Üst Düzey Eğitim Veren Liseler Olmalı...

Her ilimizde üst kalitede eğitim veren, başarılı öğrencilerin gittiği liseler olmalı. Ankara Fen Lisesi, İzmir Fen Lisesi, Vefa Lisesi, Kabataş, İstanbul Erkek Lisesi, Haydarpaşa Lisesi... vs

. Bu liselerimiz hem öğretmen hem de öğrenci kalitesi ile üst düzeyde eğitim vermekte ve başarılı gençlerimizi dünya ile yarışabilir bir şekilde eğitmekte idi.

Üniversite Eğitimi Başarılı ve İstekli Olan Öğrenciye Verilmeli...

Üniversite eğitimi bu konuda çalışmak isteyen, başarılı, istekli, bu konuda gayreti olan öğrencilere verilmeli. Her lise mezununu üniversiteli yapmak, sonra da diplomalı işsizler oluşturmak doğru değil.

Meslek Eğitimi Özendirilmeli, Kolaylaştırılmalı...

Meslek liseleri ve meslek yüksek okulları özendirilmelidir. Şu an bir sanatın bir mesleğin çirak-kalfa-usta sistemi kalmamıştır.

Anadolu'nun deyimi ile 'Sen Ağa ben Ağa bu ineği kim sağa' durumu oluşmuştur. Memuriyete giren insanlar genellikle 'İşim çok iyi çok rahat masa başında oturuyorum. Bir kaç evrak birkaç imza, salla başı al maaşı' durumundadır. Mesleğe, sanata, üretime, ziraata... vs yönelik eğitim güçlendirilmeli ve özendirilmelidir.

Yüzyılın Pedagojik Yanlışı-Karma Eğitim...

Kız ve Erkek öğrencilerin ayrı okuduğu liseler yeniden açılmalıdır. Özellikle kız çocukları lise yıllarında ergenlik dönemi sorunları nedeni ile büyük değişimler yaşamaktadır. Büyük bir hormonal ve biyolojik değişimle beraber duygusal altüst oluşlar geçirmektedir. Bu dönemde erkek çocuklarla aynı sınıflarda, aynı ortamda olmaları onların psikolojilerini etkilemektedir.

Bayern Kültür Bakanlığı dergisi Schul Report, Münih Okul Pedagojisi ve Devlet Eğitim Araştırmaları Enstitüsünün, "Karma Eğitim Tartışması ve Aktüel Tema Üzerine Düşünceler" başlığı ile yayınlanan yazı, karma eğitimin hem kızlar hem de erkekler açısından fayda sağlamadığını ortaya koydu. Bu konuda Ali Erkan Kavaklı'nın 'Yüzyılın Pedagojik Yanlışı-Karma Eğitim' kitabına bakılabilir.

Ana Okulları İsteğe Bağlı Olmalı, Mecburi olmamalı...

Erken çocukluk döneminde anne ile çocuğun arasına okul girmemeli. Ana okulları anne ile beraber çocuğu eğitecek şekilde düşünülmeli. Erken dönemde okula gitmeye başlayan çocuklarda okuldan soğuma ve gitmek istememe gibi istenmeyen sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Eğitimin temelinde iyi bir aile ve anne-baba eğitimi olmalıdır. Okul bu eğitimi desteklemeli ve tamamlamalıdır.

Bir annenin zorunlu anaokulu eğitimi için yazdıklarını okuyalım. "Yeterli donanımın olmadığı, yirmi çocuğa tek bir öğretmenin düştüğü bir sistemde, okulların çocuklara annesinden daha iyi gelebileceğini kim söyleyebilir ki? Kaldı ki bu konu, çalışan anneler ve parklardan uzakta çocuk büyüten anneler için bir zorunluluk olabilir. Ama herkese bu zorunluluğu dayatmak niye? Devlet onlara da ya çalışma saatleri ile ilgili düzenleme yaparak, ya da

göndermek istiyorsa destek vererek bunu yapabilir. Herkes için zorunluluk neden peki? Okullar çok sevilesi, çocukların gitmekten çok mutlu oldukları yerler mi ki zorunlu bir eğitilden söz ediyoruz? Bu kararı büyük reform olarak sunmalarının nedenini düşünüyorum ama bulamıyorum...” diyor bir anne.

Sayın Bakanım,

Ülkemiz ve milletimizin geleceği olan çocuklarımızın eğitimleri için herkesin elinden geleni yapması gerektiği anlayışı içerisinde bildiklerimizi sizlerle paylaştım. Alınan kararlar ortak aklın ve istişarenin sonucu olduğunda büyük hayırlar ve bereketler oluşacağına inanıyorum.

NOT DEFTERİMDEN ESKİMEZ NOTLAR

Hız. Ali Efendimizden: Şu kişi hiç pişman olmaz, ziyan etmez:

1. Hükmünde adil olan...
2. Azığından, yiyeceğinden başkasına ikramda bulunan
3. Dünyasından ahirete azık gönderen, hayır işleyen

Adalet müslümanın vazgeçilmez şartıdır. Kendi aleyhimize bile olsa adil olmalıyız. Adaletin gerektirdiği yerde merhamet olmaz.

Allah bir kulun hayrını istediği zaman kulun kendisi ile şehvetleri arasına girer. Şehvetlerine esir olmaz, kötülük yapmasına müsaade etmez. Aksi halde kendi haline bırakır, ipini salıverir.

Hız Ali Efendimizden vecizeler:

1. Şehvetlerin esiri olan kimsenin faziletli bir insan olması ne kadar zor şeydir.
2. Uygulamanın (İlmiyle amel olmanın süslediği) güzelleştirdiği ilim, ne güzel bir ilimdir.
3. Rıfk ile yapılan uygulama ne kadar güzeldir.
4. (Rıfk; Sinirlenmemek, yumuşak huylu olmak, tatlı tatlı muamele etmek manasındadır)
5. Alim ol, ilmimi artırmak için çalış. Ama bilgini uygula, icraata dök. Uygularken de haşin, sert, kırıcı olma. Yumuşak ol, rıfk ile davran.
6. Sana nasihat eden, icabında acı söz söyleyen kimseye takdir- teşekkür et! Seni öven, seni temize çıkaran ve sana dalkavukluk yapana değil.
7. Sana bir hatanı söylene kızmayacaksın. Bazısı da bir hatasını söyleyince; “Sen işine bak” diyor. Bu yaklaşım yanlışır.
8. Haklıyken mağlup olmayı, zalimken galip olmaya tercih et.
9. İyiliklerini övünmekle, kibirlenmekle mahv etme. , sıfıra indirme.

10. Mütevazi olanı Allah Yüceltir. Mütekebbir olanı da Allah bir yerde ayağını kaydırır, alçaltır. (Hadis-i Şerif)
11. Mazhar-ı feyz olamaz düşmeyince hake nebat/ Mütevazi olanı Rahmet-i Rahman büyütür.
12. İnsanın ömrü kısadır, her şeyi öğrenmeye yetecek kadar uzun değildir. O halde ehemmiyetli olanı öğrenmeye gayret et, mühim olanı sonraya bırak.
13. Boş şeylerle vakit geçirme...Gazete, magazin, dedikodu ile fazla vakit geçirme.
14. “Bir insana Allah niye hidayet nasip ediyor?” ona bakalım. , Bu konuda araştırma yapalım.
15. İnsanın zahiri beş duyusunun en şerefli, en kıymetlisi gözdür. Onu her istediği yere baktırmayın. Baktırırsanız Allah’ın zikrinden alıkoyar.
16. Bir sahabe Peygamberimize gelip bazı sabah namazlarına gelemediğini söyledi. İmamın namazı çok uzattığını anlattı.

Peygamberimiz bu duruma çok hiddetlendi: “İçinizden bazıları imam olduğu zaman namazı uzatmasın. Cemaatte zayıflar olabilir, çocuklar olabilir. Çok ihtiyaçlar olabilir “ dedi.

Peygamberimizin çok sevdiği Bedir Ashabından bir sahabe gelerek bir suçlu için bir hükmün bu defalık uygulanmamasını istedi.

Peygamberimiz; “Sizden evvelki insanlar, hükümleri zayıflara uygulayıp, güçlü ve zenginlere uygulamadıkları için helak oldular. Vallahi kızım Fatıma hırsızlık yapsa onunda elini keserim” buyurdu.

Decalle ilgili hadislerden; Cenneti-cehennemi olacak. Bir insanı ikiye bölüp bir ok atımı mesafeye götürüp tekrar diriltecek. Bu Hadisi Şerif, bu günün dinsiz medeniyetini anlatıyor sanki.

NUH ALEYHİSSELÂM VE AĞLAYAN KADIN

İstanbul ufuklarında gün batarken, güneşin son ışık huzmeleri gökdelenlerin camdan gövdesini kızıla boyuyordu. Sanki yangın çıkmış gibi camdan yansıyan ışıklar adeta yanan bir alevin kıvılcımlarını andırıyordu.

Maslak'taki rezidansının üst katında kral dairesinde oturan Kemal Beyoğlu, etrafında toplanan mimar ve proje ekibine küçümseyen bir eda ile bakarak "Bana daha büyük, daha yüksek ve daha gösterişli binalar lazım. Kimsenin yapmadığı, kimsenin görmediği binalar... Bunların hiç biri bu değil. Yıkılın karşımdan..." diye çıkışarak hepsini kovdu. Hırsın ve stresin verdiği gerilimle yüzü gerilmiş, göğsüne sanki bir kaya parçası oturmuştu.

Biraz sonra başı dönmeye göğsünden omuzuna doğru müthiş bir acı yayılmaya başladı. Kendini kaybetti.

Gözlerini açtığı anda büyük bir hastanenin kardioloji yoğun bakımındaydı. Ağır bir kalp krizi geçirmişti. Günlerce tedavi gördü, taburcu edilirken doktorlar stresden uzak sakin bir hayat tavsiye ediyorlardı. Ama onu bekleyen projeler, rezidanslar... ne olacaktı?

Ziyaretine gelen güngörmüş, irfan ehli bir baba dostu gönlüne sanki ilkbahar yağmurları gibi tesir eden sözler söylemişti. İrfan ehli şahıs, tane tane konuşarak Kemal Beyoğlu'na "Hırs ve dünya sevgisi insanı felakete sürükler evladım. İnsan bu dünyada bir yolcu gibi yaşamalı. Ev sahibi gibi değil" dedikten sonra Ona 'Nuh Aleyhisselam ve Ağlayan Kadın' menkıbesini anlatmıştı.

Rivayet olunduğuna göre; Hazreti Nuh, bir kadını ağlarken gördü ve ona "Neden ağlıyorsun?" dedi.

Kadın, "Oğlum gün yüzü görmedi genç yaşta gitti. Ona ağlıyorum." diye cevap verdi.

Hazreti Nuh, ona tekrar sordu: "Senin gün yüzü görmeden ölen oğlum kaç yaşındaydı?"

Kadın, hıçkırarak ağlamasına devam ederek "Benim oğlum, 250 yaşındaydı." dedi.

Hazreti Nuh, bu cevabı duyunca tebessüm etti ve şöyle konuştu: "Öyle bir

zaman gelecek ki insanlar çok az yaşayacak. Ömürleri 60-70 yıl olacak. ”

Bu sözü duyan ve bir hayli şaşırın kadın Hazreti Nuh’a şöyle dedi: “Onların ömürleri bu kadar az olduğuna göre, Onlar içinde oturmak için ev de yapacaklar mı?”

Hazreti Nuh şöyle cevap verdi: “Bu ömür için hem de en âlâlarını yapacaklar.”

Kadın, şaşkınlığı iyice artmış bir halde Nuh Aleyhisselâm’a şöyle dedi: “Ben onların yerinde olsam ev yapma ile uğraşmaz, iki kazık çakar, üzerini örter, Rabbimi hamd ile tesbih ederdim. ”

İrfan ehli baba dostu, bir şiirle tamamladı sözünü... “İşte evlad dünya bu kaddır. Ne demiş şair...

Başta devlet, dilde himmet, elde fırsat var iken Tut elinden düşkünlerin sana saadet yar iken Kimseye kalmaz bu cihan, mülk-i devlet sim-ü zer Bir harap olmuş gönül tamir etmektir hüner... ”

“Mal ve oğullar dünya hayatının zinetidir. Asıl kalıcı olan sâlih ameller ise Rabbinin katında hem mükâfat bakımından daha hayırlı, hem de ümit bağlamaya daha lâyıktır.” (Kehf Suresi /46. Ayet)

İyi bilin ki, şu dünya hayatı boş bir oyalanma ve oyundan başka bir şey değildir. Âhiret yurduna gelince, işte gerçek hayat odur. Keşke bunu bilmiş olsalardı!

(Ankebût Suresi / 64. Ayet)

LUT ALEYHİSSELÂM VE KAVMİ

İki genç arkadaş her zamanki buluşma yerleri Cafe de Latte'de oturmuş exp-resso kahvelerini yudumluyorlardı. Sohbetleri genelde günlük haberler ve yorumları üzerine olurdu. Kafenin modern ve ışıltılı ortamında genç kızlı erkekli grup, gürültülü ve bol kakkahalı sohbetlerine devam ederken, yeni gelenler aradaki boş masalarda yer bulmaya çalışıyorlardı.

Gündemde Taksim'de LGBT yürüyüşü vardı. Bir çok garip giysiler içinde homoseksüellik reklamı yapan gurup ilk anda herkeste bir rahatsızlık oluşturmuştu. Marjinal ve hastalıklı bir kesimin tedavi edilip islah edilmesi gerekirken, sanki normalmiş gibi reklamının yapılması canlarını çok sıkıyordu.

İki genç arkadaş yüreklerinden gelen bir rahatsızlık ve itiraz ile fitrata ters bu olayın modern toplumda bu kadar açıkça reklam edilmesini anlamıyorlardı.

Tıp Öğrencisi Salih, arkadaşı Tuna'ya tıp fakültesinde bazı hocalarının bu durumu 'normalden sapma ve çocuklukta yaşanan travmalardan sonra oluşan bir olay' olduğunu söylediklerini aktardı. Tuna, İstanbul'da Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünde okuyordu. O da derslerde hocalarının 'tarih boyunca bu şekilde sapmaların olduğunu' söylediğini aktardı.

Nitekim Lut Peygamber'in içinde yaşadığı kavmin bu sapmayı normal kabul ettiğini ve Lut Peygambere dahi bu konuda baskı yaptıklarını söyledi.

İki genç birlikte Lût peygamberin ve kavminin durumunu Kuranı Kerim mealinden okumaya başladılar.

(.....) Elçi Melekler, Lût Aleyhisselâmın kavmini helak etmek üzere Onun yaşadığı şehre doğru gittiler. Gündüzün ortasında oraya vardılar.

Sedum ırmağına ulaştıkları zaman, Lût Aleyhisselâmın, ev halkı için, su dolduran kızı ile karşılaştılar:

Ona: "Ey genç kız! Konuk olunacak yer var mı?" diye sordular.

Genç kız: "Evet! Konaklanacağımız, şurasıdır. Fakat ben, gidip yanınıza gelinceye kadar, içeri girmeyiniz!" dedi.

Gidip Babasına: "Babacığım! Şehrin kapısı önündeki yiğitler, Senin yanına

gelmek istiyorlar. Ben, onların yüzlerinden daha güzel yüzüsünü görmüş değilim. Sakın, senin kavmin, onları, yakalayıp kendilerine bir rezillik yapmasınlar!” dedi.

Lût kavmi, erkek konuk kabul etmekten, Lût Aleyhisselâmı, men etmişler, ona: “Sen, aramızdan çekil! Erkekleri, biz konuklayacağız!” demişlerdi.

Bundan dolayı Lût Aleyhisselâm; genç konukları olan insan kılığındaki azap meleklerini içeriye gizlice almış, onlardan, hiç kimsenin haberi olmamıştı.

Fakat, Lût Aleyhisselâmın karısı, gidip bunu, kavmine haber verdi ve:»Lût” un evinde, öyle genç erkekler var ki, ben, şimdiye kadar, ne onlar gibisini, ne de, onların yüzlerindeki güzelliğin bir benzerini ve kendilerinden yayılan güzel kokudan daha güzelini görmüş değilim!” dedi.

“Şehir halkı, sevine sevine geldi.” Lût Aleyhisselâmın evini, her taraftan kuşattılar. Lût Aleyhisselâm, kapıyı kapadı.

Elçi Meleklerle kendisi, içeride bulunuyor, kapının arkasından, onlarla münâkasa ediyor, tartışıyor, içeriye girmemeleri için, onlara and veriyor yalvarıyordu. Sedumlular ise, eve inmeğe, girmeğe çalışıyorlardı.

Lût Aleyhisselâmın kavmi, genç erkek zannettikleri insan kılığındaki meleklerle ulaşmak için çabalararken, Allah’ın gazabı onlara ulaştı. Allahu Teala bu şehrin halkının semaya kaldırıp sonra ters çevirdi.

İki genç arkadaş okudukları menkıbenin etkisi ile buldukları ortamı unutmuş, adeta tarihe bir yolculuk yapmış gibi olmuşlardı.

İnsanlığın sapmalarından dolayı cezalandırılması, üstelik günümüzde basit görülen sapkınlık yüzünden böyle ağır bir ceza ile karşılaşmaları onları çok etkilemişti.

Salih, “Aslında İslâmiyet yanlış yapan kişileri değil, yanlışın kendisini ve onu ortaya çıkaran şartları hedef alır. Burada sapıklık çok aşırı gitmiş, toplumu sarmış. Hatta Peygamberleri olan Lut’un misafirlerine musallat olacak kadar ileri gitmişler” dedi.

Tuna, başka bir ayrıntıya dikkat çekti. “Lut Peygambere inanan insanlardan 70 bin kişinin geceleri namaz kılp dua ettiği rivayet edilir. Ama onlar, içinde yaşadıkları toplumun kötülüklerine mani olmadıkları için kavimleriyle beraber helak olmuşlar” dedi.

Salih, sonunda hem kendilerine hem de tüm insanlığa en güzel ve en doğru uyarıyı hatırlatarak sohbeti kapattı.

Lut'u da (kavmine gönderdik.) Hani (Lut) kavmine: "Sizden önce âlemlerden hiç kimsenin yapmadığı bir fuhşiyatı mı yapıyorsunuz?" demişti. (7/A'râf 80)

"Şüphesiz ki sizler, kadınları bırakıp erkeklere şehvetle yaklaşıyorsunuz. Siz, aşırı giden taşkın bir toplumsunuz." (7/A'râf 81)

(Helak) emrimiz geldiğinde oranın altını üstüne getirdik ve tepelerine birbiri ardına dizilmiş, çamurdan pişirilmiş taşlar yağdırdık. (11/Hûd 82)

(O taşlar) Rabbinin katında işaretlenmişlerdir. O (azabın bir benzeri, bu kavmin amelini yapan) zalimlerden uzak değildir. (11/Hûd 83)

KUR'AN'DA VE HADİSLERDE LOKMAN HEKİM

Hız. Lokman'ın ne zaman ve nerede yaşadığı, nerede öldüğü, hangi millettendi, ne ile meşgul olduğu gibi konular üzerinde durulmaz. Çünkü, öyle anlaşılıyor ki Yüce Allah'ın indinde bizlere yarayacak asıl bilgiler bunlar değil; onun nasıl bir kişiliğe sahip olduğu ve hayatına yön veren değerlerin neler olduğudur.

Rivayetlere göre Hz. Lokman, Arabistan'ın Umman tarafında yaşadı. Hz. Dâvud'la görüşüp ondan ilim öğrendi. Hz. Dâvud'a peygamberlik bildirilmeden önce, müftü olan Lokman Hekim, Hz. Dâvud'a peygamberlik bildirildikten sonra fetvâ vermeyi bıraktı. Hz. Dâvud'a ümmet oldu. Kendisine hikmet verildi.

Lokman Hekim, tabiplerin pîridir. Hikmetli sözleri ve oğluna verdiği nasihâtler meşhurdur. Kurân-ı Kerîm'de meâlen; *"Bir vakit Lokman oğluna öğüt vererek şöyle demişti: Yavrum! Allah'a ortak koşma, çünkü şirk, çok büyük zulümdür."* (Lokman Sûresi, ayet: 3) buyrulmaktadır.

Lokman hakkında hadislerde de bazı bilgiler bulunmaktadır. En'âm Suresi'nin 82. ayetinin nüzulünde sahabeler: "Ey Allah'ın Resülü! Bizim hangimiz nefesine zulmetmez ki...?" Dediler.

Peygamberimiz; "Bu ayetteki zulüm sizin sandığınız gibi değildir. O zulüm, şirk demektir. Lokman'ın oğluna nasihat ederken, yavrum, Allah'a şirk koşma. Zira şirk en büyük zulümdür dediğini işitmediniz mi?" cevabını vermişti.

Lokman, şöyle derdi: "Yavrum, ilmi âlimlere karşı böbürlenmek, sefihlerle münazarada bulunmak ve meclislerde gösteriş yapmak için öğrenme!"

Bu anlatım ve devamı başka bir rivayette şöyle yer almaktadır: "... Ginâ göstererek ve cehalete düşerek ilmi terk etme! Yavrum, meclisleri ihmal etme! Allah'ı anan bir topluluk gördüğünde onlarla otur. Eğer âlimsen ilmin işine yarar; cahilsen onlar sana öğretirler. Umulur ki Allah onlara rahmetini lütfeder, onlarla beraber sana da ulaşır. Allah'ı anmayan bir topluluk gördüğünde onlarla oturma. Eğer âlimsen ilminin sana bir yararı olmaz; cahilsen onlar seni saptırır. Allah onları azabına duçar kılar, sana da onlarla beraber isabet eder."

Yine bir hadis-i şerifte ilim-hikmet hakkında şöyle denilmektedir:

“ Hakîm Lokman oğluna şu tavsiyede bulunmuştur: Yavrum âlimlerin yanında otur ve dizlerinle onlara çok yaklaş. Çünkü Allah, gökten indirdiği yağmurla ölü toprağı dirilttiği gibi, kalpleri hikmet nûruyla diriltir. “

Lokman hakkında başka bir hadis de şöyledir: “Hakim Lokman, söyle derdi: Şüphesiz Allah bir şeyi emânet aldığı zaman onu korur. “

Lokman Hekim'e; “Sen, bu hâle nasıl geldin?” dediklerinde; “Doğru sözlü olmak, emâneti yerine getirmek, lüzumsuz söz ve işi terk etmekle. “cevabını verdi.

İnsanlar ondan nasîhât istediler, o da şöyle nasîhat etti: “Öncekilerin ve sonrakilerin ilimleriyle amel edilebilmesi için sekiz şeye dikkat etmek herkese lâzımdır. Dört zamanda dört şeyi korumak gerekir: Namazda gönlü, halk arasında dili, yiyip içmede boğazı, bir kimsenin evine girince de gözü korumaktır.

İki şeyi hâtırdan hiçbir zaman çıkarmamalıdır. Bunlar; Allah-u Teâlâ'nın büyüklüğü ve ölümüdür. İki şeyi de tamamen unutmaya çalışmalıdır. Bunlar da; bir kimseye yapılan iyilik ile dost ve yakınardan görülen kötülüktür. “

Lokman Hekimden Oğluna Öğütler

“Andolsun ki biz, Lokman'a “Allah'a şükret!” diye hikmet verdik. Kim şükrederse kendi iyiliğine eder. Kim de nankörlük ederse, şüphesiz ki Allah, hiçbir şeye muhtaç değildir, daima övülmeye layıktır.

Hani bir zaman Lokman, oğluna öğüt vererek demişti ki: “Yavrucuğum! Allah'a ortak koşma, çünkü Allah'a ortak koşmak (şirk), elbette büyük bir zulümdür.”

Gerçi biz insana, anasına ve babasına itaati de tavsiye ettik. Anası onu zayıflık üstüne zayıflıkla taşıdı. Onun süttten ayrılması da iki yıl içindedir. (Biz insana): “Bana, anana ve babana şükret” diye de tavsiye ettik. Dönüş, ancak banadır.

Bununla beraber eğer her ikisi de bilmediğin bir şeyi, bana ortak koşman hususunda seni zorlarsa, onlara itaat etme. Fakat dünyada onlarla iyi geçin ve bana yönelenlerin yolunu tut. Sonra dönüşünüz ancak banadır. O zaman ben de size yaptıklarınızı haber vereceğim.

“Yavrucuğum! Haberin olsun ki, yaptığın bir hardal tanesi ağırlığınca olsa da, bir kaya içinde veya göklerde yahut yerin dibinde gizlense, Allah onu getirir, mizanına kor. Çünkü Allah en ince şeyleri bilir, her şeyden haberdardır.”

“Yavrucuğum! Namazı kıl, iyiliği emret, kötülükten sakındır. Başına gelenlere sabret, çünkü bunlar, azmi gerektiren işlerdendir.”

“Hem insanlara karşı avurdunu şişirme (kibirlenme) ve yeryüzünde çalmla yürüme. Çünkü Allah övünen ve kuruntu edenlerin hiçbirini sevmez.

Yürüyüşünde tabii ol, sesini alçalt, çünkü seslerin en çirkini elbette eşeklerin sesidir.

Görmediniz mi ki, Allah göklerde ve yerde ne varsa hepsini sizin hizmetinize vermiş, gizli ve açık olarak nimetlerini üzerinize yaymıştır. Bununla beraber insanlar içinde kimi de var ki, ne bir ilme, ne bir mürşide ve ne aydınlatıcı bir kitaba dayanmaksızın Allah hakkında mücadele ediyor.

Onlara: “Allah’ın indirdiğine tabi olun!”dendiği zaman: “Hayır, biz atalarımızı neyin üzerinde bulduksa, onun ardınca gideriz.” diyorlar. Ya şeytan onları cehennem azabına çağırıyor idiye de mi onlara uyacaklar?

Oysa her kim iyilik yaparak yüzünü tertemiz Allah’a tutarsa, o gerçekten en sağlam kulpa yapışmıştır. Öyle ya bütün işlerin sonu Allah’a dayanır.

(Lokman Suresi: 12/24)

GÖNÜL DÜNYAMDAN
SİMLER

BİR BİLGE HEKİM OLARAK Prof. Dr. MUSTAFA SAMASTI

Mustafa Samastı Hocam ile 1979 yılında Cerrahpaşa Tıp Fakültesine başladığım zaman tanıştık. Küçük bir kasabadan gelmiştim, İstanbul'un kalabalığında ve sağ-sol kavgalarının kaotik ortamında el yordamı ve gönül arayışı ile yol bulmaya çalışıyordum.

Hocam Cerrahpaşa'da asistandı. Beyaz önlüğü ile Temel Bilimler binasının koridorlarında Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat ve Doç. Dr. Yaşar Bağdatlı ile birlikte ilim peşinde koşarken, bir yandan da üniversite bahçesinde, öğrenci yurtlarında, vakıflar ve diğer STK'larda, camide genç tıp öğrencileri ile sohbet eder, dost olurdu.

Üniversite dışında sivil toplum kuruluşlarında aynı ciddiyet, vakar ve samimiyetle çalıştığını görürdük. Birçok genç arkadaşımın gözünde sakinliği, olgun ve vakarlı tavırları, güzel ahlaki ile örnek bir insan, başarılı bir hekimdi.

Daha sonraki yıllarda kendisini yakından tanıdıkça ilim ile irfanı, bilgi ile bilgeliği, tıp bilgisi ile hekimliği, ağabeylik ile dostluğu samimiyetle ve doğal halinde birleştirdiğine şahit oldum.

Cerrahpaşa'da öğrenciliğim yıllarında tanışıklığımız bir hoca-talebe saygı sınırları içerisinde oldu. Daha sonra ilerleyen yıllarda onun da samimi ve sıcak tavırları ile bir dost ve meslektaş olarak görüşmeye devam ettik. Akademik hayattan özel sağlık sektörüne geçtiğim yıllarda birçok sivil toplum kuruluşunda birlikte çalıştık.

Bu yıllarda Mustafa Hocamın sivil toplum faaliyetlerinde de en az akademik çalışmalar kadar aktif ve gayretli olduğunu gördüm. Nerede güzel, faydalı, hayırlı bir faaliyet varsa mutlaka içinde bulunuyordu.

Bazen başkan, yönetim kurulu üyesi, bazen kuruluşundan itibaren her mevkide hizmet ve gayret eden bir gönül eri oluyordu.

Hayat Anlayışı: İnsanlara Faydalı Olmak

İki binli yıllarda sağlık alanındaki birçok STK'da beraber çalıştık. Sağlık sen-

dikacılığı, vakıf, dernek, uluslar arası sağlık yardımları, sağlık sistem eleştirisi ve önerileri, savaş ve halk sağlığı sorunlarına karşı sağlık aktivisti... vs gibi insanlığa faydalı, hayırlı her çalışmanın içinde idi. Onun hayat anlayışını anlatmak gerekirse şu Hadis-İ Şerife uygun yaşamaktır derim: “İnsanların en hayırlısı insanlara/ insanlığa en faydalı olanıdır.”

Mustafa Samastı Hocam ile unutamadığım bir hatıramızı paylaşmak isterim. 2013 yılında sağlık alanındaki bir STK yönetiminde beraber çalıştık. Arap baharı sonrasında birçok ülke Mısır, Libya, Irak adeta kan gölüne dönmüştü. Suriye de ise olaylar yeni başlamış, iç savaşın öncü çatışmaları oluyordu. Hem dünya hem de Türkiye kamuoyunun dikkatini çekmek ve duyarlılık oluşturmak için beyaz önlüklerimizle bir yürüyüş yapıp 3 ayrı dilde basın açıklaması yapacaktık. Konusu Mısır ve Suriye’de sivil katliamlar ve başlığı ‘Kan dökme Kan ver, insanlığa can ver’ olan bu eylem sonunda Kızılay’a kan bağışında bulunacaktık.

“Basın açıklamasını kim hazırlasın?” diye düşünürken oy birliği ile Mustafa Hocamın yazmasında karar kıldık. Hocamızın kaleminden çıkan o bildiri de en içten, en samimi duygularla tüm dünyaya ve insanlığın vicdanına sesleniliyordu.

İngilizce, Arapça ve Türkçe okunan açıklamayı önemi ve Hocamın fikir-ruh dünyasını anlatmak için kısmen buraya almak isterim:

‘Bir İnsanı Öldüren Tüm İnsanlığı Öldürmüş; Bir İnsanı Yaşatan Tüm İnsanlığı Yaşatmış Gibidir.’

Akıtılan her bir insanın kanı tüm insanlığın kanı, çiğnenen her bir insanın onuru tüm insanlığın onurudur. Her bir masumun şahsında katledilen gerçekte insani değerler ve insanlıktır. Gücü elinde bulunduranların şeref ve itibarıdır.

Bu vahşeti değil desteklemek ona sessiz kalmak bile insanlık suçudur.

Suriye ve Mısır’da son yaşanan olaylar tüm dünyayı bir utanç çemberine almış durumda. İnsanlık onuru ayaklar altında. Batı dünyasının liderliğinde gelişen evrensel değerler, özgürlük, demokrasi, temel insan hakları talepleri hiç bu kadar çiğnenmemiş, hiç bu kadar suç sayılmamıştı.

Ancak, bundan da vahim ve acıtıcı olanı tüm dünyanın gözü önünde sürüp giden bu vahşetin insanlık umudunu söndürme tehlikesidir. Bu umut söner-

se dünya herkes için bir zindan olacaktır. Haksız yere akıtılan kanlar, dökülen gözyaşları tarih boyunca hep zalimler ve destekçilerini boğmuştur.

Herkes yaptığı için ve de yapabileceği halde yapmadığının ahlaki sorumluluğu altındadır. Haksızlıklara tepki göstermek insani duyarlılığın en alt seviyesidir. İnsanlık bir bütündür ve tüm insanlar bu bütünün parçalarıdır. Akıtılan her bir insanın kanı tüm insanlığın kanı, çığneden her bir insanın onuru tüm insanlığın onurudur.

İnsanlığı, insanlığımızı bu ayıptan kurtarmak, çocuklarımıza utanç duymayacağımız bir gelecek bırakmak adına belki son bir fırsatımız vardır.

Yeryüzünün duyarlı insanlarını ve uluslararası kuruluşlarını; İnsanlık adına, dünya barışı ve gelecek umudu adına, Suriye ve Mısır başta olmak üzere tüm yeryüzünde devam eden insani katliamlara karşı çıkmaya ve barışı sağlayıcı girişimlerde bulunmaya davet ediyoruz. ”

İslam-İnsan-Bilim-Sağlık Üzerine Düşünceleri

Mustafa Hocamın birçok konferansını dinledim, bazı panellerde birlikte konuşmacı olduk. İslam ve Sağlık hakkında verdiği bir konferans hem mesleki birikimini yansıtmaması hem de inançlarımızla bilgiyi ve sağlığı değerlendirmesi açısından çok değerli idi. Birçok akademisyenin de ortak kanaati bu konferansın tıp fakültelerinde açılış dersi olarak verilmesi idi.

Daha sonra hocamın makale halinde yayınladığı bu konferanstan bazı paragrafları önemine binaen alıntılar yapmak isterim.

İslam ve Sağlık

Tüm yaratılmış evren gibi insan da son derece hassas dengeler (mizan) ve özel ölçüler (kader) üzerine yaratılmıştır (Kamer: 49, Râ'd: 8, Furkan: 2). Mizan sözlükte terazi, ölçü ve denge anlamlarına gelir. Terazi hak ve adaletin de sembolüdür. İnsan kendisiyle sınırlı bir varlık değildir. Tüm canlılar ve fizik çevre birbirine bağlı bir bütünü oluşturur.

İnsan çevresini etkilediği gibi çevre de (fizik, biyolojik, sosyal) insanın sağlık ve hastalık durumunu etkiler. Dolayısıyla sağlığın korunmasında insanın tutum ve davranışlarının yanı sıra çevrenin de korunması büyük önem taşır.

Kendisine verilmiş olan cüzi iradesiyle yeryüzünde denge ve düzeni değiştirebilen, bozabilen tek canlı insandır. Bu nedenle insana emanet sorumluluğu yüklenmiştir (Ahzâb: 72).

Emanet, sözlükte güvenilir olmak, doğruluk, bir kimseye koruması için verilen şey... gibi anlamlara gelir. Kur'an'da emanet dinî yükümlülükler, görev ve sorumluluklar anlamlarında kullanılmaktadır. Yeryüzü insana emanetine verildiği gibi insanın bedeni, organları, sahip olduğu imkân ve kabiliyetleri, üstlendiği görevleri, fiziki ve sosyal çevresi de emanet kapsamına girmektedir. Ne var ki insanoğlu zulme, haksızlığa ve cehalete son derece eğilimlidir (Ahzab: 72).

İnsanın sağlıklı olması fitratına yani yaratılış özelliklerine uygun davranmasıyla mümkündür. Bu çerçevede sağlığı "İnsanın kendi iç dünyası ve dış çevresiyle (fiziki, sosyal, biyolojik) dengeli, uyumlu olması hâli" şeklinde tanımlamak mümkündür. Fitrat yaratılış demektir. Dinî anlamda Allah'ın insanlar için koyduğu kurallara uygun davranışları ifade eder.

"Bütün benliğinin yüzünü Allah'ın insan fitratına uygun kıldığı Hak dine yönel (Rum: 30)."

(...) Öncelikle vurgulanmalıdır ki her şeyin anahtarı insandır. Yeryüzünün en değerli, en yararlı varlığı insan olduğu gibi, en zararlı, en tehlikeli varlığı da insandır. İslam inancının şekillendirdiği insan modelinde emanet, ölçülü/dengeli hayat, kanaat, israf ve aşırılıklardan kaçınma, adalet, ihsan, insana/çevreye/varlığa saygı, helaller/haramlar, kardeşlik, paylaşma kültürü, sosyal ve ahlaki nitelikler, kul hakkı, hesap verme, zararlı alışkanlıklardan uzak durma... gibi birey/toplum/çevre sağlığını ayakta tutan değerler hakimdir.

(...) *"İnsanların hayırlısı onlara yararlı olandır."*; *"Bir insanı öldüren tüm insanlığı öldürmüş, bir insanı kurtaran tüm insanlığı kurtarmış gibidir (Maide: 32)."*; *"Komşusu açken tok uyuyan bizden değildir."*; *"Zenginlerin mallarında yoksulların hakkı vardır..."* gibi temel ilkeleri dikkate alındığında İslamın bireye, topluma ve yöneticilere sosyal sağlık açısından ne büyük sorumluluklar yüklediği açıkça görülür.

(...) Selamlaşma ile başlayan, güler yüz ve güzel sözlerle sürdürülen insani ilişkiler, söz taşımama, boş sözlerden, gıybet ve dedikodudan kaçınma, insanların arasını düzeltme, yalan söylememe, birbirinin sıkıntısını giderme, Hakkı ve sabrı tavsiye etme, hoşgörülü olma, insanların kusurlarını affetme, yakınlarına ve komşularına iyilikte bulunma, yoksullara yardım etme, yetim ve öksüzleri barındırma... gibi burada sayamayacağımız sayısız özellik İslâmî bir toplumun fert ve toplum sağlığını güvence altına almaktadır.

İslam temelde hastalık nedenlerini azaltırken aynı zamanda bireye hem

kendi bedenine hem de çevresine karşı emanet sorumluluğu yükler. Buna karşılık materyalist Batı İslam'ın emanetçi bakış açısının tam tersi hem kendi bedenini hem de sosyal ve fizik çevresini (doğayı) sınırsızca yağmalayan, bencil, başkasını önemsemeyen, küstah, saldırgan, kötü alışkanlıkların, ölçsüz ve dengesiz hayat şartlarının, tüketim çılgınlığının esiri olmuş haz ve çıkar odaklı bir insan modeli ortaya çıkarmıştır.

Bu insan tipi yalnız başkasına zarar vermekle kalmamakta, her türlü aşırı tutum ve davranışıyla kendi sağlığını da büyük ölçüde tehlikeye atmaktadır.

Bu durum bir yandan stres, depresyon gibi psikolojik sorunlara, aşırı bedensel yorgunluklara, sosyal problemlere yol açarken, bir yandan da çevrenin tahribine ve doğal kaynakların yok edilmesine neden olmaktadır.

Kısacası maddi refah için insanı araç haline getirmiş olan Batı bir yandan hastalık nedenlerini çoğaltırken aynı zamanda bu hastalıkların tanım ve tedavisi üzerinden de çok büyük çıkarlar elde etmenin alt yapısını geliştirmiştir.

Değer Odaklı yada Çıkar Odaklı Bir Hayat

(...) Temel değer olarak İslam “insan” odaklı, Batı ise “çıkar” odaklı bir hayat perspektifi sunmaktadır. Modern Batı temelde “insanla” çatışmaktadır. Hayat şartlarını bir yandan kolaylaştıran modernite diğer yandan artan ihtiyaçların karşılanabilmesi için insanları çok daha fazla çalışma, rekabet, yorgunluk ve stres ortamına sürüklemektedir. Manevi değerlerden kopuk olan insanlar beklentilerine ulaşamayınca kolayca psikolojik bunalımlara girebilmektedirler.

İslam kanaatli, ölçülü ve mütevazı olmayı, aşırılıktan kaçınmayı, akrabayla, yakın/uzak/komşularla, ihtiyaç sahipleriyle ilgilenmeyi, onlarla iyi ilişkiler kurmayı öğütler. Müslümanlar için kul hakkı yemek, Allah'a ortak koşmadan sonraki en önemli günah sayılır. Bu nedenle İslâmî açıdan gelişmenin sınırını, kul hakkının başladığı nokta olarak ifade etmek mümkündür. ”

Her paragrafını önemseydiğim, kısaltmaya cüret ve cesaret edemediğim bu yazı sanırım hocamın insan-hayat ve medeniyet anlayışını da oldukça doğru bir şekilde yansıtmaktadır.

Az ve Öz Konuşur, Hakkı ve Doğruyu Söyler

Samastı Hocam, birlikte olduğumuz toplantılarda sakin ve yapıcı tutumu ile her zaman ortama olumlu bir hava verir, kararların olgunlaşması için yapıl-

ması gereken ana özü söylerdi. Sakin ve vakarlı yapısının içerisinde kaliteli, ince ve incitmeyen mizah ve esprileri toplantılara renk katardı.

Bir yemekli toplantımız sırasında geç kalan katılımcıları bekliyorduk, Hocamın şu esprisi her toplantıda aklımıza gelir, güleriz. “Niye aç bekliyoruz, arkadaşlarımızı tok bekleyelim.”

Bir arkadaşımız Bakanlıklarla ilgili bir şahsi işi konusunda ısrarla siyasilere arıyor ve destek talep ediyordu. Bizler de bu dostumuzun gayretini ve sonuç alamamasını görüp üzülüyorduk.

Mustafa Hocam ona hem teselli, hem nasihat hem de espri olarak şöyle dedi: “Siyasilere yalvardığın kadar Allah’a yalvarsaydın işin çözüldü.”

Bir aile eğitim programında, eşiyile tartışan ve anlaşılamayan bir dostumuza kısa ve özlü şu nasihati söylemişti: “Eşinle arkadaşların gibi değil hayat arkadaşın gibi konuş.”

Biomedikal Teknoparkının Medeniyet Üniversitesiince Kurulmasında Yardımcı Oldu

Medeniyet Üniversitesi'nin ilk kuruluş yıllarında Biomedikal cihaz ve kit üretimi yapan firmalar kooperatifi olarak AR- GE merkezi ve Teknopark kurulumu için Hocamızla görüşmeye gitmiştik. Üniversitenin idari binası Çamlıca'da Sabahattin Zaim Kültür Merkezinde idi. 3-4 fakültenin dekanı aynı odayı kullanıyordu.

Mustafa Hocam bizleri dinledikten sonra; “Şu anda sizin de bizim de imkânımız çok yetersiz. İki çıplak bir hamama yakışır. Bu konuyu daha ileriki dönemlerde konuşalım.” dedi.

Birkaç yıl sonra Akfırat'ta Medeniyet Üniversitesi'ne ait binada Biomedikal ARGE firmalarının kurduğu kooperatif ve Medeniyet Üniversitesi işbirliği ile Teknopark oluşması konusunda da yönlendirici ve yol gösterici oldu. Bu vesile ile Türkiye'nin ilk ve tek Biomedikal Teknoparkının Medeniyet Üniversitesiince kurulmasında yardımcı oldu.

Kıymetli Hocamın hayatı boyunca bulunduğu her mevkiye değer katan, hayır işlerde öncü olan, makam değil hizmete talip olan bir zamane derviş; kültür ve medeniyetimizi içselleştirmiş ilim ehli; kompleksiz, gösterişsiz, ihlaslı dava adamı; sivil toplum öncüsü, vefalı ve samimi dost ve öğretmen olarak yaşadığına şahidim.

İYİ BİR DOST, GÜZEL BİR İNSAN: İSMET YILMAZ

Biz, Sayın Milli Eğitim Bakanımız (2016-2018) ile hem aile dostu, mahalle arkadaşı hem de okul arkadaşımız. Gürün- Çarşıbaşı mahallesinde çocukluğumuzda boş alanlarda çelik çömlek, bilye yutmaca, yakan topu... vs oynardık. Bu oyunlarda bile hem liderliği ve becerisi hem de sağlam muhakemesi ile genelde öne çıkardı.

Ortaokuldan sonra İstanbul-Haydarpaşa lisesine gittiğinde yaz tatillerinde görüşürdük. O, güzel İstanbul lehçesi ile konuşurken ben de İstanbul'da olmanın hayallerini kurardım. Üniversiteye başladığında bu defa Vefa İlim Yayma yurdunda arkadaşlarını anlatırken sanki Anadolu erenleri yeniden yaşıyormuş gibi dinlerdim.

İsmet Bey'den 1 sene sonra üniversiteyi kazanarak İstanbul'a geldim. Tabii ki onun ile birlikte kalmak için Vefa yurduna yerleştim. Üniversitelerin sağ-sol kavgası ile kavrulduğu yıllarda biz bu ateş çemberi içerisinde adeta gül bahçesinde yaşadık. İstanbul'un manevi ilim ve irfan ehlini tanıdık. Özellikle Fatih ve Eyüb Sultan çevresinde manevi ilim sohbetlerinde, tertemiz, akıcı, İstanbul Türkçesi ile anlatılan sohbetleri, hadisi şerifleri dinler, adeta bir asrı saadet iklimini hissederdik.

Çok Cömert Bir İnsandı

Talebelik yıllarında tüm öğrenciler burs ve kredi alıyordu. İsmet Bey burs ve kredi almadığı gibi ailesinden gelen harçlıklardan bir kısmını ihtiyacı olan arkadaşlara borç olarak verirdi. Denizcilik okulundan mezun olup gemi ile uzun yurt dışı seyahatlerine gittiğinde birçok arkadaş beni arayarak İsmet Bey'i sorarlardı. Hepsinin ortak isteği aynı idi. Borç aldıkları parayı iade etmek istiyorlar ama ya onu bulamıyorlar ya da bulsalar da geri almaya ikna edemiyorlardı.

Yine böyle bir borç iade etmek için yapılan tatlı çekişmeye şahit olmuştum.

Öğrencilik yıllarında maddi sıkıntı yaşayan bir arkadaşımız mezun olup hahaya atılınca maddi durumu düzelmiş, aldığı borcu ödemek istiyordu. İsmet Bey de "Ben o parayı geri almam helal olsun" diye almak istemiyordu. O sırada biz de Güngören semtinde bir vakıf adına anaokulu açmaya çalışıyorduk.

“Sen borcunu ver, sen de hayrını anaokuluna yap” diye çözüm ürettik. Her iki arkadaşımızın da rızası ile o borcu bağış olarak aldık.

İlim Yayma Yurdunda kalırken 3 Gürün’lü arkadaş birlikte bir büyük kavanoz pekmez almıştık. Kahvaltıda birlikte yer, gelen tüm arkadaşlara da ikram ederdik. Adımız ‘Pekmezçiler ekibi’ne çıkmıştı. “Pekmez yiyenin kafası daha iyi çalışır” der gülerdik.

Vefalı Bir İnsandı

1980-84 yıllarında İstanbul’un çeşitli semtlerinde farklı üniversitelerde okuyan 30 kadar Gürün’lü arkadaşımız vardı. Onları ziyaret eder yardımcı olmaya çalışırdık. Her ay Gürün’lü öğrencileri bir yerde toplayıp sohbet eder ikramlarda bulunurduk. İkramların değişmez gizli sponsoru İsmet Bey olurdu. O talebe harçlıkları ne bereketli olurdu ki ikramlarla bitmez, borç verir tükenmezdi.

Yaz tatillerinde Gürün’de dostlarımızı ve akrabaları ziyaret eder muhabbet tazelerdik. Bir defasında 8-10 arkadaş Telin’de bir arkadaşımızı ziyarete gitmiştik. Telin’li arkadaşımız Hüsamettin bize balık tutmak için serpmeye ağ ile çok uğraşmış ama tek bir küçük sazan balığından başka balık tutamamıştı.

Neyse ki arkadaşımızın annesi çorba ve ıspanak yemeği hazırlamıştı, arkadaş ikramda mahcup olmamıştı. Bizim için tatlı bir anı oldu.

Deniz yollarında gemilerde çalışırken gittiği uzak limanlardan mektup ve kartpostal atar, hatırımızı sormayı ihmal etmezdi. İstanbul’a geldiğinde de uzak diyarlardan getirdiği orijinal hediyeleri verirdi. Bir defasında Singapur’dan Hindistan cevizi getirmişti.

Öğrenci evinde keser, nacak, satır ile zar-zor kırarak içindeki bir bardak suyu içmiştik.

Memleketine, Evine, Ailesine Çok Düşküdü

Her yaz tatili mutlaka Gürün’e gelir önce ailesinin gönlünü alır sonra da arkadaşlarını ziyaret ederdi. Sık sık köyleri olan Güneş Köyü’ne gidip diğer akrabalarını da ziyaret etmeyi ihmal etmezdi. Yaz tatillerinde boş durmayı sevmez bol bol kitap okur, fikir sohbetleri yapar, fotoğrafçılık kursuna gider, ailesine yardım edecek işlerle uğraşır. Denizyollarında çalışırken uzun deniz seyahatleri sırasında aynı zamanda Hukuk Fakültesi’nden de mezun olmuştu.

Kul Hakkına, Helal ve Harama Çok Dikkat Ederdi

Hukuk Fakültesi'nden sonra İstanbul'da Denizcilik İşletmelerinde avukat olarak göreve başlamıştı. Ziyarete giden arkadaşlar mesai saatlerine çok hassas olduğunu, mesai sırasında devletin kalemini ve kâğıdını özel işlerinde kullanmamaya çalıştığını, devlet-millet hakkı konusunda çok hassas olduğunu anlatmışlardı. Arkadaşlarından bir menfaat beklemez, elinden geldiğince onlara destek olmaya çalışırdı. Bir şey ikram edilecekse önce o ikram etmeliydi.

Mütevazı Bir İnsandı

Dostlarına, yakınlarına karşı büyüklük taslamaz onlarla aynı samimiyet ve muhabbetle görüşürdü. Bakanlığı ve müsteşarlığı döneminde en yoğun zamanlarında bile dostlarını ihmal etmez hal ve hatırlarını sorar müşküllerine yardımcı olmaya çalışırdı.

Oğlumun düğününe katılıp güzel bir konuşma yaptı. 'Kız evden gider ama oğlan elden gider' sözü ile tatlı bir espri hatıra bıraktı. Annemin vefatından birkaç saat sonra daha cenaze kalkmadan, taziyet ziyaretine gelmesi unutulmaz bir dostluktu.

Anadolu Erenlerini Severdi

İstanbul'da öğrencilik yıllarında en çok Fatih camii çevresi, Eyüp Sultan Camii çevresi ve Yahya Efendi Dergahını çok sever, sık sık ziyaret ederdik. Hatta bir defasında Eyüp Sultan'dan Beşiktaş'a Yahya Efendi Dergâhı'na kadar yaklaşık 5-6 km yolu sohbet ederek gittik. Beşiktaş'ta, denizcilerin piri, Kanuni Sultan Süleymanın süt kardeşi Yahya Efendi'nin Dergahı en sevdiği mekamlardandı.

Gürün'e geldiğimizde yaz tatillerinde en sık uğradığımız yerlerden biride Darend'e'de Somuncu Baba Dergahı idi. Rahmetli Hulusi efendi'yi ziyaret eder sohbet ve nasihatlerinden istifade ederdik. 'İnsanlığa Nasihat'şiiiri en sevdiğimiz şiirlerdendi.

İsmet Bey, gönül ehli, irfan sahibi, Anadolu erenlerini seven, yiğit bir Anadolu çocuğudur. Bizim kültür ve medeniyetimizle yoğrulmuş, Batı'yı da, Doğu'yu da iyi bilen bir insandır.

Şiir ve Hikmetli Sözleri Severdi.

En çok sevdiği şiirlerden biri Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretlerinin'Hak

şerleri hayr eyler/Zannnetmekî gayr eyler/Görelim Mevla neyler/ Neylerse güzel eyler şiiRIDIR.

Genelde konuşmalarında kullandığı ‘Nasipse olur, hayırlısı olsun, Nasipse el getirir, yel getirir, sel getirir/ Nasip değilse el götürür, yel götürür, sel götürür”Sözünüz Hak, Yüzünüz ak olsun’sözleri halk irfanıyla yoğrulmuş sözlerdendir.

Ayrıca Necip Fazıl’ın Sakarya Türküsü ve Çile şiirlerini, Sezai Karakoç’un Sürkün Ülkeden Başkentler Başkentine şiirini severdi.

Abdurrahim Karakoç’un “Mektup Yazdım Hasan’a, Ha Hasan’a, Ha sana!”, “Hakim Bey” ve “Tohdur Bey” şiirlerini çok severek okurdu.

En sevdiği türküler Aşık Veysel’in ‘Sivas ellerinde sazım çalınır’ ve ‘Uzun ince bir yoldayım Kazancı Bedih’in derlediği türkülerden “Ömrümü yedin bu nasıl sevdadır/ Dünya gözümde Kerbeladır..’türküsünü severdi.

Bakanlığı döneminde ziyaret ettiğimizde Osmanlı-Divan şiiri uzmanı Hayati İnanç Bey’den şiir dinlediğine ve her gün manalı-hikmetli bir beyit göndermesini istediğine şahit oldum. Galiba ertesini şöyle bir beyit paylaşmıştı.

Kimseye kalmaz bu cihan mülk-i devlet sim-ü zer Bir harap olmuş gönül tamir etmektir hüner

İsmet Bey, küçük yaşlardan beri güzel ahlaklı, cömert, samimi, vefalı bir insandı. Geldiği her makam ve mevkiye kibir ve gurur göstermeden, ülkesini, milletini severek hizmet eden, manevi-irfani değerleri benimseyen, aynı zamanda evrenselliği yakalamayı başaran güzel insanlardan biridir.

Mevlana’nın pergel benzetmesi ile “Bir ayağım Kuran ve Sünnetin değerlerinde sabit, diğer ayağımla tüm insanlığı dolaşırım” dediği gibi manevi ve evrensel değerleri bir arada taşımaktadır.

Ülkemize, milletimize yaptığı hizmetler unutulmaz. Allah yar ve yardımcısı olsun.

BİR GÜZEL İNSAN: Dr. SELMAN ÇINAR

İnancını yaşayan samimi bir mümin; Fedakar bir dost... Genç, dinamik, sevgi dolu bir gönül eri...Latifeci, esprili bir tebliğci... Şuurlu, bilgili, uyanık bir derviş...Tanıyan herkesin bu vasıflardan birini veya bir kaçını onda gördüğünü biliyorum.

Aramızdaki sevginin, muhabbetin, gerçek dostluğun ve kardeşliğin; Peygamberimizin tavsiye ettiği Allah için dostluk ve kardeşliğin kendi çapımızda küçük bir numunesi olduğunu düşünüyorum. Kardeşim, yiğit insan, aziz dostum... Sana sevgim Allah içindir.

Onu ilk defa İlim Yayma Vakfı'nın Vefa Lisesi karşısındaki eski bir medrese ile bitişik öğrenci yurdunda tanıdım. 1979 yılının son ayları, okullarda, sokakta her yerde anarşinin iyice azıttığı, her gün eylemlerin yapıldığı, toplu cinayetlerin işlendiği günlerdi.

Benim Tıp fakültesinde ve Vefa Öğrenci Yurdundaki ilk aylarımdı. Bir akşam öğrenci yurdunun koridorlarında, ciddi mi, şaka mı olduğu anlaşılmayan ses ve tavırlarla "Arkadaşlar...36 Numarada eylemimiz var...! Hepiniz davetlisiniz," sesleri duyuldu. Biraz merak biraz da değişiklik isteği ile güle oynaya 'Eylem'e giden arkadaşlara katıldım...

Yurdun hem üstten hem de yandan dış kenarında bulunduğu için en soğuk odalarından biri olan ve 'Sibirya'da denilen 36 numaralı oda o gece değişik bir eyleme sahne oluyordu. İki katlı demir ranzaların üzeri, aradaki dar koridor, pencere önleri tıklım tıklım öğrencilerle dolu idi.

Değişik okul ve sınıflardan öğrenciler birbiri ile neşe ile sohbet edip, şakalaşırken, bu arada ortadaki masaların üzerine yığılmış çekirdek, kuş lokumu, fıstık gibi çerezleri atıştırıyorlardı. Oldukça değişik, sıcak ve güzel bir tablo idi. Sohbetin akışında yalnızlığımızı, gurbeti, talebeliği, sıkıntıları, üzüntüleri unutmuştuk. Demek ki eylem buymuş diye konuşup gülüyorduk.

Karşılıklı konuşmaların, şakalaşmaların, seslerin zayıfladığı bir an tok, pürüzsüz, etkileyici bir sesin yavaş yavaş yükseldiğini ve odanın havasına hakim olduğunu fark ettim. Kendinden emin, ahenkli, meydan okuyan, adeta gürleyen bir ses duyuldu. 36 Numaralı odanın sakini Selman Ağabey, tok

sesiyle bir kahramanlık şiirini okurken, dinleyenler adeta o anları yaşıyor, onlarla birlikte yürüyor, karanlıkları onlarla birlikte aydınlığa çıkarıyor, güneşe doğru birlikte koşuyor gibiydiler.

Şiir bittiğinde sanki tarihin içinde acıklı bir sayfayı veya İslam coğrafyasında her gün tekrarlanan bir zulüm sahnesini içimde yaşamışım gibi hüznle doldum. O anki sevgi ve dayanışma havası, duygularımda ağır basan hüznle birleşip, beni çok ötelere götürürken içimde ona karşı sevginin ilk bağına oluşturdu.

Selman Ağabey, ince uzun boyu, kalın siyah paltosu, koyu gözlükleri, kumral saçları, düzensiz sakalı ile oldukça farklı biriydi. Her zaman neşeli, nükteli, canlı konuşmaları, samimi içten tavırları ile herkesin sevgisini kazanmıştı. Kimi zaman yemekhanede “Kalite kontrolü yapıyorum” diye herkesin yemeğinden bir parça tadar, bazen yurt koridorunda kalın, tok sesi ile bir marş veya ilahiyi yüksek sesle söyleyerek dolaşır, bazen de birisine olan sevgisini belirtirken zavallıyı ciğerlerini sökercesine yumruklardı. Başkası yapsa kavgaya veya en azından tartışma sebebi olacak bu hareketler o yapınca herkesin gülümsediği tatlı bir şaka oluverirdi.

Selman-ı Farisi ile Ebru Derda arasında geçen bir olayda Peygamberimizin “Selman haklıdır” sözüne atıfta bulunarak, kendisine itiraz edenlere “Selman haklıdır. Bu hadisi şerifitir itiraz etme” diye karşılık verirdi. Nüktelerinde zeka, şuur ve zarafet iç içe hissedilirdi.

Yurtta bir ara terlik, takunya ve uzun mayo (Haşema) pazarlamaya başlamıştı. Girişte, merdiven başında, koridorda, dershanede kimi bulsa hem mamullerinin niçin gerekli olduğunu anlattır, hem de o şahsın manevi durumuna uygun bir nutuk atardı.

Takunyalar, ayak mantarına kesin çözümdü, iç çamaşırlar ise tesettüre uymanın olmazsa olmaz gereği idi. Bence söyledikleri oldukça haklı ve tutarlı idi. Ama maalesef herkes aynı kanaatte değildi. Bazen de takunyalar ayağında, haşemalar, kollarında veya pantolonun üzerine giyilmiş olarak yurt içerisinde seyyar satıcılık yapardı.

Hızını alamayıp yurt müdürüne makamında takunya ve Haşema pazarlaması yapmaya kalktığını ama “Atın şunu dışarıya” diye sepetlendiğini gülerек anlatıyorlardı. Sattığı takunyalar yurtta gece sükûnetini ihlal edince oluşan kamuoyu baskısını gidermek için ‘imalat hatası’takunyalar toplatılıp altına ‘susturucu lastik’ takılmıştı.

Talebeler için düzenlediği adalara gezi programı ile yurt idaresinden arkadaşların, düşünce suçundan dolayı hapis haneindeki arkadaşları ziyaret programı çıkmıştı. Tabii birçoğumuz adalara gitmeyi tercih ediyorduk. Bu durum idareci durumundaki arkadaşlarla onu karşı karşıya getirmişti. Talebeyi davadan uzaklaştırmak, zevk ve sefaya daldırmakla suçlanıyordu. O ise gayet rahat cevabı yetiştirmişti. “Bir hadisi şerifte buyrulduğu gibi bu ümmetin yarısı sabır, yarısı şükür ehlidir. Siz sabır edeceksiniz, biz şükür edeceğiz.”

Tatlı sohbeti, zekice ve duruma uygun fıkraları, heyecanlı, aktif fikir yapısı ile etrafında devamlı bir sohbet halkası bulunurdu. Hele onunla birlikte yatsı namazına gitmek ayrı bir zevkti. Nasıl yapardı bilmiyorum ama etrafında en az 10 kişi sanki maça giden gençler gibi hoplaya zıplaya zevkle, koşa oynaya Vefa’dan İskenderpaşa Camii’ine yatsı namazına giderdik.

Yatsı namazı sonrası genellikle “Eylem” hazırlığı başlardı. Fatih’te kuru ye-mişçilerden çekirdek, kuş lokumu, fıstık, kuru üzüm... vs alınır, bir kısım arkadaş yurda önceden gider eylem duyurusu yapardı. Küçük yurt odalarında sıkışan 40- 50 kişilik toplantılarda şakalar, fıkralar, gülmelerden sonra toplantının can alıcı bir noktasında; Selman Ağabey ya bir ilahi, bir marş veya cihad üzerine yazılmış bir şiir okurdu.

İlahilerde derinliğine bir tasavvufi hayatın zevkini alırken, marş ve şiirlerde haksızlığa, zulme karşı koymanın, mazlumun yanında olmanın onurunu hissederdiniz. Toplantı sonrası ‘İslam Tarihi’nden bir yaprak veya ‘Tezkiretü Evlîya’dan bir kıssa okunarak ‘eylem’ sona erdirildi.

İlk tanışmamızdan sonraki günlerde onu daha yakından tanımaya çalıştım. İlim yayma Yurdunun sürgün odası kabul edilen, namı diğer ‘Sibirya’sı 36 numarada ders çalışıyordu. Tıp Fakültesi 4. Sınıfta iki dersten beklemeli idi. Aynı odada kalan çocukluk arkadaşım İsmet’i görmeye gittikçe odadaki diğer öğrencilerle samimi olmuştum. Oda sakinlerinin her biri enteresan tiplerdi. Tıbbiyeli üstad Bekir Necati, hukuktan başka her şeyden anlayan hukukçu Abdülkerim, güler yüzlü, sessiz, ama dava delisi hukukçu Hasan, centilmen Hamdi, kadim dostum kaptan-hukukçu İsmet...Hepsi ayrı bir dünya, ayrı bir kaliteli şahsiyetti.

Tıp fakültesi üst sınıflarda bir ağabey ile konuşmanın zevki ve saflığı ile ona okulla ve derslerle, hayatla ilgili şeyler soruyordum. Aldığım cevaplar karşısında bazen şaşkınlıktan, bazen hayretten, bazen hayranlıktan ağızım açık kalıyordu.

Hala hatırlıyorum, okulu ne zaman bitireceğini sorduğumda önce “Çocuk... bu okulu kazanmak için o kadar çalıştım. Hemen bırakır gider miyim?” demişti. Sohbet ilerleyince “Bak şimdi... Ben ayda 5 bin TL ile geçiniyorum. Doktor olursam 50 bin TL kazanacağım. 45 bin TL fazlalık var. Bunu ne yapacağım? Ya araba almam gerekir, ya ev... Al sana dünya kadar borç. Ama şimdi hiç borçsuz, sıkıntısız yaşıyorum.” Diyerek tamamlamıştı.

O günlerde hayatta en önemli hedefi fakülteyi bitirip, doktor olmak isteyen birisi için oldukça değişik ve şaşırtıcı cevaplardı. Herkes borç harç bir ev; bir araba almayı hesap ederken, o borcun sıkıntısına talebeliğin sıkıntısını tercih ediyordu.

Bu cevaplar, düşünceler, yaşayış tarzı bana apayrı bir dünyanın habercisi gibi gelmişti.

Materyalist bir dünyada, maddeyi önemsemeyen, paraya tepeden bakan, parayı özgürlüğünü kısıtlayan bir bağ olarak gören, kendini sevgiye, dostluğa, kardeşliğe adanmış bir zamane dervişi ile karşı karşıya olduğumu hissetmiştim. Gerçi amcam, teyzem ve babamdan bu bakışı tanıyordum, ama ilk defa genç bir insandan böyle derinliğine bir değerlendirme duyuyordum. Ara sıra şakayla söylediği “Bizde nefis mi kaldı çocuk...” sözünü bile ciddiye alıp onun nefisini yenmiş bir insan olduğunu düşünmeye başlamıştım.

Zaman içinde artık samimi olmuştuk. Zaten onu ilk görüşte içiniz ısınır, sohbeti şakaları ve sevgi dolu içten davranışları ile kendini sevdirdi. Onun için samimiyet ve sevgi, İslam’ı anlatmanın en önemli yolu idi. Herkesle samimi ve dosttu. Ama benim için dosttan da öte, her şeyiyle güvenilecek, sevilecek, dayanılacak bir ağabeydi artık. Onu görmediğim gün rahat edemiyordum. Onu görmek için 36 numaralı odaya yaptığım ziyaretlere, kendine has zekice nüktesi ile ‘Türbe Ziyareti’ adını takmıştı.

Yine böyle bir türbe ziyaretimde O üst ranzaya gözleri kapalı uzanmış, ben ranzanın demirlerine yaslanmış olarak sohbet ediyorduk. Genellikle okul sonrası yorgunluk atmak veya namaza hazırlık sırasında enerji toplamak için tercih ettiği pozisyonda idi. Ranzadaki teybi ara sıra açıp dinliyor, sonra kapatıyordu. Teyp kasetinde sohbet eden, o zamana kadar hiç duymadığım, değişik bir şive ve vurguda konuşan, adeta her kelimesi içinize işleyen bir ses vardı. Kasetteki ses bağırmandan vaaz ediyordu ama çok etkileyici idi. Ben kaseti açtığımda Selman Ağabey’in oturup toparlandığını, kapattığımda tekrar uzandığını fark ettim. Çok ilgimi çekmişti tekrar tekrar denedim. Hayret

teypteki sesi duyunca sanki konuşan insan karşısında gibi edeple oturuyor, dinlemeye başlıyor; kapatınca yavaşça dinlenmek için uzanıyordu. Kimdi bu sesin sahibi? niye bu kadar saygı gösteriyordu?

Aldığım cevap beni daha çok meraklandırdı. “Efendi Hazretleri”... Sonraki günlerde ona hep ‘Efendi Hazretleri’ni sordum. Nasıl biri idi?, Çok mu yaşlıydı?, Nerede oturuyordu? Görüşmek zor mu idi?. Aklıma gelen daha onlarca soru...O, her zamanki esrarengiz ve sevecen tavrı ile gülümseyerek...“Çocuk eğer nasibin varsa görür tanırısın.” Diye cevap veriyordu. Ama “Efendi Hazretleri” rahatsız olduğu ve ameliyattan yeni çıktığı için görüp, tanımam gecikiyordu. Bense o merak ve heyecanla her yüzde, her konuşmada onu arıyordum.

Nihayet bir Cuma günü Efendi Hazretlerinin namazda olacağını haber verdi. Yine Onunla neşe ve sevgi ile dopdolu Cuma namazı için İskenderpaşa Camii'ne gittik. Namazdan ve duadan sonra muezzin mahfilinde bembeyaz sakallı, beyazlar giyinmiş, heybetli, nur yüzlü bir insan konuşmaya başladı. Ülkemizin son dönem ulemasından Mehmed Zahid Kotku Hocaefendiydi bu konuşan...

Sözleri ağızdan tane tane dökülüyor, tatlı bir Anadolu şivesi ile sizi içten sarıyor, mıknaş gibi kendine çekiyordu. Bütün cemaat diz üstü oturmuş, başlar önde, edep ve dikkatle onu dinliyordu. Sohbet çok kısa idi. “Ebu Zer-i Gıfari Hazretlerinin nasıl Müslüman olduğu, kendi kabilesi Gıfar ve Eslem kabilesini de nasıl İslam’a davet ettiği” anlatılıyordu.

Sonra çağın şartlanmaları ile sınırlanmış zihinlerimize yerleşmesi için esas önemli olan şeyi vurguluyordu: “O, iki kabileyi Müslüman etti. Hangi üniversiteden mezundu? Hangi mevkii ve makamda idi?... Aziz kardaş... Esas hüner Allah’a kul olmakta. O’na teslim olmakta.”

O günden sonra önümde yeni bir hayat sayfası açılmıştı. Selman Ağabey ile yatısı ve sabah namazlarına gelmenin zevkine, ayrı bir sevgi boyutu daha eklenmişti. “Acaba Efendi Hazretlerini yine görebilir miyim? Tekrar sohbetini dinleyebilir miyim?” istek ve arzusu da çok güçlüydü. Namazlardan sonra caminin küçük avlusunda cemaatin muhabbetle musafahası, sohbeti, kaynaşması insanı çok etkiliyordu. Hele Selman Ağabey ile ‘Çetner Dede’ diye seslendiği Mehmet Çetiner’in sevgisi görülmeye değerdi. Selman Ağabey onun sakalını düzeltip, sırtını yumruklarken, Çetner Dede kalın, akordsuz sesi ile ‘Hoh hoo hoo’ diye kendine has gülmesi ayrı bir muhabbet tablosu oluştururdu.

Mehmed Zahid Kotku Hocaefendi'nin vefatının ardından Pazar günleri ikindi namazı sonrası Fatih'te İskenderpaşa Camiinde Prof. Dr. Mahmut Esad Coşan Hocaefendi'nin sohbetleri olurdu. Hocaefendi sohbette, Peygamberimizin sözlerini açıklarken, günümüzle bağlantılar kurar, hayat prensiplerini anlatır, irfani bir bakış açısı ile insanların akıllarına ve gönüllerine hitap ederdi. Çoğunluğu genç üniversite öğrencilerinden oluşan kalabalık cemaat edele sohbeti dinler, adeta asrı saadet ortamını yaşıyormuş gibi manevi bir haz alırdı. Selman Ağabey bu sohbetlerin müdavimi ve neşe kaynağı idi.

Uzun kış gecelerinde Yatsı Namazı sonrası çay içmek için Yıldız Üniversitesinden talebelerin kaldığı Hicret Yurduna giderdik. Çay sohbetlerinde tasavvuftan, tarihten bahsedilir, şiir okunur, ilahiler ve marşlar söylenir, ibretli kıssalar anlatılırdı.

O günlerde öğrenci arkadaşlarla birlikte gittiğimiz gezileri de unutamam. Sanki her gezi bir ders, bir eğitim günü olurdu. Dört mevsimi bir arada yaşadığımız, yağmurlu başlayıp, dolu ve karla devam eden, sonunda güneş açan Beykoz Korusu... Heybeliada'da deniz kenarına yakın bir tepede hamsi ızgara yerken vatan kurtarma muhabbetleri... Burdur'a bir arkadaşın düğününe giderken otobüste okuduğumuz marş ve ilahiler... Selman Ağabey'in Afyon-Sandıklı'da bir köy kahvesinde halka ve geziye katılanlara hitaben yaptığı günümüzle bağlantılı yakın tarih yorumu... Hepsi dimağımda ayrı bir tat bırakmıştı.

Onun tavsiyesi ve yönlendirmesi ile Tasavvufi Ahlak, Tezkiretül Evliya, Cennet Yolları, Gariplerin Kitabı ve Malcolm X gibi İslam'ı iyi anlamak ve yaşamak fikri veren kitapları okumuştum. Özellikle Malcolm X'in hayatından çok bahsedirdi. Onun Amerika'da 'İslamı anlatmak için şehirden şehire dolaşması, her anını dolu dolu yaşaması, esrarkeşleri bile hayata kazanmaya çalışması... Bizler için ulaşılması gereken bir örnekti. Malcolm X'in bir toplantıyı haftaya ertelemesini isteyen yardımcısına "Bizim yarınımız yok" dediğini ve o sohbette şehid edildiğini sık sık anlatırdı.

Çevresindeki insanlara insan kazanmanın önemini ve sevabını anlatırdı. Kendisine has üslubu ile "Düşünsene abi... Bir insan kazanacaksın onun yaptığı bütün sevaplar sana da yazılacak. Kaçar mı bu fırsat..." veya "Bir insanın hidayetine vesile olmak güneşin üzerine doğduğu her şeyden daha hayırlıdır" hadisini hatırlatarak, "Düşünsene abi! Güneş ne yalılar, ne arabalar, ne yatlar, ne bahçeler üzerine doğuyor. Ama bunları kazanmak zor. Bir kişiyi kazanmak daha karlı" derdi.

Kendisi de insan kazanmak, bir kişinin hidayetine vesile olmak için elinden geleni yapar, tüm kabiliyetlerini kullanırdı. “Bir insanı kazanmak ve onu iyi yetiştirmek, milyonlarca kalabalığa konuşmaktan daha verimlidir. Çünkü fikirleri iyi anlayan bir kişi onu kalabalıklara defalarca anlatabilir. Ama kalabalıklardan elde bir şey kalmaz.” Diye düşünüyordu.

Yurttan ayrılmak zorunda kaldığında Sultantepe’de denize nazır bir öğrenci evine yerleşmişti. Evin eşyası oldukça sade olmasına rağmen manzarası nefisti. ‘Türbe Ziyaretlerim’ orada da devam etti. Sıcak yaz gecelerinde boğaz dalgalarında yansıyan ay ışığını seyrederken, çay eşliğinde dava sohbetleri yapardık. Selman Ağabey’in esprileri kadar sosyal tahlil ve yorumları da oldukça ilginçti. O, samimiyetle İslamı yaşamaya çalıştığı kadar günümüz meseleleri üzerinde düşünen ve fikri yürüten bir dava adamıydı.

Bu aktif ve kararlı yaşayışı meslek hayatında da devam etti. İlk görev yeri olan Ahlat’ta çevresinde bir dava, fikir ve muhabbet çemberi oluşturmuştu. Ziyaretine giden arkadaşlardan dondurucu kış gecelerinde bile teheccüd namazını ihmal etmediğini, battaniyeye sarınarak zikir ve tefekkürüne devam ettiğini dinledim. Tabii esprilerde aynı minval üzere devam etmekteydi.

Talebelik sonrası yollarımız ayrılmıştı. Ama gönlümüzdeki muhabbet bağı hiç kopmadı Ona karşı... Kardeşliğin gerektirdiği vefa ve dostluğu gösterebildiğimi söyleyemem, fakat sevgim hep devam etti.

Bir mektubunda dostların vefasızlığından yakınan Fuzuli’nin bir beyitinin tıbbi uygulanmış şeklini şöyle yazmıştı:

Ne yanar kimse bana ateş-i dilden özge Ne çalar kimse kapım acil hastadan gayri...

Haklıydı. Ama hayat şartları böyleydi. Bu durumun çaresini de O bulmuştu. Bir araya gelmeli, sermayeleri birleştirmeli, emek ve gönül birliği edeceğimiz şirketler kurmalıydık. Bu niyetle ilk şirketimizi 1987 yılında kurduk. Selman Ağabey, Mahmut, Uğur, İbrahim ve ben. Bu şirketi birkaç sene sonra bir klinik takip etti.

Fakat ya biz para kazanmayı bilmiyorduk ya da para bizi sevmiyordu. Muhabbetimiz iyiydi, lakin para yoktu. Klinikte sağlık hizmetleri kadar, tebliğ ve çevre hizmetleri de yapıyorduk. Gerçi maddi karlılık yoktu ama sosyal karlılık vardı ya, oldu.

Düğünü yine herkesten farklı ve kendine hastı. Konya’da düğün evinde el-

biseleri çalınınca eşofmanla oturup gayet rahat “Ben sportmen damadım” derken, arkadaşlardan bazıları sıkıntıdan ülser olmak üzereydi. Damat olarak gelin arabasına binerken, daha önce düşünlerinde canını yaktıkları tarafından kaçırıldı. Konya’da damat kaçırmak adettenmiş. Ama sağdıcının ilgisiz ve bilgisizliği (!) yüzünden bizzat kaçırılanlarca getirilip teslim edildi. Eylemler bahşiş koparamadıkları gibi damadın bir kısım masraflarını da karşılamak zorunda kalmışlardı.

Evlilik hayatı da idealistçe idi. Oldukça sade döşenmiş bir ev, hiç eksik olmayan misafirler, eşiyile birlikte katıldıkları sosyal faaliyetler... Dolu dolu yaşıyordu ama ona göre yeterli ve verimli değildi. Daha iyisini, daha güzelini ve daha verimlisini yapmalıydı, yapabiliirdi...

Bütün bu sıradan, gündelik şeyler onu sıkıyordu. O davasını anlatmak ve onun için bir şeyler yapmak derindeydi. Dertsiz, tasasız, gayesiz bir hayat ona göre değildi. Türkiye bu nedenle onu sıkıya başlamıştı.

Gündelik hayatın akışında hedeflerin kaybolduğu bir yaşayışa kaymamalıydı.

O zor olanı yaptı. İnandığı davası için yurdundan uzaklaşmaya, onu anlatmak için her türlü zorluğa göğüs germeye razıydı. Rahatını, kazancını, kuru lu evini, işini terk edip, hiç bilmediği bir ülkeye yerleşti. Bir bakıma Hicret’i seçti. İlim ehlinin tavsiyesi ile Türki Cumhuriyetlerden birine yerleşti.

Yıllarca Orta Asya’da büyük maddi ve manevi sıkıntılar içerisinde eşi ve 5 çocuğu ile birlikte İslâm-ı yaşayışı ve samimiyeti ile oradaki insanlara anlatmaya çalıştı. Onun vesilesi ile nice susamış gönüller, hayatın içinde ve yaşanan İslam ile tanıştı.

2002 yılında Selman ağabey İstanbul’a döndü. Önce İstanbul Büyükşehir Belediyesi Evde Hasta Bakımı Ekibinde doktor olarak çalıştı. Daha sonra aile hekimi ve hastane yöneticisi olarak Haseki ve Yedikule hastanelerinde çalıştı. Bu süre içerisinde de hep hastalara ve yakınlarına espirili, anlayışlı, şefkatli bir hekim olarak davrandı. Aliya’nın ‘Hayat iman eden ve sâlih amel işleyenlerden başkasının kazanamadığı bir oyundur ’sözünü hayata uygulayan bir zamane dervişiydi O...

Allah; bizlere hayat oyununu en güzel şekilde oynayıp güzel insanlarla güzel dostlarla beraber olmayı nasip eylesin .

Büyük rüyalarla geçmişse ömrüm

Hiç yanmam ölümün her çeşidine (Erdem Beyazıt)

HAYATIMI KURTARAN MEÇHUL DOKTOR

Hatırladığım kadarıyla 5-6 yaşlarındaydım. Memleketim Sivas'ın Gürün ilçesinde kışlar çok sert geçirdi. Bende kış aylarında sık sık bademcik iltihabına yakalanır, bir kaç gün ateşler içerisinde yazardım. O kış günlerinde hatırımda kalanlar sobanın üstünde devamlı kaynayan ıhlamur dolu çaydanlık, sobada yanan odunun çıtırtıları, pencereden görülen ağacın dallarındaki serçe kuşları ve lapa lapa yağın kar taneleriydi.

Tabii bademcik iltihabının tedavisi için yapılan penisilin iğnesinin gözümün önünde ağır ağır hazırlanışı, cam enjektörün ve iğne uçlarının sıcak suyla kaynatılması, eve gelen sağlık memurunun cam enjektöre ilacı çekmesi, kalçadan yapılan iğnenin en az beş dakika süren uyuşukluk hissi ve uzun süreli ağrısı...Hafızamda bademcik iltihabının ateş ve ağrısı ile beraber canlı bir şekilde duruyor.

Daha önceki bademcik iltihaplarım bir hafta içerisinde geçerken bu defa uzun sürmüştü. Yapılan penisilin iğnelerinin sayısı artmış, ateş, boğaz ağrısı ve halsizlik şikâyetlerim bir türlü geçmiyordu. Üstelik göz kapaklarımda belirgin olmak üzere vücudumda şişlikler oluşmuştu. Gürün'deki hükümet tabibi, "hastalığın tedavisi için kasabanın imkânlarının yetersiz olduğunu, Sivas şehir merkezinde bir hastanede tedavi olmam gerektiğini, Sivas'a Numune hastanesine gitmemizi" tavsiye etti.

Tabii o zamanlar kış aylarında Gürün'den Sivas'a gitmekte oldukça zor bir yolculuktu. Yol oldukça engebeliydi. Bağırsakdere denilen kıvrımlı, yokuşlu yolu aşmak, Böğürdelik mevkiinde kış mevsiminde geçmek, bozkırda kar fırtınasından kurtulmak oldukça zordu. Sivas-Gürün yolu kış mevsiminde yoğun kar yağışı ve fırtınayla beraber yolun yüksek rakımlı ve engebeli olması nedeniyle sık sık kapanıyordu.

Yine öyle yoğun kar yağışı nedeniyle yolların kısmen kapalı olduğu, şehirlerarası yollarda otobüslerin gitmediği günlerdi. Biz de ancak özel bir araçla gidecektik.

Babamın yakın arkadaşı ve kasabadaki tek jip'in sahibi, usta bir şoför olan, (her türlü zor ve kötü yol zemininde aracını ustaca kullandığından dolayı kendisine 'Çamur'lakabı takılmış) Hikmet Amca'ya müracaat edildi.

Hikmet Amca, hem babamın hatırı hemde bir hastanın hayatını kurtarmak için zor da olsa bu görevi kabul etti. Biz, annem ve ben arka koltukta, babam ön koltukta, Hikmet amcanın kaptanlığında zor bir yolculuğa çıktık. Hikmet Amcanın jipi eski filmlerde gördüğümüz gibi, arka kısmı kalın bez tenteli, yüksek şaseli, ön farları yuvarlak şekilde olan bir araçtı. Aslında o dönemde, otomobil varken, çok tercih edilen bir özel araç değildi. Ama kış şartlarında daha kullanışlı oluyordu. Zor kış şartlarında güç bela 3-4 saatte Sivas'a vardık.

Sivas Numune Hastanesi Çocuk Servisine yatışım yapıldı. Koşuş tarzındaki odalarda yaklaşık 8-10 çocuk yatıyorduk. Annelerimiz de başucumuzdaki tahta sandalyelerde refakatçi olarak kalıyordu. Tabii o zamanki şartlar hastalar kadar refakatçiler içinde oldukça zordu. Hala annemin o sandalyede nasıl dinlendiğini ve nasıl uyuduğunu düşünüyorum.

Bu hastanede 15-20 gün yattığımı hatırlıyorum. Meğer bademcik iltihabı sonrası böbreklerim etkilenmiş ve neredeyse böbreklerim çalışmaz duruma gelmiş. Her gün birkaç doktor yatağımızın başına geliyor, tahliller ve tedavileri görüyorlardı. Genelde yüzlerinde memnuniyetsiz ifadelerden durumun iyiye gitmediğini anlıyorduk. Son zamanlarda Ankara'ya başka bir hastaneye sevk etmelerinin daha uygun olacağını konuşuyorlardı.

Bu arada babam Sivas'ta bir akrabamız olan Hasan Amca'nın sahibi olduğu Taşhan Otel'de kalıyordu. Her gün bizi ziyarete gelir, elinde birkaç parça yiyecek ve meyve olurdu.

Babamın ziyarete gelişi saatlerini adeta ipe çeker, koşuşun kapısından giren herkesi gözlerimle takip ederdim.

Annem de o saatlerde babamla dertleşir, gözü yaşlı bir şekilde karşılar ve uğurlardı. Son ziyarete geldiğinde babam anneme "Doktorlarla konuştuğunu, tedavinin iyi gitmediğini, eğer gerekirse başka bir hastaneye sevk edileceğimizi söylemiş, hazır olmamız gerektiğini" anlatmış. Annem bana uygun bir şekilde bunları söylüyordu.

Babam, Taşhan Otel'de kalırken, o hafta pazar günü yoğun kar yağışı ve tipi nedeniyle birkaç aracın yolda kaldığını duyuyor ve onlara yardımcı olmak için birkaç arkadaşla beraber çevre yollardan birine gidiyorlar. Mahsur kalan araçlardan biri de özel aracı ile kongreden dönen bir doktor ve ailesine aitmiş. Babam, onlarla ilgilenmiş, araçlarını kurtarmışlar ama yollar kapalı olduğu için yola devam etmeyip, Taşhan Otel'de misafir etmişler.

Bu sırada doktorun, İnan'da görev yapan Azeri asıllı bir çocuk doktoru olduğunu, çocuk hastalıkları ile ilgili bir kongreden döndüğü sırada, yolda kaldığını öğrenmiş. Samimiyeti ilerletince o doktor bey de babamın neden burada olduğunu sorup öğrenmiş. Durumumu babamdan dinleyen ve tedavinin sonuçsuz kaldığını başka bir hastaneye gönderileceğini öğrenen doktor, beni görmek istemiş.

Ertesi gün ziyaret saatinde babamın yanında tanımadığım birisi daha vardı. Hatırladığım kadarıyla, kalın gözlüklü, alnı açık, saçları kısmen dökülmüş, esmerce, orta boylu birisi idi. Beni dikkatlice izliyor, kısa sorularla benimle konuşuyor, dikkatle dosyamı ve tahlil sonuçlarımı inceliyordu. Diğer doktorların ve hemşirelerin dikkatini çekmemek için çok hassas davranıyordu.

Daha sonra babamın anlattığına göre ona Azeri Türkçesi ile "Bu tedavi ile senin çocuğu aparırlar. Ben yeni bir tedavi ve ilaçlar yazacağım eğer doktorlar bu tedaviyi yaparlarsa çocuk kurtulur" demiş. Babam da doktorlara durumu anlatmış, onlar da "Nasil olsa tedaviye cevap vermiyor bir de bu tedaviyi uygulayalım" diye kabul etmişler. Yeni tedavinin 4-5. günü tedaviyi takip eden doktor, yüzü gülererek yanımıza geldi. "Çocuğun tedavisi iyi gidiyor, yeni tedaviye iyi cevap verdi" dedi. Birkaç gün sonra da şifa ile taburcu oldum.

Benim tedavimi düzenleyen Azeri asıllı doktor, ertesi gün yolların açılmasıyla, geldiği gibi sessizce gitmişti. Babam, yıllarca o doktorun telefon ve adresini almadığına üzüldü. Adeta bir Hızır gibi gelen ve sonrasında sırta kadem basan doktor, hayatımı kurtulmasına vesile olmuştu.

Babam ve annem beni hastaneden çıkarıp sevinçle eve doğru giderken bu konuyu anlatıyorlardı. Babam doktor beyle tanışmasını anlatırken, hayret ve sevinçle doluydu. Hikmet Amca da babama "Sen başkasına yardım ettiğin için, Allah da sana yardım edecek insanlar gönderdi Ahmet Abi" dedi.

Bundan dolayı olsa gerek, Anadolu'da "Başkasına uzattığın yardım eli, aslında kendine uzanan bir eldir" derler.

HAYAT
ALBÜMÜMDEN

1982 yılı öğrencilik dönemi. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi bahçesinde arkadaşlarla

1985 Cerrahpaşa Tıp Fakültesi mezuniyet töreninde

2008 yılı annem ve oğullarım Hasan Fatih, Hüseyin Salih

2019 yılı Tıp Bayramı Afiyet hastanesi hekimleri ile

BİR BAŞHEKİMİN HAYATA DAİR NOTLARI

2019 yılı Tıp Bayramı Afiyet hastanesi hekimleri ile

2021 Tıp Bayramı hekim dostlar ile

2016 Yılı Afiyet hastanesi çalışanları ile kahvaltı programı

